

*A*ANTEKENINGEN
OP DE
GEREFORMEERDE
LAND-RECHTEN
ENDE
GEWOONTEN
VAN HET RYK VAN
NYMEGEN,

Van de AMPTEN van TUSSCHE MAAS ende
WHAAL, OVER- ende NEDER-BETUWEN,
midsgaders van de HEERLYKHEDEN ende
GERICHTEN daar onder refererende.

TWEEDE STUK.

TE NYMEGEN,

Gedrukt by ISAAC VAN CAMPEN, *Boekdrukker*
en *Boekverkoper*, naast het Stadhuis, 1779.

AMSTERDAM
DE WED. J. VAN DER
WALDEN
G. W. O. W. T. N.
N. Y. M. E. G. E. N.
DE WED. J. VAN DER
WALDEN
G. W. O. W. T. N.
N. Y. M. E. G. E. N.
DE WED. J. VAN DER
WALDEN
G. W. O. W. T. N.
N. Y. M. E. G. E. N.

T I T. VII.

Van Compromisfen.

I N H O U D

1. & 2. *Afleiding en Definitie van 't woord Compromis.*
3. *'t Compromis is alhier, in Conformiteit van het Roomsche Recht, toegelaten.*
4. *By het Land-Recht van Tielre- en Bommelre-weerd word dezen Titul niet gevonden.*

1. *Compromis.* Een bastard woord, afkomstig van het Latynsche *Compromittere*, dat, na den aart van deszels zamenstelling, betekend, te zamen of over en weder beloven, in het Nederduitsch *een verblyf* genaamd, *Zie Meijers Woordenschat 2. d.* op 't woord
2. *Compromis.* [Is een onderlinge verbintenis, waar by Parthyen over en weder beloven, en zig verbinden om hunne zaak aan de uitspraak van zekere gekoren mannen, in plaats van het ordinairè Gericht, te submitteren, en in die uitspraak te zullen blyven beruften:]
3. In conformiteit van het Roomsche Recht, is 't alhier ook toegelaten om quaestieuse zaken, op eene andere wyze, als door den ordinairèn Weg van Rechten, te doen decideren, door dezelve by overdragt te stellen aan de uitspraak van perfoonen, die, van hun zelve, geen ordinairis Richters van Parthyen zyn; maar daar toe geautoriseerd en gekoren worden. *Zie S. van Leeuwen R. H. R. 5. B. 9. d. n. 1.* Volgende dus dezen Titul, als een aankleven van de judiciele materie, even als by het *Land-Recht van Veluwen*, eigenaartig
4. op de voorgaande. Dog by het *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-weerd* en *Stad-Recht van Bommel*, die anders, in veelen opzigten, met dit Land-Recht over een, komen, is dezelve geomitteerd.]

ART. I.

Men mach fyne faacke compromitteren,
foo wel aen een gelyck, als ongelyck
getal van Perfoonen.

I N H O U D.

1. *Welke Perfoonen Compromitteren kunnen?*
 2. *Wanneer Voogden?*
 3. — 5. *Geen Procureur, Leenman, Prælaat, getrouwde Vrouw &c. zonder qualificatie.*
 6. *Over welke zaken kan gecompromitteerd worden.*
 7. — 9. *Uitzondering van Criminele en Injurie zaaken.*
 10. — — — *Huwelyks zaaken.*
 11. — — — *Leen-zaken.*
 12. *Compromissarien worden verdceld in Arbiters en Arbitrateurs.*
 13. — 15. *Definitie derzelve.*
 16. — 18. *Welke Perfoonen tot Arbiters kunnen genoomen worden.*
 19. *Volgens het Jus Romanum geene Vrouwen.*
 20. *In hoe verre, volgens het Jus Canonicum?*
1. [*Men magh.* Dit is egter alleen van zulke perfoonen te verstaan, die volkomen meesters van hunne zaaken zyn. Dus geene minderjarige, en die voor zodane
 2. worden gehouden. Zelfs mogen geen Voogden de zaaken hunner Pupillen compromitteren, buiten consent des Gerichts. *Schraff. in Comm. ad Jus Velav. Cap. 22.*
 3. *Art. 1. n. 1.* Ten minste niet, wanneer het disput rouleerd over onroerende Goederen van den Pupil, waar toe andere, de noodzakelykheid van het judicieel consent alléén willen bepaald hebben. *Goris ad Jus Velav. Cap. 22. Art. 1. Gl. 1. n. 3.]* Geen Procureur

- reur zonder speciale volmacht; geen Leenman, zonder consent van zyn Leenheer; geen Prælaat over eenig Goed van de Kerk, zonder consent en bewilliging van het Capittel: zie dit een en ander met meerderen, by *Busius ad L. 7. n. 9. in fine de transact.* [Geen Vrouwen, wanneer zy 'er zig door, voor anderen ver-
4. binden. Voet *ad Tit. ff. de Receptis n. 5.* In haare eigene zaaken hebben gehuwde Vrouwen, tot het ingaan van een Compromis, het consent haarer Ehemannen van noden: zelfs acht het *Goris ad Consuet. Velav. Cap. 22. Art. 1. Gl. 1. n. 4.* dienstig, dat eene ongehuwde en meerderjarige Vrouw, in zulk een geval, door eenen daar toe gekoren Momboir geassisteerd word.]
6. *Zyn zaak.* Compromis kan plaats hebben in alle zaaken, waar over Parthyen vrye macht en dispositie hebben: Dus zyn hier van uitgesloten, 1° Criminele zaaken, indien Crimineelyk geageerd word, en in 'tgeneraal alle Actien, die uit hoofde van begane delicten, tot het straffen van den delinquant, geïnstituëerd worden; waar toe, ten dezen opzichte, al mede gebragt worden Actien van Injurie, waar by, zoo wel honorable, als profitable Amende geëischt word: zynde by 't Hof van Gelderland den 22. January 1682. verstaan:
- „ dat onder een generaal Compromis geene Actien van
 „ Injurie, waar by tot honorable en profitable Amende
 „ geconcludeerd word, behoren; met herstelling van
 „ den Aanlegger, in dien staat, waar in hy, voor dato
 „ van het Compromis geweest was.” *Zie Schraff. ad Consuet. Velav. Cap. 22. Art. 1. Br. van Zutphen*
9. *Nederl. Pract.* op 't woord *Compromis.* [Maar vermids over misdaden niet alleen *Criminaliter* door den Fiscus, tot het straffen van den delinquant, maar ook *Civiliter*, door de beledigde Parthy, tot reparatie van schade en interesse, kan geageerd worden; zoo is

ook Voet *ad ff. de Recept. §. 10.* van meening, dat, in voorzeide zaaken, het *pecuniair* belang van den beledigde wel aan de uitspraak van *Arbiters* zou mogen gesteld worden, waar mede Goris instemdt in *Comm. ad Reform. Velav. Cap. 22. Art. 1. Gl. n. 1.* Zie ook *Wassèn. Pract. jud. Cap. 26. n. 22.* Dog hier van schynd *Schraff. in Comm. ad Jus Velav. Cap. 22. 10. Art. 1. n. 3.* te verschillen.] 2° Huwelyks zaaken zyn mede van het Compromis uitgesloten, [welke uitzondering oorspronkelyk herkomt uit het *Jus Canonicum*, dat in *Cap. pen. in fin. X. de integr. resitut. matrimoniale* zaaken met *Criminele*, ten dezen opzichte, gelyk steld.] 3° Ook kunnen geene *Leen-zaaken* van de *Leen-gerichten*, waar onder dezelve respectively gehoren, afgetrokken worden, buiten consent van den *Leenheer*, wiens *Jurisdictie*, over dezelve, onder deszelfs *patrimoniale Rechten* gerekend word. Zie *Sande ad Consuet. Feud. Gelr. Tr. 3. Cap. 1. §. 1. n. 15.* Goris *Advers. Tract. 3. p. 1. Cap. 11. n. 4. 7.* *Schraff. ad Cons. Velav. Cap. 22. Art. 1. n. 2.*

12. [*Compromitteren*. Gelyk het den aardt der zaaken, waar over *Parthyen* onëens zyn, vorderen kan, dat *scheidsmannen* meerder, 't zy het stipte recht in allen deelen, 't zy de redelykheid en billykheid over 't geheel, in 't oog moeten houden, en ook de inhoud van het *Compromis* aan dezelve meerder of minder macht tot het laatste geven kan; zo maken ook de *Rechtsgeleerden*, ten dien opzichten, onderscheid tusschen *Arbiters* (*Keur-rechters*) of *Arbitratores* (goede mannen.) *Arbiters* zyn de geene, die in de *twist-zaaken* van *Parthyen* gehouden zyn na de *judiciele ordre* te doen procederen, en dezelve, by vonnis, te uitten. *Wassèn. Pract. Not. Cap. 15. n. 3.* *Damh. Pract. Civ. Cap. 203.* En deze zyn het, die alhier eigentlyk alleen worden bedoeld. *Arbitrateurs* zyn *Middelaars*, welke

- welke na Hun best verftand en goedduncken, zonder eenige manier van Rechtspleging, oordeelen en de parthyen, zonder een naauwkeurig opzicht op het ftrikfte recht, minnelyk van elkanderen helpen: over het onderscheid van welke, en wat daar omtrent al te observeren is en plaats heeft, naauwkeurig gehandeld is, by S. van Leeuwen *R. H. R. 5. B. 9 d.* en Wassen.
15. *Pract. jud. Cap. 26. n. 17. et seq.* De laatste komen in de gemeene Rechten, wel niet onder die benaaming van *Arbitratores* voor, maar zyn 'er egter in de zaak zelve bekend: en wel met dit onderscheid, dat derzelver uitspraak *Reductie* onderhevig was, maar niet die der eerste *L. 76. ff. pro socio*. Vergelyk *L. 77. 78. en 79. ibid. L. 69. §. 4. ff. de jure dotium, §. 1. Inst. de Em. et §. 1. Inst. de locat.* Zie ook Sande *Decif. lib. 1. Tit. 14. def. 1. Goris Advers. Tr. 3. p. 1. Cap. 11. n. 4.*]
16. [*Getal van personen.* Tot *Arbiters* kunnen genomen worden alle die Richters kunnen zyn; zelfs mag men uit de ordinaire Gerichten Leeden tot *Compromissarien* verkiezen, het geen, ftrydende met het Romeinsche Recht in *L. 9. §. 2. ff. de Recept.*, ingevolge het *Jus Canonicum in Cap. 7. §. 10. X. de arbitr.*, in de Praetyk is aangenomen; zie Damh. *loc. cit. Cap. 203. & 206.* Wassen. *Pract. Not. dict. Cap. 15. n. 17.* en vergelyk Huber in *Eunomia Romana pag. 214.*]
17. En wyl de *Compromissarien*, met onderling goedvinden van parthyen, gekoren worden, zo zouden ook vrienden van parthyen, ja zelfs een Zoon, in de zaak van zyn Vader, tot *Arbiter* gekoren mogen worden,
18. volgens *L. 6. ff. de Recept.* Een *Compromis* zoude ook effect hebben, al waaren onder 'de gekoren *Arbiters* personen, die niet zeer ter goeder naam en faam stonden; dewyl het *Arbitrage* geen *Officium publicum* is *L. 7. ff. eod.*, maar, ingevolge verdrag tusschen parthyen,

thyen, word gekozen; op welke manier ieder omtrent zyne zaaken kan handelen na zyn welgevallen. *L. 21. C. Mandati.* Hier van het spreekwoord: *met accoord*
 19. *gaat een man uit zyn goed.* Aan Vrouws-perzoo-
 nen konde egrer, volgens het *Jus Romanum in Leg.*
fin. Cod. de Recept. Arbitr. niet gecompromitteerd
 20. worden; maar by het *Jus Canonicum*, worden dezelve
 aangenomen, zoo ze patrimonieele Jurisdicctie bezit-
 ten; *Cap. 4. X. de Arbitr. Bronkh. ad L. 2. ff. de*
R. j. Bus. ad L. 32. ff. de Recept. Groenew. ad d.
L. fin. Cod.

A R T. II.

Edoch, in cas van een gelyk getal van Arbiters, of Compromissarien, derzelve gevoelens niet over een quamen, ende tegens malkanderen staecken, soo zyn deselve gehouden by verkiesinge, of by lotinge eenen Super-Arbiter tot haar te nemen.

I N H O U D.

1. Onder Arbiters heeft overstemming plaats.
2. Jure Romano konden partbyen van 't Compromis afgaan, als de stemmen der Arbiters staecken.
3. Het Jus Canonicum en de Gewoonte autoriseerd Arbiters tot 't kiezen van een Super Arbiter.
4. Dog niet tot 't wedervervullen der plaats van eenen afgeslorven Arbiter.
5. Land-Recht van Over-Iffel daar omtrent.

1. Tegens

1. *Tegens malkanderen ſtaecken.* Want met de meerderheid word anders geconcludeerd, als te zien in *L. 17. §. ult. et L. 17. V. 3. ff. de Recept.* Dog volgens het *Land-Recht van Over-Yffel l. d. 18. Tit. I. Art.* moet 'er een ongelyk getal gekoren worden.
2. [*Zyn dezelve gehouden.* Volgens het gemeene Recht waren parthyen niet langer aan 't Compromis gehouden, wanneer de ſtemmen der Arbiters tegens malkanderen ſtaecken. *L. 27. §. 3. ff. de Recept.* Zoo ze egter verkoren 'er by te blyven, konde de Gerichts-Officier de gekozen Scheidsmannen, eenen derden, tot *Super-Arbiter* doen verkiezen. *L. 17. §. 6. eod. Con-fer. Huber Eunom. Rom. ad. d. L. p. 215.* Dog het *Jus Canonicum in Cap. 61. X. de Appellat.* aan *Arbiters*, wier gevoelens verſchillen, de magt verleend hebbende, eenen derden te verkiezen, ten einde aldus eene meerderheid van ſtemmen onder dezelve zoude kunnen plaats hebben.] Is het ook zeer algemeen in uſantie gekomen, dat deze macht tot het verkiezen van een *Super-Arbiter*, of ſchoon dezelve niet ſpeciaal by 't Compromis was uitgedrukt, egter geoordeeld word, ſtilzwygende aan Compromiſſarïen te zyn verleend, ten einde de ſtrydige zaak niet ongedecideerd blyve, als voor 't Hof van Gelderland verſtaan is in zaake van Anna Johanna Hadwich van Eck, Wed. Hammius *contra* de Erfgenaamen Blanken den 8. October 1703., en dit is conform de Leere van Groenewegen en Faber geallegeerd by Waſſen. *Pract. jud. p. 339.*
4. *Een Super Arbiter.* Als een van de Compromiſſarïen kooft te ſterven, dan kunnen egter de overige geen en anderen kiezen, maar is het Compromis uit, ten waare anders by hetzelfde was bepaald: zelfs konnen parthyen niet gedwongen worden, eenen anderen *Arbiter* in de plaats van den overledenen te ſtellen. Voet

5. *in Comm. ad L. 40. ff. de recept. Arbitr.* [Het geen egter anders gestatueerd is by het *Land-Recht van Over-Iffel Tit. 19.*; alwaar parthyen gehouden zyn, binnen veertien dagen, na het aflterven van één der Compromissarien eenen anderen te kiezen, of dat zulks anders, op verzoek van ééne parthy, by den Drost geschieden zal.]

A R T. III.

Ook kunnen de Compromissarien, die eenige saacken hebben aangenomen, ende sonder erheffelyke reden weygerig of suy-migh zyn haar uytpraak te doen, daer toe met Recht gedwongen worden.

I N H O U D.

1. *Wanneer de macht van Arbiters opboud.*
2. & 3. *Hoe Compromissarien tot het doen van uitspraak kunnen gedwongen worden.*
1. [Aangenomen hebben. De macht van *Arbiters* cesseerd, 1° by aldien parthyen wederzyds daar van afgaan. 2° Door expiratie van de tyd aan de *Arbiters* tot het doen der uitspraak vergund. Zie Mr. T. Boey *Woorde-tolk* op 't woord *Compromis*. 3° Door Insolventie van één der *Arbiters*. 4° Door verregaande parthydigheid en meer andere redenen te zien by Damh. *loc. cit.* Cap. 211. Merula *lib. 1. Tit. 7. Cap. 1. n. 4.*]

2. [Er]

2. [*Erbeffelyke redenen.* Zie hier over Goris *ad Reformat. Vel. Cap. 22. Art. 2. gloss. 1. n. 3.* & Voet *ad ff. de Recept. n. 21. et seq.*]
3. [*Met recht.* Volgens *Rechten van het Over-Quartier 5. d. 16. Tit. §. 5. Art. 1.*, als mede *Over-Yffel 1. d. Tit. 18. Art. 2.*, behoord het, tot het *Officium Fisci*, omme *Arbiters*, die een zaak eens aangenomen hebben, en naarmaals weigerig zyn, daar van, uitspraak te doen, ten verzoeke van parthyen of één derzelve, daar toe te noodzaken; 'tgeen ook Goris *in Comm. ad Reform. Velav. Cap. 22. Art. 2. gl. 1. n. 1.*, ten opzichte van Veluwe, aldus schynd te begrypen: dog, daar omtrent by dit Landrecht niets bepaald zynde, schynd veel eer uit de woorden van den text te moeten worden opgemaakt, dat parthyen zelfs, in zulk een cas, Compromissarien, tot het uitbrengen hunner Sententie, door den ordinairen weg van Rechten, voor hunnen Competenten Richter, zouden moeten aanspreken.]]

A R T. IV.

De Compromissarien, ten zy het Compromis anders mede brengt, hebben macht de saacke voor haar mondelyck te doen bepleyten, ende daer op *de plano* recht te doen, of Parthyen te wyfen tot schryven, de termynen te reguleren, ook peremptoire termynen te stellen, ende *in contumaciam* op de ingekomene stucken Recht te doen.

I N H O U D

1. *Wie erkennen kan, of een zaak onder 't Compromis behoord, of niet.*
 2. *Compromissarien moeten zekere form van Rechtspleging doen observeren.*
 3. ————— kunnen ook in de kosten condemneren.
 4. *Voorbeelden van Aldens van Compromis.*
-
1. *Anders mede brengt.* Compromissen zyn *stricti juris*, en kunnen de *Arbiters* over zulks zig geen verdere kennis aanmatigen, als van het geene, en in zulke maniere, by 't Compromis staat uitgedrukt. *L. 32. §. 15. ff. de Recept. Merula lib. 1. Tit. 7. Cap. 1. n. 1. Carpz. lib. 3. resp. 113. n. 6. et resp. 103. n. 17. id. Process. jur. Tit. 17. Art. 4. n. 54.* Dus kunnen dezelve ook niet erkennen over de quaestie, of de zaak onder 't Compromis behoord, (*an sua sit jurisdictio*) maar moet zulks, by 't ordinaire Gericht worden uitgemaakt. *Schraff. ad Reform. Velav. Cap. 22. ad Rubr. n. 2.*
 2. [*Hebben macht om — of.* Conform de Rechten van het *Over-Quartier loc. cit. n. 2. van Veluw. Tit. 22. Art. 1. Harderw. 2. d. 14. Cap. 5. Art.* En dus moet dan egter altyd een zekere form geobserveerd worden, 't geen ook] over een komt met het Romeinsche Recht, waar by Compromissen aan Gerichten, ten dien opzigten, gelykformig gemaakt zyn. *L. 1 ff. de Recept. Lauterb. in Comp. jur. Tit. de Recept*
 3. *Ook peremptoire termynen te stellen.* Het is niet raadzaam dat *Arbiters* veel uitsfel verleenen, dewyl dit zoude aanlopen tegen het oogmerk, waar toe de Compromissen zyn geintroduceerd, namentlyk dat de Processen

ceffen verkort en de kosten verminderd worden. *L. 1. §. 3. L. 37. ff. de Recept. Berlich p. 1. Concl. 4. n. 1. Carpz. p. 1. Const. 1. def. 9.*

In Contumaciam. Dit is anders volgens het Romeinsche Recht een quaestie, waar van te zien *Busius ad L. 39. ff. de Recept.*

4. [*Recht te doen.* De Arbiters zyn in 't gemeen gehouden zig, in het decideren, te gedragen, even als zodane Rechters zouden doen, waar voor de zaak na haaren aart gehoorde, inval dezelve ter hunner cognitie gebragt was: terwyl ze byna in alles met Richters egaal gesteld worden. *Damh. loc. cit. Cap. 203. 209. 210.* Dog moeten zig striptelyk gedragen na den macht Hun gegeven, zonder dezelve te overtreden. *L. 13. §. 2. ff. de Recept.* Het zy dat in de Acte van Compromis bepaald is, dat zy, na scherphheid van Rechten, of, na recht, reden en billykheid moeten oordeelen; want zomtyds moet in zaaken, zonder het strikste recht te gebruiken, *de bono et aequo* worden erkend: gemeenlyk egter worden de kosten gecompenseerd, om dat Parthyen, door het ingaan van 't Compromis, niet schynen elkanderen door langwylige Procedures te willen matten, en dus geen *animus vexandi* in hun gepræfumeerd word; hoewel Arbiters ook in de kosten condemneren kunnen. *Damh. loc. cit. Cap. 210.*]

[Een in ordre geschikt Compromis moet dan bevatten, 1° De perzoonen tusschen dewelke quaestie ontstaan is. 2° Duidelyke omschryving van de zaak, die gecompromitteerd word. 3° Wie Compromissarien zullen zyn. 4° De macht die aan Compromissarien word gegeven. En is gemeenlyk van zoortgelyken Inhoud.]

Speciaal

Speciaal Compromis.

[" Alzo A. by handschrift van den aange-
 „ nomen, en beloofd heeft aan B. alle vierendeel jaars
 „ te zullen betalen, eene somme van ten
 „ einde daar door te voldoen aan 't Testament van C.,
 „ waar by besproken was, dat gezeide B. zo lange uit
 „ zynen nagelaten Boedel zodu worden gealimenteerd,
 „ tot dat aan hem, op de een of andere wyze, een
 „ behoorlyk bestaan van ten minsten gl. 'sjaars,
 „ zoude bezorgd zyn.

„ Dat vervolgens gebeurd is, dat A. devoiren aan-
 „ gewend, en eene bediening voor B. bekomen heeft,
 „ die egter zoo veel 'sjaars niet komt te renderen,
 „ als by 't voorz. Testament besproken is, sustineren-
 „ de A., dat B. gehouden is, die aan te nemen, en dat
 „ hy kan volstaan met 's jaarlyks aan B. het mindere
 „ te suppleren. En B. daar tegens, dat hy ongehou-
 „ den is, 't zelve Ampt of Bediening aan te
 „ nemen.

„ Dat Parthyen daar over in dispuut zynde, en voor-
 „ ziende, dat, wanneer die quaestie door den ordinai-
 „ ren weg van Rechten zal worden gedetermineerd,
 „ zulks niet min kostbaar, dan langduurig lopen kan,
 „ en in tusschen hetzelfde Ampt zoo lange niet kan
 „ ledig blyven; zoo is tusschen gezeide A. ter eenre
 „ en B. ter andere zyde geconvenieerd, zulks doende
 „ by deze. Dat het voorz. different door Contrahen-
 „ ten zal worden gecompromitteerd en overgegeven,
 „ zoo als geschied by dezen, aan de decisie en uit-
 „ spraak van de Heeren N. & N., als Compromisfä-
 „ rien, aan dewelke overgelaten word om zodane ma-
 „ nier van procederen aan Parthyen voor te schryven,
 „ als het raadzaamst oordeelen zullen. Dat, by zö ver-
 „ re voorz. Heeren Compromisfärien mogten discrepe-
 „ ren, in zoo een cas aan Hun de volle macht gelaten
 „ word,

„ word, een derden, als mede Compromisfariis, te assu-
 „ meren, en, met asumptie van denzelven, tot eene fi-
 „ nale decisie te procederen, uitterlyk binnen veertien
 „ dagen, na dat deze zaak in staat van wyzen zal wor-
 „ den gebragt. Dat de decisie, 't zy met of zonder
 „ asumptie van een derden te doen, zal gehouden
 „ worden voor een Sententie by het hoogste ressort
 „ van Justitie gewezen, ten zulken effecten, dat Con-
 „ trahenten zig, na den inhoud van dien, allerdings zul-
 „ len moeten gedragen, en daar aan voldoen, zonder
 „ van dezelve, 't zy by wegen van reformatie, reaudi-
 „ tie of revisie, of op eenige andere wyze, tot eenige
 „ andere Rechts-banken, Hoven van Justitie, of ande-
 „ re Richters of Collegien te zullen kunnen provoce-
 „ ren, als renuntierende zy Compromittenten expressie
 „ van alle verdere Provocatie by deze. En worden
 „ voorn. Heeren, Compromisfarien verzogt dit Com-
 „ promis, op den voet als daar by vermeld, *salvo sala-*
 „ *rio* te accepteren, en hetzelfde ten dien fine mede te
 „ tekenen, zoo als de Compromittenten deze, onder
 „ verband en belofte van dit geconvenieerde allerdings
 „ te zullen nakomen, onder reanuntiatie van alle ex-
 „ ceptien eigenhandig betekend hebben.
 „ Actum &c.' ' ?

Een ander Generaal.

[„ Aldewyl door overlyden van A., tusschen des-
 „ zelfs Erfgenaamen, met naamen B. C. D. en E., zal
 „ behoren te worden geprocedeerd, tot schifting,
 „ scheidung en deeling van gemelden Boedel, en zig
 „ deswegen onder Hun op doen verscheidene dispu-
 „ ten, die zy voorzien, dat by onderlinge schikking
 „ niet zullen kunnen worden ontruimd, en dus trainis-
 „ sement aan die verdeeling toebrenge; zo is 't, dat
 „ zy, om alle twist, oneenigheid en langwylige Pro-
 „ cessen,

„ cessen, die daar uit zouden kunnen ontstaan, voor te
„ komen, in het vriendelyke en, tot conservatie van
„ rust en vrede, met elkanderen zyn geconvenieerd,
„ en overeen gekomen om alle de quaestien en ver-
„ schillen, by het verdeelen van voorgemelde Boedel
„ zig zullende opdoen, van wat aart en natuur, die
„ ook mogen wezen, en dus al het geene den gezei-
„ den Boedel, en verdeling van dien, eenigfints zal
„ concerneren, daar onder ook speciaal gerekend de
„ disputeren, zoo over de verdeling der Ryksche Goe-
„ deren, welke zig in voorz. Boedel bevinden, zullen
„ ontstaan, en welke eerstgem. Contrahent vermeend
„ aan hem afzonderlyk te competeren, ook het op-
„ maken en liquideren van openstaande Rekeningen,
„ en wat verders diesaangaande voorvallen, en Contra-
„ henten, met opzigt tot dien Boedel, concerneren
„ mogte, geene van dien uitgezonderd, zullen wor-
„ den gecompromitteerd en overgelaten aan de decisie
„ en uitspraak van de Heeren F. G. H. en J. in dezer
„ voegen: Dat, om de Heeren Compromissarien be-
„ hoorlyk te instrueren en in staat te stellen, ieder der
„ Contrahenten, peremptoir binnen agt dagen na onder;
„ tekening dezes, deszelvs sustenue by schriftelyke
„ Memorie vervatten, daar by conclusie nemen, en
„ alle Documenten ter justificatie nodig, daar by an-
„ nexeren; voorts dezelve Memorie *cum Documentis*
„ onder *recipis in originali* zullen overgaan in handen
„ van Parthyen, tegen wie dezelve resp. zyn ingediend,
„ die dan gehouden zyn zullen, binnen gelyken agt
„ dagen na ontvang derzelver te dienen van solutie,
„ na inkomen van welke Heeren Compromissarien de-
„ zelve examineren, en zoo nodig Parthyen verder
„ mondeling horen, of zodane verdere manier van
„ schryven praescriberen zullen, als zullen oordeelen
„ te behoren. Zullende die geene, welke nalaat te
„ dienen van Memorie of solutie daar van, en van het
„ indie-

„ indienen van alle verdere Schriftuuren zyn verfteken.
„ Dat die voorz. Memorien en solutien dus ingeko-
„ men, of de een of ander van het indienen derzelve
„ verftoken zynde, de voorn. Heeren Compromisfa-
„ rien, uiterlyk binnen veertien dagen daar na, de diffe-
„ renten ten definitive, zullen decideren. Gevende
„ Compromittenten aan de Heeren Compromisfarien
„ volkomen macht, niet alleen om, in cas van ftaking
„ der ftemmen van twee tegens twee, een *Super Ar-*
„ *biter* tot hun te neemen, maar ook, inval onver-
„ hopentlyk een of twee van de Arbiters kwamen te
„ overlyden, of anders, wegens ziekte of andere wet-
„ tige verhindering, niet konden vaceren tot het exami-
„ neren van stukken en uitspreeken der voorz. quaë-
„ ftien, met de twee of drie overige tot finale decifie
„ te konnen procederen en te erkennen, zoo als zy na
„ Rechten, Wetten en Cofturnen zullen oordeelen te
„ behoren: gelyk zy ook zullen mogen doen, inge-
„ vallen een of twee, na andermaal, tot het examine-
„ ren der stukken en uitbrengen van zyn gevoelen te
„ zyn aangezogt, zonder wettige oorzaak of verzoek
„ van uitsfel, niet kwam te compareren, maar verder
„ zuimachtig te blyven. Zynde mede geftipuleerd en
„ vaft gefield, dat zoo eenige van de Parthyen com-
„ promittenten kwamen te overlyden, de Heeren Com-
„ promisfarien des niet te min zullen mogen voortva-
„ ren, en de quaëftien by finale uitspraak, decideren,
„ en dat des overledens Erfgenaamen gehouden zullen
„ zyn, dezelve uitspraak alzo na te komen, als of
„ zy zelve gecompromitteerd en zig verbonden had-
„ den; waar toe Parthyen, by dezen, Hun en Hunne
„ Erfgenaamen op het kragtigfte verbinden, ten effeëte
„ om dezelve uitspraak te zullen houden, als eene
„ Sententie by het hoogfte reffort van Justitie ergaan,
„ en zig ftiptelyk daar na te zullen gedragen zonder
„ van dezelve by wegen van Appel, reductie, revifie,
„ of

„ of op eenige andere wyze, tot eenige andere Rich-
 „ ters of Collegien te zullen kunnen provoceren,
 „ als renuntierende Compromittenten van alle verdere
 „ provocatie by deze. En worden de voorn. Heeren
 „ Compromissarïen verzogt dit Compromis, invoegen
 „ voorz., *salvo salario*, te accepteren, en hetzelfde ten
 „ dien einde mede te tekenen, zoo als Compromitten-
 „ ten deze, onder renuntiatie van alle exceptien, eigen-
 „ handig betekend hebben den ”]

A R T. V.

Als de Compromissarïen met hare uyt spraak
 gevat zyn, soo staat het in derselver keur
 ende macht beyde Parthyen op seeckeren
 dagh ende plaatse te verschryven, om
 hare uyt spraake aan te hooren, of aan
 yder parthye tot voorkominge van kos-
 ten die by haar beteekende uyt spraake
 toe te senden.

I N H O U D.

1. *De geformeerde uitspraak, kan door Arbiters niet veran-
 derd worden.*
2. *Arbiters moeten, volgens 't Romeinsche Recht, alle, by het
 oplezen der Uitspraak, tegenwoordig zyn.*
3. *Anders, volgens 't Jus Canonicum.*
4. 5. *Practyk deswegen.*
6. *'t Romeinsche Recht vereyscht presentie van Parthyen.*
7. *Het Land-Recht van Veluwe segts Citasie derzelver.*
8. *Hoe alhier de uitspraken gemeenlyk geschieden.*

1. [*Gevat*

1. [Gevat zyn. Als *Arbiters* de uitspraak, het zy eenstemmig, het zy by meerderheid, geformeerd hebben, kunnen zy dezelve niet veranderen of reformeren. *L.*
2. 19. *in fin. et L. 20. eod. Tit.*] En volgens *L. 17. §. ult. et L. 18. ff. de recept.* moesten alle de *Compromissarij*, by het uitlezen van de uitspraak, tegenwoordig zyn. [Ten waare by het *Compromis* anders was gedisponeerd. *L. 32. §. 13. ibid.*] Zie *Carpz. p. 1. Const. 1. def. 14. Mev. p. 4. dec. 152. Brunnem. ad*
3. *L. 17. ff. de recept. n. 7.* [Het *Jus Canonicum* daar en tegen *in Capit. ult. de Arbitris n. 6.* geeft aan twee der *Arbiters*, by absentie van den derden, die behoorlyk is geroepen, en, zonder wettige redenen uitblyft, de volle macht om de zaak te examineren en by
4. uitspraak te beslissen: Op veele plaatzen word dit laatste ook zoo in de *Practyk* geobserveerd, waar omtrent kan nagezien worden *Groen. ad dict. L. 17. de Recept. Wassen. Pract. jud. Cap. 26. n. 18. van Leeuw. Cens. for. part. 2. l. 1. Cap. 17. n. 9.* Dog ten opzigte van *Veluwe* zyn *Schraff. in Comm. ad Jus Velav. Cap. 22. Art. 2. n. 1. & Goris ibid. Gloss. 1. n. 4.* van gedagten, dat daar omtrent het *Romynsche Recht* zoude moeten gevolgd, en de uitblyvende *Arbiters*, niet flegts geciteerd, maar door middel en *Rechtens*, tot het doen van uitspraak, genoodzaakt moeten worden.]
6. *Derzelver keur.* Volgens het *Romeinsche Recht* moesten *Arbiters*, in tegenwoordigheid der parthyen, uitspraak doen, anderzints was hunne sententie van onwaarde. [Dog de uitblyvende parthy verbeurde egter de poene by 't *Compromis* bedongen.] *L. 27. §. 4. ff. de Recept. Confer. L. 21. §. 9. eod.* [Het *Land-R. van Veluw. Cap. 22. Art. 2.* Conform *Land-R. van Over-Yssel Tit. 18. Art. 6. beveeld* ook dat parthyen zullen verschreven worden, om de uitspraak aan te hooren, dog met de *Clauful*, "zy kwamen of kwamen niet, dat

„ de uitspraak niet des te wyniger oiren voortgang
„ zal gewinnen.] ”

[*Aan te boren.* Volgens het *Land-R. van Over-*
zffel Tit. 18. Art. 6. moeten Compromissarien, de uit-
spraak, als zy ze by geschrift vervat hebben, *zelus per-*
zoonlyk doen.]

8. [*Betekende uitspraak toezenden.* Het geen thans
byna altoos geschied, en worden 'er dan zoo veele ge-
lykluidende uitspraaken, door Compromissarien onder-
tekend, als 'er parthyen zyn; dog zoo de uitspraak,
op verschryving of aankondiging aan parthyen, om de-
zelve te komen aanhoren, geschied, verkiezen Arbiters,
zodane plaats, tot het doen der uitspraak, als goedvin-
den; en moet aan parthyen dan, op hunne requisitie en
kosten, copie der uitspraak worden meede gedeeld.]

A R T. VI.

Alle wettelyk ingegaane Compromissen, 't
zy dat daer inne eenige pœne bedongen
is, of niet, zyn van die kracht, dat ge-
ne der Parthyen in weerwil van de andere
daar van kan afwycken, soo dat de gene,
die naar het ingegane Compromis den an-
deren elders in Rechten riep, soude kon-
nen bejegend worden met d' *Exceptie li-*
tispendentia.

I N H O U D.

1. *Wettelyk Compromis.*
2. *Volgens 't Romynsche Recht, waaren Arbiters niet verpligt uitspraak te doen, als 'er geen pæne bedongen was.*
3. *Egter konden dezelve decideren; en effect van dien.*
4. *Verandering by dit Land-Recht.*
5. *Compromissen induceerden, na de gemeene Rechten, geen litispendentie.*
6. *Dog wel, volgens onze oude Lands-wetten.*

1. [*Wettelyk.* Het zy die Gerichteelyk of ongerichteelyk gepasseerd zyn. *Land-R. van Veluwe Cap. 22. Art. 5.*, als maar in dezelve geobferveerd is, al het geen na Rechten vereischt word; want het Compromis aan eenig defect laborerende zoude nul zyn. *Zie Mr. T. Boey Woorden-toolk op 't woord Compromis.*]

2. [*Pæne bedongen.* By het Romynsche Recht konden *Arbiters* niet genoodzaakt worden uitspraak te doen, wanneer Compromittenten niet wederzyds eene *pæne* bedongen hadden, van den geenen, die de uitspraak der *Arbiters* niet zoude nakomen. *L. 11. §. pen. & ult. de Recept.* Maar zoo dezelve des niet te min decideerden, was hunne sententie evenswel van kragt, en konde de Succumbant aangesproken worden, tot præstatie van schaden en interessen, wegens het niet nakomen der arbitrale uitspraak. *L. 27. §. ult. ibid.*] Dit onderscheide egter is by dit Land-Recht weggenomen; zelfs word een Compromis, waar by geen *pæne* bedongen is, van meer kragt geoordeeld, dan een *poenaal* Compromis, vermids daar mede dit inconvenient verknogt zoude zyn, dat één parthy de boete betalende, van 't zelve zou kunnen afgaan, ten waare daar by uitdrukkelyk anders was gestatueerd. *Stryck. in us. mod. ff. Tit. de Recept. n. 8.*

5. *Litispēdentie*. En hier in zyn de Compromiffen hedendaags van meerder kragt, als ze, na de gemeene Rechten, zouden zyn, waar by dezelve geen *litispēdentie* induceerden. *L. 30. in fin. ff. de Recept.* Zie
6. Gail. 1. *Obs.* 141. n. 3. Dog volgens Goris *Advers. Tr.* 3. §. 5. n. 3. is reeds in 1538. by de Heeren Sraaten dezer Provincie verstaan, dat litigerende parthyen, wanneer ze over de quaestieuse zaak gecompromitteerd hadden, tot *Arbiters* moeten gerenvoyeerd worden; en gelyke judicaten van den Hove Provinciaal en 't Schepen-gericht van Arnhem allegeerd Schraff. *in Comm. ad Jus Velav. Cap. 22. ad Rubr. n. 1.*: welke *litispēdentie* aanstonds geintroduceerd en *præventie* gemaakt word, zoo dra parthyen het *Compromis* getekend hebben. Zie Pronck *Opmerkingen over het Land-R. van Veluwe ad eund. Tit. pag. 77.*, waar uit dan ook volgd, dat hedendaags *Attentaten* tegen een *Compromis* kunnen begaan worden. Schraff. *dict. loc. Guid. Papon. quest. 115.*

A R T. VII.

De Compromiffen fullen d' Erfgenamen van de Compromittenten niet verbinden, ten ware 't selve by de acte van 't Compromis bedongen was.

I N H O U D.

1. Redenen, waarom een Compromis tot de Erfgenamen niet overgaat.
2. & 3. Hoe in contrarien val, 't verband moet geschieden.

I. [*Erf*

1. [*Erfgenamen.* Dit is conform de *L. 27. §. 1. ff. de Recept.*] De reden hier van kan zyn, dat een *Compromis* geconfidereerd moet worden, als een *vrywillig bevel*, het welk nog onverrigt is, en waar op den Bevelgever komt te sterven, en dienvolgens de aangenomen last komt te cesser. *Damh. Pract. Civ. Cap. 211.*
2. *Bedongen was.* By voorbeeld: wanneer parthyen Hun in 't *Compromis* verbinden *voor hun en hunne Erfgenaamen*, die dan het *factum* van den overledenen moeten praesteren. *Holl. Consult. 3. d. Conf. 104. & 4.*
3. *d. Conf. 17.* Dog zulks zoude, ten opzigte van byderzyds *Erfgenaamen* gelykelyk moeten geschieden; want zoo de *Erfgenaamen* van de ééne parthy alleen daar toe by 't *Compromis* verplicht waren, zoude zulks geen effect doen, maar het *Compromis* evenswel vernietigt worden, door doode van één der parthyen. *L. 49. §. 2. ff. de Recept.*

A R T. VIII.

Oock zyn alle Uitspraaken by *Compromisfariën* gedaen van fulken kracht als *Sententien*, dewelcke in kracht van gewysde ergaan zyn, soo dat deselve geen *Appel* of *Reductie* onderworpen zyn, ten waare *Parthyen* het *Appel* of *Reductie* sich voorhouden hadden, gelyck dan oock de *Officieren* gehouden fullen zyn dezelve ter *Executie* te stellen als *Sententien* by de *Gerichten* gewesen.

I N H O U D.

1. & 2. *Uitspraken van Arbiters worden Lauda genaamd, en derivatten van dat woord.*
 3. & 4. *Wanneer reductie plaats heeft.*
 5. — 7. *Waar ter plaatse reductie moet geëist worden, en onderscheidene gevoelens deswegens.*
 8. *Compromissoriale uitspraak word als een Transactie geacht.*
 9. — 11. *Binnen welke tyd reductie kan geëist worden.*
 12. *Hoe daar in te procederen.*
 13. — 17. *Door welke Officieren de executie moet gedirigeerd worden, en redenen van dien.*
 18. *In welke gevallen een Officier de executie wygeren kan.*
 19. *Na verloop van welke tyd de executie, door den Officier, eerst mag verleend worden.*
 20. *Interpretatie van de uitspraak staat aan Arbiters.*
1. *Als Sententien.* De Sententien van Arbiters worden *Lauda* genoemd. Grotius, volgens het getuigenis van Struvius in *Exerc. 8. thes. 102.* heeft dit afgeleid van twee Gottische woorden, *Lau*, Wet en *Dohm*, Vonnis. Zoo dat *Laudum* zou betekenen een wettig of regtmattig Vonnis. *add. Voss. de Vit. latin. sermon.*
2. *in hac voc.* Maar Carolus du Fresne in *suo Glossario* oordeeld, dat het woord *Laudum* moet afgeleid worden, van *Laudando*, *quod scriptoribus infimae latinitatis denotat*, approbare, consentire, concedere. *Hinc apud eosdem Laudare et arbitrari synonymice accipiuntur. adde Alciat. parerg. lib. 1. Cap. 45. Cujac. ad lib. 2. Feudor. Tit. 20. Turneb. 14. ad- versar. 12. Mercatores in Germania sententiam arbitrorum appellant das parere, quoniam ei tenentur parere, qui per compromissum in eam consensere.* In Holland hebben de uitspraaken van *Arbiters* of goede mannen geen kragt van gewysde, maar geven slegts eene

eene personele actie, welke dan eerst ter executie kan gelegd worden, wanneer den Richter, na verhoor van parthyen, de executie gedecerneerd heeft. Groenew. *de L. L. abrogat. ad L. 5. Cod. de Recept. S.* van Leeuwen *op de manier van procederen in de Steden en platten Lande Art. 7.*

3. [*Geen Appel of Reductie.* Het welk egter limitatie lydt in het cas, wanneer *Arbiters* niet ter goeder trouw waren te werk gegaan. Schraff. *ad Jus Velav. Cap. 22. Art. 6. n. 4. et seq.* Zelfs wil Goris *ibid. Gloss. 4. n. 4.*
4. dat eene merkelyke laesie, genoegzamen grond zou geven tot het eischen van *reductie*, vermids daar door een vermoeden van kwaade trouw tegen *Arbiters* zoude zyn
5. ontstaan. Dog de vraag is, waar deze *reductie* in 't voorbeschreven geval, ofte wanneer parthyen zig dezelve hadden voorbehouden, moet gezogt worden? Bar-
6. boza *in Thes. loc. Comm. voc. REDUCTIO n. 2.* en Sande *Decis. Fris. lib. 1. Tit. 14.* geven daar omtrent verschillende gevoelens der Rechtsgeleerden op, waar van het allergemeenst aangenomen is, dat geen, waar
7. voor zig ook Schraff. *loc. alleg.* verklaard, 't welk de erkenenis over de *reductie* aan dien Richter geeft, die ter eerster instantie zoude hebben moeten erkennen, wanneer de Aanlegger zyn parthy in Rechten betrokken had. Vergelyk Voet *ad ff. de Recept. n. 27.* Groenew. *ad L. 1. Cod. de Recept. n. 7.* Mynsing *Obs.*
8. *Cent. 2. obs. 61.* Gevende deze laatste daar van voor reden: dat de *Compromissoriale* uitspraak moet aangezien worden, als een soort van *transactie*; en het eischen van *reductie* dus zoude zyn, zig te verzetten tegen
9. eens eene ergane *transactie*. Wat den tyd, binnen welke *reductie* kan geëischt worden, aangaat, hetzelfde kan geschieden binnen tien dagen, met dat effect, dat dan inmiddels de executie der sententie zoude blyven
10. gesurcheerd. Sande *loc. alleg. def. 3. et 4.* Terwyl Voet

Voet *loc. cit. n. 25.* en Groenew. *dict. loc. n. 2.* egter meenen, dat ook nog binnen den termyn van revisie, *reductie* van Compromissoriale uitspraken zou toegelaten zyn, zóó egter, dat als dan de Sententie der *Arbiters* inmiddels, als in cas van revisie, zoude kunnen ter executie gelegd worden. Zelfs zyn 'er, die willen, dat, binnen dertig jaaren, *reductie* zou kunnen geëischt worden. Barbof. *loc. Comm. voc. reductie n. 3.* Sande *loc. alleg. def. 3.* De manier van procederen in cas van *reductie* kan derhalven niet zyn, als in cas d' Appel, met het interponeren eener Acte van *Provocatie*; om dat Arbiters geen ordinair Rechtsgebied hebben of oeffenen, en dus ook op eene ordinaire wyze, van derzelve uitspraken, tot een ander Richter, niet kan worden getreden; en gevolgelyk zou, door den ordinairen Weg van Rechten, redres van gefustineerd bezwaar in die uitspraak, moeten worden gezogt.]

13. [Officieren gehouden zyn. Conform het *Land-R. van Veluw. dict. loc. et art. Stad-R. van Harderw. 2. d. 14. Cap. Art. 10.*, en dit word door den Wergever geboden, wyl anders sententien van *Arbiters*, die zelve geen *jurisdic tie* hebben, geen effect zouden hebben: Moetende voorts de executie geschieden door die Officieren respectivelyk, aan wien dezelve zoude hebben toegeftaan, by aldien de zaak, na den gewoonen weg van Rechten, by het Gericht, waar aan dezelve *sua natura* behoorde, waare afgedaan: Binnen het *territoir* van welk Gericht, wiens plaats de *Arbiters* vertreden hebben, de Compromissoriale uitspraak eigentlyk alleen kragt van gewysde heeft; aangezien eene sententie van hetzelfde Gericht, niet verder, die kragt zoude gehad hebben. Gelyk daarom ook by het *Land-R. van Veluwe dict. Cap. 22. Art. 3.* gestatueerd is, dat de Officier schuldig is de uitspraak, *ter plaatze daar het gebeurd*, onwygerlyk te executeren.

Om

17. Om reden, dat het alhier aangenomen is, dat het eene Gericht geene sententie van het andere ter executie legt, zonder nieuwe kennismeming der zaak. Weshalven dan ook *Compromissoriale* uitspraaken elders ergaan, even zoo min als sententien van Gerichten, by *Requisitoriale* brieven, executie zouden vinden. Vergelyk Schraff. in *Comm. ad Jus Velov. loc. alleg. Art. 18.3. n. 6. & Veluw. Practiz. pag. 249.* Maar wanneer *Arbiters* over zaaken erkend hadden, die aan geen *Compromissoriale* uitspraak mogen gesubmitteerd worden, (waar van hier voor ad Art. 1. n. 6. - 11.) zouden de Officieren de executie niet alleen *mogen*, maar zelfs 19. *moeten* verwygeren. Ook kan een Officier, in andere zaaken, dezelve niet eerder accorderen, dan, na verloop van den tyd, dat de uitspraak kragt van gewysde bekomen heeft; om dat een Officier niet kan weten, of by de Acte van *Compromis* de *reductie* niet is gereserveerd, ten zy Hem zulks, uit de Acte, blyke. In cas 20. van duisterheid of dubbelzinnigheid in de uitspraak der *Arbiters*, zoude de interpretatie daar van aan *Compromissarien* zelfs staan, zoo als de Landschap den 30. October 1706. verstaan heeft, volgens Schraff. in *Cod. Gelr. Zutph.*, op 't woord *Compromis* n. 10.]

[*Als Sententien by de Gerichten* gerwezen. By 't *Land-R. van Veluwe* loc. alleg. staat, als *Sententien diffinitive by den Gerichte* uitgesproken.]

Deer

T I T. VIII.

Van Procureurs ende Volmachtigers.

I N H O U D

1. *Procureurs zyn of ad lites of ad negotia*
2. ————— *moeten worden geadmitteerd.*
3. *Op zommige plaatzen is een bepaald getal.*
4. — 6. *Vereijste Ouderdom derzelve.*
7. *Hebben regt van declaratie.*
8. *'t Geen anders is omtrent particuliere.*
9. *Advocaten en Procureurs behoeven na geen betaling te wagten.*
10. *Nog zig altyd, met taxatie, te vreden te houden.*
11. *Derzelver regt van presentie.*
12. *Waren eertyds meesters der zaak.*
13. *Nu, Bediendens.*
14. *En zyn niet verbonden.*
15. *Pligten der Procureurs.*
16. — 31. *Dezelve nader onschreven.*
32. *Wat verder tot Hun Officie behoord.*

1. *Procureurs.* In 't Latyn *Procuratores* genoemd, zyn in 't algemeen zodane perfoonen, die zaaken voor, of in naam en op last, van een ander waarnemen. Dezelve worden onderscheiden in *Procuratores ad negotia*, die in 't Nederduitsch byzonder *Volmachtigers* genoemd worden, en eens anders extrajudiciele zaaken waarnemen; en *Procuratores ad lites*, die de Gerichtszaaken van een ander bezorgen; welke laatste in de Praetyk, eigentlyk onder den naam van Procureurs verstaan worden. [Om als Procureur te mogen ageren, vereijcht het *Land-R. van Tielre. en Bommelre-W. Cap. 10. Art. 2.* eene admiffie by 't Gericht, welke wel

- wel by dit Land-Recht niet speciaal gevorderd, maar egter gemeenlyk van de geene, die als Procureurs by de Gerichts-banken der IV. Boven-Ampten de Praetijk zoeken te exerceren, het zy van het Gericht, ofte van den Officier verzogt word; of schoon anders ook wel de Procureurs, in de Steden dezès Quartiers geadmitteerd, alhier voor de Gerichts-banken, zonder nadere
3. admiffie, zyn toegelaten. Op veele Plaatzten worden de Procureurs maar tot een zeker getal geadmitteerd, *Zie Middellant ad Vrom. de Foro compet. Lib. 2. Cap. 4. n. 1. in fin.* Binnen Nymegen is ook eene Resolutie d. d. 29. Juny 1757., waar by het getal van Procureurs tot agt is bepaald, dog wanneer egter, daar tegens meerdere waren geadmitteerd, is by nadere Raads-Resolutie d. d. 22. February 1775. bepaald, „ dat het getal van Procureurs tot op agt zal uitter-
 „ ven, *zonder dat daar tegens zal mogen worden*
4. „ *gedisponeerd.* ” Ten aanzien van den ouderdom der Procureurs zyn veele Rechtsgeleerden van meening, dat geene minderjaarigen tot Procureurs zouden kunnen aangesteld worden. Voor zodane worden, volgens dit Land-Recht *Tit. 19. Art. 1.* gehouden mansperfoonen nog geen twintig jaaren bereikt hebbende: terwyl andere meenen, dat eene ouderdom van zeventien jaaren, tot het waarnemen van Gerichts-zaaken, zoude kunnen volstaan; om reden, dat het, na gemeene Rechten, op dien ouderdom aan Advocaten vrygelaten is voor de Gerichten te postuleren. *L. 1. §. 3. ff.*
5. *de postulando.* Gelyk dan ook dagelyks minderjaarigen tot Rechtsdoctoren worden gepromoveerd, en zelfs by den Hove als Advocaten geadmitteerd: welke reeden alhier van des te meerder applicatie is, om dat onder dit Land-Recht de Rechtsdoctoren, door hunne promotie zelve, bevoegd gerekend worden om te postuleren en de Praetijk te exerceren, zonder daar toe eene nadere admiffie, zoo als wel elders plaats heeft,

- heeft, te behoeven; en het Advocaten alhier vryftaat om zelfs zonder affumtie van een Procureur, Gerichts-zaken waar te nemen, en dus teffens het *Officium Procuratorium* te exerceren: Gelyk ook zoo te Nymegen, daar tot de meerderjaarigheid een ouderdom van vyf-en-twintig jaaren vereifcht word, zeer dikwils minderjaarigen
7. tot Procureurs aangefield worden. Iemand als Procureur geadmitteerd wordende, krygt daar door het recht van Salaris te kunnen vorderen, in alle zaaken, waar in zyn officie verzogt word, het zy die voor de Gerichten regthangig zyn, of niet, en fchoon Hun 't zelve
 8. niet beloofd of verfproken zy. Geheel anders is het omtrent particuliere luiden, die uit kragt van hunne volmacht, tegen den Laftgever geene andere actie hebben, als tot vergoeding van noodzakelyke en andere wettige aangewende kosten; *eo, quod omne mandatum fit gratuitum.* Schraff. *Adv. 1. d. conf. 12. n. 9. Ur. Confult. 1. d. conf. 123. pag. 459. n. 36. L. 56. §. pen. L. 17. Cod. mandat.*, ten zy hetzelfde uitdrukkelyk beloofd was. *L. 7. ff. L. 1. Cod. eod. S. van Leeuwen R. H. R. '4. B. 26. d. §. 1.* Dog dan kan het evenswel niet ten laften der Succumbanten
 9. bragt worden. Schraff. *loc. cit. n. 11.* Advocaten en Procureurs zyn ook niet verpligt na betaling te wagten, tot zoo lange de Succumbant dezelve voldaan heeft, maar mogen die aanftonds van hunne principalen vorderen. S. van Leeuwen *ad Peck. de Arrest. Cap. 27. n. 1. in fin.* En dewyl dikwils veel in een zaak kan worden verdiend, het welk 't Gericht by taxatie kan oordeelen, niet tot laften van een Succumbant, die alleen in de noodzakelyke en onvermydelyke kosten gehouden is, te kunnen komen, zoude evenswel een Advocaat of Procureur, in zulk een cas, gerechtig zyn om dat zelve van zyn Principaal in te vorderen. Sim. van Leeuw. over Peck. *loc. et Cap. cit.* Zie ook hier voor
 11. *Tti. 4. Art. 6. n. 7.* Over het recht van praferentie

- en Retentie aan Advocaten en Procureurs competeren-
 12.de. Zie *infra* Tit. 27. Art. 19. Volgens Roomfche
 Rechten worden Advocaten en Procureurs, door de
litiscontestatie Heeren en Meesters der zaaken hunner
 Clienten, zoo dat ook de sententien niet tegens de prin-
 cipaaalen, maar tegens de Procureurs geveld, en ter
 executie gelegd wierden. Groenew. de *L. L. abrogat.*
 13.ad Tit. *Cod. de Sentent. interlocut. l. 1.* Dog heden-
 daags zyn dezelve flegts Bediendens, en gaat al het gee-
 ne zy uitvoeren en verrigten voor rekening hunner
 Principaaalen, zonder voor hun eigen perfoon in 't miast
 14.verbonden te worden, zoo zy zig niet speciaal voor
 hunne meesters obligatoir gesteld of *de rato* gecaveerd
 hebben, en derzelver goedkeuring niet kunnen uitbren-
 gen. Sande *decif. Frif. lib. 3. Tit. 7. def. 1.* Schraff.
adv. 1. d. Conf. 49. n. 8. en 2. d. Conf. 95. n 29.
 adde *Land R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10.*
Art. 5. Stad-R. van Bommel Cap. 8. Art. 5.
 15.Over de pligten der Procur. Zie *Recht. van het Over-*
Quart. 5. d. 8. Tit. Land-R. van Veluwe Cap. 16.
Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10. Art.
3. Land-R. van Over-Yffel 1. d. 2. Tit. Stad-R. van
Bommel Cap. 8. Art. 3. Provision. Ordonn. der Stad
Nymegen d. d. 21. January 1608. en Ampliatie d.
d. 31. Decemb. 1614. Schomak. Adv. 1. d. Conf. 59.
 16.n. 19. De voornaamste pligten der Procureurs zyn
 vervat in het Formulier van Eedt, aan dezelve by het
Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10. Art.
 3. opgelegd; namentlyk, 1° dat zy in geene zaaken dien-
 en, die zy in consciencie weten onregtvaardig of on-
 17.gefundeerd te zyn. 2° Dat zy hunne meesters naar-
 18.ftig en getrouw dienen. 3° Geene actien kopen of
 19.deel in zaaken nemen; en 4° Dat zy geene Processen,
 buiten nood, in langheid trekken, nog onnodige ex-
 20.ceptien proponeren. Met betrekking tot de eerste is
 by het *Land-R. van Over-Yffel loc. cit. Art. 7.* eene
 boete

- boete van vyf schilden gesteld tegen een Advocaat of Procureur, die bevonden word, zonder redelyk fundament, in een zaak te dienen. Ten aanzien van het tweede is het zeker, dat een Procureur die zyns meesters zaaken niet getrouw waarneemd, en de termynen verzuimd, in alle schade en interest, daar door veroorzaakt, gehouden is. *Land-R. van Over-Yffel loc. cit. Art. 8.* en zoude daar en boven met verlos of suspensie van zyn officie kunnen gemulsteerd worden. *Land-Recht van Tielre-en Bommelre-W. Cap. 10. Art. 7.*
22. *Stad-Recht van Bommel Cap. 8. Art. 7.* Dog dit is te verstaan in 't cas, wanneer een Procureur eigenwillig de limiten van zyn volmagt te buiten gaat, of zyns meesters zaak, door onagtzaamheid of kwade trouw, verwaarloost. *Neost. supr. Cur. Holl. Decif. 85. Gail. lib. 1. obs. 45. Middell. in Not. ad Vrom. lib. 2.*
23. *Cap. 74. §. 9. n. 25.* Dog kan niet geextendeerd worden tot gevallen, die in Rechten of in de Praëtyk onzeker, en waar omtrent de gevoelens der Rechtsgeleerden verschillende zyn. *S. van Leeuwen Proces crimin. 5. d. n. 8. Utrecht. Conf. 2. d. Conf. 55. n. 5. & 6.*
24. Te meer wyl een Richter, die uit onkunde iemand condemneerd, nergens in gehouden is. *Middell. ad Vrom. lib. 2. Cap. 3. §. 4. n. 11.* De derde pligt, der Pleitbezorgers, van geene Actien te mogen koopen of deel in zaaken te nemen, is dezelve reeds voorgescreven. *in L. 5. Cod. de postul. L. 15. Cod. de Procurat.* Vermids het koopen van Actien Hun in verzoeking zou kunnen brengen, om, tot het obtineren eener Triumph, waar van Hun het voordeel direct zoude toekomen, geene ongeoorloofde wegen en middelen te ontzien. *Schraff. ad Consuet. Velav. Cap. 16. Art. 13.*
25. *Land-R. van Over-Yffel 1. d. 2. Tit. Art. 15.* En daarom mogen zy zelfs geen stuk of parceel goed uit eene Ervenisse, die onder haar patrocinie opgeëischt word, in cas van Triumph bedingen: hoewel
zy

- zy boven hun Salaris eene vereering van hunne Clienten mogen ontfangen. Middell. *ad Vrom. loc. cit.*
27. *Cap. 3. §. 5.* Dog beloofd zynde kunnen dezelve niet eifchen. *ibid. §. 6. n. 15.* Zie Limitatie deswegen by S. van Leeuwen *over Peck. 27. deel. §. 1. n. 1.*
28. Egter mogen Pleitbezorgers zig voor een vast jaargeld, tot het waarnemen van zaaken verbinden, het welke dan, 't zy 'er zaaken in dat jaar voorvallen, of niet, kan geëifcht, en, in het begin van het jaar, zoude moeten betaald worden. *Vrom. ibid. §. 7.* en S. van
29. Leeuwen *loc. cit. n. 1. & 5.* Ondertuffchen is het nergens verboden, dat Advocaten en Procureurs niet zouden mogen dienen, in zaaken, waar in zy met anderen part en deel hebben, dewyl het na Land Rechten geoorloofd is zyne eigene zaaken waar te nemen. Be-
30. trekkelyk nu tot de vierde opgegeven pligt, staat te noteren, dat, of schoon aan den eenen kant de Advocaten of Procureurs geene zaaken in langheid mogen trekken, om daar door occasie te hebben, hun Salaris te vermeerderen, egter aan de andere zyde, de noodzakelykheid dikwils vorderd om den spoedigen voortgang der zaaken te fluiten, ten einde niet alleen een betere kennis van den staat en gelegenheid der zaak te bekomen, maar ook zyne Clienten voor eene dikwils onbe-
31. hoorlyke vervolging te bevryden. En, in zodane gevallen is het zelfs de pligt van een Practizyn, of schoon hem al de zaak van zyn Principaal bedenkelyk mogte voorkomen, wanneer hy bevond, dat door zyne parthy kwalyk was aangevangen, exceptien te proponderen, ten einde zyn principaal van de kosten te ontheffen.
32. Voorts bestaat het officie van een Procureur niet alleen in parthyen voor het Gericht (het welke hem ook, zonder affistentie van Advocaat, in allen gevallen geoorloofd is, en waar omtrent het *Land-R. van Over-Yffel 1. d. Tit. 2. Art. 4.* verschild) te dienen, maar ook buiten het Gericht, in alle zaaken die tot de judiciele Practyk behoren,

horen, als het maken van allerly Acten en Contracten; dog thans worden veele dier Actens door Schouten, Kusters en Schoolmeesters geformeerd, waar door de Prothocollen van een meenigte wandrogtige Actens krie- len, die aan de Heeren Landschryvers en Secretarien, behalven het nadeel voor parthyen, dikwils veele moei- ten veroorzaken. Ten aanzien van Volmagtigers is hier na op Art. 3. aangetekend.]

ART. I.

Een yder magh syne saecke voor 't Gericht bepleyten ende defenderen, 'tzy monde- lyck of schriftelyck, oock daer toe een ander gebruycken, sonder onderscheydt, of hy selfs aen 't Gericht tegenwoordig is, of niet.

I N H O U D.

1. Ieder kan zyn eigen zaak waarnemen.
2. Te voren konde door geen ander geageerd worden.
3. Speciaal niet voor een Verweerder.
4. Verandering deswegen gemaakt.
6. Overeenkomst met naburige rechten.
7. Wat in Holland daar omtrent plaats heeft.
8. En wat binnen Nymegen.
9. Die een ander gebruiken wil, moet zig van een geadmitteerd Procureur voorzien.
10. Redenen van dien.
11. 12. Welke personen niet als Procureurs ageren mogen

1. [Een

1. [*Een ieder mag.* En alhier meerderjarige Vrouwsperzoonen daar van zelfs niet uitgesloten. Middell. *ad Vrom.*
2. *lib. 2. Cap. 2. §. 4. n. 8.*] Te voren konde niemand door een Procureur ageren, of moest eerst consent daar toe, by het Gericht obtineren. Goris *in Comment ad Jus Velov. Cap. 16. ad Rubr. n. 2.*; [en de by denzelven geallegeerde *Landschaps Resolutien van 13. February 1629. en 24. Juny 1631. Pl. B. 2. d. Col. 242. & 250.*
3. En dit wierd, na de oudste Landbrieven dan nog, alléén aan den Aanlegger, toegestaan, maar een Verweerder
4. was verplicht in persoon te erschynen: Dog zulks is reeds veranderd in den *Landbr. van Maas en Wbaal van 1532.* Zie *Pl. B. 1. App. Col. 19. in med.* En vervoigens, ten opzigte van de gezamentlyke *IV. Bo-5. ven-Ampien*, by het Tractaat in 1538. tusschen den Hertog en Staaten van Gelre met den Hertog van Gulyk en Cleve gesloten, *ibid. Prælim. Col. 12. Art. 23. in med.*
6. Komende deze Art. over een met het *Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10. Art. 1. Stad-R. van Bommel Cap. 8. Art. 1.] van Over-Yssel 1. d. 2. Tit. 10. Art. Rechten van het Over-Quart. 5. d. Tit. 8. n. 1. Land-R. van Zutphen Tit. 5. Art. 15.*
7. [Hoewel in Holland en andere Provincien, inzonderheid voor de Hoven van Justitie, niemand zyn eigen zaak *in judicio contradictorio* mag defenderen, op dat de goede ordre en wyze van procederen worde geobserveerd. *Holl. Rechtsgel. Woordenb. pag. 378. Vrom. de for.*
8. *compet. lib. 2. Cap. 4. §. 1.* Gelyk zulks ook, ten opzigte der Stad Nymegen, schynd te moeten worden opgemaakt uit eene *Raads-Resolutie derzelve Stad, d. d. 1. October 1617. in verb.:* "Alsoe men bevind,
 „ dat de Procureurs dezer Stad in de Land Gerichten,
 „ als anders, haar laten gebruiken, tot groot nadeel
 „ van Parthyen, soo aan den Gerichten te doen heb-
 „ ben, en ook tot disreputatie en kleinachting dezer
 „ Stad,

„ Stad, is geresolveert, dat de Procureurs aangezegt
 „ zal worden, de Gerichten dezer Stad præciselyk
 „ waar te nemen &c ; en in cas sy niet konden vacce-
 „ ren, *dat Parthyen blood, zonder Procureur, baa-
 „ re zaaken voordragen* ” Welke laatste woorden
 schynen te kennen te geven, dat het aan parthyen alléén
 in 't cas, wanneer geen Procureur bekomen kunnen,
 toegelaten is hunne zaak zelve waar te nemen.]

9. [*Ook daar toe een ander gebruiken.* Dat is niet een iegelyk, die men goedvind, maar een Advocaat of Procureur aan 't Gericht fungerende: want in den volgende Art. word gezegt, dat aan iemand, die niet bekwaam is om zyn eigen zaak voor te dragen, *en geen Procureurs konde magtig worden*, eenen bekwaamen *Voorpraak* of *Procureur* zal worden gegeven; waar uit schynd te volgen, dat een derde persoon, by 't Gericht niet als Advocaat of Procureur bekend, de zaak van zodane onbekwaame parthyen willende defenderen, niet zouden worden toegelaten. Zynde ook by de *Costumen van Utrecht Rubr. 2. Art. 2. speciaal gestatueerd*, ” dat een iegelyk voor Schepenen
 „ zyn zelve zaak mondelinge belyden of by een
 „ gheswooren Voorprake doen belyden zal mogen,
 „ *ende anders niet.* ” Zie ook Middellant *ad Vrom. de for. compet. lib. 2. Cap. 4. §. 1. n. 1.*
10. Te minder wyl zodaanig ongequalificeerd persoon ligter zoude excederen de paalen van welvoeglykheid, waar van te zien *Land-R. van Over-Yssel 1. d. 2. Tit. Art. 6. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10. Art. 10. Zutphen Tit. 5. Art. 19. Veluwe Cap. 16. Art. 10. Stad-Recht van Bommel Cap. Art. 10. Middell. ad Vrom. loc. all. lib. 2. Cap. 3. §. 3. n. 5. Schraff. Obs.*
11. *pract. obs. 409.* Ingevolge *Landschaps Resol. d. d. 29. April 1767.* is het aan Secretarinen, Land- of Gerichtschriften en diergelyke Ministers van de Gerichten verboden,

boden, om zig als Advocaten of Procureurs in zaaken, voor dat Gericht regthangig zynde of apparent regthangig zullende worden gemaakt, te laten gebruiken of zelfs byradig te zyn, 'tzy zulks direct mogt geschieden, 'tzy indirect door een ander te employeren of te laten employeren onder deszelvs directie, en 'tzy daar voor Salaris mogt worden geprætendeerd of niet, met last om zig in alles onpartydig, en het daar voor te houden, dat dit verbod begrepen is onder de eedelyke belofte van zig in alles, als een goed Secretaris, Land- of Gericht-schryver te zullen gedragen: het geen mede in Holland plaats heeft. Middell. *ad Vrom. lib. 2.*
 *2. *Cap. 4. §. 1. n. 5.* Ook is, by *Magistraats Resolutie der Stad Nymegen d. d. 27. July 1768.* verstaant, dat die geene der Procureurs, welke zoude mogen worden Pagter, participant of medestander van eenige van dezès Quartiers- of Stads-middelen, zig, geduurende den tyd van den pacht, zal moeten abstineren van de exercitie van het Procuratorium binnen gez. Stad.]

A R T. II.

Ten waere het Gericht oordeelde, dat Parthye niet bequaem was om syn eygen faecke voor te dragen ende te defenderen, of oock geen Procureurs konde machtigh worden, in welcken val den Richter foodanige Parthyen sal geven een bequamen Voorspraeck of Procureur, dewelcke sonder wettige redenen, tot erkenenisse des Gerichts, niet sal mogen weygeren de faecke van foodanige Parthye waer te nemen, op pæne van niet meer te sullen mogen dienen voor 't selve Gerichte.

I N H O U D.

1. & 2. *Wanneer een Parthye, ofte Voorspraak, bekwaam is ter defensie.*
3. *'t Gestatueerde in dezen Articul is, ten opzigte van Advocaten, uit het Roomsche Recht.*
4. *Practyk ten Landrechten omtrent het verzoeken van Admissie pro Deo.*
5. *Welke redenen om een Parthye niet te dienen, voor wettig gehouden worden.*
6. *Pleitbezorgers zyn verpligt begonnen zaaken, ten einde toe, te bedienen.*

1. [*Dat Parthye niet bekwaam was.* Dit ziet niet alléén op het niet behoorlyk voordragen van zyne redenen van defensie, maar hoofdzakelyk mede in het observeren van den styl en manier van procederen voor de Rechtbanken gebrukelyk, op dat de goede orde geobserveerd en een Richter behoorlyk van de zaak geïnformeerd worde.]

2. *Een bekwaam Voorspraak of Procureur.* Dat is zoo een, die niet alléén ervaren is in het Roomsche Recht en Land-Rechten dezer Provincie, maar ook vooral de finessé en chicanes van de Practyk verstaat, op dat hy van zyn parthy niet worde verkloekt. W. van der Meulen *Annot. over de Ordonn. van den Hove pag. 423.*

3. *Sonder wettige redenen niet mogen.* Met opzigt tot de Advocaten is 't reeds, volgens Romeinsche Rechten, zeker, dat dezelve door den Officier of het Gericht, waar onder zy behoorden, konden genoodzaakt worden, tot het verlenen van patrocinie aan personen, die geen voorspraak konden bekomen. *L. 1. §. 4. ff. de postul. L. 9. §. 5. ff. de Offic. Procons. L. 5. §.*

11. *ff. de reb. eor. qui sub tutela:* by poene dat 't den onwilligen zoude verboden zyn, immer weder voor het Gericht te postuleren. *L. 7. Cod. de postul.* Dog Procureurs konden oudtyds niet, tot het waarnemen van zaaken, tegens haaren wil, genoodzaakt worden. *L. 17. Cod. de Procurat.* Thans egter, de bediening van Procureur een publicq officie zynde, staan dezelve onder gelyke verpligting als Advocaten. Groenew. *de L. L. abrogat. ad §. 1. Instit. de iis per quos agere poss.* Christin. *vol. 2. decis. 107. n. 2.* In 't byzonder zyn Pleitbezorgers verpligt aan armen en behoeftige perfoonen hun patrocinie *gratis* te verleen. *Mynsing Cent. 4. obs. 32. Gail 1. obs. 43. n. 11.*

4. [In de Praëtyk is het gebruikelijk, dat behoeftige perfoonen, by Request, aan den Officier of het Gericht hunne zaak openleggen, en admiffie *pro Deo* verzoeken; hoedane Request ordinair gesteld word in handen van Parthy om te dienen van Bericht, op dat de Richter een *summiere* kennis van de zaak bekome; want zoo hard als 't wezen zoude, dat voor armen en behoeftige perfoonen de deur van Rechten zou zyn gefloten, even zoo onbetamelyk is het, dat arme perfoonen hunne behoeftigheid tot een bannier hebben zouden om een ander te ataqueren, in zwaare processen te slepen, en, wyl zy, geene kosten hebbende, te ontzien, hunne zaak sterk vervolgen konnen, door middel van contrainte tot accoord of asperzing van 'teen of ander noodzaken zouden: wyl het zeker is, dat dikwils armoede list zoekt.]

5. [Wettige redenen. Waar toe niet alleen gebracht moeten worden zodane beletzelen, die by dit Land-Recht hier na *Tit. 11. Art. 1.*, onder den naam van *Nootzinnigen* voorkomen, maar ook zulke andere redenen, uit hoofde van dewelke Pleitbezorgers recht zouden hebben om het patrocinie van zaaken, reeds by

hun aangenomen en begonnen, weder op te zeggen. Waar over kunnen nagezien worden *Goris ad Conf. Velav. Cap. 16. Art. 14. Gl. 1. n. 1. Schraff. ibid. n. 1.*

6. Welke verplichting om begonnen zaaken, ten einde toe, te vervolgen, reeds by het Romeinsche Recht vastgesteld is: Aan Advocaten word hetzelfde uitdrukke-lyk geboden in *L. 13. §. 9. de judiciis*, en ten opzigte van Procureurs volgt dit uit den generalen Regul in *§. 11. Instit. mandati*. Kunnende hier, in 't voorbygaan aangemerkt worden, dat by het *Land-R van Veluw. loc. alleg.* aan Procureurs, by pøene van veertig ponden, en voorts arbitrale correctie, verboden is, zelfs in cas wanneer zy redenen hadden gehad hunne aange-
nomen parthye te verlaten, deszelvs wederdeel in de-
zelfde zaak te dienen. Zie *Schraff. loc. alleg. n. 4. et seqq.* 't Geen anders veele meenen, dat in zulk een
geval, na gemeene Rechten, aan de discretie van Pleit-
bezorgers zoude staan. Voet *ad Tit. ff. de postul.*
n. 4.]

A R T. III.

Die voor een ander, die absent is, in 't Ge-
richte wil verschynen, moet voorsien we-
fen van een behoorlycke Procuratie ofte
Volmaght gepasseert voor de Magistraten
van de Steden onder des Stads Zegel,
of voor Richter ende Gerichts-luyden,
of voor twee Schepenen naer de constitu-
tie van de plaetse daer ymant gemachtight
wordt.

I N H O U D

1. *Na de Roomsche Rechten badden Nabestaande geen Volmacht nodig.*
2. *Land-Recht van Over-Yffel daar omtrent.*
3. *Alhier slegts een man in zaaken van zyn vrouw.*
4. *Parthye is verpligt productie der Volmacht te eiffchen.*
5. *En wel in de eerste Comparitie.*
6. *Van onduchtige Volmacht kan 't gebrek niet gebeeld worden door een Cautio de rato.*
7. *Volmachten zyn van een stricte interpretatie.*

[*Absent is.* Als de Principaal in het Gericht tegenswoordig is, en een Procureur zyn zaaken waarneemd, zonder dat hy daar tegens iets declareerd, qualificeerd hy, met 'er daad, zoodane Procureur, ten zulken effecte, als of hy Gerichtelyke Volmacht op hem gepasseerd hadde. S. van Leeuwen *R. H. R. IV. B. 26. d. §. 5.*]

1. *Moet voorzien wezen.* Volgens gemeene Rechten in *L. 35. ff. de Procur. et L. 12. Cod. eod.* wierden Nabestaanden tot het waarnemen der Gerichts-zaaken hunner vrienden toegelaten, of schoon zy van geen Volmacht voorzien waren, mits stellende *Cautio de rato.*
2. [Gelyk dit het *Land-R. van Over-Yffel 1. d. 4. Tit. Art. 7.* ook toestaat aan conjuncte personen, malkanderen tot in den vierden graad van Bloedverwandschap of zwagerschap bestaande, by gelegenheid, daar zoo haast geen volmacht kan uitgebragt worden.] Dog de algemeene woorden van dit Land-recht schynen deze personen niet te willen uitgezonderd hebben; [te meer als hier by gelet word, 't geen reeds te vooren is aangemerkt, dat oudstydsk elk, zonder onderscheid, verpligt was zyne zaaken perzoonlyk voor 't Gericht, te defenderen, Zie *Goris loc. alleg. Gl. 2. n. 3.*]

3. Dit neemt egrer niet weg, dat een man de zaaken van zyn vrouw, als derzelve wettige Mombour, zoo in als buiten het Gericht, kan waarnemen, zonder daar toe eene Volmacht nodig te hebben. *Coris advers. tract. 1. Cap. 4. n. 6.* Zie voorts eene exceptie van dien Regul, dat niemand zonder volmacht voor een ander aan 't Gericht toegelaten word, by Schomak. *Adv. 3. d. Conf. 3.*, alwaar ook ampel *de ratibabitione* gehandeld word. [Binnen Nymegen wykt de Praetyk, ten dezen opzichte geheel van 't Land-Recht; vermids de Procureurs aldaar ook zonder volmacht voor een ander, mits caverende *de rato*, toegelaten worden, ingevolge *Provisiōnele Ordonn. op de bediening van justitie Art. 22.*]
4. Ondertusschen word het alhier in de Praetyk daar voor gehouden, dat de wederparthy verplicht is productie der volmacht te eischen, ofte dat dezelve, zulks nalatende, gerekend word de qualiteit van zyne parthy te erkennen; ['t geen gegrond is op de dispositie van het *Land-R. van Veluw. Cap. 16. Art. 5.*, willende dat een Volmachtiger zyne Volmacht, *op verzoek zynes wederpartbey, in zynen eerste comparitie* gehouden zal zyn te vertonen. Of schoon anders zommige Rechtsgeleerden meenen, dat een Richter bevoegd zoude zyn om Pleitbezorgers, zonder volmacht voor 't Gericht verschynende, daar van te weeren. *Carpz. part. 1. Const. 1. def. 26.* Ook is het alhier Rechtens even als op Veluwe, dat de productie der volmacht geëischt worde op den eersten Gerichtsdag, voor en al eer 'er iets in de zaak gedaan zy; zynde aldus op den . . . April 1764., by 't Gericht der Heerlykheid Beeck, met Advys van twee *in judicio* geassumeerde Rechtsgeleerden, in zaake van den Richter *Ratione Officii, contra J. Schimmelketel*, waar in de volmacht, by absentie van den Verweerder, niet op den eersten, maar op den derden Gerichtsdag geëischt was, aan den Richter zynen, daar toe, genomen eisch ontzegt, en deszelvs Bediendens

dens in de kosten gecondemneerd geworden. Zie ook *Stad-R. van Zutphen Tit. 16. Art. 16.* Schraff. *Adv. 4. d. Conf. 18. n. 16.* Schomak. *Adv. 2. d. Conf. 56. n. 3.* Of Fiscaals volmachten nodig hebben, zie Schomak. *Adv. 3. d. Conf. 2. n. 9. et seqq. add.* Vromans *lib. 2. Cap. 2. §. 4.]*

6. *Beoorlyke volmacht.* Tegens vitieuse volmachten kan de *exceptio inqualificationis* geobjicieerd worden; zoo dat zelfs geene *Cautiones de rato*, tot standhouding van onduchtige Volmachten, aangenomen mogen worden. Schomak. *p. 3. Conf. 4. n. 30.* [Vermids het in Rechten egaal gerekend word, geene volmacht ofte eene onbeoorlyke volmacht te hebben, *Utrechts. Consult. 1. d. Conf. 97. n. 6.*] Gelyk dan ook, volgens het Signaat van Bommel den 9. September 1625. *de exceptio inqualificationis* is geadmitteerd geworden tusschen Berent Botterman en Cornelis Adriaans, vermids de procuratie niet bezegeld, en, na Costume dezes Ampts, onbestendig was, als niet gepasseerd zynde voor Burgermeesteren, Schepenen en Raaden. [Zynde
7. voorts te letten, dat Volmachten van eene stricte interpretatie zyn, en niet van het ene cas tot het andere kunnen geëxtendeerd worden, waar van te zien Sande *decis. Fris. lib. 3. Tit. 16. def. 2.* S. van Leeuwen *over Peck. van bezetten pag. 24. n. 4. pag. 26. en 27.* Idem *R. H. R. 4. B. 26. d. §. 3.* Zie egter Schraff. *Adv. 3. d. Conf. 51.* En dat volgens het *Stad-Recht van Culemborg Cap. 23. Art. 6.* generale volmachten, maar duuren den tyd van één jaar, ten waare de zaaken voor uitgang van 't jaar waren regthangig gemaakt.]

A R T. IV.

Ende sullen alhier geene Notariale Vol-

machten aengenomen worden, sonder onderscheydt, of die binnen of buyten dese Provincie gepasseert zyn.

[*Notariale Volmachten.* Door deze uitzondering, dat notariale Volmachten, in de Gerichten niet aangenomen worden, word geconfirmeerd en vastgemaakt, dat alle andere notariale Actens voor bestaanbaar gerekend worden; gelyk notariale Volmachten in extrajudiciele zaaken, als Boedels-verdelingen, oprigten van Magenscheiden, en diergelyken, ook voor goed worden aangenomen. Zie over Notariale Volmachten, Schomak. *Adv.* 3. d. *Conf.* 4.]

A R T. V.

Alle Fursten ende Graven, besittende Furstendommen ende Graeffschappen, mitsgaders Banner-Heeren, besittende Banner-Heerlykheden binnen dese Provintie, oock Steden, Prælaten, ende Capitulen, voorts Conventen, Collegien, mogen ymant machtigen onder haer eygen Zegel.

I N H O U D

1. Omschryving van Banner-Heeren.
2. Banner-beeren wierden oudtyds onder de gemeene Ridders gerekend.
3. Rang Derzelve in 't vervolg van tyd.
4. Getal der Banner-beeren.

5. Ver-

5. Vernietiging Hunner Voorregten.
6. Wie onder Prælaten begrepen werden.
7. Collegien iemand volmachtigende, behoeven niet alle Leeden präsent te zyn.
8. Privilegie van Fursten, Graven &c. is alhier conform nabuurige en gemeene Rechten.
9. Door gemeene Rechten worden aldaar niet verstaan Roomfche Rechten.
10. Ook geene oude Gewoontens
11. Maar 't Duitfche Keizerrecht.
12. — 14. Zulks nader aangetoond.
15. Dit Privilegie bepaald zig maar tot Hunne eigene zaaken.
16. Revocatie der Volmachten kan bedendaags altyd gefchieden.
17. — 18. Contrair gevoelen.
19. Wanneer van zelve opbouden.
20. — 24. Aangaande fubftituten.

1. [*Banner-heeren*. F. Burman in zyne *Aanmerkingen der Nederduitfche taal 2. d. 2. afdeling* op 't woord *Bachelier* maakt het Nederduitfche *Baanderheeren* van gelyke betekenis, als het Fransche *Chevaliers Bannerets*, waar mede, volgens Charles l' Oifeau, *des ordres ou dignitez simples Chap. 6. §. 47.*, zoodanige der *gemeene Ridders* wierden aangeduidt, die machtig genoeg waren om eene *Bannier* te heffen, dat is te zeggen, die zoo een groot getal Leenmannen hadden, van hunne Heerlykheid afhankelyk, dat zy een volkomen Bende Ruiters konden uitmaken, het welk voor een groote eer gerekend wierd; gelyk zy ook hunne *Bannieren* met groote plechtigheid plagten te heffen.
2. Sande *de Feudis in prelim. Cap. 3. n. 7.*, dit woord op gelyke wyze afleidende, ftaat ook toe, dat de *Banner-heeren*, in de oudfte tyden, onder de gemeene
3. *Ridderen* plagten gerekend te worden; dog by vervolg van tyd hebben de *Banner heeren* een afzonderlyk, en wel het eerfte, Lidt van Staat in dit Gewest beginnen

uit

- uit te maken. 't Welk Sande *ibid. n. 14.* en Slichterhorst *Geldersche Geschied. 1. d. §. 131.* meenen ten tyde van Hertog Arnold omtrent den jaare 1450. opge-
4. komen te zyn. Deze Banner-heerlykheden plagten vier in getal te zyn, alle gelegen in 't Graaffchap Zutphen, met naame *Bronkborst, Bergb, Wisch* en *Baar*. Egter tekend Schraff. in *Cod. Gelr. Zutph.* op 't woord *Banner-heeren Art. 2.* aan, dat op eenen Landdag in 1678. & 1679. wegens de Banner-heeren mede zyn verschenen de Gezanten *van den Graaf van Cuilenburg als Heer van Linden, Oudeweert en Leede.*
5. Dog gedurende de Spaansche Oorlogen is dit voorregt der Banner-heeren (die eensdeels onmondig, eensdeels uitlandig ofte in 's vyands dienst waren,) te niet gegaan. Alzoo Ridderen en Steden, zedert dien tyd, het recht van stemming aan zig hebben getrokken, en de Banner-heeren, voor een wyl, uitgesloten ofte met haar, op eenen trap, gesteld hebben; zoo als zulks, met meerderen te zien is by Slichtenh. *loc. alleg.*]
6. [*Praelaten.* Bisschoppen, Abten en diergelyke perfoonen van hoogen rang in het Geestelyke, worden onder Praelaten begrepen. Schraff. *Adv. 1. d. Conf. 27. n. 3.*]
7. [*Collegien.* Een Volmacht op naam van een Collegie uitgegeven is bestendig, schoon alle de Leeden tot het geven der qualificatie in een vergadering niet zyn present geweest, om dat zelfs in alle Collegien het minder getal de meerderheid volgd. Schomak. *Adv. 3. d. Conf. 1. n. 7. et seqq.*]
8. [*Moogen iemand machtigen.* Dit Privilegie der in dezen Art. gemelde illustre perfoonen, word dezelve mede gegeven by het *Land-R. van Veluwe Cap. 26. Art. 20.* en *Stad-R. van Zutphen Tit. 16. Art. 18.*
- De

De eerste oorspronk van hetzelfde is duister. Het *Stad-Recht van Deventer p. 2. Tit. 11. §. 10.* statueerd dienaangaande, "Vorsten, Graven, Banner-heeren en „*andere groote Persoonen, daar toe na gemeene „Rechten geprivilegeerd, zullen onder haar eigen „hand en Zegel mogen volmachten.*" En 't *Land-R. van Over-Yffel 1. d. 2. Tit. 12. Art.* zegt in 't algemeen: "dat onder haar eigen Hand ende Zegel iemand „volmachtig maken mogen, *alzulke groote Perso- „gien, die naar gemeene Rechten daar toe zyn ge- „privilegeerd.*" waar mede over een komt het *Land-R. van Drentbe 1. B. Art. 24.* "Dat onder „haar eigen Hand en Zegel volmacht mogen afgeven, „die geene, *die na gemeene Rechten, daar toe zyn* 9. „*geprivilegeerd.*" Dat in voorstaande plaazzen met de woorden, *gemeene Rechten*, niet kan gezien zyn op de Romeinsche Rechten, is klaar, alzoo volgens dezelve, tot eene Volmacht-making genoeg was, dat, 't zy door een particulier geschrift of door getuigen, bleek, dat iemand van den Principaal last hadde, zonder dat daar omtrent de een boven den anderen, geprivilegeerd was. Zie Voet *ad Tit. ff. de Procur. n. 9.*

10. Neflink in zyne *Aanmerkingen op 't Land-R. van Over-Yffel loc. alleg.* wil daarom, dat de woorden *gemeene Rechten* zouden moeten worden verstaan, voor *een oude en generale gewoonte*, waar mede de Heer van der Marck in *Instit. jur. civ. Privati communis, pag. 96. & 97.* instemd. Dog men zal bezwaarlyk kunnen aantonen, dat immer in Land- of Stad-Rechten de woorden *gemeene Rechten*, in dien zin voorkomen.

11. Wy zyn onderrigt van het gevoelen van een vermaard Rechtsgeleerden, die, op beteren grond, oordeeld, dat de Wetgever in voorzyde plaazzen, *door gemeene Rechten*, gezien heeft op een Verzameling van Wetten en Inzettingen der Duitfche Keizeren, welke onder den byzonderen naam van het *Keizer-Recht* bekend,

en door den Heer Senckenberg, met zyne Latynsche Vertaling, in *Corp. Juris Germ. publ. et privat. tom. 1. Francof. 1759. in fol.*, uitgegeven is. Alwaar in *part. 2. Cap. 27.* gevonden word. *Me sal wisfin daz der Keyser ober alle disse Werlt bestediget hat sinen getrouwen frondin met briffen unn met handvesten daz se vor dem riche ewiglich mogen bezugen. Das ist also vel gesprochen wax eyn gemeyne rat in eyner stat besehent med erme Ingesegel daz ez der Keyser glouben solle unn bot en allen daz Ingesegel gegeben do dy ersamen Inneboren unn ewiglich weren sal.* Waar van de betekenis is. "Men zal weten, dat de

„ Keizer, over de geheele Waereld, aan zyne getrou-
 „ we Vrienden, met Brieven en Handvesten, heeft
 „ verzekerd, dat evengelyk de Keizer geloof geeft aan
 „ 't geen de Raad eener Stad met haar Zegel bevestigt,
 „ dat hetzelfde Recht aan 't Zegel van Eerzame Per-
 „ soonen ten eeuwigen dage zal verblyven."

12. Dit gevoelen zal des te waarschynelyker worden, als gelet word, 't geen de Heer Senckenberg in *prefat. §. 33. - 42.* heeft aangetoond, dat het voorz. KEIZER-RECHT wel eer door geheel Duitsland, als een algemeen subsidiair Recht, is bekend en gebruikt geweest. Zoo dat 't dus in deze Landen, als des tyds onder het Duitsche Ryk behorende, mede gezag heeft gehad.

13. Gelyk ook de taal van een der Handschriften, waar van die Heer zig tot de uitgaaf bediend heeft gehad, het oude Nederduitsch genoegzaam evenaard; zie *prefat.*

14. *alleg. §. 30.* Ook Wicht in de *Voorreden voor 't Land-R. van Oost-Friesland §. 22.* In de *Aanteke-ning sub A.*, zegt een Handschrift van dat Keizer-Recht, in de Nederduitsche Taal geschreven, te bezitten; die *ibid. sub H.* mede verscheide exemplen aanhaald, waar uit blykt, dat dat Keizer-Recht in de Vrieslanden eenige legale autoriteit gehad heeft.]

15. *Onder haar eigen Zegel.* Dat illustre perſoonen en Collegien iemand mogen volmachtigen onder haar Zegel, is niet anders en tot geen ander effect, als in haar eigen zaaken, uitgezonderd Steden, om dat die haar eigen *Jurisdicctie* hebben en een Gericht uitleveren.
16. ren. Schraff. *Adv. 1. d. adv. 27.* By dezen Titul word wel gehandeld, hoe de Volmachten moeten worden ingericht, maar niet wanneer dezelve kunnen worden *gerevoceerd*, wien aangaande de Praetyk van het *Jus Romanum* is afgegaan, want hedendaags kunnen de Volmachten, ten allen tyden, zonder eenige reden of oorzaken, worden ingetrokken en gerevoceerd. Zie Durandus in *Specul. lib. 1. Tit. de Procurat. §. 1. n. 32.* Mascard. *de probat. vol. 3. concl 1007. n. 27.* Groenew. *de L. L. abrog. ad L. 22. 23. n. 2. 6. de Procurat.* Brunnem. *ad L. 16. n. 1. D. eod.* Gail 17. lib. 1. *obf. 46. n. 9.* Merula is hier van een ander gevoelen in *prax. civ. lib. 4. Tit. 18. Cap. 6. n. 2.* Gelyk ook het *Stad-R. van Deventer 2. d. Tit. 11. Art. 13.* *Stad-R. van Over-Yffel 1. d. Tit. 2. Art. 27.*
18. [En dat zulks, na de *litiscontestatie*, ten zy uit goede redenen, niet zou mogen geschieden, word geleerd, by Vrom. *de for. comp. Cap. 4. §. 6.* Sande *Decif. Frif. lib. 1. Tit. 3. def. 2.* J. Voet *ad ff. de Procurat. n. 22.*]
19. Het gebeurd ook wel, dat een Volmacht van zelve ophoud, en zyn kragt verliest, gelyk in het geval daar een Lastgever komt te failleren, als wanneer het Mandaat word geëxtingueerd, *Stad-R. van Deventer 2. d. Tit. 11. Art. 14.* *Land-R. van Over-Yffel 1. d. Tit. 2. Art. 17.* Bern. van Zutph. *Nederl. Pract., verb. Mandaat n. 10. omnis enim actus intelligitur rebus sic stantibus, et mandatum censetur revocatum, mutato statu.* Kinschot *resp. 56. n. 234.*
20. Ten aanzien nu van de *substitutien*, die uit kragt van Volmachten geschieden, willen de meeste Rechtsgeleerden, dat een Volmachtiger in *extrajudicialibus*
- de

- de magt zou competeren om iemand te substitueren, al was hem schoon, by de Volmacht, daar toe, geen magt verleend *Mev. part. 5. Dec. 177. n. 4.* Dog
21. dat zulks in Gerichtelyke Volmachten tot het verrigten van Gerichts-zaken niet zoude aangaan, maar dat daar toe speciale magt, by die Volmacht, zoude moeten verleend en de Clausul van substitutie daar by geïnfereerd zyn. Zie *Mev. cit. loc. Stryck. de contract. sect. 2. Cap. 11.*
22. §. 8. Edog Goris *ad Conf. Velav. Cap. 16. Art. 4. Gloss. 1.* toond aan, dat geen Volmachtiger, *sive ad negotia, sive ad lites*, uit kragt van zyn Volmacht, vermag te substitueren, ten waare hem zulks by de volmacht was toegelaten, en de magt expresse gegeven was. *Land-R. van Over-Yffel 1. d. 2.*
23. *Tit. 13. Art.* [En die magt hebbende, moet de volmacht, voor zoo verre die tot de zaak relatie heeft, de Substitutie-volmacht geïnfereerd of anders geproduceerd worden; want zoo wel in die gevallen, als in cas van Voogdye en Curateurschap &c. moet de qualiteit van den Principaal bewezen worden. *Carpz. Process. jur. Tit. 5. Art. 5. n. 9. et seqq.*]
24. Voor het overige is ten aanzien van deze materie mede bekend, dat de macht van een gefubstitueerden Volmachtiger vervald met de dood van den principaalen Constituent, en niet met overlyden van den Substituent. *Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 10. Art. 7. Stad-R. van Bommel Cap. 8. Art. 7. Harderw. 2. d. 11. Cap. Art. 10. L. Goris dict. loc.* [Dog in welke gevallen de Volmachten, na doode van den Constituant van kragt blyven, zie Schomak. *Adv. 4. d. Conf. 27. n. 71.-73. Middell. ad Vrom. lib. 2. Cap. 4. §. 8.*]

TIT. VI.

Die met Volmacht aen het Gericht komt,
is gehouden die te laten in handen des
Landt-Schryvers of Secretaris, om dezel-
ve in 't geheel of voor soo veel nodigh
ten Prothocolle te brengen.

Met dezen Art. is conform het *Stad-R. van Bom-
mel Cap. 8. Art. 5. Land-R. van Tielre- en Bom-
melre-W. Cap. 10. Art. 5. Stad-R. van Harderwyk
p. 2. Cap. 7. Art. 6. Land R. van Veluwe Cap. 16.
Art. 5.*

Deze

T

TIT.

T I T. IX.

Van Cautien of Borgen by den Aenlegger en Verweerder te stellen.

I N H O U D

1. Oogmerk der Judiciele Cautien.
2. Die eens een onvoldoenden Borg aangenomen heeft, kan naderhand geen betere Cautie voorderen.
3. Ten waare dezelve, na 't ingaan der Borgtogt, insolvent geworden was.
4. Of de persoon, na rechten, onbekwaam was.
5. & 6. Judiciele Borgen genieten de beneficiën van order en Schuldpliffing niet.
7. 't Beneficium Scti Vellejani &c. by 't Land-Recht van Tielre-W. en Stad-R. van Bommel afgeschafft.

1. [*Cautien.* Alle Cautien worden over en weder gesteld, op dat de Litiganten, na ergaane sententie, zeker zullen zyn van het hun toeërkende te kunnen verhaalen, en de gewysdens niet illufoir gemaakt mogen worden. *Arg. L. 1. § 4. ff. de Prætor. Stipul.* En daarom kunnen parthyen de over en weder aangeboden Borgen, wanneer zy dezelve niet sufficient oordeelen, afkeuren; wanneer het Gericht over derzelver genoegzaamheid of onbestaanbaarheid erkend. *L. 5. §. 1. L. 2. 9. L. 10. ff. qui satisd. cogantur.* Dog by aldien Parthy dezelve niet afwyft, maar stilzwygende aanneemd, kan hy daar na geen betere Borg eiffchen. Zoo om dat, ingevolge Art. 19. *infra*, de Cautien van de een of andere zyde moeten geëifcht worden, op den eersten Gerichtsdag, eer de Verweerder in zyne Exceptie of Antwoord ten Principaalen gehoord is; als ook om dat

- dat hy zyne inſchikkelykheid, in 't toelaten van eenen onvoldoenden Borg, zig zelve heeft te wyten, daar hy niet had behoren onkundig te zyn van de omſtandigheden des geenen, met wien hy contracteerde. *L. 10. alleg. L. 3. ff. de fidejuſſ. L. 3. fin. ff. ut in poſſ. Leg. vel Fideicom. juncta L. 19. ff. de R. 7.* Zoo
3. evenswel een Borg, na het ingaan der Borgtogt, door ongevallen of groote ſchadens inſufficient geworden was, dan zoude 'er wel nieuwe Borg mogen gevorderd worden. *L. 10. alleg. in fin. L. 4. ff. ut in poſſ. L. 4. ff. de prætor. ſtipul.* Gelyk ook in 't geval, wanneer iemand zig tot Borg geſteld had, die na Rechten onbekwaam is om zig te verbinden, (by voorbeeld een Minderjarige &c.) ten allen tyde, wanneer dat defect ontdekt wierd, dugtige Cautie zou kunnen gevorderd worden. *Arg. L. 8. §. 1. et 2. ff. qui ſatiſd. cogantur L. 3. ff. de Fidejuſſor.* Zie Voet *ad illum*
 5. *Tit. n. 2. in med.* Deze geſtelde Borgen jouiſſeren niet van het *beneficium ordinis*, of ſchoon zy daar aan niet ſpecial hadden gerenuntieerd. Om dat het oogmerk der judiciele Cautien is om aan het gewyſde de grootste zekerheid en de gereedſte executie te bezorgen *Arg. L. 1. §. 1. ff. de prætor. ſtipul.* Waar toe hetzelfde, of ſchoon tegen den principaal gewezen, egter dadelyk tegen den Borg ter executie gelegd worden kan.
 6. Ook word het beneficium van Schuld ſpliffing aan dezelve, ingevolge algemeene Practyk, niet toegestaan; al is 't, dat zy anders, by Romeinſche Rechten, daar van niet ontzet waren. Zie Voet *ad Tit. ff. qui ſatiſd. cog. n. 16.* en de Aucteuren aldaar aangehaald. *Nederl. Adv. 3. d.*
 7. *Conf. 35.* By het *Land-R. van Tielre-en Bommelre-W.* en *Stad-R. van Bommel in 't Capittel van Cautien en Borgen*, alwaar ook van extrajudiciele Borgtogten gehandeld word, is *Art. 6.* geſtatueerd, dat het *Beneficium Senatus Conſulti Vellejani et Authentica, ſi qua Mulier* aldaar voortaan geen plaats meer heeft.]

A R T. I.

Tuffchen Befaat ende Ontfaet is een Verweerder, die genoeghaem ge-erft is, niet gehouden cautie te ftellen, alfoo fyn Erve door de Befatongē voor den eysch verbonden is ende blyft.

I N H O U D.

1. *Deze Art. veronderfeld Bezaat op 't Ongereede.*
2. *Tochtenaars &c. worden niet gerekend geërft te zyn.*
3. *Aanlegger moet de insuffifançe van den Verweerder bewyzen.*

Over de materie van Cautie. Ziet Radell. *Dec. 64.* ad 67. En vergelyk by dezen Art. *Recht. van Rurm. p. 3. Tit. 2. §. 1. n. 37.* en *p. 5. Tit. 4. §. 5. n. 1. 2. p. 4. Tit. 8. §. 2. n. 8.*

1. *Tuffchen Bezaat.* Deze Articul word niet verftaan, wanneer het Bezaat alléén op het gereede Goed gedaan is, want de reden alhier in terminis *alzoo zyn Erve &c.* in dezen cas geen plaats en heeft, om dat ter contrarie aan het Gereed geen vast verhaal is. *Vid. infra Art. 11. et 12.*
2. *Genoegzaam geërft.* Onder geërfde perfoonen worden niet gerekend Tochtenaars of Crediteuren, die recht van Hypotheecq op ongereede Goederen hebben. *L. 15. §. 1. & 2. ff. qui satisd. cogantur. Vid. Goris ad Conf. Velav. Cap. 8. Art. 4. n. 4. 5. 8. 9.*
3. *En is een Aanlegger, wanneer hy oordeeld, dat een Ver-*

Verweerder niet genoegzaam geërfd is voor den gedaagden eisch, gehouden te bewyzen, dat de goederen van zoo een geringe waarde of zoodanig bezwaard zyn, dat hy zynen eisch daar aan niet zoude kunnen verhalen.]

A R T. II.

Maer den Aanlegger is des niet-te-min ten verfoecke van den Verweerder gehouden cautie te stellen voor de kosten.

I N H O U D.

1. — 4. *Elk Aanlegger, zonder onderscheid, moet borg stellen; en hoedanig*
 5. *Ten waare dezelve niet geëfcht wierd.*
 6. *Gevraagd zynde, præjudicieerd niet aan het propo-
neren van exceptien.*
 7. *Omschryving van Cautie.*
 8. *Hoe judiciele Cautien gesteld worden.*
 9. *Borgen moeten onder het Ding-gericht woonen of
aldaar geërfd zyn.*
 10. & 11. *Redenen van dien.*
 12. & 13. *Dezelve met Resolutie van de Magistraat en Sen-
tentie van Schepenen der Stad Nymegen, bekrag-
tigt.*
 14. *Aanlegger moet ook Cautie stellen voor reconventie.*
 15. *Dog moet dien eisch opengelegd worden.*
1. [*Maar den Aanlegger. By dezen Art. word geen onderscheid gemaakt, of den Aanlegger een Ingezeren is, dan een Vreemde, en of hy wel geërfd is dan niet;*
2. *Of schoon anders daar omtrent wel gefustineerd word, dat een genoegzaam geërfd Aanlegger daar toe niet zoude*

- zoude verplicht zyn. *Nederl. Adv. 1. d. Conf. 315.*
3. Om dat dan de vrees van te ontwyken ophoud, om welke reden de Cautie voornamentlyk is ingevoerd. *Goris ad Consuet. Velav. Cap. 2. Art. 13. gl. 1. n. 1.*
4. Dog wyl deze Art. niet distingueerd, zoo zoude alhier een genoegzaam geërfd Ingezeten, ten minsten, in plaats van Borg te stellen, even als in 't cas van *Art. 8. seq.* zyn goed moeten verbinden voor de kosten, op dat de Verweerder zeker zy van aan dezelve, in cas van Triumph, zyne kosten te zullen kunnen verhalen, of schoon de Aanlegger die goederen, hangende het Pleitgeding, vervreemd hadde.]
5. [*Ten verzoeke van den Verweerder.* Om dat een Aanlegger anders tot het praesteren van zodane Borgtocht niet verplicht is. *Berlich part. 1. Conf. 20. n. 3.*
6. Dit verzoek word gerekend, als een *preparatoir* van het aanstaande Rechtsgeding, zonder dat het aan de te proponerene *exceptien* eenigzints hinderlyk is. Zie beneden op den *19. Art.*]
7. [*Cautie.* Zegt in 't algemeen, al het geen, waar door de wederparthy, voor zyn gefustineerd agterwezen, zek-
8. ker gesteld word. *Judiciele* Cautien kunnen gesteld worden, of door Borgen, of door 't verbinden van ongereed goed, of ook wel, door consignatie van penningen, of gereede goederen. *Holland. Rechtsgel. Woordenb. 2. d. pag. 280.* De Borgen moeten onderhevig zyn aan de Judicature der Gerichten daar de Processen regthangig zyn, 't zy ze binnen het *Territoir* woonen, of, ten minsten, aldaar geërfd zyn. *Peck. van Bezetten 45. deel n. 14.* en *S. van Leeuwen aldaar in Not. Nederl. Adv. 2. d. Conf. 113.* En zoo
10. zy een gepriviligeerd *forum* hadden, zouden zy daar aan moeten renuntieren: om dat de dugtigheid der Borgen voornamentlyk word afgemeeten na mate dezelve

ve gemakkelyk met Recht kunnen aangesproken worden. Goris *ibid.* Cap. 2. Art. 12. gl. 2. n. 3.

11. Zoo dan de Borgen niet woonden of geërfd waren onder het Gericht, alwaar de zaak gehoord, zoude de Triumphant aan dezêlven geen zeker of prompt verhaal hebben, om dat de sententie van 't Gericht, waar by de zaak gedecideerd is, niet by het Gericht, waar onder de Borch gehoord, ter executie gesteld zoude worden, zonder van nieuws kennis van de zaak te nemen. Welke zwatigheid in 't cas van dezen 2. Art., ten opzichte van de taxatie der kosten, die een gedeelte der Sententie uitmaakt, insgelyks zoude plaats hebben. Zie hier omtrent *Resolutie der Stad Nymegen d. d. 21. August 1661.* van dezen Inhoud:

12. „ Zynde een Eerb. Raad voorgebragt zekere quaëstie
 „ in het Buiten-gericht gedisputeerd, en by de Heeren
 „ Schepenen in Advys gehouden, of namentlyk eenige
 „ Inwoonderen van Maas en Whaal, condemnatoire
 „ sententie geobtineerd, en, uit kracht van dien, declaratie van kosten overgeleverd, ook daar op gerichtelyke taxatie bekomen hebbende, en zynde die voorz. taxatie in den Ampte van Maas en Whaal ter executie niet kunnen leggen, overmids den gecondemneerden aldaar niet woonagtig, nog gegoed is, bespreken daar over den gecondemneerden om te hebben voldoening van de voorz. geraxeerde kosten; en Haar Ed. en Achtbaare gevraagd zynde, of uit kracht van die voorz. taxatie, de executie zoude mogen gedirigeerd worden: Is na rype deliberatie goedgevonden en verstaan, dat zulks niet en behoort te geschieden, overmids de taxatie van kosten by den Gerichten gedaan, gehouden word voor een definitive sententie, of wel voor een gedeelte van een definitive sententie, en dat, na Land- of Stad-Rechten dezès Furstendoms, het eene Gericht niet gehouden is de sententie by een ander Gericht gewezen ter executie

- „ te leggen, zonder alvorens nieuwe kennis van zaaken genomen te hebben, of schoon ook 't Gerichten te, door requisitoriale Brieven, zulks mogte verzoeken.” Conform welke Resolutie het Schepengericht den 10. *September* 1661. ook heeft gedecreteerd.
13. ” In zaake van Derk Hamer Impetrant van reauditie ter eenre, tegens Hendrik Vos Geimpetreerde ter andere zyde, verstaan de Heeren Schepenen, dat op de overgeleverde taxatie van kosten zoo in den Ampte van Maas en Whaal gedaan is, en den Geimpetreerden in dezen, tegen den Impetrant gedaan heeft, by dezen Gerichte geen recht gedaan kan worden, voor en alee in de zaake ten principaalen alhier ge-disputeerd, en daar over erkend te zyn, de kosten *in finem litis* reserverende.] ”

14. [*Voor de kosten.* Ook voor den eisch in *reconventie* in zodane gevallen, waar in dezelve, volgens *Tit. 10. Art. 57. & 58.* kan plaats hebben; Mids dat een Verweerder verklare, waar over hy eisch in *reconventie* denkt te doen; buiten welke voor afgegaane verklaring de Aanlegger, tot praestatie dezer Cautie, niet zoude gehouden zyn. *Mev. part. 3. decis. 22. et part. 4. decis. 166.*] *De litium expensis earumque condemnatione* vid. *Goris ad Consuet. Velav. Cap. 23. Art. 25.* welke kosten onder 't woord, *misen van justitie*, begrepen zyn, kan gezien worden by *Radell. Dec. 20.*

A R T. III.

Ingevalle den Verweerder voor den gedanen Eysch niet genoeghsaem is ge-erft, soo is hy gehouden Borge te stellen voor de voldoeninge van het gene den Aenlegger
fal

sal worden toegewesen, ten ware hy syn uytterste neerstigheyt gedaen hebbende, geen Borgh of andere verseeckertheyd konde bekomen noch vinden.

I N H O U D.

1. *Deze Articul is spectaal op Ingezetenen betrekkekyk.*
2. *Welke zekerheid een Verweerder stellen moet.*
3. *Of Militairen genoegzame Borgen zyn.*
4. *Een Verweerder, geen borg kennende stellen, zyn dezelve gereede Goederen in sequestratie gesteld.*
5. *Een Borg gesteld, en de zaak daar na gecompromitteerd zynde, is de borg ontslagen.*
6. *Den Eed van geen Borg te konnen bekomen, is genoeg om de diligentie te bewyzen.*

1. [Den Verweerder. Dit is te verstaan van een Ingezeten, want van een vreemde, op wiens ongereede goederen by Bezaat gesproken is, behoefd alléén voor de kosten Borg gesteld te worden. Zie op *Art. II. seq.*]

2. [Niet genoegzaam geërfd is, zoo is by gehouden Borge te stellen. Ofie andere verzekerteid te geven, zoo als in 't slot van denzelven Art. gezegt word; 'tzy zulks geschiede door verband van ongereede goederen, of door het deponeren van gereede effecten: wordende het in Rechten egaal gerekend of iemand *Cautie* steld door Borgen of Onderpanden. *L. 21. §. ult. ff. de Const. pec. L. 4. §. 8. ff. de fideicom. libert. Gail I. Obs. 26.*
3. *n. 6.* Die in Militairen dienst zyn, worden by het *Jus Romanum* voor geene genoegzaame Borgen gehouden. *L. 8. §. 1. ff. qui satisd. cog. L. 31. Cod. de Locato.*

- Gelyk ook daarom by 't Hof van Vriesland een *Ca-*
pitain, schoon anders ryk genoeg, niet tot Borge is
 aangenomen. *Sande Decif. Frif. Tit. 10. def. 1.*
4. Wanneer een Verweerder, geene ongereede goederen
 bezittende, nog Borg stellen, nogte andere zekerheid
 geven kan, zouden deszelvs roerende goederen, na be-
 vind van zaaken, tot erkenenisse des Gerichts, in ver-
 zekering kunnen genomen worden, vergelyk hier voor
Tit. 3. Art. 7. Zynde aldus op den 20. *January*
 1631. by 't *Gericht der Heerlykheid Beek*, in zaake
 van Jacob Senfen Aanlegger ter eenre, *contra* Willem
 Schenck Verweerder ter andere zyde, verstaan, dat de
 Verweerder gehouden is, zittens Gericht Borg te stel-
 len, of dat zyne meublen in verzekering, op een ande-
 5. re plaats, mogen gesteld worden. Een Borg ge-
 steld zynde en parthyen hunne zaak, daar na, compro-
 mitterende aan de uitspraak van Arbiters, is de Borg
 stilzwygend ontlagen van zyne Borgtocht. *Arg. L. 3.*
princip. ff. judicatum solvi. Nederl. Adv. part. 1.
Conf. 293. et part. 3. Conf. 18. et part. 5. Conf.
259. Middell. ad Vrom. lib. 3. Cap. 1. §. 20. n. 37.
in med.]
6. [*Zyne uitterste neerstigheid.* Niemand behoefd in dit
 geval zyne diligentie te doceren, maar word zulks in de
juratoire Cautie mede begrepen. Zie Art. seq. *Zoefius*
ad ff. lib. 2. Tit. 8. n. 7.]

A R T. IV.

In welcken val den Verweerder mach vol-
 staen met Eedelycke verklaeringe, dat hy
 geen Borgh weet te bekomen, en belofte
 van het gewysde te voldoen.

I N.

I N H O U D.

1. & 2. Juratoire Cautie heeft in faueur van een Verweerder gemeenlyk plaats
3. Zelfs als iemand tot het stellen van Cautie gecondemneerd is.
4. En word door genoegzame ook wel juratoire Cautie verstaan.

1. [Met eedelyke verklaring. De Cautie juratoir heeft altyd, speciaal met relatie tot een Verweerder, plaats, wanneer 'er eene onmogelykheid of al te groote bezwaarlykheid is, om, op eene andere wyze, Cautie te
2. stellen: Zynde het in 't gemeen, rechtens, dat, zoo dikwils als eene Wet van Cautie spreekt, daar door zoodane Cautie verstaan word, als een Debiteur in zyn vermogen heeft om te kunnen stellen; zulks dat hy, by aldien wegens onvermogenheid geen Borg kan stellen of Panden geven, tot Cautie juratoir moet geadmitteerd worden: Zelfs zoude dit, na veeler gevoelen, ook plaats hebben, niet tegenstaande iemand, het zy na statutaire Rechten gehouden, het zy by sententie gecondemneerd was, ofte zig verbonden had, om genoegzame verzeekertheid te geven. Want of schoon een genoegzame Cautie, in Rechten, eigentlyk betekend, die door Borgen of Panden gesteld word; zoo willen egter voornaame Rechtsgeleerden, uit aanmerking, dat niemand tot onmogelykheden kan verplicht worden, dat ook de juratoire Cautie voor genoegzaam zou moeten gehouden worden, wanneer het boven het vermogen van den Debiteur is om beter te caveren. Zie Schraff. *Obs. Pract. obs.* 20. Schomak. *Adv.* 1. d. *Conf.* 3. n. 33. et seqq. et 4. d. *Conf.* 6. add. Middell, *ad Vrom. lib.* 1. *Cap.* 1. §. 24.]

A R T. V.

Met hoedane Eedelyke verklaringe, ende belofte oock een Aanlegger in plaetse van Borghe voor de kosten mach volstaen, indien hy geen andere Borghe weet te bekomen.

I N H O U D.

1. *Zomtyds word een Aanlegger ook tot juratoire Cautie ge-admitteerd.*
 2. *Zomtyds niet.*
 3. *Sententien deswegen.*
-
1. [*Eedelyke verklaring en belofte ook een Aanlegger.* Of schoon wel gewoonlyk zoo na de gemeene als statutaire Wetten een Aanlegger, in den aanvang der zaak, op instantie zyner wederparthy, voor de kosten, verzekerdheid geven moet, zoude het egter hard zyn, dat voor Armen en Vreemdelingen, die, tegens Ingezeten, regtmatige vorderingen hebben, uit hoofde, dat zy geene zekerheid geven kunnen, de deur van Rechts-
 2. ten zoude gesloten worden. Ondertusschen diend ook het Gericht, in 't geval, wanneer een Aanlegger eischt, om met de juratoire Cautie te volstaan, wel te letten, of zig, voor deszelvs Rechtsvordering een vermoeden van regtmatigheid opdoet; speciaal wanneer de Aanlegger een vreemd perzoon is, als wanneer het stellen van perzonele of reële Cautie nauwkeuriger pleegt
 3. gevorderd te worden. Gelyk aldus het Gericht van Elft op den 1. Juny 1701. heeft verstaan, dat de Impe-
trant Jacques Diacres in deszelvs zaake van Bezaat,
contra

contra Reynier Crynen, met zyne gepræsenteerde *Cautie juratoir* niet mogt volstaan, die dan ook, na vrugtelooze aangewende devoiren, om Borg te bekomen, van die infantie heeft moeten renuntieren.]

A R T. VI.

Een vreemdt Persoon, die gearresteert is, moet Borgh stellen voor de voldoeninge van het gewyfd, of anders in den arreste blyven tot uytdracht van de saecke.

I N H O U D.

1. *Wie voor een vreemde gehouden word.*
2. *Alle Arresten worden afgedaan onder Cautie.*
3. *En kan de condemnatoire Sententie tegen den Borg ter executie gesteld worden, en reden van dien.*
4. *Borgen zyn in cas d' Appel niet verbonden.*
5. *In welk cas dezelve verbonden blyven.*
6. *Advocaat of Procureur mogen geen Borg blyven.*
7. *Zig wel tot Procureur acceptant stellen.*
8. & 9. *Effect van dien.*
10. *Over de verpleging van den gearresteerden.*

1. [*Een vreemd Perzoon.* Dat is iemand, die onder eenen anderen Richter, schoon onder dit Landrecht gehorende, woond.]

2. *Borg stellen.* Dus dat alhier de Arresten worden afgedaan onder Cautie *de judicato soluendo*. Ziet hier de Haas over *Merula manier van proced.* p. 205. Vergelyk

- gelyk *Land-R. van Veluwe Cap. 12. Art. 4. Provif. Ordonn. op de bedien. van Juf. in Nymegen Art. 10.*
3. En mag zoodane Borg, uit kragt van de Sententie, tegens den Principaal gegeven, worden geëxecuteerd, terwyl hy verftaan word, als een *gevoegde of accessoire* perzoon mede gecondemneerd te zyn. *Waffen. Pract.*
 4. *jud. Cap. 22. n. 4.* Dog worden zoodane Borgen, door de abfolutoire Sententie van den Debitteur ontflagen, en blyven, in cas d'Appel, niet verbonden. *Waffen. Pract. Notar. Cap. 10. n. 31.* Dog wel, voor zoo veel 't vonnis van de eerfte instantie word bevestigd. *Land-R. van 't Over-Quartier 4. d. Tit. 3. §. 2. Art. 5. et 6. Damh. Pract. Civ. Cap. 46.*
 6. Of fchoon nu geen Advocaat of Procureur zig tot Borg ftellen mag in zaaken, waar in zy het patrocinie verlénen. *Land R. van Over-Yffel 2. d. Tit. 12. Art. 9.;* onder anderen mede om redenen van de al te groote affectie, die een Borg heeft voor de zaak, waar uit fchade en nadeel proflueren kan. *Costal. ad L. 2. ff. qui fatisd. cogant. Zang. de except. lib. 2. Cap. 21. n. 19. Schomak. Adv. 4. d. Conf. 3. n. 6.* Zoo
 7. mogen zy zig egter wel ftellen tot Procureur acceptant, en het *Domicilium citandi*, 't welk te kiezen een gearrefteerde gehouden is. (S. van Leeuwen *Proc. Crim. 4. d. n. 9. J. Voet ad Tit. ff. qui fatisd. cogant. n. 6.*)
 8. ten haaren huize aannemen; Het welk gefchied zynde, kunnen alle exploiſten aan Hem worden gedaan, ten zulken effeete, als of ze aan des gearrefteerdes woonplaats gefchied waren. Zelfs kunnen als dan, wanneer een gearrefteerde, hangende het Proces, komt te fterven, deszelvs Wed. en Erfgenaamen aldaar worden geciteerd om de arrhementen van de Proceduire aan te nemen. *Fab. in Cod. lib. 3. Tit. def. 4. B. van Zutph. verb. Domicilie.]*
 10. [Of anders in den arreſte verblyven. Zoo lange de

de zaak niet afgedaan is, moet een gearresteerde door den Arrestant ordentelyk verpleegd worden, zoo hy zig zelve niet verplegen kan. *Zie Aantekening op Tit. 3. Art. 12. n. 6. Cost. van Utrecht Rubr. 19. Art. 10.*]

A R T. VII.

Ten waere de gelegentheynt van den Gearresteerde foodanigh was, dat men hem, als hy geen Borgh kan krygen onder Eede van het gewysde te voldoen, of van sich ten allen tyden weder voor het Gericht te sullen sifteren, soude mogen los laten, 't welck staet tot erkenenis ende discretie van den Gerichte.

I N H O U D

1. *In welk geval een gearresteerde, onder juratoire Cautie, te ontslaan.*
2. *En worden tweederlei Cautien vereijcht, de judicio sifiti of judicatum solvi.*
3. *Effect der Cautie Ju licio sifiti.*
4. *Alhier is het stellen van een dier beide genoeg.*
5. & 6. *Hoe zulks elders geschied.*
7. *Hoe ver zig een gearresteerde, door die Cautien verbind.*
8. & 9. *Het onderscheid van perzoonen en zaaken, doen een Richter, in het een geval wel eens anders, als in het andere, decreteren.*

1. [Ten waare de gelegenheid van den gearresteerde zoodanig was. By voorbeeld: de schuld van den gearresteerden was niet zeer groot, en dezelve, binnen deze Provincie, woonagtig, en, ter plaatse zyner woning, bekend voor een man van vermogen, en bereid, onder Eede, te verklaren van geen Borge te kunnen bekomen, en 't gewysde te zullen voldoen. Want het is de pligt van een Richter zorge te dragen, dat de Cautien, tot geen harder oorzaak, als de noodwendigheid der zaak vorderd, worden gerequireerd, ten einde de oogmerken van zulke te keer te gaan, die niet zoo zeer hunne zekerheid bedoelen, als wel, om, onder frivole prætexten, het ontslag van arrest te dilayeren, en de gyzeling, in plaats van tot securiteit, veel eer tot vexatie zoeken te gebruiken. A. Gail *de Arrest. Cap. 3. n. 11.* Bort *van Arrest. Cap. 6. n. 22. et Cap. 8. n. 14. et 15.*]

2. [Van 't gewysde te voldoen ofte &c. Dat zyn twee onderscheiden Cautien; wordende de eerste genoemd *de judicato solvendo* en de tweede *judicio fisti*; welke laatste anders, in de Praëtyk, meest in onbruik geraakt, en in deszelvs plaats gekomen is, het kiezen van *Domicilie*. Groenew. *ad §. 2. Instit. de satisdat.* S. van Leeuwen *Proces Crimin. 4. d. n. 9.* Cautie *de judicio fisti* is van zodanę kragt, dat, by gebrek van erfchyning, de Borg, met 'er daad, Borg word voor het gewysde. Peck. *de arrest. lib. 45. n. 16.* Terwyl in dezen Art. de gem. Edelyke beloftens door het woordje *ofte* gesepareerd worden, zoo moet daar uit volgen, dat een gearresteerde, wanneer geen Borg konde krygen, en deszelvs gelegenheid het toeliet ook met het beloven onder Eede, *van slegts één van beiden*; het zy van zig ten allen tyden weder te zullen sifteren, ofte van het gewysde te zullen voldoen; zou kunnen los gelaten worden. Het geen anders is volgens het
- Land-*

Land-R. van Veluwe Cap. 10. Art. 10. Ordonn. op de manier van Procéd. der Stad Arnhem Art. 8. Stad-R. van Zutphen Tit. 9 Art. 10., alwaar een gearresteerde, tot het stellen van die beide Cautien, verpligt word. Peckius *over het Bezetten 45. deel §. 7.* en S. van Leeuwen aldaar *in Not.* handelen breedvoerig over de natuur der beide Cautien, en geven aldaar de onderscheide gevoelens der Rechtsgeleerden, in hoe verre een gearresteerde tot het praesteren dier Borgtogen verpligt is, naauwkeurig op. Hier voren *Tit. 6. Art. 18.* worden, uit hoofde van de groote aangelegenheid der zaak, de beide Cautien *judicio sisti et judicatum solvi* gecombineerd, en, bevorens een Beklaagde tot oppositie toegelaten word, gevorderd. Zie *7. ad dict. Tit. 6. Art. 18. n. 7.* Deze Cautie juratoir gedaan ofte ook Borg voor het gewysde gesteld zynde, word egter de gearresteerde daar door geenzints verstoken van zyne exceptien *declinatoir* en veel min van het beneficie van Appel; aangezien hy, door zoodane Cautie, waar toe hy door dwang gehouden is, (vermits zonder dezelve geen ontslag uit het arrest konde obtineren,) niet kan gerekend worden, de jurisdictie van dien Richter te hebben geagnosceerd, nogte aan denzelven geprorogeed. Zie Middell. *ad Vrom: lib. 3. Cap. 1. §. 20.*]

8. [*t Welk staat tot erkenenis.* Het poinct van Cautie word gemeenlyk gehouden aan het doorzigt eenes Voorzigtigen Richters te zyn overgelaten; want 'er kunnen zig dikwils omstandigheden voordoen, die een verandering aan de zaak toebrenge, en een Richter bewegen kunnen, om, na de onderscheide qualiteit van perfoonen en omstandigheden van zaaken, in de eene zaak anders dan in de andere te disponeren. Schomak. *Adv. 1. d. Conf. 3. n. 43. & 44. 4. d. Conf. 6. n. 12.* Binnen Nymegen is ook wel eens over het
- V
- poinct

point van Cautie in cas van perzoneel arrest, conform aan het gedisponeerde in dezen Art., gedecreteerd; want op den 15. Maart 1683. is by decreet van het Buiten-gericht eenen Everhardt Lutsenkerken onder be-
lofte de judicio sistendo et judicato solvendo, uit het arrest ontslagen; gelyk zulks ook in zaake van Joh. Leeuwens *contra* H. Ophof den 28. February 1685. geschied is; Item in zaake van Procureur de Soet *contra* de Heer van Bloemendaal den 11. September 1759. Als ook in resp. zaaken van Anna Franken en Jacob Lommen *contra* Jan Rynen den 3. September 1765., in het laatste geval egter, met deze bepaling, dat de gearresteerde niet zoude uit de Stad gaan, voor dat in de zaaken was gedecideerd.]

A R T. VIII.

Den Arrestant sal mede gehouden zyn Borgh te stellen voor de kosten, schaede ende Interessé van den Gearresteerden, of syn Goed daer voor te verbinden, indien hy genoeghsaem onder den Gerichte des Arrests ge-erft is.

I N H O U D

1. — 3. *Welke Cautien nabuurige Rechten van een genoegzaam, of niet genoegzaam geërfd Arrestant, vorderen.*
4. *Die een onregtmatic Arrest doet, vervald in alle kosten en schaden en interesse &c.*
5. *Te rekenen na de staat en qualiteit van den Gearresteerden.*
6. *Bedenking omtrent het gestatueerde by 't Land-R. van Tielre- en Bommelre-W.*

I. Borge

1. *Borge te stellen. Rechten van 't Over-Quartier 5. d. Tit. 4. §. 6. n. 2.* en het *Land-R. van Veluwe Cap. 10. Art. 12.* vorderen deze Borgstelling, wanneer de arrestant, ter plaatse des Gerichts, *niet geërfd is*, en de *Provision. Ordonn. op de Bediening van Justitie te Nymegen* zegt: *zoo hy niet genoegzaam geërfd*
2. is. [In welke gevallen het *Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 11. Art. 2.* borgen eischt, het zy personele of reële; dog ook aan beide parthyen toelaat, in plaats van Borg, sufficiente penningen te configneren tot erkentenis des Gerichts.]
4. [*Kosten, schaden en interessen.* Het is zeker, dat de geen, die iemand te onregt arresteerd, vervald in alle kosten, schaden en interessen, daar om geleden. *Provision. Ordonn. der Stad Nymegen Art. 12.*, waar toe gemeenlyk aan zyde van den gearresteerden,
5. geconcludeerd word. En wyl een ontslag uit het arrest moet zyn een herstelling in den voorigen staat, en dus ten gevolge moet hebben niet alleen vergoeding van alle kennelyke en over het arrest gevallen kosten, maar ook, boven de schade, van alle vrugten, winsten en baten, die hy, zonder de bezetting, hadde kunnen genieten; zoo volgd ook van zelve, dat het arrest, omtrent den eenen persoon, zwaarder als omtrent den anderen, gerekend word. Want een Koopman, wiens zaaken en wezentlyke bezitting of middel van bestaan, dikwils alléén in het goed Credit gelegen zyn, zoude, door zulk een onwettig arrest, zoo het al niet zyn geheel bederf na zig sleepte, grooter actie van schade geboren zyn, dan iemand, wiens inkomsten, zig nauwer, by den dag bepalen of kunnen gerekend worden. Zie over dit alles breedvoerig *Peck. van Bezetten 13. deel* en *S. van Leeuw. aldaar in Not.*]
6. [*Van den Gearresteerden.* In het *Land-R. van Tielre- en Bommelre-W. en Stad-R. van Bommel loc.*

cit. Art. 2. staat, die den Gearresteerden, in cas van onschuld, *kwame te lyden*, en dus scheid 't, dat aldaar, wanneer een gearresteerde, op het proponeren van een exceptie, die de informaliteit van het Arrest raakte, ontslagen wierd, zonder dat over de wettigheid of onwettigheid der schuld wierd erkend, slegts een condemnatie in de kosten zou kunnen volgen, maar niet in de schade en interesse, als wanneer over den eisch ten principaalen erkend, en dezelve, aan den Arrestant, ontzegt wierd.]

A R T. IX.

Een vreemd Man, arrest doende op de Persoon of Goederen van een Vreemde, sal sodanige cautie of verbandt voor de schade en Interesse van den Gearresteerde nootsaekelyck moeten stellen, of anders sal den Gearresteerde van het arrest werden ontslagen.

I N H O U D

1. Dit Land Recht vorderd naauwkeuriger Cautie van een vreemde Arrestant. dan wel andere Statuten.
2. Hoedanig 't Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W.
3. 't Geen egter alhier geen plaats vind.

1' [Een vreemd Man. Deze Articul vorderd de personele of reële Cautie van eenen vreemden Arrestant naauwkeuriger, als wel andere statutaire Rechten, die denzelven, zoo hy eenigzints voor een ordentelyk man

man bekend is, na verhoor van parthyen, wel mede tot de juratoire Cautie toelaten. *Christin. ad L. L. Mechel.*

2. *Tit. 7. Art. 19. n. 6.* Het zoude dus alhier niet aangenomen worden, zoo een Arrestant, in plaats van Cautie, mede offereerde in gyzeling te gaan, of schoon wel by het *Land-R. van Tielre- en Bommelre-W.* en *Stad-R. van Bommel Tit. van Cautien Art. 3.* is gestatueerd, dat zoo wel een Arrestant als een Gearresteerde, by gebrek van genoegzaame Borgstelling, in arrest of detentie moeten gaan en verblyven, tot 't uiteinde
3. der zaaken. Dog zulks kooft weinig zekerheid voor den Gearresteerden uit te leveren, en nog minder voor den Cipier, ten wiens behoefte een Arrestant binnen Nymegen, ook Cautie stellen moet, voor de te doene verpleging aan den Gearresteerde, gelyk hier voor *Tit. 3. Art. 12. n. 6.* is aangetekend.]

A R T. X.

Ten waere den Gearresteerde gene seeckere Wooninge hadde, of anders veltvlugtigh was, ende den Arrestant summarie van de deugdelykheyd van syne vorderinge dede blycken, in welcken val het Gericht of Gecommitteerden dien Arrestant, gene Borge konnende krygen, al mede onder Eedelycke verklaringe ende belofte in plaetse van cautie, of onder eenige andere verseeckeringe naer gelegentheydt sal mogen admitteren tot het vervolgh van syn Arrest.

I N H O U D

1. *Veldvlugtige zyn overal arrestabel.*
2. *Welk bewys daar toe nodig.*

1. [*Veldvlugtig was.* Dezulke, welke tot nadeel hunner Creditoren ontwyken, kunnen overal aangehouden worden, vermids omtrent de zodanige alle beneficien van Rechten cefferen. *Gail lib. 1. obs. 44. n. 13. Rosbach in Proceff. Civ. Cap. 28. n. 38.* In zoodane zaak is het genoeg, dat een Richter uit waarschynelyke omstandigheden word onderrigt, zonder dat volkomen bewys vereischt word, het welk staat tot erkenenis des Gerichts. *Middell. ad Vrom. lib. 1. Cap. 1. §. 25. n. 44.* Zie ook *lib. 3. Art. 13. n. 6.* Zie hier boven op *Tit. 3. Art. 7. n. 2.* en beneden *Tit. 10. Art. 25.*]

A R T. XI.

Als Arrest of Befacet gedaen is op de ongerede Goederen van een Vreemde, of op desselfs gerede Goederen, ende de gearresteerde Goederen laet in arrest blyven, soo mach hy volstaen, mits stellende Borge voor de kosten.

I N H O U D.

1. *Een vreemde seld geen meerder Cautie als de geafficeerde ongerede Goederen.*
2. *Uitlating in den Text.*

I. [Op

1. [*Op de ongerede Goederen.* Als by Bezaat op de ongerede Goederen van eenen Vreemden is geprocedeerd, kan van denzelven geene meerdere Cautie voor de voldoening van het gewysde gevorderd worden, om dat de Aanlegger, voor af, behoort te overleggen, of die goederen genoegzaam zyn om aan dezelve zyn agterwezen te verhalen: Hier inne is een vreemde dus begunstigd boven een Ingezeten. Zie boven *Art. 3.* van *dezen Titul.*]
2. [*Ende de gearresteerde Goederen.* Hier schynd voor het woordje *de*, het woord *by* of *dezelve* uitgelaten te zyn, om dat de zin is: ende dezelve (vreemde) de gearresteerde Goederen laat in arrest verblyven.]

A R T. XII.

Ende als hy daer-en-boven cautie stelt voor de waerdye van de gearresteerde gerede Goederen, soo moeten hem deselve gerede Goederen mede gevolght worden,

I N H O U D.

1. *Hoe de Borgstelling voor gearresteerde gerede Goederen geschied.*
 2. *Gearresteerde Penningen behoeft men niet, onder Borgtocht, te ontslaan.*
 3. *Zoo min als ongerede Goederen.*
 4. *Reden van dien.*
1. [*Voor de waardye van de gearresteerde Goederen.*
 Deze
 V 4

Deze goederen moeten dan gewaardeerd, en, voor de zom der waarde, borge gesteld worden; waar mede de Verweerder kan volstaan, niet tegenstaande de eisch

2. van den Arrestant veel grooter mogt zyn. Wanneer arrest op Penningen is geschied, kan een Arrestant evenswel niet genoodzaakt worden, die Penningen,
3. tegens het stellen van borgen te ontslaan, zoo min als om ongerede Goederen, waar op Bezaat gedaan is, daar
4. van, tegens Borgstelling, te ontheffen. Want of schoon aan judiciele Borgen het *beneficium ordinis* wel niet competeerd, zoo zou, in cas van voorafsterven van den Borg met deszelvs Erfgenaamen, die niet ieder *in solidum* verbonden zyn, over de executie disputen vallen kunnen. Zie Schomak. *Adv. 4. d. Conf. 3. n. 14. et 15.*]

A R T. XIII.

Tusschen Peyndinge ende Pandtkeringe mach de faecke niet werden opgehouden met Borgh te eyschen of op te leggen, maer deselve faecken moeten sonder præjuditie van de cautien sittens Gerichts ten principalen gehoord, ende soo mogelyck sonder uitstel afgedaen worden.

A R T. XIV.

Doch indien tusschen Peyndingh ende Pandtkeringh Parthyen gewesen werden tot Commissarien, of indien de faecke niet sit-

fittens Gerichts word afgedaen, soo magh den Aenlegger ende Verweerder oock opgeleyt worden Borg te stellen, gelyck in de Proceduere tusschen Befacet ende Ontfaet, tot erkenenisse van den Gerichte.

I N H O U D.

1. *In welken cas Parthyen tot Commissarien gewezen worden.*
2. *Of Officieren, ratione officii agerende, ook verpligt zyn, Cautie te stellen.*
3. *Bedenkingen daar omtrent, zoo ten opzigte der Amptlicden, als der Richteren in de Heerlykbeden.*
4. *Practyk omtrent subsidiair Bezaat, door Officieren, tot securiteit van 't gewysde, gedaan wordende.*

1. [*Gewezen worden.* Want volgens *Tit. 10. Art. 53. seq.* kunnen Parthyen, wanneer over de Compensatie van schuld dispuut vald, geordonneerd worden te liquideren, of aan dezelve Commissarien worden gegeven, om de zaak by compositie of uitspraak af te doen. Zie op *Tit. 10. Art. 53.*]

[*Ook opgeleid worden.* Om dat dan de Procedure niet *de plano* gedecideerd, maar aangaande *de modus procedendi*, met andere zaaken gelyk gesteld word.

2. Hier voor *Tit. 4.* zyn opgenoemd alle zaaken, die by Peinding aangevangen, en alzoo, in cas van Pandkering, aan de Gerichten gebragt worden. Wy hebben aldaar op *Art. 5.* en *9.* aangetekend, dat de Instellers van dit Land-Recht van gedagten geweest waren, de manier van Invordering van 's Heeren Breuken, als van ouds, by Peinding te behouden, waar uit dan zoude schynen, de meening derzelve Instellers geweest te

zyn, dat van de Heeren Officieren, in 'tgeval van bovenstaanden 14. Articul, insgelyks Cautie zoude kunnen gevorderd worden. Het Hof by de Resumtie van dit Land Recht hebbende gestatueerd, dat de Breukachtigen moeten worden geciteerd, om haare breuken te komen slichten (*infra Tit. 35. Art. 20.*), is egter den aardt dezer zaaken in zoo verre onveranderd gebleven, dat dezelve ook, even als tusschen Peinding en Pandkeering plaats hadde, op eene mondelinge Pleydoije moeten worden afgedaan. Zie *Tit. 10. Art. 51.* vergeleken met *Art. 42.* Ten waare zig gewigtige redenen opdedden, aldaar in *Art. 52.* vermeld, uit welker hoofde het Gericht mag ordonneren te schryven. Het kan dus bedenkelyk schynen, of niet de Officieren in 't laatste geval mede zoude verpligt zyn, op verzoek van den Verweerder, Borg te stellen; zoo veel te meer als geconfidereerd word, dat Officieren niet alleen *in judicio* van den Verweerder Cautie vorderen, maar zelfs dikwils daar toe, te gelyk met, of kort na de Citatie, en langen tyd voor dat de zaak aan 't Gericht gebragt word, op de Goederen van den

3. Verweerder Bezaat *in subsidium* doen. Wel is waar, dat zig, ten aanzien van de Officieren in de Ampten, als daar in genoegzaam geërfd en gegoed zynde, byna nooit redenen voordoen, die zoodane Borgstelling zouden noodzakelyk maken. Dog ten aanzien der Heerlykheden, kunnen zig wel omstandigheden opdoen, die dezelve Borgstelling zouden vorderen; vermids dikwils perzoonen tot Richters der Heerlykheden aangesteld worden, die 'er niet geërfd of gegoed zyn, en alhier Officieren van de condemnatie in kosten (als wel op Veluwe, daar een Officier geen kosten geeft of neemt) niet is bevreid. Ondertusschen behooren dügtige redenen voor handen te zyn, wanneer voorz. Cautie van een Officier gevorderd word. Gelyk dan ook by Sententie van het Gericht der Heerlykheid

lykheid Beek, met Advys van twee *in judicio* geassu-
meerde Rechtsgeleerden, den 15. Maart 1764., in
zaake van den Richter, *ratione officii* agerende, *con-*
tra J. Schimmelketel, aan den Geciteerden zynen eisch
tot Cautie is ontzegt geworden. Zynde anders de Of-
ficieren, wanneer de zaaken, *ratione officii* aangevan-
gen, in cas van Appel, aan 't Hof gebragt worden,
even als andere parthyen, tot Borgstelling gehouden.

4. Wat voorts de Practyk aangaat, ten opzigte der sub-
sidiare Befatongen, door Officieren, tot securiteit voor
't geene Hun by Sententie mogt worden toegewezen,
gedaan wordende, dezelve worden gewoonlyk in staat
gehouden, tot dat over de principaale zaak is erkend.
Gelyk dan ook dezelve, zoo 'er al genoegzaame rede-
nen waren, die een Officier tot zoodanig subsidiair Be-
zaat noorzaakten, niet anders behooren te geschieden,
als onder offerte, *dat, zoo de geciteerde voor de prin-*
cipale zaak, ten dage dienende, behoorlyke Cautie
komt te stellen, de Bezating, kost en schadeloos, zal
worden opgebeven. Dog wanneer de principaale zaak
aan de Bank geweest, daar inne niet *de plano* gedeci-
deerd, en aan zyde van den Officier verzuimd is Cautie
te vorderen, mag naderhand zoodanig subsidiair Bezaat
tot securiteit voor den eisch by Citatie vervat, niet ge-
daan worden. Gelyk aldus by den Hove is verstaan
in zaake van den Heer Amptman van Over-Betuwe
contra C. Verburg, in cas van Appel, den 1. Febr.
1775., gedecideerd.]

A R T. XV.

Tusschen In- ende Uirtleydinge is den Aen-
legger gehouden Borgh te stellen voor de
kosten, ende den Verweerder voor de vol-
ninge van het gewysde.

I N H O U D.

1. *Wanneer de Cautie, tusschen In- en Uitleiding, gevorderd kan worden.*
2. *Reden waarom die moet gesteld worden.*

1. [*Tusschen In- en Uitleiding.* In ordinaire zaaken van In- en Uitleiding behoeft, by het interponeren der Actens, geen borg gesteld te worden, maar moet, ten dage dienende, even gelyk in zaaken van Bezaat en Ontzaat, worden gevorderd.]
2. [*Voor de voldoening van het gewysde.* Wanneer iemand by inleiding procedeed op een goed, waar van hy oordeeld den eigendom of possesie aan zig zelve te behoren, of om hetzelfde goed van zekeren dienst, pligt, of last, die een ander daar uit trekt, vry te maken, word daar door geen Goed of Erve van den Verweerder verbonden voor den eisch; behalven dat, boven dien, ook dikwils de vrugten en opkomsten van zekere jaaren teffens by Inleiding gevorderd worden: om alle welke reden het Land-Recht de Cautie voor het gewysde tusschen In- en Uitleiding, voorts Gerichtelyke Klagte, en in alle zulke zaaken, waar in het onzeker is, aan wiens zyde het regt tot de besprokene of quaestieuse Goederen zy, algemeener vorderd, als tusschen Bezaat en Ontzaat. Zie Aanteken. hier boven *Tit. 5. Art. 2. n. 2. Art. 9. et 10. n. 1. Tit. 6. Art. 2. n. 6.*]

A R T. XVI

In cas van Inleydinge ten Erffhuis-Rechten
moe-

moeten oock beyderfyds borgen worden gestelt, gelyck oock onder den Titul van In- ende Uytleydinge gefeyt ende gestatueert is.

[Onder den Titul van In- en Uitleiding gezejd en gestatueerd is. Zie de Praetyk deswegen hier boven op *Tit. 5. Art. 9. in Not. n. 1. et seqq.* aange-tekend.]

A R T. XVII.

In cas van Gerichtelycke klachte over Storinge, Verhinderinge ende Indracht in de Possessie moet al mede ten beyden syden Borgh gesteld worden, gelyck tusschen Besaet ende Ontsaet ende in andere saecken.

1. [Ten beiden zyden. Hier vooren *Tit. 6. Art. 2. & 4.* is gezegt, hoe een Klager, by het doen der klachte, reeds dezelve verborgen, en der klachte byvoegen moet, even zoo is een Beklaagde, wanneer de Cautie, ten dage dienende, van hem gevorderd word, verpligt, dezelve te praesteren. Zie *Tit. 6. Art. 18. n. 6.*]
2. [Gelyk tusschen Besaet en Ontsaet en in andere zaaken. Namentlyk de Aanlegger voor de kosten, en de Verweerder voor het gewysde.]

A R T.

A R T. XVIII.

Hoedanigh de Klachten van geweld, ende over Injurien moeten verburght ende contra verburght worden, 't selve is hier voor onder den Titul van Gerichtelycke Klachte gefeyt.

[*Hoedanig de Klagte van geweld — moeten verburght — worden.* Namentlyk aan zyde van een Beklaagde van ten Rechten te staan, en het gewysde te voldoen. Zie op Tit. 6. Art. 18. n. 5. - 8. Op den 11. April 1590. heeft, binnen Nymegen, eenen Jan Berns deze Cautie gesteld door aan de roede te tasten en te beloven; ” by Eer und Eed wederom „ in to halden ende ten Rechten te staan, of men zal „ hem nabeschryven, als een schelm, dief en Boofse- „ wigt. ” Ziet desgelyks den 14. Augustus 1604. en 22. August. 1607.]

A R T. XIX.

Alle Cautien moeten van d' een of d' andere zyde werden verfocht op den eersten Gerichts-dagh, voor dat den Verweerder in zyne Exceptie of Antwoordt ten principalen gehoort is.

Voor dat den Verweerder — geboord is. En dus voor de *litiscontestatie*, want daar na kan geen Cautie gevorderd worden. L. 40. §. 3. Christin. ad L. L. Mechlin.

cblin. Tit. 1. Art. 25. n. 14. Want hy word geacht te renuntieren, die agterlaat, het geen hy, voor de *litis-contestatie* behoord te doen. Zanger *de except. part. 2. Cap. 22. n. 4. et 5.* Schraff. *Obs. pract. obs. 339. n. 1. & 2.*

A R T. XX.

Uytgenomen in Procedures tusschen Peyn-
dingh en Pant-keringh, waerinne de cau-
tien kunnen werden gevordert, na dat de
faecke bepleyt is, als deselve niet sittens
Gerichts is afgedaen.

[*Uytgenomen.* Zie hier voor *Art. 13. & 15.*]

A R T. XXI.

Van gelycken kan in Gerichtelyke klachten
over Spolie of Indracht, na dat de faecke
bepleyt is, Cautie gevordert worden, als
het Gerichte Parthyen ordonneert voort
te schryven, ende de *decisie* van de faecke
uytstelt tot een anderen Gerichts-dagh.

I N H O U D.

1. *By 't doen der Klagte seld de Klager aansonds Borg.*
2. *Wanneer een Verweerder die Cautie approbeerd.*
3. & 4. *Wanneer de Klager Cautie vorderen moet.*

1. [Na

1. [Na dat de zaak bepleit is. Op Tit. 6. Art. 4. is, rakende de manier van Procederen in deze materie van Klagte gezegt, hoe de Aanlegger de verborging aanstonds doet, zonder dat van den Verweerder eenige Borgstelling gevorderd word, en, dat, zoo een Beklaagde, daar tegens, Bericht overleverd, en in oppositie komt, als dan Gericht belegd word. Een Verweerder zig dus, by Bericht ingelaten hebbende, zonder de gestelde Cautie van den Aanlegger te wraken, of te reserveren zyn recht, om, ten dage dienende, nadere Cautie te vorderen, heeft daar door de gestelde Cautie genoegzaam geacht, en kan geen nadere Cautie, vorderen. Dog de Aanlegger kan Cautie van den Verweerder eischen, eer en bevorens het ingediende Bericht, *in judicio* opgelezen word, of ook daar na, als Parthyen gelaft worden, by Replicq en Duplicq voort te schryven.]

[Voort te schryven. In dit geval ligt de Aanlegger Copie van het Bericht, en kan, bevorens te dienen van Replicq, eisch tot Cautie doen; welk poinct dan, voor af, behandeld en gedecideerd word.]

A R T. XXII.

Een Vreemde, die cen Ingeseten in Recht betrecken en bespreecken wil, kan daeren-boven Cautie afgevordert worden, dat hy voor deselve saecke of actie den Ingeseten nergens anders sal aenspreecken, maer het gewysde aldaer afwachten ende voldoen.

A R T.

I N H O U D.

1. *Cautie de non conveniendo alibi heeft tusschen twee Vreemden geen plaats.*
 2. *Redenen, waarom dezelve anders moet gesteld worden.*
1. [Een Vreemde, die een Ingezeten. Dus niet in het cas, als twee Vreemden elkanderen voor één dezer Land-gerichten aanspreken. Schraff. Obs. Pract. obs. 21. n. 2.]
 2. [Niet anders zal aanspreken. Dit word genoemd *Cautio de non conveniendo alibi*, en is daar toe strekkende, op dat aan den Vreemden de macht benomen worde, om, wanneer hy, na de *litiscontestatie*, bemerkte in zyn zaak niet gefundeerd te zullen worden verklaard, van zyne instantie te renuntieren, en daar na den Ingezeten elders, by Arrest, of op eenige andere wyze, aan te spreken.]

Het gestatueerde in dezen Art. is conform aan de *Land-R. van Over Yssel 1. d. Tit. 3. Art. 4. van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 11. Art. 10. Stad R. van Zutphen Tit. 16. Art. 2. in verbis: zoo arrest. Stad-R. van Bommel Cap. 9. Art. 10. Sententie van 't Hof d. d. 23. Septb. 1689. Schraff. Cod. Geln. Zutph. pag. 99. n. 2.*

A R T. XXIII.

Als verschil is, wat cautie, of waer voor Borgh gesteldt sal worden, soo mach het Gericht Parthyen ordonneren de saecke sommarie te bepleyten, omme sich daer

na te richten in het reguleren van de Cautien ten beyden syden te stellen.

[*Sommarie te bepleiten.* Dan word gemeenlyk by decreet verstaan, om, onverminderd het point van Cautie voort te procederen, op dat de Richter, door het behandelen der zaak, ontdekke of de borgstelling noodzakelyk is, en wel van die natuur of uitgestrektheid behoord te zyn, als Parthye dezelve requireerd. Hoewel anders een Richter daar toe niet ligt behoord te komen, speciaal niet met betrekking tot een vreemden Aanlegger, want de zaak behandeld zynde, en een zoodanig Aanlegger, uit de defensie van den Verweerder, ontdekt hebbende, dat hy weinig hoop tot een triumph hadde, zoude veel ligt, wanneer, bevorens in de zaak te decideren, tot het stellen van Borge gecondemneerd wierd, zulks als een onvoordeelige omstandigheid aanzien, en de zaak liever ongedecideerd laten, dan zig door Borgstelling verbinden: het welk altyd zeer nadeelig voor een Verweerder is.]

delee

T I T. X.

Hoe men voor den Gerichte procederen moet, ende de faecke bedinght, wanneer beyde Parthyen erfchynen, ende oock in cas van utblyven van een of beyde.

A R T. I.

In faecken tuffchen Befacet ende Ontfaet, Pandingh ende Pandtkeringh, In- ende Uytleydingh, ende in cas van Klachte over geweld of Injurie, als de Verburginge ende Contraverburginge gedaen is, fal de faecke ten verzoeke van den Aenlegger mondelingh bepleyt ende daer op *de plano* recht gedaen worden; of andersints bevonden wordende, dat 't selve op eene mondelinge Pleydoye niet fal kunnen geschieden, fal Parthye geordonneert worden by gefchrift te handelen, foo als hier na volght.

I N H O U D.

1. Hoe deze Articul van Borgstelling te verfaan.
2. & 3. Onderscheide Praedyk in 't mondeling of schriftelyk behandelen der zaak.
4. Ampliatie, by de Landschap, omtrent den eersten Art. gemaakt.

X 2

1. [Als

1. [*Als de Verburging en Contraverburging gedaan is.* Zulks is te verstaan, wanneer dezelve door Parthyen geëischt word, die anders tot het stellen van Cautien niet verplicht zyn; zoo als zulks op den voorgaanden Titul is aangetekend.]
2. [*Ten verzoeke van den Aanlegger.* In de Ampten van tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe word het aan de keur van den Aanlegger overgelaten, of hy de zaak mondeling wil behandelen, dan schriftelyk; verkiest hy 'tlaatste, dan steld hy onder de Wacht *pro-ut in scriptis*, daar by teffens overleggende zyné schriftelyke Aanspraak, wordende dan de zaak vervolgd in zulken manier en op zodane termynen, als in dezen *Tit. Art. 3. et seqq.*, ten opzigte van schriftelyke Pro-
3. ceduuren, is gestatueerd. Dog in den Ryke van Nymegen en Ampte van Over Betuwe worden alle zaaken mondeling behandeld, zoo het Gericht niet anders decreteerd.]
4. [*Mondeling.* Op den 15. November 1769. is door 't Hof, op autorisatie van de Landschap, door den druk gemeen gemaakt een Reglement, vervattende eenige verandering en Ampliatie in de dispositie van dezen Articul, inhoudende het volgende.]

A R T. I.

AMPLIATIE.

De Mondelinge Pleydoyen, waar van in den eersten Articul van den tienden Titul van het Landregt der vier Boven-Ampten des Nymeeegschen Quartiers gehandelt word, sullen voortaan
in

in deselve vier Boven-Ampten en de Heerlykheeden daar onder resorteerende, soodanig behandelt worden, dat de respectieve Aanspraaken en Antwoorden in plaats van mondeling gedaan of gedictteert te worden, in scriptis sullen worden vervat.

Ad A R T. I.

[By het adjusteren van dit Land-Recht was deze eenvoudige en beknopte manier van procederen in gebruik, dat de Aanlegger zyne Aanspraak mondeling deed, en de Verweerder aanstonds, op gelyke wyze antwoorde, voorts, na gedane mondelinge Replicq en Duplicq, de zaak zittens Gerichts gedecideerd wierd, gelyk uit de Sententie boeken van dien tyd blykt. Dog de Practyk had daar in zederd, vry algemeen, deze verandering gebragt, dat de Aanspraaken, in plaats van mondeling gedaan te worden, *in scriptis* vervat, en alzoo in 't Gerichte overgegeven, en door de Verweederen overgenomen wierden, om, daar tegens, 'sanderen daags te dienen van antwoord of exceptie. Dan wyl een Verweerder zoodane overneming wel eens wygerde te doen, en dadelyk van antwoord of exceptie diende, gaf zulks wel eens gelegenheid tot disputen en verwarring, het geen thans door de dispositie van dezen Articul word voorgekomen.]

A R T. II.

Ampliatie.

Deese Aanspraaken en Antwoorden, of
X 3 *schoon*

Schoon in scriptis worden vervat, moeten
 egter niet ingesteld worden als formeele
 Schrifstuuren, maar alleen bestaan in korte
 positien, relatief tot ieder document, 't
 welk tot justificatie van de Conclusie
 word geappliceert, als subintreerende die
 alleen in de plaats van notulen, die een
 Landschryver of Secretaris voor deesen
 daar van plagt te maaken, of immers ey-
 gentlyk hadde behooren te maaken, en dus de
 natuur van deselve moetende blyven behou-
 den, wordende de Advocaten op 'tserieu-
 ste gelast, om sig na deese goede meeninge
 van de Wetgeevende Magt, tenderende
 om alle wytlopigheid, kostbaarbeyd en
 oponthoud van 't Gericht te eviteren, en
 de expeditie van zaaken ter administratie
 van kort en onvertogen regt, met de min-
 ste kosten te bevorderen, en zig ten dien
 eynde in het formeeren van sulke Aan-
 spraaken en Antwoorden te gewinnen aan
 een styl en manier van zig uyt te drukken
 met de natuur en oogmerk deeser Schrif-
 tuuren overeenkomstig, by pene dat een
 Advocaat of Procureur, of beyden, wel-
 ke verpligt zyn, soo een Aanspraak of
 Antwoord tot een teeken dat die voor
 haar werk erkennen, met haar naam te
 onderschryven, by gebrek van het welk
 deselve nooyt eenig Salaris daar voor,
 selfs niet van haar eygen Principalen sul-
 len

len moogen inbrengen of genieten, 't gunt
voorf. niet observerende daar voor respon-
sabel sullen zyn, en daar over door 't Ge-
rigt met een boete of andersints zelfs met
interdictie van 't patrocinie aan dat Ge-
rigt, de plano naa exigentie van zaaken
sullen mogen worden gecorrigeert.

Ad ART. II.

[Deze Articul koomt, voor het grootste gedeelte, over
een met *Art. 7. van het Reglement op de manier
van procederen voor den Hovē d. a. 1736.* En gelyk
het tot de pligt van een Advocaat of Procureur behoord
om in 't behandelen der Rechts-zaaken stiptelyk te ag-
tervolgen en te observeren de ordre, die de Wetten
komen te præscriberen, zonder zig met een prætext van
last van haare principaalen, daar tegen, te kunnen behel-
pen, zoo worden zy, uit dien hoofden, ook by dezen
Art. daar voor verantwoordelyk gesteld, en ten dien
einde verpligt, om zig, door het tekenen hunner naa-
men te declareren, wie ze zyn, gelyk zulks ook gebo-
den word by het *Land R. van Over-Yffel 1. d. 2.
Tit. Art. 2. & 4.*]

ART. III.

Ampliatie.

Een Advocaat of Procureur zal voor 't
in scriptis vervatten van soo een Aanspraak
of Antwoord, nooyt bladgeld of ook voor
't fourneren en appliceren van eenige docu-
men-

menten, of emunderen mogen declareren, maar sullen sonder onderscheid, of die is groot of klyn, en of daar by zyn veel of weynig documenten, in zaaken waar in enkele Jura werden betaalt, vier gulden tien stuyvers, en dus in sodanige, waar in dubbelde Jura competeren neegen gulden profiteren, wel verstaande, dat nooyt voor een Advocaat en een Procureur in 't bysonder tot laste van een succumberende Parthye zal mogen worden gedeclareert, maar alleen eens voor beyde, en met relatie tot de eygen Principalen, dat den Advocaat voor dit instellen deese bepaalde Jura zal genieten, en de Procureur alleen daar en booven voor 't emundeeren van ieder blad ingevolge het Landregt twee stuyvers tot laste van die Principaal moogen inbrengen.

Ad A R T. III.

[By het gez. *Reglement ten Hove* Art. XI. is ook een vast *tantieme* gesteld, hoe veel de Advocaaten voor het instellen eener Aanspraak of Antwoord in mondelinge zaaken genieten, en hetzelfde alhier gevolgd; dog wyl, ten Land-Rechten gemeenlyk een Advocaat en Procureur, te gelyk, in een zaak worden geëmployeerd zoo is by dezen Art. het byzonder werk van ieder gedistingueerd en bepaald, wat tot elks officie, in zoo een cas, behoord.]

A R T. IV.

Ampliatie.

De Landschryvers en Secretarien sullen boven de 12. stuyvers voor 't aanteykenen van de Aanspraak in 't Gericht, in 't Landregt aan deselve toegelegd, voor 't recipieren van ieder Aanspraak en Antwoord, mitsgaders 't bewaren van dien, en voorts 't besorgen van het geen hier naa daar omtrent zal volgen, genieten twaalf stuyvers, en voor ieder document daar bygevoegt, ses stuyvers, sonder dat deselve tot eenige registratuur van dien sullen gehouden zyn, en daarom ook in 't geheel geen Jura voor bladgeld mogen reekenen en aan Parthyen inbrengen.

Ad A R T. IV.

[Te vooren moest een Verweerder, als hy de Aanspraak van een Aanlegger overnam, om, gelyk op *Art. I.* is gezegd, daar tegens te dienen, bladgeld van de Aanspraak en Documenten betalen, het welk gerekend wierd, als of de Schriftuur werkelyk was gecopieerd, en het geen dikwils een aanmerkelyke zomme uitdroeg. De verandering en het gestatueerde van dezen Articul is nu byna geheel in conformiteit van den *XI. Art.* van gez. 's *Hoves Reglement*, waar by aan den Griffier, Substitut-Griffier en de Clercquen voor Aanspraak, *cum Documentis* en aanhangen van 's *Hoves Cachet* toegelegd is vyftien stuyvers, zonder eenig bladgeld te mogen rekenen: dog word, by dezen, aan

de Landschryvers en Secretarïen 6. stuivers voor ieder Document goedgeaan, ingevolge *Tit. 37. infra pag. 197. in fine.*]

A R T. V.

Ampliatie.

Na het opleesen van de Wagts in 't Gerigt zal den Aanlegger syne voors. Aanspraak exhiberen, welke door den Verweerder dan zal worden overgenomen, om des daags daar aan daar op te dienen van syn Antwoord, na 't welke het Gerigt zal oordeelen of de mondelinge Pleydoye, in Re- en Duplicq bestaande, haaren behoorlyken voortgang zal kunnen laten gewinnen, dan of zal willen ordonneeren, om by geschrift te handelen, soo als Tit. 10. Art. 3 en eenige volgende gepraescribeert word.

Ad A R T. V.

[Deze Articul kooft, in substantie over een met het gez. *Reglement ten Hove Art. 7.*, en word thans mede geobserveerd in het behandelen van exceptien, zoo dat, de Verweerder dienende van Antwoord exceptieel, dezelve by den Aanlegger wederom word overgenomen, om den volgenden dag daar tegens te dienen van Antwoord op de exceptie; gelyk zulks ook, by Decreet van het Land Gerigt des Ampts van tusschen Maas en Whaal verstaan is den 14. July 1773.]

A R T.

A R T. VI.

Ampliatie.

Het Gericht zal ook vermogen, tot meerder expeditie van zaaken, de reets in scriptis vervatte Aanspraak en Antwoord te houden voor Schrifstuuren, en ordonneeren dat verder schriftelyk zal werden gerepliceert en geduplicateert, dogh zal in soo een geval de Landschryver of Secretaris ook voor 't doen copiëren van deseloe Aanspraak en Antwoord ingevolge 't Landregt Pag. 198. voor bladgeld mogen declareren, mits die Copien werkelyk aan den Aanlegger en Verweerder respectively overleverende, gelyk ook als dan den Advocaat in plaats van de hier voorens Art. 3. bepaalde somme van vier gulden tien stuyvers bladgeld, ingevolge 't zeloe Landregt Pag. 198. zal mogen reekenen.

Ad ART. VI.

[Dit is conform de Praetyk ten Hove, alwaar, in cas de Aanspraaken en Antwoorden voor Schrifstuuren worden gehouden, ook, ter Griffie, en door de Advocaaten, bladgeld gerekend word, ingevolge 's Hoves Resolutie van den 15. May 1745]

A R T.

A R T. VII.

Ampliatie.

In het doen van een mondelinge Replicq en Duplicq, sullen de Advocaten en Procureurs niet vermogen te dicteren, maar verplicht zyn vloeyende agter een te pleyten, sodanig dat de Landschryver of Secretaris alleen 't meest esfentieele in 't kort zal kunnen aanteekenen.

Ad A R T. VII.

[Deze Articul is genoegzaam woordelyk conform den 8. Art. van voorgen. 's *Hoves Reglement*, en wierd alzo bevoorens, in zommige Gerichten, reeds gepractifeerd, ofte wierd ook wel na gedaane Plaidoije, de Pleit-memorie overgegeven, om het wezentlyke daar uit te boek te brengen. Dog in andere Gerichten wierd alles woordelyk gedifteerd, waar door de Richters met langduurige Sessien gematteerd en de kosten vermenigvuldigd wierden.]

A R T. VIII.

Ampliatie.

De notulen, welke een Landschryver of Secretaris van de ges. mondelinge Pleydoyen van Replicq en Duplicq houd, zal denselven in een Boek, of op een Papier dat naderhand in een gevoeglyke order na den datum by een kan gebonden worden,

den, onder 't Pleyten schryven, sonder dat nodig zal syn, om die nog wederom af te schryven of in een boek geëmundert over te brengen, of immers indien een Landschryver of Secretaris mogt verkiezen om sulx te doen, en de eerste notulen voor een cladde te willen houden, sal den selven soo min in dit als in 't eerste geval bevoegt zyn, om eenig bladgeld, 't zy onder de naam van registratuur of anders, tot laste van een der Parthyen in te brengen.

Ad A R T. VIII.

[Even gelyk ten Hove door den Griffier of Substitut Griffier, onder het pleiten, het wezentlyke genotuleerd word, zonder dat daar na die Notulen worden overgeschreven, heeft het Hof vermeend, dat zulks door de Landschryvers of Secretarien ook diende gedaan te worden; immers, dat, zoo ze daar toe niet in staat mogten zyn, zulks niet tot bezwaar van Parthyen behoord te verstreken; zoo veel te meer, om dat, of schoon de mondelinge Pleydooy van ouds by 't Land-Recht zoo wel bekend geweest is, als tegenswoordig, nogtans by 't zelve, niets voor 't maken van Notulen aan een Landschryver of Secretaris toegelegd nogte eene Registratuur van die Notulen ergens geordonneerd is.]

A R T. IX.

Ampliatie,

Na de decisie van de zaak op een mondelinge

linge Plydoye sullen Parthyen baare Documenten, soo ras de termyn tot 'tappel geprescribeert, verlooten is, ten Comptoire van de Landschryver of Secretaris wederom kunnen ligten, sonder daar voor iets te betaalen, dog de overgegevene Aanspraaken en Antwoorden sullen door den Landschryver of Secretaris by een worden versamelt, naa ordre dat de zaaken beplyt worden, om beoorlyk gefolieert in een boek t' elkens by een gebonden te worden, sullende de Landschryver of Secretaris sorge dragen, ten eynde alle zaaken in 't geheel sullen kunnen gevonden worden, dat niet alleen op die Boeken, als meede op die, waar in de Notulen van de mondelinge Replicquen en Duplicquen worden geschreeven, beoorlyke Registers worden geformeert, maar dat ook in het boek van de Aanspraaken en Antwoorden relatie in margine werde gemaakt tot het folium, waar op de Replicq in die zaak in 't andere boek begint, en soo ook wederom in het boek van de Replicquen en Duplicquen tot 't folium, waar op de Aanspraak in 't andere boek is te vinden.

Ad ART. IX.

[Deze Articul is, except de tyd van de extraditie der Documenten, conform *Art. 12. van 's Hoves Reglement*, welke faculteit van de Documenten weder te kunnen ligten, Parthyen onthef van de kosten, die anders

anders zouden moeten gedaan worden, tot het maken van Copien authentiq van zoodane Documenten, wier originelen zy naderhand zouden kunnen nodig hebben.]

A R T. X.

Ampliatie.

Wanneer 't mogte gebeuren dat van een sententie in een zaak, invoegen hier vooren gemelt, ten deelen in scriptis en ten deelen mondeling behandelt, aan den Hove Provinciaal mogt werden geappelleert, sullen als dan Extracten uit de Signaten, vervattende de Aanspraak en Antwoord, mitsgaders de notulen van de mondelinge gedaane Replicq en Duplicq gemaakt en aan den Hove overgesonden worden, en door den Appellant de kosten voor 't vervaerdigen van die Extracten moeten worden betaalt, mits dat egter de origineele documenten, gelyk voor deesen, daar sullen moeten worden bygevoegt.

Ad A R T. X.

[Alzoo by het *Reglement op de Appellen d. a. 1689. Art. 27.* is bepaald, dat, in cas van Appel, de originele stukken moeten worden overgezonden; en hier voor *Art. 9.* gestatueerd, dat de Aanspraaken en Antwoorden by een verzameld en in een Boek, na order dat de zaaken bepleit zyn, gebonden zullen worden, zoo heeft dus het Hof, tot wegneeming van alle tegenstrydigheden, die, ten opzigte van 't voorz.,
in

in cas van Appel zig zouden kunnen opdoen, het expedient in dezen Art. vermeld, uitgevonden, het welk, op dezelve wyze, in cas van revisie, ten Hove word gepractiseerd.]

ART. XI.

Ampliatie.

Een yder der Parthyen soo Aanlegger als Verweerder, is verpligt syn eygen verschulde Jura aan de Landschryvers of Secretarien te betaalen, sonder dat een Aanlegger gebouden is die, welke tot den Verweerder specleren, voor denselven te verschieten, dog staat tegter vry aan den Aanlegger om sulx vrywillig te doen, en van den Verweerder restitutie van deselve te vorderen.

Ad ART. XI.

[Bevorens wierden byna altyd alle de verschulde Jura, zoo van het exhiberen der antwoorden, daar by geappliceerde Documenten, als Gerichts-jura, op rekening van den Aanlegger gesteld, waar omtrent het gestatueerde by dezen Articul, eene merkelyke verandering gemaakt heeft: wordende thans zelfs de Gerichts-jura in mondelinge zaaken, half en half betaald.]

ART. II.

Hoe een Possessoire faecke voldongen
werdt,

werdt, is hier voor aengewefen onder den feften Titul van Gerichtelycke klachte.

[*Posseffoire zaaken.* Zie hier vooren *Tit. 6. Art. 5.* en eenige volgende; wordende in dien Titul drie onderscheide manieren van procederen, na het onderscheid dier zaaken, voorgeschreven, gelyk aldaar is aangetekend.]

A R T. III.

Men schryft ordinaris by Aenspraek, Antwoord, Replyk ende Duplyk.

I N H O U D.

1. Een zaak, tot schryven gewezen, begint van nieuws.
2. Anders is 't, wanneer de Notulen van Aanspraak en Antwoord voor Schrifstuuren gehouden worden.
3. Ordinair Proces gaat niet verder als tot Duplicq.
4. Uitzondering hier van.

1. [*Men schryft.* Men oordeeld vry algemeen, en in de Veluwfche Praetyk word het voor notoir gehouden, wanneer het Gericht een zaak, of schoon zelfs na vol-donge mondelinge Pleidoy, tot schryven wyft, dat dezelve daar door moet gerekend worden *de novo* te beginnen, en in dien staat gesteld te zyn, als of dezelve nooit waare bepleit geweest; zulks dat het Parthyen vryftaat de stukken te ligten, nieuwe Aanspraak en

- Antwoord te formeren, op nieuws te concluderen en tot obtenuë hunner Conclusie, *non allegata allegare et non probata probare*. Schraff. *Adv. 1. deel Conf. 3. n. 26. Conf. 17. pag. 113. & 2. deel Conf. 71. n. 35.*
2. Dog dit heeft geen plaats, by aldien het Gericht, tot meerdere expeditie van zaaken, de overgegeven Aanspraak en Antwoord houd voor schriftuuren, en Parthyen ordonneerd om verder schriftelyk te repliceren en te dupliceren, gelyk zulks by de Ampliatie, hier voor op *Articul 1. geinfereerd, Art. 6.* aan 't Gericht overgelaten is; want in zulk een cas blyft de *litiscontestatie*, welke, door wederzyds ingediende schriftuur van Aanspraak en Antwoord, of *per narrationem actoris et Contradictionem rei*, tusschen Parthyen ergaan was, subsisteren. Vrom. *de for. compet. lib. 3. Cap. 10. §. 1. et 6.* en Middell. *ibid. in Not.*]
3. [*Ordinaris*. Want na gelegenheid van zaken staat 't aan 't Gericht ook vry, Parthyen eene andere manier van procederen voor te schryven, als te zien *infra Art. 34.* In de ordinaire manier van procederen is 't door deze geheele Provincie aangenomen, om niet verder te schryven, als tot Duplicq; terwyl oudstyds gemeenlyk voort geschreven wierd tot *Triplicq, Quadruplicq, Solutien* en *Super-solutien*. Evenswel kan ook nog heden-daags, niet alleen in 'tgeval van den 11. en 12. *Art.* van dezen *Titul*, verder geschreven worden, maar zoude zulks ook door 't Gericht aan Parthyen kunnen worden geinjungeerd, wanneer hetzelfde vermeende niet genoeg te zyn geïnstrueerd, of dat by Duplicq positien gemaakt zyn, waar op den Aanlegger diend te worden gehoord. Schraff. *ad Reformat. Velav. Cap. 18. Art. 2. n. 6. et 7.*] Met het gestatueerde in dezen *Articul*, is conform het *Land-R. van Zutphen Tit. 5. Art. 6. van Veluwe Cap. 16. Art. 9. et Cap. 18. Art. 1.* [*van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 12. Art. 8. Stad-R. van Bommel Cap. 10. Art. 12.*]

A R T. I V.

De termynen lopen van zes weecken tot zes weecken peremptorie, behoudelick dat den Verweerder hebbende versuymt te dienen van syn Antwoord binnen den voorsz. termyn, syn versuym fal mogen redimeren in conformiteyt van den volgenden twintighsten Articul.

I N H O U D.

1. Wanneer de Termynen beginnen te loopen.
2. Termynen, by de Wet gesteld, zyn peremptoir.

1. [*De termynen lopen.* Dat een termyn eerst begint te loopen, na ontfang van de Schrifuur, zie by Scho-mak. *Adv. 1. d. Conf. 3. n. 12. & D. D. et Sentent. ibi alleg.*]

2. [*Peremptorie.* Alle termynen by de Wet gesteld zyn peremptoir. Gail 2. *Obs. 9. n. 11.* In zoo verre dat daar een dag gesteld is, en dezelve voorbygaat aanstonds zonder interpellatie, verstek plaats heeft, het welk, of schoon 't slechts door verloop van één uur waare veroorzaakt, egter niet kan gezuiverd en hersteld worden; alzoo 't in Rechten egaal gerekend word door verloop van tyd, of door uitdrukkelyke renuntiatie, van zyn recht ontzet te zyn, vermids de geene, die de faculteit en macht heeft om iets te doen op en binnen den tyd, daar toe by de Wet gesteld, en hetzelfde alzoo niet en doet, gehouden word aan zyn recht gerenuntieerd te hebben. Zie Moller *ad Constitut. Saxon. part. 2.*

Const. 32. n. 46. Dat ondertuffchen 't Gericht deze Termynen verlengen kan, zie in 't *Nederl. Advys-B. part. 2 Conf. 110.*]

[*Een Verweerder verzuimd hebbende.* Wyl de defensie in Rechten favorabel is, heeft de Wet het faveur aan eenen Verweerder gegeven, dat hy zyn eerste verzuim van Antwoord mag redimeren, met eene boete van twaalf guldens, maar geenzints het verzuim omtrent de verdere Schriftuuren; volgens *Art. 20. infra.* Zynde egter by Decreet van het Gericht van Bommel *d. d. 13. May 1652.* in zaake van den Heer van Wolfeten l' Amory de Hallard verstaan, dat de Replicq die te later tyd ingediend was, onder betaling der boete, zal worden geadmitteerd.]

A R T. V.

Sulcks dat een Aenlegger op den eersten Gerichts-dagh moet dienen van syn Aenspraeck, den Verweerder ses weecken daer na van syn Antwoord, ende foo voorts den Aenlegger van Replyk, ende den Verweerder van Duplyk, alle binnen den tyd van ses weecken.

I N H O U D.

1. *Wanneer op den eersten Gerichts-dag van Aanspraak gediend word.*
 2. *Anders geschied zulks eerst zes weeken daar na.*
1. [Op den eersten Gerichts dag. Uit dit gestatueerde, zoo als ook uit *Art. 1.*, alwaar tot 't mondeling behandelen der zaak eene praeliminair verzoek van den Aanlegger word gevorderd, is af te nemen, dat 't beschryven

fchryven der zaaken oudstydts veelal moet gestaan hebben aan de keuse van den Aanlegger, gelyk zulks nog in de Ampten van Tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe word toegelaten, zoo als op *Art. 1. n. 2.* is gezegt; wordende 't voorf. ook bevestigt door het gedisponeerde in *Art. 43.*, in de woorden: *ten waare dat den Aanlegger* etc. mede aantonnende, dat, ten dezen opzichte, voornamentlyk op de verkiezing van den Aanlegger gelet word; zoo dat de Aanlegger, de zaak schriftelyk willende behandelen, reeds op den eersten Gerichtsday, zyne Schriftuur van Aanspraak konde in 2. gereedheid hebben en indienen. Dog wanneer by Decreet van 't Gericht is verstaan, dat de zaak schriftelyk zal worden behandeld, diend de Aanlegger eerst binnen zes weeken daar na van zyne Aanspraak, ten Comptoire. Wanneer de zaak van die natuur is, dat Parthyen voorzien, dat dezelve schriftelyk lopen zal, worden gemeenlyk tusschen dezelve de poincten van Cautie, of andere praeliminare poincten, vooraf gereguleerd, en dikwils by den Aanlegger op den eersten dag Rechts geconcludeerd, dat de zaak schriftelyk zal behandeld worden. Zie ook 'tgeannoteerde op *Tit. 10. Art. 42. & 43. n. 3. Tit. XI. Art. 8.*]

A R T. VI.

Edoch om dat de Landtschryvers en Secretarien niet soo aenstonts kunnen vaerdigh zyn met de Copien van de overgeleverde Schrifturen, als deselve werden ingelevert, soo is goed gevonden, dat de Landtschryvers of Secretarien veertien dagen sullen hebben om de Copien vaerdigh te maecken, ende dat de termynen van ses

weecken tot Antwoord ende tot de volgende Schriftuyren eerst fullen beginnen te lopen na de voorz. veertien dagen.

I N H O U D.

Tegenswoordige Usantie, ten opzigte van het gestatueerde, in aezen Articul.

[*Veertien dagen zullen hebben.* Dit word thans zoo strift niet geobserveerd, en genieten de Landschryvers zoodanen langeren termyn, als dezelve nodig hebben om de Copien te doen vervaardigen.]

[*Na de voorz. veertien dagen.* Thans beginnen de termynen eerst te lopen na den dag, dat de schriftuuren gelicht zyn, wyl 'er dikwils meer dan zes weeken voorby schieten, eer de Copie der ingediende Schriftuur ten Comptoire kan bekomen worden: en op dat de Parthy zou kunnen weten, wanneer de termyn zyner Weder-parthy omgestreken is, zoo heeft de Practyk ingevoerd, dat ten Comptoire aantekening gehouden word van den dag, dat de Schriftuuren worden uitgegeven; en dat, zoo ras een Schriftuur is ingediend, daar van Gerichtelyke denuntiatioe aan de Weder-parthy geschied.]

A R T. VII.

Als den Verweerder dient van Exceptie,
 soo

foo wordt hetzelfde geobserveert in de Exceptionele Antwoord, Replyk ende Duplyk.

[*Geobserveert.* Als de Verweerder diend van *Antwoord exceptioneel*, word door den Aanlegger daar tegens gediend van *Antwoord op de exceptie*, en zoo voort geschreven van *Replicq* en *Duplicq*; om dat de Aanlegger, *in exceptivis* Verweerder geworden zynde, daar over het laatste schryven heeft. Het geen in het eiffchen van Cautie voor de kosten en eifch in conventie, voorts andere incidentele eiffchen, die van wegen den Verweerder gedaan worden, mede geobserveert word.]

A R T. VIII.

Den Aenlegger moet by syn Aenspraeck voegen al het bewys, dienende tot verificatie van de positien by hem daer inne gedaen, ende den Verweerder van gelycken by Antwoord 't bewys, dienende tot verificatie van 't gene by hem daer inne geposeert is.

I N H O U D.

1. De Aanlegger word ook wel toegelaten tot een *supplettoire Eed*.
2. Wanneer zulks kan geschieden.
3. De presentatie van zoodanen Eed moet de Aanlegger doen by de Aanspraak.

4. De beëdiging of authenticatie der bewyzen word, na de Pradyk, wel by de Aanspraak of Antwoord inbedongen.
5. De Authenticatie moet geschieden door de Secretarieren der Gerichten, waar de zaak diend.
6. De Weder-partby kan Vise der Origineele eischen.

1. [*Aanlegger*. Een Aanlegger moet zynen eisch den rechten genoeg bewyzen, by gebreke van 't welk een Richter gehouden is den Verweerder te abfolveren, al bewyft hy ook van zyne zyde niets: dog gelyk in alle zaaken geen even sterk bewys kan gevorderd, maar hetzelfde na de natuur der Actien moet afgemeten worden, *L. 3. §. 2. ff. de testib.*; zoo kooft men in zaaken, daar geen volkomen bewys is, niet zelden tot den Eed, in *supplementum probationis*, hangende het ten eenemaal af van de bescheidenheid des Richters, om, na de gelegenheid der zaak en de qualiteit van den perzoon, te oordeelen, of de Aanlegger, tot suppletie van zyn onvolkomen bewys, tot den Eed mag worden toegelaten, als mede om, in twyffelachtige zaaken, 2. het formulier daar toe voor te schryven. Gewoonlyk vereischt men, dat de Aanlegger om tot den suppletioiren Eed te worden toegelaten, ten minsten halv, als by voorbeeld, met één wettig getuige, bewezen hebbe; dog 'er kunnen zig ook wel zoodane omstandigheden en zulke sterke vermoedens-blyken opdoen, die den Richter niet min kragtig, als één getuige voorkomen. *Menoch. de Arbitr. Jud. Lib. 1. Cent. 2. Casu 190. n. 1. - 4.* Zulks te meer, wanneer daar by kooft de achtbaarheid en geloofwaardigheid des perzoons, die den Eed praesenteerd, waar op, in dezen, byzonder moet gelet worden, *ibid. n. 12.* Ziet over het bewys, daar een Aanlegger toe verplicht is, en 'tvoorregt van den Eed tusschen een Aanlegger of Verweerder, breedvoerig gehandeld by *Vrom. de for. Compet. lib. 3. Cap. 28. §. XI. & Middell. aldaar in Not.*]

3. [*Al het bewys.* Dat zyn alle Documenten, die hy in handen heeft of weet magtig te worden, en welke hy oordeeld tot adstructie van zynen eisch nodig te hebben, zonder ter kwaader trouw eenige agter te houden met oogmerk, om een Verweerder daar door naderhand te vervangen. Zelfs, moet den Aanlegger, als hy oordeeld, tot nadere adstructie van zynen eisch, den Eed, in *supplementum probationis* te moeten praesenteren, zulks, als zynde een soort van bewys, mede doen by zyne Aanspraak.
4. Dus mogen parthyen wederzyds geene positien maken, en daar van het bewys inbedingen. *Gail Lib. 1. Obs. 101. n. 9. et Obs. 107. n. 15.* Het welk zig egter in de Practyk niet uittrekt, tot het inbeding om zekere by Aanspraak of Antwoord geappliceerde Documenten te doen beëdigen ofte authenticeren; geschiedende zulks dikwils eerst na het indienen dier Schrifturen, in welk een geval aan parthy Copie van dien geïnfinueerd of visie verleend word, om, zoo 'er verandering in gevallen is, tegen dezelve te dienen van belang.
5. Hier kan in 't voorby gaan aangemerkt worden, dat de Documenten, die Parthyen *per Copiam* den Processē byvoegen, door de resp. Landschryvers of Secretarien der Gerichten, waar voor de zaak diend, moeten worden geauthentifeerd; 't welk in de Ampten te meermaalen by Resolutie verstaan, en op de Gerichts-dagen aan de Practizyns voorgelezen is, op *pene* zelfs, dat Documenten, elders geauthorifeerd, niet zouden aangenomen worden.
6. Voorts is te weeten, dat van alle Documenten, die *per Copiam* geappliceerd worden, door de Weder-parthy Visie of Productie der origineele kan worden geëischt; als wordende dezelve geoordeeld, zoo dra den Processē, of schoon slechts *per Copiam*, zyn bygevoegd, geworden te zyn gemeene instrumenten, die na Rechten, ten verzoeke van elk, die dezelve aangaan en van nooden heeft, moeten te

voorfchyn gebragt worden; als in 't breede te zien is by Schraff. *Adv. 5. d. Conf. 6. n. 4. et 5. Land R. van Tiel-re en Bommelre-W. Cap. 15. Art. 7. Stad-R. van Bommel Cap. 13. Art. 7.* By aldien egter een voorgebragt instrument meerdere zaaken inhield, als die het quaestieuse point raken, zou het genoeg zyn, dat van dat geene, wat de zaak betreft, aan de Weder parthy Copie geleverd, maar het origineel den Richter overgeleverd wierd. Schraff. *Obs. pract. obs. 28. n. 3. en Sententie, deswegen, in zyne Adv. 5. d. Conf. 6.]*

A R T. IX.

By Replyk mach worden gevoeght bewys, dienende tot wederlegginge van de Antwoord, ende by Duplyk het gene kan dienen tot wederlegginge van de Replyk.

I N H O U D.

1. *Parthy kan concluderen tot niet-ontvankelykheid van bewys, dat te laat word geprocudeerd.*
2. *Nieuw ontdeckte bewyzen kunnen ten allen tyden geprocudeerd worden.*
3. *Manier van Probatie, dat 't bewys nieuw zy.*

[*Dienende tot wederlegging &c.* Wanneer
 1. derhalven by Replicq of Duplicq bewys gevoegd waare, dat niet tot wederlegging der voorige Schriftuur van de Weder-parthy, maar tot verificatie der
 der

- der positien by Aanspraak of Antwoord gedaan, strekte, zoude de Weder-parthy kunnen concluderen tot niet ontvankelykheid van zodane Bewyzen, en dat op
2. dezelve *in judicando* niet zal worden gelet. Hier omtrent word egter by de Rechtsgeleerden onderscheid gemaakt, ten opzigte van Bewyzen, die de Aanlegger by 't indienen zyners Aanspraak, of den Verweerder by 't dienen van Antwoord nog niet kende, maar eerst naderhand heeft ontdekt. Welke nieuwelings gevonden Bewyzen niet alleen by de volgende Schriftuuren mogen worden gevoegd, maar ook nog naderhand, ofschoon reeds in de zaak waare geconcludeerd, ja zelfs Parthyen reeds tot 't aanhooren der Sententie geciteerd
3. waaren, mogen worden ingediend. Mids egter den Richter gebleeken zy, dat zoodane Bescheiden eerst nieuwelings zyn uitgevonden. Dog ten dezen opzigte word *in praxi* gewoonlyk gevolgd de dispositie van 't *Land-R. des Rurmunds-Quart. V. deel Tit. 9. §. n. 18.* Willende: " dat deezen aangaende de „ Aenlegger of Verweerder sullen geloofd worden, „ onder hunnen Eedt: Ten waare dat haar Parthy „ bereid ware contrarie te bewysen." Zie Schraff. *in Comment. ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 2. n. 1. - 4. Idem Obs. Pract. 30. n. 2.]*
- Over de Admissie van nieuw-ontdekt Bewys, en of zulks mede tot de productie van getuigen kan worden uitgestrekt, zie breedvoerig gehandeld by Berlich *1. Concl. 38. n. 94. et seqq.*

A R T. X.

Als by Duplyk geen nieuw bewys gevoeght is, soo wordt de saecke gehouden voor gesloten,

I N.

I N H O U D.

1. *Sententie tot admiffie van Bewys na het fluiten der zaak,*
2. *Betekenis van 't fluiten der zaak.*
3. *'t Sluiten der zaak ziet niet op den Richter,*

[*Voor gefloten.* Op voorgaanden Articul is gezegt, dat nieuw gevonden Bewys ook na 't fluiten der zaak nog

1. word aangenomen; En zulks is ook by Sententie van het *Land Gericht in Over-Bet., Banke van Elft, den 25. April 1621.* verftaan; dat, wyl na geconcludeerde zaak, de Aanlegger een Brief gevonden had, waar aan de zaak Principaal was gelegen, en die hy verzogt de flukken bygevoegd te worden, Dezelve, binnen zes weeken zal bewyzen, die Brief in zyn geweld niet geweest te zyn, en die, na het fluiten des Proces eerft bekomen te hebben, dat dan de Acten zal bygevoegd worden, voorbehoudens de defenfie van den Verweerder. Zie ook *Mynfingerus Cent. 1. Obs. 34. et 41.*
2. Want of fchoon *het fluiten der zaak en het houden voor gefloten* zeggen wil, dat Parthyen *renuntieren*, ofte gehouden worden gerenuntieerd te hebben, aan alle verdere productie en breedvoeriger adftructie van hun recht, kan zulks egter, ten opzigte van Parthyen niet verder uitgelegd en verftaan worden, als ten aanzien van zulke bewyzen, die hun bekend waaren. Zie
3. *Schraff. in Observ. loco alleg.*] Ten opzigte van den Richter is de zaak nooit gefloten, *Gail 1. Obs. 107. n. 5. Brunnem. Proceff. Civ. n. 10. Menoch. Arbitr. Judic. Quæst. 35. J. Mascard. Concl. 1236. Rosb. Prax. Civ. Tit. 70. Art. 11.* En hier van daan, dat Parthyen wel eens *ex officio* geinjungeerd zyn om poincten in een sententie vermeld, wat nader te elucideren en daar over te tripliceren en quadripliceren als

als te zien by Schraff. *Advys 4. deel Conf. 24. n. 9.* Zynde ook een Richter verplicht, zig daar op te benaarfigen, dat Parthyen haare volle probatien hebben. *Carpz. parti. 3. Conf. 8. defin. 39. n. 3. et 4.* Het geen voornamentlyk moet in acht genomen worden by de Richters in de Hooge Vierschaaren en Hoven van Justitie, van welke geen Appel plaats heeft. *Everh. Confil. 236. n. 3.*

A R T. XI.

Wanneer daer nieuw bewys is, soo word den Aenlegger toegelaten syn nootdrufft te seggen op dat bewys ende d' Articulen soo daer toe relatyf zyn, ende daer mede wordt de faecke voor volfchreven gehouden.

A R T. XII.

Ten waere den Aenlegger tot wederlegginge van het nieuw bewys gevoeght by Duplick mede eenigh bewys produceerde, in welcken val den Verweerder daer op syn Debath soude doen mogen.

I N H O U D.

1. *Styl en manier van Procederen te observeren.*
2. *Resolutie deswegen ten Hove.*

[Toege-

[*Toegelaten.* Het is zeker, dat, in cas duplicale bewyzen zyn bygevoegd, van die Documenten en daar toe relative Articulen ten Comptoire affchrift word gemaakt, welke een Aanlegger verpligt is te lichten; hoewel het in zyn keur staat om *intra terminum* te dienen van Debath, wyl, niet dienende, op de ingekomen stukken, recht gedaan word. *vid. infra Art. 20.*

2. Zoo is ook by Resolutie van den Hove *d. d. 13. Maart 1773.* aan de Advocaten serieuselyk gerecommandeerd om zig in de exercitien van haare Practyk, voor den Hove stiptelyk na het Reglement en de gewoone styl aldaar plaats hebbende te reguleren, en dat het aan dezelve niet vry staat aan de Communicatie van zoodane Schriftuur te renuntieren: Die manier van procederen heeft mede binnen Nymegen plaats, als verstaan by Decreet van Schepenen in zaake van J. Terlet *contra P. van de Veelouw den 13. Juny 1774.*]

A R T. XIII.

De Schrifturen worden overgeleght en gewisselt in handen van den Landt-schryver of Secretaris buyten het Gericht.

[*Gewisseld.* Zie Aantekening op voorgaanden 6. *Art.*, en genieten de Landschryvers voor het formeren der Copien voor ieder fol. gros vier stuivers, het welk de Secretarien in de Heerlykheden mede competeerd. Zie *Landschaps Resol. d. d. 1. May 1761.*]

A R T. XIV.

Ende is goedgevonden ende gestatueert, dat
de

de voorsz. termynen van ses weecken tot ses weecken, mitsgaders overleveringe ende uytwisseling van de Schriftuyren in handen van den Landt-Schryver of Secretaris mede fullen loopen, ende plaets hebben in de Heerlyckheden ende Gerichten, daer geen Op- of Ordinaris Gerichts-dagen zyn.

[*Ordinaris Gerichts dagen zyn.* Hier voor *Tit. 1. Art. 6* door den Wetgever bepaald zynde, dat in de Heerlyckheden en Gerichten, daar geen *ordinaris* Gerichts-dagen zyn, van veertien tot veertien dagen, en dus op korteren termynen, als in de Ampten, alwaar de *ordinaris* Gerichts-dagen maar tweemaal 's jaars gehouden worden, zoude worden voortgeprocedeerd, was het dus alhier nodig den loop in schriftelyke zaaken mede te bepaalen, zie ook Aantek. op *Tit. 1. Art. 1. et 6.*]

A R T. XV.

In alle faecken, dewelke by geschrift gaen, fullen voortaan op den eersten Gerichts-dagh oordeelwysers werden genoemd, denwelcken, de faecke volschreven zynde, door den Landt-Schryver of Secretaris de stucken in handen fullen werden gesteldt op verfoeck van den Aanlegger, of Verweerder.

I N-

I N H O U D.

1. *Oordeelwyzer word alhier by 't Gericht benoemd.*
 2. *Tegenswoordige Practyk omtrent het gedisponeerde in dezen Articul.*

1. *Oordeelwyzer worden genoemd.* Het geen alhier by het Gericht schynd te moeten geschieden; anders dan in 't Quartier van Veluwen, daar, een zaak ten oordeel gewezen zynde, de Oordeelwyzer door den Drost, of Richter, na dat het in Veluwen of Veluwen-Zoom, voorvald, uit een der gequalificeerde Gerichts-luiden, het zy uit de Heeren Jonckeren of Steede-gezanten, word genomineerd. Voor 't overige ziet hier het *Land-R. van Zutphen Tit. 7. van Veluwe Tit. 17.* [En vergelyk het geen hier voor *Tit. 1. Art. 18.* aangaande het onderscheid tusschen *Oordeelwyzers* en *Oordeeldragere* is aangetekend.]

2. [*Op verzoek van den Aanlegger of Verweerder.* Zoo dat hier uit zoude schynen te volgen, dat aan den Oordeelwyzer de stukken niet zouden ter handen gesteld worden, zoo Parthyen of een van beiden zulks niet kwam te verzoeken; om reden, dat, wanneer de stukken aan een *Oordeelwyzer* ter hand gesteld worden, zoodane Oordeelwyzer, volgens *Tit. 1. Art. 16.*, vryheid heeft met Rechtsgelerden daar over te consulieren, welke kosten parthyen, of die het verzoekt, dan betalen moeten. Ondertusschen word, omtrent dit gedeelte van dezen Articul, thans wat vry gehandeld, en de Proces- stukken ook dikwils, zonder dat daar toe door iemand der liugerende Parthyen verzoek gedaan is, aan den benoemden Oordeelwyzer ter handen gesteld, het welk geen gering bezwaar voor Parthyen uitdraagd. Zie *Tit. 1. Art. 10. n. 3. et Art. 16. n. 3.* adde *Not. ad Art. 9. n. 13.*]

A R T.

A R T. XVI.

Als Parthye of een van beyde fulcks ver-
soeckt, sal van de stukken Inventaris ge-
maeckt ende die beyderzyts, ende oock
by den Landt-Schryver of Secretaris on-
dertekent worden.

I N H O U D.

1. *Tegenswoordige Practyk hier omtrent.*
2. *Oogmerk der Inventarisatie.*

1. [*Zulks verzoekt.* Als de stukken ten Comptoire af-
geschreven zyn, word aan Parthyen, tot het bywoonen
der Inventarisatie, thans door den Landschryver of Se-
cretaris een tyd bepaald, zonder dat deswegen eenig
verzoek aan het Gericht of den Officier geschied.]

2. *Inventaris gemaakt.* Ten einde niets worde agter-
gehouden nogte daar by gedaan, 't geen 'er niet toe
behoord. *Provis. Ordonn. der Stad Nymegen Art.*
60. [*Zodane Inventarisatie geschied buiten tegenwoor-
digheid van den Officier en Gerichts-luiden, en heeft,
daar in, geene verzeguling, als wel in cas d' Appel,
plaats. Waar voor Tit. 37. pag. 192. in fin. ook maact
alleen jura zyn uitgetrokken.*]

A R T. XVII.

Den genomineerden Oordeelwyzer de stuc-
Z ken

ken dus met den Inventaris in handen hebbende, sal die by sich mogen examineren, omme daer over aen het Gerichte te kunnen refereren, en, des verfocht zynde, syn Advys voor af te seggen.

I N H O U D.

1. *Waar Advys mag gebaald worden.*
2. *Over de functie van Oordeelwyzers in 't Gericht.*

1. [*Mogen examineren.* Of door onpartydige Rechtsgeleerden doen examineren, zonder bepaling zelfs, waar hy zodane zaak in Advys brengen zal: de Oordeelwyzers op Veluwe en Veluwen-Zoom zyn, volgens *Land-R. van Veluwe Cap. 21. Art. 6.*, wanneer zy nodig achten Consultatie te gebruiken, gehouden, zig te beleeren met Rechtsgeleerden alleen in het Quartier van Arnhem woonagtig; zoo egter dat dezelve, indien het hun, na de gelegenheid der zaak, nodig dunkt, *dan nog ook* vryheid hebben buiten Lands Consultatie te nemen; gelyk Dezelve ook in de Graaffchap Zutphen verplicht zyn binnen deeze Provincie de zaak ten Advyse te brengen. *Pl. B. 3. deel Col. 454.* Wenschelyk was het, dat alhier zodane Wet mede vi-geerde, wyl dit Quartier niet ontbloot is van kundige Rechtsgeleerden, en de praesumptie altyd daar voor militteerd, dat ieder Rechtsgeleerden zig speciaal op de Wetten en Gewoonten van zyn eigen Quartier bekwaamt maakt. Immers zyn 'er geene redenen, waarom zaaken alhier regthangig in Holland of andere Provincien ten Advyse worden gebragt. En lopen, boven dien,

dien, de daggelden en ryskosten, buiten noodzake, voor Parthyen, te hoog.]

2. Om daar over aan het Gericht te kunnen refereren. Want een Oordeelwyzer is hier een *referendarius*, en geeft voor af aan den Cerichte zyn voorraan en goeddunken aan, waar op de andere Leeden zig als dan mede declareren, en dit is in Veluwe ook zoo practicabel; dog in de Graaffchap Zutphen is zoo iemand geen Oordeelwyzer teffens, maar alleen Oordeeldrager, [waar van hier voor *Tit. 1. Art. 16.* breeder is gehandeld] en word de Sententie aldaar alleen op den naam van het Gericht geformeerd en uitgesproken; daar het op Veluwe luidt; *N. N., als in dezen geconstitueerden Ordelwyzer, met gevolg des Gerichts, doende recht, na ingenomen Advys van onpartydige Rechtsgeleerden.*

[Alhier worden de Sententien op naam van 't Gericht uitgesproken, en in dezelve dikwils van de beleeering by Rechtsgeleerden, niets gemeld, dewyl derzelve Advys slechts *instructoir*, en 't Gericht dus niet gehouden is 't zelve te volgen, ten waare het Gericht had goedgevonden te decreteren van, *volgens het* in te winnen Advys, te zullen recht doen.]

A R T. XVIII.

In de Ampten, ende in de Heerlykheden is den Oordeelwyfer gehouden de saecke voor te brengen op den eersten ordinatis Gerichts-dagh, mits dat hy het Proces ses weecken van te voren in handen hebbe gehadt.

I N H O U D.

Hoe lang oudtyds een Oordeelwyzer het Proces onder zig konde houden.

[*Op den eersten Ordinaris Gerichtsdag.* Dit word zoo strikt niet geobserveerd, zie hier voor op *Tit. 1. Art. 16.*]

[*Zes weken.* Dit is reeds hier voor *Tit. 1. Art. 16.* bepaald; maar oudtyds moesten Gerichtslieden sweekeren, dat zy, een Oordeel aan hun bestaat worden, hetzelve niet langer onder zig zouden houden, dan drie Gerichtsdagen, en ten langsten op den vierden Gerichtsdag uitwyzen, op de hoogste keur, *Landbr. des Ryks. Pl. B. in App. Col. 4. in princ. van Maas en Wbaal ibid. Col. 19. in Over-Betuwe Col. 40.*]

A R T. XIX.

In de Heerlykheden of Gerichten daer geen ordinaris Gerichts-dagen zyn, is den Oordeelwyzer gehouden den Richter te waerschouwen, soo ras hy met syn Rapport of Advys gevat is, ende den Richter sal alsdan het Gerichte verschryven ende doen vergaderen ter eerster gelegentheyte, om de faecke af te doen.

[*Geen Ordinaris.* Volgens *Tit. 1. Art. 6.* word in Heerlykheden daar geen ordinaris Gerichts-dagen zyn, van 14. tot 14. dagen gericht.]

A R T.

ART. XX.

Wanneer den Aenlegger in gebreecke blyft van syne Aenspraeck over te leveren, als geseft is, fal den Verweerder van die Instantie kost- en schadeloos geabsolveert, quyt ende vry zyn; ende daer tegens den Verweerder versuymende te dienen van Antwoordt binnen den termyn hier boven gestatueert, sal deselve mede van syn Antwoordt versteecken wesen, soo nochtans dat hy syn versteck of versuym binnen d' eerste ses weecken daer aen volgende voor d' eerste reyfe sal mogen redimeren met een boete van twaelf gulden, die hy by 't overleveren van syne Antwoordt sal moeten tellen aen handen van den Landt-Schryver of Secretaris, sonder welke Boete den Landt-Schryver of Secretaris d' antwoordt niet sal mogen aennemē, dogh wanneer na gediende Aenspraeck en Antwoordt een van de Parthye in gebreecke blyft de vordere termynen waer te nemen, soo wordt het Proces voor volschreven gehouden met de ingekomene stucken, ende daer op mach dan vorders tot de afdoeninge van de faecke getreden worden.

I N H O U D.

1. Hoe oudstydts de Quytddinging geschiedde.
2. Hoe dezelve tegenswoordig moet bedongen worden.
3. Wanneer de boete in dezen Art. vermeld verschuld word.
4. Wanneer Verstek gesuflineerd word, word de Weder-parthby daar over geboord.
5. Parthby moet afdoening verzoeken.

1. [Als gezeyt is. Uit het gestatueerde in Art. 1. verzeleken met Art. 5. is blykbaar, dat by dit Land Recht word verondersteld, dat alle zaaken schriftelyk behandeld worden, zoo de Aanlegger niet verzoekt, dat dezelve mondeling mogen worden bepleit. Zoo lange dan het beschryven der zaak de ordinaire manier van procederen was, en de Aanlegger gevolgelyk, na inhoud van voorz. Art. 5. op den eersten Gerichts-dag van zyne Aanspraak moest dienen, konde de Verweerder, wanneer de Aanlegger in gebreeken bleef, of schoon hy *in judicio* tegenswoordig was, ter Rolle dicteeren: dat by erschynd om aangesproken te worden door den Impetrant, en, by zoo verre den Impetrant zyne Aanspraak niet exhibeerd, of hem beoorlyk wacht, by contendeerd tot kost- en schadelose absolutie van die instantie. Gelyk, in dier voegen, door Haaske de Haas op een Ordinaris Gericht in Maas en Whaal den 23. 24. & 25. April 1743. gehouden, tegen Jan Klaasfen de Haart, Impetrant van Bezaat, Conclusie genomen, en door het Gericht, de kost- en schadelose
2. absolutie *cum expensis* gedecreteerd is. Dog daar thans, wanneer het Gericht ingevolge Art. 5. der Ampliatie, hier voor geinsereerd, ordonneerd om by Geschrift te handelen, de Aanspraak binnen zes weeken daarna, ten Comptoire, moet worden ingediend, is de Verweerder gehouden, zoo dra de termyn der Aanspraak verstreken is, ten Comptoire tegen den Aanlegger te dienen tot verstek, en, zoo hy zulks niet deed, en de Schriftuur ter later tyd inkwam, zoude dezelve voor
in-

ingekomen gehouden worden; wyl Parthyen elkanderen dikwils, zonder kennis van den Officier of het Gericht, uitsfel verleenen, en het niet dienen van verstek in de Praetyk voor een stilzwygend uitsfel gerekend word; 't geen omtrent alle verdere Schriftuuren mede plaats vind. Zie ook Schraff. *Adv. 4. deel Conf. 3. n. 17.*]

3. [*By 't overleveren van zyne antwoord zal moeten tellen.* Te weten, zoo door den Aanlegger, tot verstek van de Antwoord, tegens den Verweerder ten Comptoire gediend, en zulks dus aldaar bekend is, want anders word de Antwoord, ten allen tyde, aangenomen, om dat Parthy gerekend word, stilzwygend uitsfel te hebben verleend.]

4. [*Ingekomen stukken.* By aldien een Verweerder de termynen tot het dienen van Duplicq en allegeren van een noodsumige, al heeft laten voorby lopen, en een Aanlegger verzoekt, dat op de ingekomen stukken mag recht gedaan worden, geschied zulks egter nooit, voor dat de Verweerder op zoodane verzoek gehoord is.

Wordende gemeenlyk, zoo 'er zig de minste reden voor opdoen, de Duplicq nog geadmitteerd, wyl het hard is den Verweerder van zyne defensie te ontzetten, en een Richter, zelys *ex officio* Parthyen vermag te injungeren hunne zaak nader te adstrueren, op dat Hy eene regte sententie uitspreke. *Christin. ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 22. n. 1.*]

5. [*Getreden worden.* Zulks geschied niet, dan op verzoek van Parthyen of een derzelve, die 'er zig het meest by geïnteresseerd oordeeld, moerende dan door een Advocaat of Procureur voor de Sportel-gelden gecaveerd, en door het Gericht in de sententie gemeld worden, of, in cas van compensatie der kosten, dezelve mede gecompenseerd worden, dan of die voor rekening van den Aanlegger verblyven. zie *Landsch. Ref. d. d. 12. Nov. 1772.*]

A R T. XXI.

Doch tegens dit versteck kan Noodfinninge gedaen worden, binnen veertien dagen naer het verloop van den termyn, in dese maniere, dat de gebreeckige Parthye binnen de voorsz. veertien dagen aen den Richter by geschrift moet overgeven de redenen, waeromme hy binnen den termyn niet heeft kunnen dienen.

I N H O U D.

Op welke wyze Noodfinning gedaen word.

[*Dit verstek kan Noodfinninge. Van de Noodfinninge zal op den volgenden Titul gesproken worden, en noteeren wy alhier maar met een woord, dat binnen de Stad Nymegen in schriftelyke Procedures geen termyn voor 't allegeren van Noodfinninge of Purge is bepaald.*]

Noodfinninge. Zie Rechten van 't Over-Quartier 5. deel Tit. 7. §. 2. n. 10. 12. 13. et 14. van Zutphen Tit. 7. Art. 1. van Over. Yffel 1. deel Tit. 12. n. 9. Schraff. ad Reformat. Velav. pag. 110. n. 6. et pag. 268. n. 2.

[*Aan den Richter. Dat is aan den Officier, aan wien het*

het in dezen, even als in cas van gerichtelyke Klachte en verscheide andere gevallen, gedemandeerd is, om, tot menagement van kosten, de redenen van Noodsinnige te doen overgaan, om daar op Parthye te horen.]

[*De redenen.* Deze redenen worden vervat by Geschrift en aan het Gericht geadresseerd, en daar by *in fine* geconcludeerd; dat by Decreet van den Gerichte zal worden verstaan, dat genoegzame redenen van Noodsinnige zyn geallegeerd, waarom N. N. binnen den termyn Land-Rechtens niet heeft gediend van - - - - -, en dat het verstek zal opgebeven en N. N. alnog geadmitteerd worden tot het indienen zyner - - - - -.]

A R T. XXII.

Welcke redenen als dan aen de andere Parthye moeten worden gecommuniceert, om daer op te dienen van Debath binnen den tydt van veerthien dagen.

[*Gecommuniceert.* By de redenen van Noodsinnige word een Request, even als op *Tit. 6. Art. 2. n. 4.* van de gerichtelyke Klachte gezegt is, gevoegd; waar op by appointement de Communicatie aan Parthye, om in veertien dagen te dienen van Debat, gesteld, en voorts hetzelfde door de gebrekkige Parthye geligt, en de Insinuatie bevorderd word.]

A R T. XXIII.

Indien d' andere Parthye nalaet van Debath te dienen, tegens de overgeleverde redenen van Nootfinninge, soo word de Nootfinninge gehouden voor goedt ende gefundeert, ende dien-volgens het versteck opgeheven, ende de gebreeckige Parthye alnoch geadmitteert, om binnen veertien dagen te dienen van syn nootdrufft.

[*Het verstek opgeheven.* De zin is niet, dat 'er in dit geval een Decreet van het Gerichte nodig zy, waar by het verstek opgeheven en de gebreeckige Parthye weder geadmitteert worde tot het indienen van zyn nootdrufft; maar wanneer 'er, na Insinuatie der redenen van Nootfinninge aan de Weder-parthye, veertien dagen zyn verlopen, zonder dat dezelve daar tegen van Debath heeft gediend, is het verstek *ipso jure* opgeheven. De gebreeckige Parthye moet zig derhalven ten Comptoire informeeren, of 'er van Debath gediend zy; en, zulks niet geschied zynde, als dan binnen andere veertien dagen, te rekenen van het uiteinde van den termyn tot het inleveren van Debath gesteld, dienen van zyne Nootdrufft, dat is van zodane Schriftuur, als, volgens den loep der Procedure, had behooren ingediend te worden.]

A R T. XXIV.

By aldien d' andere Parthye binnen den
voorfsz.

voorz, tyt van veertien dagen heeft gedi-
ent van fyn Debath, soo fal den Rich-
ter 't een ende 't ander stellen in handen
van den Oordeelwyfer, ende de saecke in
staet blyven, tot dat den ordinaris Ge-
richts-dagh komt, of dat het Gericht
verschreven werde.

A R T. XXV.

Ende sal aldan op de naeste Gerichts-dagh,
na dat Parthyen, soo nodigh, mondelingh
gehoort sullen zyn, erkent worden, of
een goede Nootsinninge gedaen is, of
niet.

[De gebreekige Parthye zoude dan op den naasten
Gerichts-dag *in judicio* moeten overleggen de Wacht,
inhoudende de Conclusie, die hy *in fine* zyner redenen
tot admiffie der Nootsinninge genomen heeft, waar na
die Redenen van Nootsinninge, met het daar tegens
ingediend Debath, op verzoek van Parthyen, behoren
te worden opgelezen, en verders mondeling gerepli-
ceerd en geduplicateerd te worden]

A R T. XXVI.

Naer het verloop van den Termyn wort
geen Nootsinninge geadmitteert, als om
fon-

sonderbare redenen, die het Gericht daer toe souden mogen moveren, die gefundeert in Reghten ende suffisant zyn om ymants uytblyven op den Gerichts-daghte ontschuldigen.

A R T. XXVII.

Maer voor het verloop van den Termyn kan by Requeste uytstel werden versocht om andere redenen, als by exempel, om dat Condtenschappen moeten werden beleyt, of eenigh schyn of bescheyt gehaelt, 't welck in soo korten tydt niet heeft kunnen gedaen of bekomen worden.

I N H O U D.

1. *Welke Termyn in voorstaande Articulen gemeend word.*
 2. *Hoe Kondschappen onder dit Land-Recht belegt worden.*
 3. *Getuigen kunnen Copien der Vraag-Articulen eischen.*
1. [*Naar het verloop van den Termyn.* In den voorgaanden 21. Articul gezien zynde, dat de Nootfinninge moet gedaan worden binnen veertien dagen naar het verloop van den Termyn, die in de Proceduure verzuimd was, zoude men kunnen op de gedagten vallen, dat de aangehaalde woorden van bovenstaanden 26. Articul moesten verstaan worden van den tydt van veertien dagen, die tot 't doen van Nootfinninge is bepaald; even

even als of de zin van dien Articul waare: dat, wanneer al die veertien dagen verstreken waren, zonder dat Nootfinninge gedaan was, dezelve evenswel nog daar na zoude kunnen worden geadmitteerd om zonderbaare redenen &c. Dog, behalven dat in den volgenden 11. Titul, alwaar opzettelyk van Nootfinningen gehandeld word, in 't geheel geene melding voorkomt, dat dezelve ook nog na verloop der veertien dagen zouden kunnen worden gedaan en geadmitteerd, zoo toond daar en boven de zamenhang van dezen 26. met den volgenden 27. Articul zeer duidelyk, dat in die beiden van een en denzelven Termyn gehandeld, en daar mede gezien word op dien Termyn, welke in 't beschryven der zaak, volgens den loop der Procedure, overeenkomstig met Art. 20., moet worden waargenomen; aangezien het uitsfel, waar van Art. 27. spreekt, verzogt moet worden, voor het verloop van dien Termyn, dewyl anders, dezelve verstreken zynde, de Weder-parthye een verkregen recht heeft, om verstek te sustineren. De meening van den Wetgever in deze beide Articulen zal dan zyn; dat Litiganten wel zomtyds van het stiptelyk waarnemen der Termynen kunnen worden ontslagen, wanneer dezelve, om redenen in den 27. en eenige volgende Articulen voorkomende, by Requeste uitsfel verzoeken voor het verloop van den Termyn; dog dat, dezelve verlopen zynde, zoodane reedenen niet voldoende zyn om hun van verstek te bevryden, waar toe vereischt worden andere zonderbaare reedenen, welke, na Rechten, eene goede Nootfinninge kunnen uitmaken. Immiddels is in deze materie veel overgelaten aan de bescheidenheid des Gerichts, omme, na bevind van zaaken, te verhoeden dat Parthyen niet, door agteloosheid hunner Pleitbezorgers, van hun recht verstooken worden. Zynde aldus by Schepenen van Nymegenden 19. February 1763. in zaaken van A. M. van
Wan-

Wanray *cum suis*, *contra* M. van Aldenburg *cum suis*; by Sententie verstaan, dat de Impetranten in hunnen eisch tot verstek en absolute van de instantie, waren gefundeerd, met condemnatie van de Bediendens in de kosten by Hun aangewend; verlenende nogtans aan de Geimpetreedens *ex gratia* eenen termyn van veertien dagen om te dienen van Aanspraak.]

2. [*Condschappen beleyt*. By het *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W.* word in 't *vyftiende Capittel*, (het welk mede te vinden is in 't *Stad-Recht van Bommel Tit. 13.*) opzettelyk gehandeld over het geven van Condschap der Waarheid. Dog daar omtrent by dit Land-Recht niets gedisponeerd zynde, zal 't niet ondienstig zyn alhier aan te merken, dat in de Amp-ten de Condschappen worden gepasseerd voor den Officier en twee Gerichts-luiden, die egter niet altyd Leeden des Gerichts, maar zeer dikwils, ja zelfs thans gewoonlyk, private perfoonen zyn, door den Officier tot zoodane Acte als Gerichtslieden geasumeerd, even gelyk zulks mede by andere Actens tot de volontaïre Jurisdicctie gehorende, gebruikelyk is. Zie hier voor *Tit. 3. Art. 2. n. 5.* In de Heerlykheden onder dit Land-Recht gehorende worden dezelve afgehoord, ten overstaan van den Richter en twee Schepenen. Voorts worden ook by de Gerichten geadmitteerd, die elders Gerichtelyk, na de forme aldaar gerequireerd, zyn beleydt, dog geene Notariële. Die eenige Condschappen wil beleggen, moet de Getuigen, Ingezetenen zynde, by Bezaat, en vreemde perfoonen by personeel Arrest daar toe requireeren. Wordende de Getuigen by 't Bezaat te gelyk door den Officier geciteerd om op tyd en plaats door Denzelven bepaald, tot 't afgeven hunner Getuigenis te verschynen. Zoodane Bezaat luidt dan in dezer voegen: " - - - - - ten einde om
„ op zekere Vraag articulen te hebben derzelve Condschap
„ schap

„ fchap der Waarheid onder Eede.

„ Alle 't om redenen &c. &c. - - - -

„ Wordende de Geimptreerdens in cas van geen oppo-
 „ sitie geciteerd omme ten voorf. einde des -- dags 's mor-
 „ gens te -- uur in 't Gerichtshuis te ---- te compare-
 „ ren." Is 't dat de Getuigen buiten 's Lands woonach-
 „ tig zyn op plaafen, alwaar men dezelve niet eigenwillig
 „ tot 'tgeven van Condschap kan requireren, dan verzoekt
 „ men van den Officier requisitoriale Brieven aan den Rich-
 „ ter of 't Gericht, waar onder dezelve gehoooren, die de
 „ getuigen op de overgezonden Vraag articulen hoord, en
 „ derzelve depositien wederom besloten verzend. Dog
 „ welke Brieven, van elders herwaards gezonden, geen effect
 „ hebben, by aldien de gerequireerde onwillig is, om daar
 „ op Condschap te geven. *Conf. Goris ad Consuet. Velav.*

3. *Cap. 2. Art. 8. n. 2.* By het *Landrecht van Thielre-
 den Bommelre W. en Stadrecht van Bommel loc. alleg.
 Art. 4.* is, overeenkomstig met het *Landrecht van Ve-
 luwe Cap. 20. Art. 4.*, wel bepaald; dat de Deponent
 geen Copie der Interrogatorien, waar op hy verhoord
 moet worden, genieten zal, op dat hy door niemand
 worde geïnstruceerd, de waarheid der zaak, met eenige ge-
 practiseerde antwoorden te ontgaan of te verduitteren;
 't geen ook by zommige geoordeeld word in 't al-
 gemeen Rechtens te zyn, als te zien by *Peck.
 van Bezetten IV. deel §. 16. in fine* en *S. van
 Leeuwen in Not.* Dog hier van wykt de Practyk in de *IV.*
Boven-Ampten af, en schikt zig na het geene ten dezen
 opzigte binnen de Steden Nymegen en Thiel gebrui-
 kelyk is; alwaar, ingevolge eene constante en door
 verscheiden gewysdens gesterkte Usantie, Copie der
 Vraag-articulen verleend word, aan de Getuigen die
 dezelve eischen; immers zoo 'er zig geene gewigtige
 reedenen ter contrarie, tot erkenenisse des Gerichts,
 komen op te doen. Zulks niet alleen op dat de De-
 ponent zig zal kunnen bedenken, op het geen hy te
 antwoorden heeft; maar ook om uit den inhoud der
 Vraag;

Vraag-articulen te kunnen oordeelen, of hy, tot 't geven van Condschap op dezelve, verplicht is. Want niemand is gehouden tot zyn eigen schade of schande, of tegen zyne naaste Vrienden, die hem in de op- of neergaande Linie bestaan, zoo verre als het ook zoude mogen wezen, ende die hem in de Zyd-linie bestaan, tot in het vierde Lidt inclus, zoo in den Bloede als in Swagerfchap, te getuigen. *Land-Recht van Tielre-W. Cap. 15. Art. 5.* Het geen na gemeene Rechten zelfs nog verder word geëxtendeerd. *L. 4. ff. de Testib.* Die, tot Condschap gevorderd zynde, zig daar aan wil onttrekken is verplicht de reedenen op te geven, waarom hy vermeend daar toe niet gehouden te zyn. *Schraffert ad Confuet. Velav. Cap. 20. Art. 1. n. 4.* Die de Condschappen vorderd is verplicht de Copien der Vraag-articulen, aan de Getuigen, die dezelve eischen, zonder ontgeltenis, ter hand te stellen, en dezelve insgelyks te voldoen en schadeloos te houden, voor hun verzuim van affaires; het welk by dit Land-Recht, *infra Tit. 37. pag. 193.*, bepaald is op 12. stuivers 'sdaags; dog, ten opzigte van een gequalificeerd persoon, tot dispositie van den Officier. Zie voorts over 't beleyden van Condschappen *Land-Recht der Graaffschap Zutphen Tit. 10. van Over-Yffel I. deel Tit. 13. Provision. Ordonn. &c. &c. te Nymegen Art. 54. et seqq.* Vrom. de for. *Compet. Cap. 22. et Middellant in Not.*]

[*Schyn of bescheyt.* Gemeene Brieven en Instrumenten, die beide de Parthyen te gelyk aangaan, moeten op begeeren van die dezelve van noden heeft, tot erkentenis des Gerichts te voorschyn gebragt, of daar van Copie, tot kosten van die ze verzoekt, verleend worden. Zie *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 15. Art. 7.* en Aantek. hier voor *ad Art. 8. n. 6.*] Zie ook *Land-Recht van Over-Yffel I. deel Tit. 14.*

A R T.

A R T. XXVIII.

Om welke redenen den Officier by absentie van het Gericht kan geven een redelyck uytstel, mits dat het selve de Weder-parthy binnen seeckeren tydt werdt geïnfinueert.

Een redelyk uytstel. De Termynen by zoodanig uytstel geaccordeerd zyn niet zóo peremptoir, dat daar op contumacie of verstek vald, *absque accusatione Contumacie*, als ten Hove, in cas d'Appel, verstaan is den 6. Febr. 1725., in zaake van de Kinderen en Erfgenaamen Cuylenburg, tegens Klaas de Haes en Jan van Huen.

[*Binnen zekeren tyd.* Volgens Praëtyk, behoord deze Infinitie te geschieden voor verloop van den Termyn, welke had behoren te worden waargenomen, immers voor expiratie der tyd, die tot 't allegeren van Nootsinnige is gegund, ten einde voor te komen, dat niet de Weder-parthy, ignorant van zodane uytstel, na verloop van den Termyn, diene van verstek.]

A R T. XXIX.

Oock kan den Verweerder een dubbelden Termyn gegeven worden, als hem de saecke aenkomt van de doode hant.

I N H O U D.

1. *Het beneficie van de doode hand beschreeven*
2. *Byzonderheid in 't Land-Recht van Veluwe.*

1. [*Van de doode hand.* Het beneficie van de doode hand word by genoegzaam alle Land- en Stad-Rechten dezer Provincie aan Verweerderen toegestaan. Zie *Land-Recht van Tielre- en Bommeler-W. Cap. 12. Art. 19. Stad-Recht van Bommel Cap. 10. Art. 20. Land-Recht van Veluwe Cap. 18. Art. 6. Stad-Recht van Arnhem Art. 79. Land-Recht van Zutphen Tit. 5. §. 1. Stad-Recht van Zutphen Tit. 16. §. 20. et 21.* Hetzelve is een Uitsfel of Termyn van deliberatie eenen Verweerder toegestaan wordende, dien de zaak, waar over het verschil ontstaan is, het zy by Erfrecht, ofte ook uit eenigen anderen hoofde van iemand, die reeds overleden is, aankomt; zynde, in deze form, in het gemeene Recht niet bekend, maar geheel consuetudinair. *Goris ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 6. n. 1.*
2. By het Land-Recht van Veluwe *loco alleg.* word de Verweerder, ten dezen opzigte, gezegt *te dingen op zyn doode hand*; en eene breuke van tien pond gestatueerd, *zoo by de doode hand niet bewyzen konde.* Het geen schynd te kennen te geven, dat dit beneficie eigentlyk dan alleen zoude applicabel zyn, wanneer de Verweerder zig beroept op aantekeningen van den Overledenen, die hy verondersteld in deszels boedel te zullen gevonden worden, waar uit van gedaane betaaling of van eenig ander middel van defensie zoude kunnen blyken. Dog gelyk aldaar volgens *Schraff. ibid. n. 5. et 6.*, die breuke niet meer in gebruik is, zoo is het ook onder ons Land-Recht, om genot van dit beneficie te hebben, genoeg, dat de zaak, den
Verweer-

Verweerder by succesie in eens overleedens plaats, is aangekomen. Aangezien die in eens anders plaats succederen wettige redenen hebben van ignorantie, of het geen van hun uit dien hoofde geëischt word, verschuldigt is dan niet; waarom zy dus tyd nodig hebben om de omstandigheden der zaak te onderzoeken en kundig te worden. *L. 42. ff. de R. j.* Terwyl daar en boven de praesumtie in Rechten den Aanlegger tegen is, die zyne Rechtsvordering tot het overlyden van zyn schuldenaar heeft uitgesteld. *Leon. Conf. 12. n. 3.*]

A R T. XXX.

Of indien hy dinght op syn whaer, welcke hy beroepen heeft of gedenckt te beroepen, om de saecke voor hem te komen verantwoordten ende defenderen.

I N H O U D.

1. *Whaer beschreven.*
 2. *'t Dingen op zyn Whaer kan ook by personele Adien geschieden.*
 3. *De Verweerder moet denuntiatio doen aan zyn Whaer.*
1. [*Dinght op zyn Whaer. Whaer, waar van Whaerschap en Whaeren, is in 't gemeen zoodanig iemand, die tot defensie of schadelooshouding van een ander verplicht is, gelyk zulks, midsgaders de afleiding van 't woord, kan gezien worden by Goris ad Reform. Velav. Cap. 14, Art. 12. n. 3. Bepaalder word het genomen voor den geenen, die, wanneer op goederen*

Proces gemoveerd word, verpligt is tot defensie van 't zelve goed op te komen. Gelyk aldus een Verkoper, ingevolge *Land-Recht infra Tit. 29. Art. 25.*, gehouden is, zyn verkogte Goed, altoos te *whaeren* voor de *Evictie* of Uitwinning, midsgaders te *wryen* voor allen kommer ende lasten, die den Kooper niet geweten ende op zig genomen heeft. Zynde gevolgelyk de Verkoper, de *Wbaer* van de Kooper en uit dien hoofde verpligt om in zoodane gevallen voor den Kooper te *intervenieren*, door in 't Gericht in deszels plaats te treden en de defensie der zaak op zig te nemen. *Goris loc. alleg. Cap. 18. Art. 7. Gloss. 2. n. 1.*

2. Het dingen op zyn Whaer kan egter mede te pas komen in personele Vorderingen, waar voor een derde aan den Verweerder tot schadelooshouding verpligt, en dierhalven, by de defensie der zaak, 't voornaamste belang is hebbende, denwelken de Verweerder moet beroepen om zig by hem in de zaak te voegen, hem in zyne defensie te adfilteren en daar toe de middelen te suppediteren. *Goris loco alleg. n. 4. Zangerus de Except. part. 2. Cap. 2. n. 8.* Zynde, in cas van Whaerschap, de Verweerder gehouden tot 't doen van zoodanig beroep of denuntiatio van de ondernomene Actie, ten einde, ingevalle de Whaer evenswel niet mogt erschynen, de defensie der zaak, op deszels gevaar en kosten, te kunnen ondernemen en voortzetten. Zie *Schraff. ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 7. n. 2.*, die aldaar *n. 5.* mede leerd, in welke form zoodane denuntiatio behoord te geschieden. Over dit dingen op zyn Whaer ziet verders *Land-Recht van Tielre- en Bommetre-W. Cap. 12. Art. 19. Stad-Recht van Bommei Cap. 10. Art. 20. Land-Recht van Veluwe Cap. 18. Art. 7. et 8. van Zutphen Tit. 5. Art. 2. et 3. Stad-Recht van Zutphen Tit. 16. Art. 22. et 23. Arnhem Art. 78. en beneden Tit. 29. Art. 25.]*

A R T. XXXI.

Om de Proceffen foo veel mogelyck te verkorten, is goedt gevonden, dat een Verweerder neffens fyne exceptien, onvermindert defelve, oock ten principaelen fal antwoorden, uytgenomen foo wanneer geproponeert wordt een *exceptie declinatoire*, van *litispendentie*, *Rei judicatae*, of *litisfinitæ*, van *Compromifforiale Uytſpraecke* ende *Transactie*, daer by men mach perſisteren ſonder ten principalen te antwoorden.

N H O U D.

1. *Onderscheiden begrip dezen aangaande by andere Rechtenbanken.*
2. *Exceptien moeten nominatim, en alle teffens geproponeerd worden.*
3. *Over de Exceptien declinatoire.*
4. _____ *litispendentiæ.*
5. _____ *Rei judicatae of litis finitæ.*
6. _____ *van Compromifforiale Uitspraak.*
7. _____ *van Transactie.*

1. [*Te verkorten.* Wanneer de exceptien ongefundeerd ofte van die natuur zyn, dat 'er de zaak niet door geperimeerd, maar na derzelve admiffie evenswel nog zoude moeten behandeld worden, ſtrekt het zekerlyk tot verkorting der Proceffen, wanneer, neffens de exceptien, de principale zaak te gelyk behandeld, en dus over het een en ander teffens erkend word.

Dog wanneer eene peremptoire exceptie wel gegrond is, strekt het afzonderlyk behandelen derzelve, direct tot verkorting van 't Proces; aangezien, dezelve geadmitteerd wordende, daar door het instrueren der principale zaak, waar van de behandeling dikwils zeer uitgebreid en kostbaar zyn kan, word voorgekomen; hier van daan is 't, dat verschillende Rechten ten dezen opzigte niet van eenerley begrip zyn.] *Jure Romano* was een Verweerder niet verpligt alle dilatoire exceptien *simul et semel* te proponeren, maar konde zulks, zoo lang over de principale zaak nog geene *litiscontestatie* gemaakt waare, ten allen tyden doen. *L. 8. C. de Except. L. 13. L. 24. C. de Procur. L. 19. C. de Probat.* [En by 't *Land-Recht van Zutphen Tit. 16. Art. 13. van Over-Yffel I. deel 10. Tit. 21. Art.*; midsgaders 't *Reglem. op de manier van Proced. voor den Hove d. d. 24. April 1736.*, is 't zelv, ten einde confusien te vermyden, verboden, met het proponeren van exceptien, zig te gelyk ten principalen in te laten, het geen te vooren op *Veluwe*, ingevolge *Land-Recht Tit. 18. Art. 10.*, ook heeft plaats gehad. Terwyl ook binnen *Nymegen* by *Raads-Resol. van den 11. Febr. 1767.*, tot interpretatie en ampliatie van de 45. & 46. Art. der *Provision. Ordonn. &c. &c.* (welke met bovenstaanden *Art. 31.* van dit *Land-Recht* overeenkwamen) is verstaan. "Dat Parthyen, in 't generaal, „ zullen mogen persisteren by zoodane verdere exceptien, welke *litis ingressum* impedieren of de geheele Actie perimeren." Dog daar en tegen komt met het gestatueerde in dit *Land-Recht* overeen het *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 13. Art. 2.* Terwyl ook by een *Ordonnantie der Heeren Staaten van Veluwe van 't jaar 1698.*, in plaats van 'tgeene ten dezen opzigte by 't *Land-Recht* aldaar *Cap. 18. Art. 10.* was gestatueerd, is verstaan

in

in *Art. 9.* "Dat de Verweerderen alle exceptien
 „ *simul et semel* zullen moeten proponeren, ende daar
 „ en boven ook, onverminderd dezelve, mede ten prin-
 „ cipalen antwoorden; uitgenomen zoo wanneer ge-
 „ proponeerd mogte worden eene exceptie *declina-*
 „ *toir*, van *litispentie* of *litis finitæ* van *Compro-*
 „ *missoriale* uitspraak ende *Transactie*, waar by ge-
 „ persisterd zal mogen worden zonder ten principa-
 „ len t'antwoorden." 't Geen by de Rechtsgeleer-
 den genoemd word, procederen of concluderen *ad*
omnes fines. Anth. Mattheus *de judic. disp. ult. n. 52.*
 In welke manier van Rechtspleging het ook aan een
 Richter vry staat de dilatoire exceptien voor by te
 gaan en by definitive sententie de zaak te termineren.
 Mr. Joost Schomak. *part. 2. Conf. 9. n. 61.* Mr. Is.
 van den Berg *Nederl. Advysb. 4. deel Conf. III.*
pag. 287. verf. en dat na de tegenswoordige &c.
 Als strekkende zulks mede tot verkorting der Proces-
 sen, 't geen een Wetgever en Richter altoos verplicht
 is te beoogen, *cum publice intersit lites abbreviari*
L. 13. C. de judic. Hoe omtrent exceptien te con-
 cluderen. Zie by W. van Meulen *over de Ordonn.*
van den Hove van Utrecht pag. 542.

2. [*Neffens zyne Exceptien.* In de Praëtyk word het
 niet toegelaten te concluderen met de woorden, *al-*
bier, voor als nog, immers en *invoegen* ofte dierge-
 lyke; Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 6. n. 4. et 5.*
Adv. 24. n. 1. et seqq. Zynde zulks in Nymegen by
 eene expresse Raads-Ref. d. d. 7. Maart 1736. ver-
 booden; alle exceptien moeten derhalven *nominatim*
 worden geproponeerd, en tot admisie van ieder der-
 zelve afzonderlyk geconcludeerd, ofte zoude anders
 een Richter, wanneer van dezelve alleen in de Schrif-
 tuuren wierd gementioneerd, daar op *in judicando*,
 geene reflexie kunnen slaan. Schomak. *loc. cit.* Gail.

1. *Obs. 61. n. 15.* Waar omtrent egter eene limitatie, na veeler gevoelen, plaats hebbende, ten opzichte van zoodane exceptien, welke *ipso jure* de actie perimeren, en uit de Proces-stukken blyken den Verweerder te hebben gecompeteerd, gezien kan worden by Sande *Decif. Frif. lib. 1. Tit. 7. def. 3.* En vermids de Verweerder, andere Exceptien, als die in deze Articul zyn uitgezonderd, proponerende te gelyk ten principaalen moet antwoorden, zoo volgt ook, dat hy alle die andere exceptien, welke hem eenigerley wyze zoude kunnen te stade komen, even als zulks op Veluwe plaats heeft, *simul et semel* moet proponeren, aangezien den Verweerder door de *litis contestatie* verstooken is van 't effect der declinatoire en dilatoire exceptien, die by hem niet zyn geallegeerd. *L. penult. et ult. Cod. de Except.* (eenige byzondere redenen van uitzondering zie by Goris *ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 10. n. 3. et seqq.*) en hy ook, na de styl en manier van procederen alhier plaats hebbende, als dan zyne overige peremtoire exceptien niet meer kan proponeren in de form van exceptien, maar dezelve alleenlyk als middelen van defensie ten principaalen zoude kunnen doen gelden; dog de exceptien in den Text vermeld, kan een Verweerder proponeren, zonder verpligt te zyn de overige, die hy zoude kunnen hebben, te opponeren ofte zig ten principaalen in te laten. Schraff. *ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 10. n. 2.*]

3. [*Een exceptie declinatoire.* Door zoodane exceptie word aan den Richter de erkentenis over de geheele zaak onttrokken. Dezelve is 1° *de exceptio fori incompetentiis*, wanneer de gedaagde sustineerd, dat de Richter niet bevoegd is om kennis te nemen van de zaak, waar over hy ter bank geëifcht word. Vergelyk Aantekening hier voor *Tit. 2. Art. 1. n. 4. et seqq.*

seqq.] By Mr. Joh. Loenius, in zyn leven Raad-Ordinaris in den Hove van Holland *Cas.* 19. word gefultineerd, dat men onverminderd de exceptie van renvoy meede ten principaalen zoude moogen antwoorden; het geen hier ook schynd toegelaten te zyn, in de woorden, *waar by men mag perfifseren*, die zulks schynen te stellen aan het goetvinden van den Verweerder; voorts hoord hier 2° mede toe de *recusatio judicis suspecti*. Grot. *Ifag. ad prax. For. Batav. lib. 1. Cap. 9. n. 5. et ibi.* Pape in *Not. [Schraff. Obs. Pract. 41.* Welke recusatie geschieden moet eer en alvorens de Verweerder eenig voorstel doet, waar over hy de erkenenis aan 't Gericht defereerd. Ten waare de redenen van recusatie eerst naderhand opkwamen, of immers eerst daar na den Verweerder bekend wierden. *Idem ad Reform. Velav. Cap. 18. Art. 10. n. 4.* En kan ook, 3° ten opzichte van 't invorderen van 's Heeren- en andere Civielebreuken, waar van Tit. 35. gehandeld word, hier toe gebragt worden de *exceptio preventionis jurisdictionis*, eenen gedaagden te stude komende, die, over een en dezelve zaak op onderscheiden plaatsen kunnende geactioneerd worden, en reeds deswegen voor een Gericht wettig zynde aangesproken, naderhand nog voor een ander geciteerd word. Zanger. *de Except. p. 2. Cap. 3. n. 2. et 9.*]

4. [*Litispendentie.* Wanneer over een en dezelve zaak tusschen dezelve parthyen reeds voor een Gericht Proces is ontstaen, en de een betreft den anderen deswegen wederom in Rechten, dan kan de Verweerder deze exceptie van *Litispendentie* aan den Aanlegger objicieren. *L. 30. ff. de judiciis.* Waar toe genoeg is, dat over dezelve zaak voor 't eerste Gericht behoorlyke Citatie (ofte andere Ingang van Rechten, na den aardt der zaak en de manier van

procederen aldaar gebruikelyk, vereifcht wordende) zy gefchied. Zanger. *de Except. p. 2. Cap. 13. n. 7.* De vereifchtens, die te zamen moeten lopen, op dat zoodane Citatie kan gezegd worden behoorlyk gefchied te zyn, worden opgegeven by Mynzing. *Cent. 4. Obs. 26.* Dog deze exceptie van *Litispendentie* kan voorgekomen worden, wanneer de Aanlegger in de eerfte infantie, voor dat de zaak andermaal begonnen zy, van dezelve heeft geruntieerd en refufie van kosten, ofte immers praesentatie daar toe en confignatie van zekeren penning gelds, na ftyl en Praetyk, heeft gedaan. *L. 10. ff. de judiciis. L. 4. Cod. de pactis.* Hoewel 'er zyn die willen, dat na de *Litiscontestatie* geene renuntiatie, ten minften niet in weerwil van den Verweerder, zoude kunnen gefchieden. Vergel. hier voor *Aantek. op Tit. 4. Art. 15. n. 7.* Daarenboven kan na dit Land-Recht ook *Litispendentie* geintroduceerd worden, door 't ingaan van een Compromis; waar van hier voor *Tit. 7. Art. 6.* en *Aantek. aldaar.* Zie voorts over de *Litispendentie Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 13. Art. 3. Stad-Recht van Bommel Cap. 11. Art. 3.* Schrasfert *Obs. pract. 400. Waffen. Pract. Jud. Cap. 1. §. 79.*]

5. *Rei judicate.* Deze exceptie komt te pas, wanneer dezelve zaak, welke reeds tuffchen dezelve parthyen, by den Competenten Richter is beflift geweest, weder in Rechten getrokken word. *L. 3. ff. de Except. Rei jud.* Wordende ook voor dezelve zaak gehouden, wanneer de gene, die bevoorens het geheel geeifcht hadde, naderhand een deel vorderd. *L. 7. ff. eod. Leon. Conf. 96. Wefembec. in paratit. Pand. ad Tit. de Except. rei jud. n. 3.* [De bygevoegde woorden *litis finite* fchynen hier genomen te worden, als gelykluidend met de naaftvoorgaande *rei*

rei judicatæ; terwyl dezelve anders gewoonlyk by de Rechts-uitleggeren gebézigd worden voor eene algemeene benaaming der exceptien *rei judicatæ*, van Compromissoriale Uitspraak en van Transactie, vermids die alle daar in gegrond zyn, dat dezelve zaak reeds te vooren is beslist en vereffend. Voet *ad ff. Tit. de Except. Rei jud. n. 1.*]

6. [*Compromissoriale Uitspraak.* Want alle Uitspraken by Compromissarïen gedaan zyn van zulke kragt, als sententien, dewelke in kragt van gewysde ergaan zyn. *Land-Recht supra Tit. 7. Art. 8.* en Aanteekeningen aldaar.]
7. [*Transactie.* Is eene overeenkomst, waar by parthyen elkanderen ofte de een den anderen iets beloven ofte toestaan ter vereffening en beslissing eener zaak, die twist onderhevig was; het zy dezelve reeds *litispèndent* gemaakt was of niet. *L. 2. L. 38. Cod. de Transact.* Die deze exceptie wil objicieren, moet van zyne zyde voldaan hebben, 't geen hy by de Transactie aangenomen, ofte beloofd had te zullen doen; vermids in alle wederzydsche Contracten geen der Contrahenten recht van Aanspraak heeft, zoo lange hy niet van zyne zyde aan het Contract heeft voldaan; terwyl, de een zulks weigerende, de andere daar door teffens van de verpligting tot nakoming van 't Contract word ontlagen. *Schraff. Obs. Pract. 405. 406.*] Zie vier voornaame stukken, die vereischt worden, wanneer deze exceptie van effect zal zyn *in ordine* opgeteld by Pape *in Not. ad Grotii Ifag. ad Prax. For. Batav. lib. 1. Cap. 9. n. 8.*

[*Zonder ten principalen te antwoorden.* Om dat deze exceptien niet alleen den aanvang der zaak verhinderen, maar ook van die natuur zyn, dat ze gefundeerd

fundeerd zynde eenen Richter verbieden van de zaak zelve kennis te nemen.]

A R T. XXXII.

Als eenige incidentele quaestien werden gemoveert sittens Gericht, sal 't Gericht de faecke op een mondelinge Pleydoye afdoen, of reguleren hoe ende op wat Termynen by Parthye foodanige quaestie in staet van wyfen sal worden gebracht,

I N H O U D.

1. *Waar over incidentele quaestien kunnen vallen.*
2. *Welke quaestien sittens Gericht moeten gemoveerd worden.*

1. [*Incidentele quaestien.* Deze kunnen van onderscheiden aardt en natuur zyn, en zoo wel in het midden en einde, als in het begin der zaak voorvallen; daar onder worden gerekend de quaestien over de productie of dugtigheid der Volmachten; over de Cautien en het recht om nieuwe Documenten al of niet te produceeren, voorts eischen tot productie van originele of commune instrumenten, en wyders al het geen eenigzints het belang der zaak van de een of andere vorderd, dat, bevorens verder geprocèdeerd word, eerst worde afgedaan. Deze incidentele quaestien hebben de natuur niet van exceptien, die of het wezen der zaak zelve of de manier, waar op de zaak begonnen is, raken, welke voor af moeten

ten gaan, daar incidentele quaestien zig eerst opdoen by het behandelen der zaak zelve.]

2. [*Gemoveerd worden sittens Gericht.* Daar, ingevolge *Art. 1. en 2.* der Ampliatie hier voor *ad Art. 1. buj. Tit.* geïnserieerd, tegenswoordig de Aanspraaken en Antwoorden, by korte Notulen, in schrift vervat worden, en het Gericht eerst na het indienen der Notulen van Antwoerd, ingevolge *Art. 5.* derzelve Ampliatie, de zaak tot schryven wyft: maar alle quaestien over Volmachten, Cautien en diergelyke gemoveerd moeten worden voor 't dienen van Antwoerd, zoo volgd, dat zoodane quaestien moeten worden geproponeerd sittens-Gericht, Vergelyk *Tit. 8. Art. 3. n. 5. en Tit. 8. Art. 19.*]

[*Of reguleren.* Het staat volkomen aan het Gericht vry om in extraordinaire gevallen een extraordinaire wyze van procederen aan Parthyen voor te schryven, als maar in het oog gehouden word, dat aan de eene parthy geen voorregt boven de anderen gegeven, maar het geen den eenen wedervaard ook aan den anderen gegund word.]

A R T. XXXIII.

Wanneer foodaenige quaestien werden gemoveert buyten 't Gericht by Schriftuyren, dewelcke in handen van den Landt-Schryver of Secretaris werden overgeleverd, fullen deselve volschreven en afgedaen werden op deselve termynen, ende wyse als hier yoren geseyt is.

A R T.

ART. XXXIV.

Den Gerichte staet oock vry na gelegent-
 heyd van saecke ende insonderheyt als
 het verschil bestaet in een quaestie van
 Rechten, Parthyen een andere maniere
 van Procederen, ende kortere termynen
 voor te schryven, als om te schryven by
 Memorien ende Solutien binnen veerthien
 dagen of anders.

Ende kortere termynen voor te schryven. Want
 over quaestien van rechten, dewelke zoodane zyn daar
 het fait wel klaar is, maar daar de quaestie overblyft,
 of hetzelfde *jure sit factum*, met recht zy geschied,
 kan gevoeglyk, als in Holland en elders, by kor-
 te Memorien en Advertissemenen van rechten gehan-
 deld worden; dog in quaestien van een fait *in Causis*
facti, dewelke zoodanige zyn, daar de vraage is, *an*
factum sit id, de quo lis orta est, of het fait, waar
 over gedisputeerd word, is geschied, word *ordinario*
modo gepleit. Ziet Grotii *Isagog. ad prax. For. Ba-*
tav. pag. 216.

ART. XXXV.

Als een Arrest op ymants Persoon gedaen
 is, soo moet den Arrestant versorgen,
 dat binnen drie dagen na d' Interpositie
 van 't Arrest, daer inne te reekenen den
 dagh

dagh van 't Arrest, het Gericht, als hier na volght, verschreven werde, ten waere dat 'er een Vierdagh of ander beletsel voorviele.

I N H O U D.

1. *Deze Termyn mag niet gedilayeed worden.*
2. *Hoe dezelve geteld word.*
3. *Wat te doen als een Feestdag invald.*
4. *Wanneer Noodfinninge van den Aanlegger moet geallegeerd worden.*

1. [*Drie dagen.* Deze korte Termyn van drie dagen is gesteld in faveur van eenen gearresteerden, op dat dezelve niet te lang in een vreemde plaats, tot merkelyk agterdeel zyner zaaken, worde opgehouden; waarom dan ook deze termyn niet kan gedilayeed worden, als met wil en goedvinden van eenen gearresteerden, op dat het Arrest niet, tot een middel van vexatie, verstreкке. Deze korte manier van procederen word algemeen geuseerd ter plaatfen daar de Arresten zyn toegelaten. Zie Peck. *over het Bezetten Tit. 37.* en S. van Leeuwen *ibid. in Not. Land-R. van Tielre- en Bommelre. W. Cap. 7. Art. 9. van Over-Yffel 1. deel V. Tit. 13. Art. Raads-Resol. der Stad Nymegen d. d. 7. Juny 1654.*]

2. [*Daar inne te rekenen de dag van 't Arrest.* By aldien deze woorden niet uitdrukkelyk waren geïnseereerd, zoude volgens Practyk de dag van Arrest niet mede gerekend worden, om dat de rechtelyke termynen niet te zeer worden gecooängusteerd. Peck, *Cap. 37.*

37. n. 8. Aangezien niet alleen 't woord *binnen* anderzins, op 't naauwste genomen, gerekend word *de momento in momentum*. van Leeuwen *ad Peck. dict. loc.* maar zelfs, onder dit Land-Recht, de dag, waar op den Termyn vervalde, in 't vervolgen van Rechtszaaken, geheel overgelaten word ten faveure van hem, die ze nodig heeft. Zie bevorens *Tit. 2. Art. 5. n. 3. Tit. 3. Art. 9. n. 1.*]

[*Het Gericht — verschreven werden.* Zie de manier van procederen deswegen hier boven *Tit. 3. Art. 14.* aangetekend.]

3. [*Vierdag of ander beletzel.* Of schoon de Zondagen of andere Feestdagen iemand niet bevryden van het Arrest, zoo worden egter thans op zoodane tyden, gelyk wel eertyds (zie *Tit. 1. Art. 9. n. 8.*) geen Gerichten meer gehouden, maar staan alle burgerlyke handelingen, welke uitsfel kunnen lyden, stil; en dus zoude een Arrestant zoo het Arrest gedaan was, op een zoodanen tyd, dat op den derden dag en volgende dagen een of meerdere Feestdagen invielen, als dan het Gericht op den eerst volgenden Werkdag, moeten bezorgen.]

4. [*Ander beletzel.* Een Noodfinnige kennende geallegeerd worden, zoude een Arrestant, voor af, of op den dag van het Gericht zulks noodzakelyk moeten doen, en, in dit geval, het gestatueerde *Tit. 11. Art. 6.* niet kunnen opereren, om dat een gearresteerde, wanneer hy binnen drie dagen niet word gewagt, als dan, ingevolge *Art. 37.*, uit het arrest ontslagen en aanstonds op vrye voeten gesteld moet worden.]

A R T. XXXVI.

Dit Gericht sal bestaen in den Richter ende drie Gerichts-luyden of Schepenen, indien binnen dien tydt geen Ordinaris Gericht voorvalt.

A R T. XXXVII.

Den Arrestant sal op desen Gerichts-daghy syn Aenspraeck moeten doen, ende indien hy den Gerichts-dagh binnen den voorfs. tydt niet versorght, of syn Aenspraeck alsdan niet en doet, soo sal den Gearresteerde kost- ende schadeloos van den Arreste worden ontslagen, ende daer na heeft hy vier-en-twintigh uyren tydt om te verrecken, ende te gaen ende te staen, daer 't hem belieft, sonder van ymant gearresteert te mogen worden.

I N H O U D.

1. & 2. *Ontslag uit 't Arrest geschied by Decreet van 't Gericht.*
3. *Verskillende Practyk en begrippen, omtrent de Arrest-vryheid van eenen, die uit aen Arreste ontslagen word.*

[*Dezen Gerichts dag.* Te weten, die binnen drie
B b dagen

dagen verzogt, of anders ordinarie voor de Bank, waar onder het Arrest geschied is, is ingevallen.]

1. [*Moeten doen.* Het staat dus in de keur van een Arrestant niet, om te oordeelen, of 'er reden zyn, dat het Gericht niet kan gehouden worden, wyl het van zyne verpligting is, instantie tot becoming van dien aan te wenden, en, zoo de Officier een langer tyd steld, daar van Insinuatie aan den Gearresteerden te laten doen; want in cas van Arresten maakt 't minste verzuim, het geheele Arrest nul en kragteloos. S. van Leeuwen *over Peck. van Bezetten* 19. deel n. 1. in *Not.*]

2. [*Worden ontslagen.* Dit ontslag kan niet eigenwilig door den Officier gedaan worden, maar moet by Decreet van het Gericht geschieden; waarom een Gearresteerde zig moet informeren, of de Arrestant het Gericht verzogt heeft, en, zoo neen, van zyne zyde, hetzelfde verzoeken, en zig, *in judicio* quyttingen, conform de Practyk binnen Nymegen; zie Decreet van het Buiten-gericht *d. d. 19. April 1757.* En zoo een Arrestant het Gericht ter laater tyd verzogt en bekomen heeft, kan de Gearresteerde, aldaar gewagt wordende, tot nulliteit van het Arrest concluderen.]

[*Te gaan en te staan, daar 't hem beliest.* Te weten voor zoo verre het Territoir van den Richter, waar onder het Arrest gedaan is, zig uitstrekt.]

3. [*Zonder van iemand gearresteerd te mogen worden.* Dit voorregt van in vier-en-twintig uren niet weder gearresteerd te mogen worden bepaald zig by het *Land-Recht van Over-Yffel* 1. deel 5. *Tit. Art. 9.* tot denzelvden Arrestant, en niet tot een derde, aan wien het zoo wel binnen den tyd van 24. uren, als daar

daar na, geoorloofd is, arrest te doen. *Stad-R. van Deventer 2. deel 3. Tit. 19. Art.* Vergelyk *Christin. ad L. L. Mechlin. Tit. 3. pr. in addit. n. 4. et Art. 2. n. 4.* en *Huber. Hedend. Rechtsgel. II. deel 1. Boek Cap. 33. n. 5.* Maar het gestatueerde by dezen Art. is generaal, en sluit geene gevallen uit, in welke het arresten binnen 24. uren, door anderen, zoude mogen geschieden; Offchoon anders zommige Rechtsgeleerden oordelen, dat deze arrest-vryheid, ten opzigte van eenen derden, met distinctie zou moeten worden verstaan, te weten, zoo het Arrest ontslagen is geweest, om dat de schuld niet deugdelyk was, dat als dan een derde wel wederom arrest zoude mogen doen, om reden, dat, even gelyk de vigilantie van een crediteur, zoo hy zyn debiteur te regt gearresteerd hadde, de verdere crediteuren niet kon benemen de faculteit om mede voor het hunne te zorgen en te waken, en dus dien gearresteerden, geduurende het eerste arrest, te *recommanderen*, even zoo min de ongefundeerdheid van het eerste arrest een ander in zyn goed recht kan hinderlyk zyn. *Bort. van Arrest Cap. 2. n. 10. et seqq. Hollands Rechtsgel. Woordenb. Aanbangz. p. 266.* Maar zoo het Arrest ontslagen is, om dat het in een vrye markt of aan een arrest-vry-perfoon geschied was, dat dezelve dan na de Vry-markt, of ontslag van het eerste arrest, van een derde niet mag gerecommandeerd of gearresteerd worden; wyl hy als dan door het eerste arrest, op een indirecte wyze, van de Arrest-vryheid zoude zyn verstoken geworden. *W. van der Meulen Cost. van Utr. Rubr. 19. §. 3.* Ondertusschen vind de billykheid van het gestatueerde by dit Land-Recht zyne reden mede hier in, dat zoo het eerste onwettige Arrest den gearresteerden in het vervorderen van zyn reis niet opgehouden had, als dan een ander Crediteur, na verloop van zoo veel tusschen tyd, zyn Debiteur daar ter plaats niet zoude

gevonden of gelegenheid gehad hebben om zulk een Arrest te doen: als mede dat het ontslag van 't eerste arrest van eenig effect moet wezen, het geen nogtans niet wezen zoude, zoo aanstonds een nieuw arrest kon worden geinterponeerd.]

A R T. XXXVIII.

Wanneer den Arrestant den Gerichts-dagh als voorfz. verforghet ende syn Aenspraeck gedaen heeft, sal, indien mogelyck, de faecke na mondelinge Antwoord, Replyk ende Duplyk afgedaen worden.

A R T. XXXIX.

Indien de faecke op een mondelinge Pleydoye niet kan worden afgedaen, sal van drie dagen tot drie dagen, indien den Gearresteerden fulcks versoeckt, werden geschreven, ende fullen de Schrifturen overgeleght ende gewisselt worden onder den Landtschryver of Secretaris, tot dat de faecke volschreven sal zyn.

[*Indien den Gearresteerde zulks verzoekt. Deze drie dagen zyn gesteld tot voordeel van den geenen, die bezet is, op dat dezelve niet te lang, op een vreemde plaats, van zyn huis en zaaken, gehouden worde, en gevolglyk is een Richter verpligt, wanneer een Gearresteerde zulks begeerd, die drie-daagfche Termynen aan Parthyen te injungeren; gelyk hier over breeder te zien by Peck. van Bezetten 37. deel n. 1. et seqq. en S. van Leeuwen aldaar in Not.*]

A R T.

A R T. XL.

Edoch dese Termynen sullen by den Gerichte oock verlengt mogen worden, als de saecke van die beschapenthey is, dat Parthyen binnen soo korten tyd met haere Schriftuyren of bewys niet souden kunnen vaerdigh wesen.

I N H O U D.

1. *Omtrent het verlengen der Termynen behoord voornamentlyk op 't belang en de inclinatie van den Gearresteerden gelet te worden.*
2. *En diendt het Gericht daar toe, buiten noodzakelykheid, niet te komen.*

1. [*Verlengt mogen worden.* Speciaal zoo een Verweerder zulks verzoekt, aan wien 't geoorloofd is van 't faueur, ten zynen opzigte ingevoerd, te renuntieren; terwyl een Aanlegger daar en tegen altyd met de adstructie zyner zaak in gereedheid behoord te zyn, en 't hem voordeels genoeg is, dat hy niet genoodzaakt is geweest, zynen schuldenaar *in loco domicilii* aan te spreken, maar denzelven ter plaatse zyner verkiezing heeft kunnen in Rechten betrekken. Zie Peck. *loc. alleg.*]

2. [*Van die geschapentheid is.* Wanneer den Gerichte klaar blykt, en parthyen doen zien, dat 't niet mogelyk is, op zulke korte termynen te procederen, mag 't Gericht dezelve verlengen; waar omtrent egter niet al te liberaal, tegens wil en dank van den Gearresteerden behoord gehandeld te worden, aangezien,

wanneer deze Termynen zoo volkomen aan het *Arbitrium judicis* waren overgelaten, het dan onnodig geweest zoude zyn, dat de Wergever dezelve by voorgaanden Articul zoo naauwkeurig had bepaald.]

A R T. XLI.

Ende als den Gearresteerde onder Borghtocht, of onder eenige andere cautie uyt het Arrest of Gysfeling ontflagen is, sal men de saeke by Personeel Arrest aengevangen, oock wel mogen stellen ende laten voldongen worden op de ordinaris termynen, gelyck andere saecken.

A R T. XLII.

Tusschen Peyndinge ende Pandtkeringe wort recht gedaen op een mondelinge Pleydoye, ten waere het Gericht om bysondere erheffelycke redenen anders ordonneerde, ofte soo en gelyck als in den Ampte van tusschen Maes ende Wael ende den Ampte van Neder-Betuwe gebruyckelyck is, te weten:

[*Mondelinge Pleydoye.* Hier voor by *Art. 1.* was reeds gestatueerd, dat de zaaken, ten verzoeke van den Aanlegger, mondeling zouden behandeld worden, en

en daar onder was de Peinding mede speciaal genoemd. Op *Art. 5.* hebben wy egter aangemerkt, dat 't beschryven der zaaken oudstyds veel al schynd gestaan te hebben aan 't goedvinden van den Aanlegger, gelyk zulks nog voor zommige Gerichten, ingevolge oud gebruik, word gepractiseerd. Dog uit het nader gestatueerde by dezen Articul (vergeleken met 'tgeen in den volgenden Articul ten opzigte der Ampten van Tusschen Maas en Wlaal en Neder-Betuwe, en speciaal op 't einde van denzelven in de woorden, *ten waere dat de Aanlegger &c* voorkomt) blykt evenwel, dat zulks in de Proceduure tusschen Peinding en Pandkering, in de Ampten 't Ryk van Nymegen en Over-Betuwe voorvallende, geen plaats mogt hebben, maar dat de erkenenis over 't beschryven derzelver geheel aan 't bescheiden oordeel van 't Gericht moest overgelaten worden.]

A R T. XLIII.

Dat den Aenlegger dicteert op den Gerichts-dagh ter Rolle den eysch ende conclusie van syne Peyndinge met het bewys daer toe nodigh overgevende ende bedinght daer mede de wacht, de Rolle aflopende, ende den Eysch opgelesen werdende, neemt den Verweerder aen syn Antwoordt te dienen tegen den volgenden dagh, ende om sulcks te beter te kunnen doen, mach deselve tot daer en toe na sich nemen de voorfz. Pandinge, ende die daer by overgeleverde bewys-

stukken: de rolle op den tweeden dagh aflopende, dient den Verweerder van Antwoordt, ende leyert met eenen wederom over de Pandinge *cum annexis*, als wanneer dan Parthyen kunnen concludeeren ende Recht verfoecken, ten waere dat den Aenlegger om de gewichtigheyt van de saecke verder soude willen schryven.

I N H O U D.

1. *Hoe deze manier van procederen gepractiseerd wierd.*
 2. *Dezelve was ook tusschen Bezaat en Ontzaat en in andere Ampten in gebruik geraakt.*
 3. *Nadere blyk, dat op de keus van den Aanlegger om te schryven, voornamentlyk plagt gelet te worden.*
1. [*Disteert op den Gerichtsday.* In het Gerichts-Signaet wierd de Wacht door den Heer Landschryver geschreven, en wyl deze zaaken van eenen liquiden aarde zyn, als hier voor onder den Titul van Peinding breder is getoond, zoo was tot adstructie der Wacht geen uitgebreide Justificatie nodig; dezelve wierd mede kortelyk ter Rolle of Signate gebragt, en de Peindinge met de bygevoegde bewyzen overgelegd. Het welk veelyds, tot spoediger expeditie der zaaken, plagt te geschieden, eer 't Gericht gezeten was. De Rolle by den Heer Landschryver opgelezen wordende, verzogt de Verweerder overneming der stukken, invoegen by
2. *dezen Articul is gestatueerd.* Dog 't was voor 't emaneren der Ampliatie, op Art. 1. ingevoegd, in de Practyk byna algemeen in gebruik geraakt, dat zoo wel

wel in zaaken tusschen Bezaat en Ontzaat, als tusschen Peinding en Pandkering in de overige Ampten, even als in de beide hier opgenoemde, genoegzaam op dezelfde wyze geprocedeerd wierd, als in dezen Articul, ten opzigte der Proceduures tusschen Peinding en Pandkering, in de Ampten van tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe voorvallende, word voorgeschreven; gelyk dan ook by de evengemelde Ampliatie van den I. Articul van dezen Titul, ten opzigte van de manier van procederen geen onderscheid gemaakt word, of de zaak met Bezaat of met Peinding zy aangevangen.]

3. [*Den Aanlegger — verder zoude willen schryven.* Hier uit blykt dus nader, 't geen op Art. 5. is aangemerkt, dat, ten opzigte van 't beschryven der zaaken, voornamentlyk de verkiezing van den Aanlegger in aanmerking komt, 't geen in dezen by de Ampten, in den Text genoemd, zelfs tusschen Peinding en Pandkering plaats had. Het gebeurde egter ook, dat de zaak, in weerwil van den Aanlegger, ter instantie van den Verweerder tot schryven gewezen wierd. Zynde aldus by Decreet des Gerichts van Tusschen Maas en Whaal, in zaake van den Heer Lyberg *contra* Jan Cremer in November 1722., op Conclusie van den Verweerder, verstaan, dat de zaak schriftelyk zou behandeld worden.]

A R T. XLIV.

Indien den Aenlegger gepeynt heeft voor een schuldt, die niet peynbaer is, of anders syn intentie niet klaer genoeg bewyft, soo wordt verstaan een quade

Peyndinge gedaen te zyn, ende hy gecondemneert in de kosten, blyvende hem dan open syne prætenſie te vervolgen by Befactonge.

I N H O U D.

1. *Of tegens Peinding voor ſchuld, die niet peynbaar is, wegens informaliteit kan geëxceptieerd worden.*
2. *Over de adjudicatie der kosten.*

1. [*Schuld die niet peynbaar is.* Dat is, die niet kan gerekend worden te behoren onder die ſchulden, welke hier voor *Tit. 5. Art. 3. tot 14.* zyn geſpecificieerd. Tegens Peinding van een ſchuld, die niet peynbaar is, is ook wel, ten dage dienende, *de exceptio informalitatis agendi* geproponieerd geworden. Aldus is 't gepraeticeerd op 't Gericht van Bommel den 9. May 1672., alwaar Vrouwe Wed. Velthoff gewagt heeft Ryxke Hendriks, als hebbende tegens 't tweede Lidt der Peinding, om volgens Pacht-Cedul te hebben reparatie van 't huis, gelyk zy 'taangevangen had, Pandkering gedaan. Verweerderſe proponeerde *de exceptio informalitatis agendi*, om dat de zaak niet peynbaar was, maar by Bezaat had moeten gevorderd worden, welke exceptie by 't Gericht is geadmittleerd, en de Excipiente van deze instantie koſt- en ſchadeloos geabſolveerd. Dog behalven dat thans by deze exceptie, als niet genoemd wordende in den voorgaanden 31. Articul niet zoude kunnen worden geperſiſteerd, maar onverminderd dezelve ook ten principalen zoude moeten geantwoord worden, 't geen voor 't emaneren van 't Land-Recht, ingevolge bovengemeld Decreet des Land-Gericht te Bommel, anders ſchynd

tehynd begrepen geweest te zyn, zoo schynen ook de woorden van dezen Articul veel eer te dicteren, dat de Verweerder tusschen Peinding en Pandkering de informaliteit van ageren, uit hoofde, dat de schuld niet peinbaar is, even als 't gebrek van bewys, als een middel van defensie by zyn antwoord ten principalen, zal hebben te allegeren, met dat gevolg, dat 't Gericht ook uit hoofde dier informaliteit moet verstaan *eene quade Peinding gedaan te zyn*, 'tgeen het *dictum* is eener sententie tusschen Peinding en Pandkering ten principalen, maar niet *in exceptivis*, geweest.]

2. [*Gecondemneerd in de kosten.* Om dat hy 't voorregt van Peinding, 't welk slegts aan bepaalde liquide schulden vergund is, heeft trachten te misbruiken tot praëjudicie van den Verweerder, wiens defensie tusschen Peinding en Pandkering min favorabel is, als tusschen Bezaat en Ontzaat; door dien dezelve, in 't eerste geval, niet alleen geene praëliminaire eisch tot Cautie mag doen, (zie *Tit. 9. Art. 13.*) maar ook na inhoud van den volgenden 45. Articul, zyne onschuld of betaling ten duidelykste moet bewyzen, en in gevalle verstaan wierd eene quade Pandkering gedaan te zyn, met eene boete van zes golt-gulden zou kunnen gestraft worden, volgens *Tit. 4. Art. 15.* Omtrent de adjudicatie der kosten kan voorts worden aangemerkt, dat, of schoon wel in 't algemeen kan gezegt worden, dat die 't Proces verliest, ook in de kosten behoord gecondemneerd te worden, zoo om den Overwinnaar, die regtmatische redenen van pleiten gehad heeft, schadeloos te stellen, als om de ligtveerdigheid van den overwonnen te straffen en te beteugelen, zig egter in de behandeling der zaak dikwils veele redenen kunnen opdoen, die daar over eene mitigatie vorderen; waaromme het poinct der kosten veel eer moet gerekend worden aan de bescheidenheid des Gerichts

richts te zyn overgelaten; niet om na willekeur, zonder opzigt op de merites der zaak, daar over te beschikken; 't welk zoude aanlopen tegen de verpligting der Gerichtslieden en derzelver gedanen Eed, om aan Parthyen onparthydige Justitie te helpen administreren: maar ten einde, na bevind der omstandigheden en redenen, die 'er zig, in de behandeling der zaak, voor of tegen, komen op te doen, te oordeelen, of dezelve behoren gecompenseerd, of een der Parthyen daar in voor 't geheel of gedeeltelyk gecondemneerd te worden. De adjudicatie der kosten moet by de litiganten geëischt worden, dewyl anders een Richter niet gehouden is over dezelve te erkennen, of schoon hy eger ook, wanneer daar toe geen eisch gedaan waare, den Succumbant in de kosten zou kunnen condemnieren. Zie Vromans *de for. Compet. lib. 4. Cap. 2. §. 1. & 2.* en Middell. *in Notis. Schraff. Adv. 5. deel Conf. 2. n. 24.* Wassen. *Pract. jud. Cap. 21. n. 15.* De kosten, die van een gecondemneerde kunnen gerepeteerd worden, zyn alleen noodzakelyke kosten, die ten behoeve van de zaak en ter adstructie en vervolging derzelve zyn aangewend. Gail *I. Obs. 151. n. 11.* Zie taxatoire sententie by Schraff. *Adv. 1. deel Conf. 12.*, en voorts, in 't generaal over de adjudicatie der Proces-kosten, Temmen *de litium expensis* en Schraff. *Obs. 43.*]

A R T. XLV.

Wanneer het is een peynbaere Schuldt ende van de Schuldt consteert, als by exempel, wanneer ymant gepeynt is voor Schuldt gerichtelyck bekendt, of voor Erf-Pachteren, of by Houwelyckse
Voor-

Voorwaerden , Maegescheyden , Moet-Soen-brieven , Transactien , of by schriftelycke bekentenissen , ende onderteyckeningen van den Debitteur , soo moet verstaen worden een quade Pantkeringe te zyn gedaen , ten waere den Verweerder met even soo goeden schyn ende bescheydt syn onschuldt of betalinge bewese , voorbehoudens hem oock syne repetitie , indien hy naderhand kan bewyfen , 't gene ge-eyfcht is , niet schuldigh geweest te zyn.

I N H O U D.

1. *Verweerder tusschen Peinding en Pandkering kan niet tot een expurgatoiren Eed geadmitteerd worden.*
2. *Of van den Aanlegger , in zulk een cas , Cautie voor de restitutie van het geen indebite betaald is , kan gevorderd worden.*

1. *[Met even zoo goeden schyn. Dat is met quitantie of zulke bewyzen , die geene bedenckelykheid agerlaten , dat de schuld nog zoude exteren. Zie L. 13. Cod. de non num. pecun. Want den Eed van den Verweerder of het defereren van een Keur-eed kan in deze geen plaats vinden; cum juramentum non sufficit, quoties statutum probationem requirit. Schomaker Adv. 4. deel Conf. 1. n. 8. En iemand , die zyne intentie met instrumenten bewyzen kan , staat het zelfs vry , om , schoon hem den Eed geinjungeerd is , dezelve te wygeren , zonder gehouden te zyn dien Eed*
te

te refereren. Middell. *ad Vrom. de for. Comp. lib. 3^a Cap. 28. §. 5. n. 10.* Immers zoude de geene, aan wien het doen van den Eed wierd geïnjungeerd, niet verplicht zyn dezelve dadelyk te accepteren of te refereren, maar bevoegd kunnen geacht worden om een termyn van deliberatie te nemen; *an jurare, cedere, an vero suam conscientiam aliis probationibus expurgare malit.* Waar door dan retardement aan de zaak zou toegebracht en belet worden, dat dezelve, zittens Gerichts en summarie aanstonds zoude kunnen worden afgedaan. Schomak. *loc. alleg. n. 12. et 13.*]

2. [*Voorbehoudens hem ook zyne repetitie, indien &c.* Dit is alzoo mede gestatueerd by het *Reglement op de manier van Procederen in de Graafschap Zutphen, d. a. 1773. Cap. 6. Art. 21.*, alwaar geenerhande weder spraak nog exceptie, tegens zoodane liquide vorderingen, word geadmitteerd, maar alleen de *condictio indebiti* opengelaten; het welk over een komt met het Saxische Recht, volgens het zeggen van Coler. in *Tract. de Process. execut. part. 3. Cap. 1. n. 103.* in verbis: *scriptura recognita, habet paratam executionem, adeo, ut contra illam non admittatur alia exceptio, quam solutionis, aut alterius satisfactionis, sed statim ad instantiam Creditoris iudex comminetur executionem, non aliter, quam si sententia præcessisset, reservando tamen reo suas exceptiones, quas ei post factam executionem liberum est proponere.* Zoo dat aan een zoodanig Verweerder zyne defensie niet afgesneden, maar dezelve alleen veranderd en een Crediteur, als alle præsumtten in zyn faueur hebbende, op eene billyke wyze aan het zyne geholpen word. Ondertusschen kan een Richter, wanneer Parthyen niet onder een en hetzelfde Gericht gezeten zyn, of'er zig andere redenen voor opdoen, een Crediteur injungeren om te stellen *Cautie de judicio sisti,*
refu-

TIT. X. ART. XLVI. & XLVII. 385

refusione expensarum, et de restitutione ejus, quod indebité acceperit, op dat een Verweerder, in cas van onschuld, zyn Parthy niet voor een ander Gericht behoeft op te zoeken, of gevaar te lopen, dat na gedane betaling, nooit restitutie zou kunnen bekomen. Zie Sententie by Schomak. *Adv. 4. deel Conf. 1.* zie over de *Condiçtio indebiti* beneden op *Art. 61.*] *Rechten van Roermonde p. 5. Tit. 5. Art. 4. et 5. Land-Recht van Zutphen Tit. 2. Art. 2. van Veluwe Tit. 11. Art. 5. Schraff. 1. deel Adv. 7. n. 14. et seqq.*

A R T. XLVI.

In cas van Peyndinge voor Thynsen, Erf-Pachten, Renten ende Interessén moet al mede betaeling bewesen, of anders den Verweerder gecondemneert worden.

A R T. XLVII.

Wanneer ymand geciteert is voor s' Heeren breucken ende daer consteert van de misdæet, soo sal den Officier die daer toe staende breucke by het Gericht toe-erkent worden.

[Omtrent dezen Articul is te noteren, het geen bevoren *Tit. 4. Art. 5. et 9. en Tit. 9. Art. 14. n. 2.*, omtrent het invorderen van 's Heeren Breuken, zoo als het voor dato van het Land-Recht plaats had, is aangekend.]

A R T.

A R T. XLVIII.

Indien niet genoeghaem conſteert van de miſdaet, ſoo moet den Officier ſynen Eyſch by faute van bewys werden ontſeyt.

I N H O U D.

1. Zaaken, welke in facto beſtaan, moeten geheel bewezen worden.
2. Wanneer dan Verweerder eenen expurgatoretren Eed kan opgelegd worden.

1. [*Niet genoegzaam.* Dit zyn zaaken, die *in facto* beſtaan, waar van de waarheid, door getuigens, moet blyken, en waar omtrent gevolglyk de algemeene regul moet gelden, dat de Aanlegger zyne poſitien moet bewyzen, en niet hy, die dezelve ontkend. *L. 2. L. 21. ff. L. 23. Cod. de probat.* Te regt zegt hier omtrent Mynſingerus *Cent. 1. Obſ. 40. Elegans eſt dogma, quod ſi qualitas facti inſtituta actionis non probetur, etiamſi factum in ſe doceatur, verum tamen debeat ſubſequi abſolutoria.* *add. Cent. 3. Obſ. 98. et Cent. 4. Obſ. 80.* Weſhalven dus die beklagd word met de negative volſtaan kan, en ook van den eiſch, zoo dezelve niet word bewezen, ontſlagen moet worden. Dog hier omtrent handg veel af van 't *arbitrium judicis*, omme, na de omſtandigheden van tyd en plaats, wanneer en waar de miſdaad begaan is, te letten, of niet, in zommige gevallen, één getuige of domeſticque bewyzen, voor voldoende moeten geacht worden. *Rechten van 't Over-Quart.*

*Quartier 6. d. 1. Tit. §. 7. Art. 12. Nederl. Adv. 1. deel Conf. 64., ofte zoo veel moeten uitwerken, dat de Verweerder gehouden worde, omme zig, even als op Veluwe plaats heeft, wanneer maar gedeeltelyk ontfteerd van de misdaad, met Eede te zuiveren. Schraff. Adv. 4. deel Conf. 6. n. 1. En zoo een Verweerder niet enkelyk negeerd, maar zyn *alibi* of omstandigheden aanvoerd, en daar op zyne ontkenning fundeerd, dan is hy ook gehouden, dat zyn *alibi* of die geallegerde omstandigheden te bewyzen. L. 14. Cod. de Contrab. et Committ. stipulat.]*

A R T. XLIX.

Ende in zoodanigen val kan den Officier, wanneer hem daer na beter bewys voorkomt, weder op 't nieuw voor deselve Breucken peynden.

I N H O U D.

1. & 2. *In dit geval moet in de eerste sententie de Clausule, by gebrek van genoegzaam bewys, uitgedrukt zyn.*
 3. *Peinden staat abusfvelyk in den Text.*

1. [*Beter bewys.* Dan moet egter uit de eerste Sententie blyken, dat de eisch by gebrek van genoegzaam bewys is ontzegt geweest; gelyk zulks uit de woorden van den voorgaanden Articul, zoo moet — by *sätte* van
 C e van

van bewys werden ontzeyt, genoegzaam is af te nemen. Want een geciteerde zonder zoodane limitatie geabfolveerd zynde, zoude de Officier niet gequalificeerd zyn, om naderhand, wanneer hy dagt beter bewys bekomen te hebben, weder op nieuw, voor dezelve breuken, te ageren, wyl hem dan obsteren zoude de *exceptio rei judicatae*; vergelyk Schraff. *ad Reform. Velav. p. 29. n. 10. - 12.* Binnen Nymegen is eene Overdragt bekend van den 15. Octob. 1586., waar by in 'talgemeen is vastgesteld, dat het zoo wel aan eenen Aanlegger als Verweerder vrystaat, om, na voldoening der eerste Sententie, wanneer zy nieuw bewys, dat ten Processe niet vertoondt was, in handen bekomen, zonder argelift daar in te gebruiken, wederom van nieuws met regt te procederen.]

2. *Voor dezelve breuke peinden.* En hier mede is dus de quaestie uitgemaakt, of de geene, welke, wegens gebrek van bewys, van de beschuldiging vrygesproken is, op nieuw bekomene bewyzen, weder kan aangesproken worden, waar van te zien Coren. *Obs. 26. nam alias qui semel absolutus est a iudice denuo accusari de eodem Crimine nequit. L. 17. §. 1. D. de accusat. Wefenbec. in paratit. ff. de accusat. n. 20. et volenti etiam accusare alias obstat exceptio rei judicatae. L. fin. Cod. de Custod. reor. L. 2. Cod. de except. rei judicat. L. fin. C. de Custod. Barbos. loc. comm. lib. 1. Cap. 28. n. 7. ubi plura.*
3. *Peinden.* Dit diende veranderd te zyn in *Citeren.* Ziet beneden *Tit. 35. Art. ult.* [en de Aantekening op den voorgaanden 47. Art. geallegeerd.]

A R T. L.

Als van de daedt blyckt, maer gefustineert
wordt daer mede niet verbreuckt te zyn,
fal het Gericht al mede daer over er-
kennen.

[*Niet verbreukt te zyn.* Want het kan gebeuren,
dat iemand, uit onkunde, of wettige ignorantie, of
ook by toeval en buiten zyn schuld, iets gedaan of
verricht heeft; waar op door de Wet zekere breuke
gesteld is, en, in zoo een cas, kan een Richter, wyl
in Civile Breukzaaken zoo wel als in zwaare Delicten,
voornamentlyk op de intentie, of 't opzet van den
Breukpligtigen, ofte immers op deszelvs verregaand
verzuim, meer als op de daad zelvs, moet gelet
worden, denzelven vryspreeken. Wordende zelvs in
't algemeen in zoodane zaaken meer vryheid aan den
Richter gelaten, dan in Criminele, zulks dat zelvs een
Richter, uit hoofde van des geciteerdens armoede, de
boete mag modereren. *Vrom. de for. compet. lib. 2.
Cap. 1. §. 12.*]

A R T. LI.

Sonder dat men soodanige Saecken sal wy-
sen tot schryven.

A R T. LII.

Ten waer het een misdact was, die infameerde, of daer toe stonde een seer groote Boete, waer mede den Beklaegde een groot deel van syn Goedt soude missen, ende dat de saecke niet allerdinghs klaer was, in welcken val 't Gericht oock sal mogen ordonneren te schryven op de ordinaris of kortere termynen na gelegentheyte van saecke.

I N H O U D.

Onderscheid tusschen Boete en Arbitraire Correctie.

[*Een misdaad die infameerde.* Wyl deze Articulen alleen beroeren de manier van procederen in zaaken van zoodane natuur, als gedeeltelyk in de volgende 35. en 36. Tituls opgenoemd, of anders by 's Landschaps Placaaten bepaald zyn, zoo zullen wy hier alleen maar noteren, dat op een infamerende misdaad, meer een straffe, dan wel een geld boete, staat, dog dat het altyd aan de bescheidenheid van een Richter word overgelaten, om, na omstandigheden van persoonen en zaaken, eene Geldboete niet alleen te verminderen, maar ook te verzwaaeren, en zelfs tot lichamelijke straffe; als *bannen*, het *aan een kaak ten toon stellen* en diergelyke, uit te rekken; dog dan word het eene *arbitraire Correctie* genoemd, en geoordeeld meer tot de Criminele als Civile Rechtspleging te behoren. S. van Leeuwen *over de Cost. van Rbynland* pag.

pag. 121. n. 11. En wyl zaaken van zoodane zwaare natuur een naauwkeuriger onderzoek, dan wel andere geringere zaaken, vorderen, zoo moet een Richter ook oordeelen, of dezelve verdienen mondeling, dan schriftelyk, behandeld te worden. Te meer, wyl volgens dit Land-Recht, in grove Delicten mede plaats heeft, dat de geene, welke de Geld-boete niet kan voldoen, arbitralyk, anderen ten exempel, tot erkenenisse van 't Gericht, moet gestraft worden. *vid. infra Tit. 35. Art. 14. versu. Edog &c.]*

A R T. LIII.

Als by Peyndinge werden gevordert Pacht-penningen, ende by den Pachter betaeling gedaen is, of Ongelden verschooten zyn, welcke hy soeckt te korten, of indien hy yts anders inbrenght voor betaeling ende over de Betaelinge of Ongelden of anders quaestie valt, soo mogen Parthyen wel werden geordonneert te liquideren, oock Commissarien gegeven worden, om de differenten by Compositie of Uytspreeck af te doen.

I N H O U D.

1. *Uit welken hoofde een Pachter korting en liquidatie kan eischen.*
2. *Wanneer aan Commissarien de magt kan verleend worden om Uitspraak te doen.*
3. *Hoe Parthyen zulks kunnen ontwyken.*

1. [Of Ongelden verschoten zyn. Ingevolge Tit. 30. seq. Art. 14. en volgende, word aan een Pachtter het voorregt gegund om aan de Pacht te mogen korten, niet alleen noodwendige reparatien, na vergeeffsche deswegen aan den Eigenaar gedaane waarschouwing, gemaakt, maar ook zyn verschot tot verbetering van 't goed, als 't zelve gedaan is met last of goedvinden van den Eigenaar, mids dat het een en ander liquid is, of dat hy van zyne zyde tydelyk instantien gedaan heeft, dat het mogte geliquideerd worden, en dus heeft, in zoodane gevallen, als uit een en dezelve zaak voortvloeiende, Compensatie van schuld tegens schuld plaats, waar door de Eisch van den Eigenaar, met 'er daad, *ipso jure*, zoo veel verminderd word, als den Verweerder bevonden word, in afrekening te hebben kunnen brengen. *L. 1. ff. et L. 4. Cod. de Compen. sat. S. van Leeuwen R. H. R. 4. Boek 40. deel n. 2.*]
2. [Ook Commissarien gegeven worden. Om dat aan een Verweerder het voorregt van Compensatie niet ligt behoord weggenomen, nog dezelve om eene geringe illiquiditeit, met de geheele betaling bezwaard, en dus genoodzaakt te worden nieuwe Procedure te beginnen, daar de plicht van een Richter is te zorgen, dat de Proceffen afgesneden, en niet, door hun toedoen, het eene uit het andere geboren worde: ten welken einde het, in 't slot van dezen Articul, aan 't Gericht zelve word toegelaten, om aan Commissarien te verlieen de faculteit, om over zoodane liquidatie en afrekening finale Uitspraak te doen; 'twelk ingevolge eener Landschaps Resolutie en Authorisatie van den 29. October 1708., te vinden in 't *Pl. B. III. deel Col. 128.*, in 't algemeen schynd te kunnen geschieden, wanneer tusschen Litiganten, uit eenigen hoofde
3. moet gerekend en geliquideerd worden. Moe-
tende

tende zoodane Parthye, welke geen genoeg en neemt, dat aan Commisfarien zoo eene ample magt gedeferreerd worde, daar tegens, ingevolge de geallegeerde Landfchaps Refolutie, by zittende Gerichte, protefteren. Zie ook Mynzing. *Cent. 3. Obs. 41.*]

A R T. LIV.

Anders moet den Pachter al mede werden gecondemneert.

[*Anders.* Dat is, zoo de Pachter geene vorderinge van zoodane natuur heeft, dat de wettigheid van dien, zonder moeite, blyke. S. van Leeuwen *loc. allegat.*]

A R T. LVI.

't Selve moet oock werden gepractifeert in cas van Peyndinge voor Kost-geld, Maegen-aes, verdient Loon, Salaris ende Verschot, ende anders van Landt-Schryvers ende Secretarien, Advocaten, Procureurs, Medicyns ende Chirurgyns, mitsgaders voor geleverde Wahren ende Koopmanschappen.

A R T. LVI.

Dergefalt, dat foo wanneer van geen betaalinge blyckt, den Verweerder moet verklaert worden te hebben gedaen een quaede Pandtkeringe, voorbehoudens niet-termin Reeckeninge, Taxatie ende Moderatie, indien gefustineert werdt het Kostgeldt, Maegen-aes, verdient Loon, Salaris ende Verschot ende anders te hoogh gesteldt te zyn.

[Zie over deze Articulen, het geen hier voor *Tit. 4. Art. 6. en 7.* is aangetekend.]

A R T. LVII.

Reconventie heeft in 't Ryck van Nymegen, Ampte van tusschen Maes ende Wael, Over ende Neder-Betuwen, als mede in de Heerlykheden ende Gerichten daer onder referterende of gelegen zynde, geene plaetse, als oock niet de *Compensatie* van Schult tegen Schult, ten waere deselve *liquid* was, of sittens Gericht *liquid* konde gemaect worden.

I N H O U D.

1. Reconventie beschreven.
2. Hoe verre Die in deze Provincie kan geschieden.
3. Wanneer dezelve moet geëntameerd worden.
4. Reconventie behoorlyk gedaan zynde, is de Aanlegger gehouden daar over te recht te staan.
5. Tegen Reconventie kan niet wederom Reconventie, maar wel presentatie gedaan ofte Litispentie geallegeerd worden.
6. Wat Compensatie is.
7. Wanneer dezelve kan plaats hebben.
8. Dezelve werkt, ipso jure, metterdaad.
9. Manier van dezelve te allegeren.
10. Of zulks ook, tegen executie en in cas van Appel, kan geschieden.

1. Reconventie — geen plaats. Reconventie, ook Wedertigt genaamd by de *Rechten en Costumen van Antwerpen pag. mibi 208. Art. 14.* [*Wederklaechte by 't Land-Recht van Over-ÿffel. I. deel Tit. XI. Art. 1.*, is een wedereisch, die de Verweerder ten laste van den Aanlegger, ofte den geene, op wiens naam geageerd word, by 't zelve Gericht inbrengt. Dog, die voor ofte van wegens andere ageren, als Voogden, Volmachtigers &c. kunnen niet gereconvenieerd worden, voor 't geen zy zelve den Verweerder mogten schuldig zyn. *Arg. L. penult. ff. de Compens. Carpz. Jurispr. for. part. 1. Const. 7. def. 6.*]
2. Dat Reconventie by de Geldersche Wetten niet is aangenomen, daar in schynd men het *Jus Saxonicum*, waar by 't zelve ook niet bekend is, geampleteerd te hebben. In de Stad van Arnhem heeft dezelve plaats tegens Vreemden. *Manier van Procederen aldaar Art. 41.*; ook in de Stad van Elburg *Cap. van Ingangen van Rechten Art. 2.* [Dit Land-Recht stelt, by den volgenden Articul alleen

zoodanen Wedereifch vry, die uit dezelve oorzaak fpruidt, als de Eifch. Maar volgens 't *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 12. Art. 18.* staat het den Gedaagde vry den eifcher voor 't zelve Gericht aan te fpreken, *over eenige actie*, die hy tegens hem zoude vermenen te hebben, om by order en diftinctelyk beide onder een oordeel gebragt ende gelykelyk daar op recht gedaan te worden; en de *Provisionele Ordonn. &c.* binnen Nymegen maakt dezen aangaande ook geene limitatie, ftatuerende alleenlyk omtrent de manier van procederen in cas van Reconventie *Art 47.*, dat die eifch van Reconventie meendt in te ftellen, 't zelve doen moet voor, ofte ftraks en immediate na de *Litiscontestatie &c.* Deze manier van procederen heeft ook by de Recht-banken onder dit Land-Recht plaats, zoo wel als elders, wanneer de zaaken in Conventie en Reconventie gelykelyk by order gehandeld en onder een oordeel gebragt zullen worden; 't welk 't *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. loco alleg.* ftatueerd "inval de Reconventie voor de Litiscontestatie is geëntameerd." Dog 't *Land-Recht van 't Over-Quartier 5. deel Tit. 10. §. 3. n. 2.* zoo wel, wanneer de Wedereifch, voor de Litiscontestatie, als *terftond daar na* word gedaan. Dat egter, *ibid. n. 3.* ten opzigte der verdere behandeling, wil, dat Parthyen in Conventie en Reconventie van byzondere Schriftuuren zullen dienen; "op dat 'er geene Confufie ofte mengeling van „ Rechtsvordering in de Schriftuuren en valle van beide „ de Proceffen, ende daar door de zaake niet verdonkerd en worde." Zie voorts Vromans *de for. compet. lib. 1. §. 16.* en Middell. *in Not. Myning.*

4. *Cent. 1. Obj. 13.* De Reconventie aldus behoorlyk gedaan zynde, verpligt den Aanlegger om op den wedereifch te antwoorden, of fchoon hy anderzints het Rechtsgebied van dien Richter niet onderhevig waa-

- ware; kunnende denzelven geene exceptie van incompetentie of renvoy te flade komen. *L. 14. in fin. Cod. de Sent. et interloc.*, in zoo verre, dat de Verweerder, zoo lange de Aanlegger niet over den eisch in Reconventie *litem* gecontesteerd heeft, niet alleen niet gehouden is, over den eisch in Conventie verder te procederen, maar ook zelfs zig en van dien eisch zoude kunnen kwyddingen, en voor den wedereisch by Verstek ofte in *Contumaciam* procederen, even als een Eischer in Conventie zoude doen, wanneer de Verweerder niet kwam te antwoorden; terwyl 't ook aan den eischer, om den wedereisch te ontgaan, niets zoude baaten, zoo hy van zynen eisch hadde gedefisteed en daar aan gerenuitied. B. van Zutphen *Nederl. Practyk voc. Reconventie §. 1 & 15. Voet ad ff. de judiciis n. 78. Holl. Rechtsgel. Woordenb. voc.*
5. Reconventie *in fine*. Staande 't zelfs den Aanlegger niet vry om tegen den eisch in Reconventie wederom een nieuwen eisch te formeren, maar wel praesentatie te doen, en zoude ook, zoo de wedereisch reeds elders regthangend gemaakt ofte beflist waere, tegen denzelven de exceptie van *Litispendentie* ofte *Litisfinita* kunnen worden geproponeerd. Vromans *et Middellant loco alleg. S. van Leeuwen R. H. R. 5. Boek 8. deel §. 5. et seqq.*]
6. [Ook niet de *Compensatie* — ten waere dezelve *liquid was*. *Compensatie* is de vernietiging van de schuld des eenen, door de tegenschuld van den anderen. Huber *Hedend. Rechtsgel. I. deel 3. Boek*
7. *Cap. 41. §. 7.* Hier toe word, zoo na gemeene Rechten als by dit Land-Recht, vereischt, dat de schuld *liquid zy*, en daar onder begrepen niet alleen, dat dezelve by den schuldenaar word erkend, ofte, in cas van ontkenning, zonder veel onderzoeks spoedig kan bewezen worden. *L. 8. ff. de Compens.*; maar ook,

ook, dat de schuld, die in Compensatie gebragt word zuiver en zeker zy, zoo dat de tyd der voldoening reeds zy verscheenen, en dezelve niet afhankelyk zy van Conditien, die nog kunnen of niet kunnen plaats hebben. *L. 7. L. 16. §. Cod.*; terwyl ook daarenboven de schulden, die tegen elkander zullen gecompenseerd worden, moeten zyn van eenerley aardt, waar van de eene met de andere, zonder eenige ongelykheid terstond kan worden gewisseld, en die in elkanders plaats kunnen staan. *L. 4. L. 8. C. eod.* Invoegen de Compensatie schier anders niet kan geschieden, als daar wederzyds geld in schuld is, ofte eenigerley zaak in 'tgeneraal, moettende anderzins eene Taxatie ofte waardeering der wederzydsche Vorderingen voor af gaan, om dezelve tegen elkanderen te kunnen vergelyken en compenseren. *Huber loc. alleg. §. 9.*

8. Zoodane liquide schulden wederzyds plaats hebbende, geschied de Compensatie met ter daad, *ipso jure*, met dat gevolg, dat de eene schuld, ter concurrenter som, verstrekt tot voldoening en betaling van de andere, en dienvolgens de loop der Interestse van de eene schuld en de pœnaliteiten, die, in cas van geene prompte betaling, gesteld waren, tot zoo verre, ophouden, en Panden en Borgen voor dezelve gesteld, daar door worden ontlagen van den tyd af, dat de tegenschuld

9. is komen te ontstaan. *L. 4. L. 11. ff. eod.* Om egter deze effecten der Compensatie, in weerwil zyner Tegenparthye, te genieten, moet dezelve aan 't Gericht worden geallegeerd, 't welk onder dit Land-Recht gewoonlyk deezer wyze word gepractiseerd, dat de Verweerder by zyn Antwoord concludeerd.

„ Dat de Aanlegger gehouden is tegen zynen gedaanen eisch in Compensatie te lyden zoodane sommen

„ als Verweerder voor den Aanlegger, uit hoofde

„ van - - - - - uitgeschoten of betaald heeft; (dezelve ofte andere posten, met de oorzaken van schuld,

schuld, uit te drukken) " en dat hy dienvolgens kan
 „ volstaan met aan den Aanlegger te voldoen, dat
 „ geen, 't welk bevonden zal worden hem by slot
 „ van Rekening aan te komen." Wordende als dan,
 „ wanneer het Gericht een Compensatie admitteerd, of
 „ bepaaldelyk in de Sententie uitgedrukt, al het geen in
 „ Compensatie moet geleden worden, ofte ook wel in
 „ 't generaal gesteld, " dat Parthyen gehouden zyn, des-
 „ wegen binnen zekeren tyd te liquideren, en in cas
 „ van sloop, voor den Gerichte te erschynen, om, na
 „ verhoor derzelver, te ordonneren, 't geen bevonden
 „ zal worden te behoren. En dat 'er alzoovoor 't gee-
 „ ne na liquidatie bevonden word aan den Aanlegger
 „ verschuld te zyn, is gedaan een goed Bezaat of Pein-
 „ ding &c." Zie Schomaker *Adv. 1. deel Conf. 5.*
 Anders word de Verweerder met deszelves Contra-
 prentien gerenvoijeerd om die by eene separate instantie
 in te vorderen. Schomak. *ibid. Conf. 24.* De
 10. Schuldenaar verzuimd hebbende tegen den eisch van
 den Crediteur in ryds Compensatie te allegeren, word
 niet belet om die, zelvsn a de sententie, voor te wer-
 pen tegen de executie, zoo verre de Wedersschuld ter-
 stond kan bewezen worden. Huber. *loc. alleg. §. 25.*
 Voet *ad ff. de Compens. §. 2. in fin.;*] in cas d'Ap-
 pel mag mede Compensatie geobjicieerd worden, maar
 geen Reconventie geschieden. Ber. van Zutphen *Nederl. Pract. Tit. Compensatie n. 14.* Over de ma-
 terie van Compensatie handelen Grot. *Inl. 3. Boek*
Cap. 40. Mevius *ad Jus Lubec. lib. 5. Tit. 3.*
 Christin. *ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 24.* Goris
ad Consuet. Velav. Cap. 11. Art. 5. n. 6. 7. Idem
in Advers. Tr. 4. §. 31. n. 4. Wanneer de schuld
 liquid is, heeft de Compensatie ook by 't *Jus Saxoni-*
cum plaats. Treuder. *vol. 1. disp. 25. ib. 14. lit. d.*
 Schraff. *ad Consuet. Velav. p. 105. n. 10.* Idem *in*
Observ. pract. lib. 2. obs. 210. n. 6.

A R T. LVIII.

Ofte wanneer het geen men in Compensatie wil brengen, of in Reconventie eyschen, spruyt uyt deselve oorfaecke, gelyck wanneer verschil valt tusschen Vennitten, of die gene dewelcke eenen gemeenen Handel gedreven hebben, of tusschen Erfgenamen van een Nalatenschap, of tusschen een Rentmeester of Administrateur en syn Meester, tusschen een Momboir ende syne Pleegh-kinderen.

[*Vennitten.* *Vennit* of *Vennoot* is een oud Duitsch woord, betekende *Makker* of *Medgezel*; *Socius*. Zie Kiliaan *Diction.* op 't woord *Vennoot*. Compagnons van Negotie zyn gehouden elkanderen, wanneer zy daar toe worden gevorderd rekening te doen van hunnen gemeenen handel, en zyn daar toe ook aan de Erfgenaamen van een der overledene Compagnons verpligt. *L. 9. ff. de Edend. L. 63. §. 8. ff. pro Socio.*]

[*Rentmeester.* Ook tusschen Pachter en Verpachtersse, zoo als by 't Land-Gericht van Over-Betuwe, te Elst, den 2. October 1600, in zaake van Marten Aarndt, *contra* Mechtelt van Voorst is verstaan, dat Pachter de Gelden voor Verpachtersse verschoten, aan de Pachtpenningen kan korten, en dus eene kwade Peinding gedaan te zyn.]

A R T. LIX.

In hoedaenige ende diergelycke saecken
 Compensatie ende Reconventie plaets
 heeft, in ende over alle vorderingen,
 spruytende uyt den gemeenen Handel
 Erffnisse, of uyt foodanige Administra-
 tie ende aenkleven van dien.

[*Gemeen en Handel &c.* Dus over alle 't geen
 tusschen voors. Perfoonen, uit hoofde van den gemeen-
 en handel Erffnisse of Administratie, van wat aardt
 't ook zy, staat te veressenen. Zie ook Goris *ad Conf.*
Velav. Cap. 11. Art. 5. n. 61.]

A R T. LX.

Als den Aenlegger niet en erschynt, kan
 sich den Verweerder van die Instantie
 quyt dingen, ende dan is den Aenlegger
 gehouden hem alle syne kosten ende
 schaeden te vergoeden.

I N H O U D.

1. *De Aanlegger kan ook Noodsinning allegeren.*
2. *De Quytddinging betreft alleen de Instantie.*
3. _____ geschied op den eersten Gerichtsdag.
4. *Van de Exceptio non refularum expensarum.*

1. *Als*

1. *Als de Aanlegger niet erschynd.* Nog iemand van zynent wegen zendt, die de Noodsinnige, waar van in de volgende Articul, proponeerd; want een Aanlegger zig zoo wel als een Verweerder kan vernoodsinnigen, als aantoondt *Goris ad Consuet. Velav. pag. 238.*
2. *Instantie. Adeoque salvata instantia tantum perit.* L. 73. v. 2. D. de judic. et *Goris ad Consuet. Velav. pag. 238.* En kan dus de Aanlegger altyd, wanneer hy wil, de kosten en schaden aan den Verweerder betaald, of, indien die niet liquid mogten zyn, daar voor een dubbelden stuiver *cum Clausula de augendo quatenus opus* geoffereerd, en, by refus, geconfigureerd hebbende, zyne actie en eisch *de novo* institueren. *Schraff. Obs. Pract. p. 2. obs. 409. n. 4.*
3. *Kwytdingen.* Dat is des Aanleggers non Comparitie accuseren, en kost- en schadeloofe absolutie van die instantie verzoeken. Zie *Stad-Recht van Deventer 2. deel Tit. 13. Art. 5. Land-Recht van Overijssel part. 1. Tit. 12. Art. 5. Christin. ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 20. n. 1. in princip.* Zynde dit bekend onder de naam van *Acte van Comparuit* te verzoeken. S. van Leeuwen *Manier van Procederen pag. 16.* [En gelyk de Aanlegger, by non Comparitie van den Verweerder, Denzelven, op den eersten Gerichts-dag, voor de klokke twaalf uren, moet laten aan de Bank eischen en contenderen; " dat dezelve, „ zal worden gewacht en gewaard, zoo lange na „ Rechten te wagten en te waaren is, en dat, by non „ Comparitie, de wacht bedingdt, ten effecte als na „ Rechten: " even zoo moet de kwytdinging door den Verweerder geschieden op den eersten Gerichts-dag na de klokke twaalf uren, als wanneer ter Rolle dicteerd; " dat hy door N. N. in cas van Bezaat, of „ anders,

„ anders, aangesproken zynde, zig daar tegens in oppositie gesteld heeft, als blykelyk sub num. 1. & 2.
 „ Dat hy alnu, by klimmen der Sonne, erschienen is
 „ om van N. N. gewacht te worden, zonder dat de-
 „ zelve is gecompareerd, of hem *in judicio* gewacht
 „ heeft. Dat hy, wyl thans de Son aan 't dalen is,
 „ ten gevolge van dien zig van die instantie, kost- en
 „ schadeloos kwytdingt. ” Want gelyk eene kwytding-
 „ ding, welke voor twaalf uren ware geschied, niets
 „ zoude uitwerken, zoo de Aanlegger, voor het dalen
 „ der Son, nog compareerde, en zyne wacht en aanspraak
 „ overgaf, *Damh. Pract. Civ. Cap. 80*, zoo zoude ook
 „ eene kwytding niet gelden, welke, na opgeklopte
 „ Bank, gedaan wierd, om dat als dan het Gericht ge-
 „ scheiden is, en alles, tot den volgenden Gerichts-
 „ dag, in staat blyft; volgens *Art. 62. seqq.* In den Ampte
 „ Over-Betuwe zyn egter veele kwytdingingen bekend,
 „ die, na opgeklopte Bank, zyn geschied, hoewel ons
 „ niet voorgekomen is, dat deswegen Contest of oppo-
 „ sitie is gevallen: Dog valdt, hier omtrent, nog te let-
 „ ten, dat, zal de kwytding behoorlyk geschieden,
 „ de zaak dan in dien staat moet zyn, dat de termyn tot
 „ het doen der oppositie reeds verlopen is; want een
 „ Aanlegger is niet verpligt, om zig te informeren na de
 „ gedaane oppositie, voor dat de termyn, daar toe by
 „ de Wet gesteld, is verstreken, waar omtrent ook de
 „ oppositie, tot praëjuditie van een Aanlegger en om hem
 „ te vervangen, niet mag vervroegt worden.]

4. *Alle zyne kosten en schaden. Land-Recht van Over-Yffel Tit. 22. van Gerichts-kosten. Christin. ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 20. n. 1. et Art. 21. n. 6. [Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 12. Art. 25. Stad-R. van Bommel Cap. 10. Art. 26. Zie ook hier voor Tit. 4. Art. 15.] Invoegen dat anders kan geproponeerd worden de exceptio*

tio non refusarum expensarum. Stad-Recht van Zutphen Tit. 19. Art. 7. Land-Recht van Veluwe Cap. 19. Art. 5. Nederl. Adv. 4. deel Conf. 142. p. 392.

A R T. LXI.

Indien den Verweerder niet erschynt, kan den Aenlegger den Verweerder laten aen de Banck eyschen, ende als deselve na gedane eyschinge al evenwel uytblyft, soo bedinght den Aenlegger syn wacht, waer van het profyt is, dat den Verweerder daer mede is vervallen in den Eysch van den Aenlegger, sulcks dat hy gehouden is te voldoen, doch soo sal hem vry staen het gene betaelt is te repeteren by eene nieuwe Instantie binnen Jaer ende dagh, naer dat hy voldoen sal hebben, by aldien hy 't selve niet schuldigh is geweest.

I N H O U D.

1. *Practyk dezen aangaande in Civiele zaaken.*
2. *————— in Breukzaaken.*
3. *Effecten der Contumacie.*
4. *Tegen Executie mag geen oppositie geschieden.*
5. *De kortheid van tyd tot repetitie is tot straf van de Contumacie.*

1. [Banck

1. [*Banck eifchen.* In het Ryk van Nymegen, de Ampten van Tuffchen Maas en Whaal en Over-Betuwe geeft de Aanlegger, als het Gericht gezeten is, de Wacht over, welke door den Landschryver word opgelezen: De Wacht opgelezen en de Verweerder niet tegenswoordig zynde, word door den Aanlegger aan den Officier verzogt, dat de Verweerder mag worden ter Banke geëifcht: het welk door den Officier aan den Schout bevolen zynde, gaat dezelve buiten het Gerichts-huis, en roept den Verweerder om ter Banke te komen; het welk gemeenlyk geschied met deze woorden: *N. N. word ter Banke geëifcht voor de eerste maal*; voorts met repetitie van de eerste woorden, *voor de tweede maal*; *voor de derde maal*, ofte (daar zulks gebruikelijk is) *voor de vierde maal*, *overrecht*; en relateerd *in judicio* van zyne gedaane verrigting. De Verweerder niet komende bedingt den Aanlegger de Wacht, en zulks word door den Landschryver aangetekend. Dog als de Verweerder tegenswoordig is, en declareerd, dat hy zig *gewacht* geeft, exhibeerd de Aanlegger zyn Aanspraak; welke de Verweerder kan overnemen, om daar op te dienen van Antwoord, als op *Art. 1.* gezegt is. Zoo nu de Verweerder de Aanspraak niet overneemdt, maar heen gaat, word hy mede *in Contumaciam non respondens* gecondemneerd, en gehouden als of niet was gecompareerd. Damhoud. *Pract. Civ. Cap. 78. §. 23.* In den Ampte Neder-Betuwe geeft ieder, welke een zaak aan 't Gericht heeft, zyn Wacht en Aanspraak bevorens aan den Landschryver over, die dezelve alle op de *Rolle* brengt: Het Gericht gezeten zynde, leest de Landschryver de *Wachten*, na ordre der *Rolle* op, en ieder presert zynde Verweerder meld zig dan, dat hy zig *geëifcht* en *gewacht* geeft; en anders word geprocedeerd, als van de andere Ampten gezegt is.
2. Ten aanzien der Breukzaaken word in het Ryk van

Nymegen en den Ampte Over-Betuwe geprocedeerd, als in andere zaaken, en de Geciteerdens niet comparerende, word 'er eene formele sententie tegens dezelve gepronuntieerd. In de Ampten van Tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe egter is het gebruikelijk, dat, ten dage dienende, by het oplezen der Rolle van 's Heeren wegen, de Geciteerdens worden ter Banke geëischt, en niet comparerende, op de kant of *in margine* door den Landschryver getekend, *non comparuit*, waar op van wegens den Officier *de Wacht bedongen word, zoo lange de Richter ter Gerichte zit*. By het vallen der Bank, en het oplezen van het laatste Vonnis, eischt den Officier *vervolg tegens de non Comparanten*, en word ook alzoo aangetekend *in fine* der Rolle: *En heeft de Volmachtiger van 's Heeren wegen vervolg geëischt*. Dit dictamen ter Rolle nevens de marginale Aantekening van *non comparuit*, en byvoeging *in fine* van 't zelve van de voorstaande *vervolg-eisfching*, word by Extract, door den Landschryver betekend, geligt en aan den Breukachtigen geïnfinueerd, met bygevoegde Sommatie tot voldoening binnen zekeren Termyn: En word dit dus geconfidereerd, als eene ergaane Contumacie, zonder dat 'er formele contumaciele Sententie geschept, maar, op 't voorgem. Extract, by Beschut voortgeprocedeerd word. En diend hier by in 't generaal te worden aangemerkt, dat een Verweerder, na dat op den eersten Gerichts-dag aan de Bank geëischt en niet gecompareerd was, op den volgenden dag nog wel word geadmitteerd om de Aanspraak over te nemen, als hy met solemnelen Eede koomt te verklaaren, dat hem niet bekendt is geweest, wanneer 'er Gerichts-dag zoude zyn, als verstaan by het *Land-Gericht van Over-Betuwe*, in zaake van *Mr. J. Moorrees contra N. Evers den 30. October 1743.*]

3. [*Vervallen is in den eisch van den Aanlegger*] Volgens de oude Geldersche Wetten en Praetyk wierd een Contumacie zoodanig odieus gehouden, dat de gecontumaceerde, door deszelvs uitblyven, gehouden wierd voor geheel en al verwonnen, zoodanig dat, door de Contumacie, van geen schuld schuld wierd gemaakt, welke pæne, in zyn volste kragt, geen plaats meer vind dan op Veluwe: Want of schoon wel ha dit Land-Recht een Verweerder vervald in den eisch van den Aanlegger, zoo staat hem evenswel vry binnen jaar en dag te repeteren, het geen hem door de Contumacie te onregt is afgenomen; dog is ondertuschen gehouden provisonële betaling te doen; daar anders de Aanlegger, zoo de Verweerder niet in oppositie gekomen was, na Land-Rechten zoude hebben moeten voortprocederen, en zelve, zoo hy de ongereede Goederen geëxecuteerd had, verplicht geweest zyn, zyne intentie te bewyzen, waar van hy door deze Contumaciele sententie word bevryd: Dog plagt in zoodanige Sententien gemeenlyk gesteldt te worden, *den Gêcondemneerden zyne noodsinige voorbehouden*: De Gerichten, welke van latere institutien zyn, hebben deze rigeur van Rechten nog al verminderdt, door dien by zommige de drie Citatien zyn ingevoerd, en by andere aan de niet comparerende eenen termyn van purge gegeven is, zulks dat dezelve niet voor *veri contumaces* gehouden worden, voor dat den termyn van purge verlopen zy, terwyl evenswel de Aanlegger zynen eisch, by Intëndith, ten Rechten genoeg, moet bewyzen: Gelyk voor den Hove van Gelderland en binnen de Steden Nymegen en Arnhem plaats heeft.]

4. [*Nieuwe instantie*. En dus mag de Gecontumaceerde geen oppositie tegens de Executie doen, zoo als ook den 22. April 1630. by 't Gericht van Bemmelmel verstaan is, in zaake van den Heer van Bemmelmel

contra Hans Verburgt, als Oppofant, dat de Executie haaren voortgang zal gewinnen, voorbehoudens H. Verburgt zyn Actie wegens misrekening, om die, *Conditione indebiti*, te repeteren; zie egter het geen op *Art. 57.* wegens de *Compensatie* aangetekend is.]

5. [*Binnen jaar en dag.* Hier voor *Art. 45.* is een Verweerder, welke gecondemneerd is, niet bepaald om eerder, als voor verloop van den ordinaire tyd van praescriptie, zyne Actie van repetitie te institueren, en dus moet deze Termyn van jaar en dag, als een pene van de Contumacie, worden aangemerkt; zie *de Conditione indebiti* Schraff. *Adv. 1. deel Conf. 7. n. 13.*]

[*Na dat by voldaan heeft.* Dus niet na den tyd der gepronuntieerde sententie, maar van de werkelyke voldoening, afgerekend.]

A R T. LXII.

Als geen van beyde Parthyen erfchynt, of soo den Aenlegger gene Wacht doet, ende den Verweerder sich oock niet quyt dinght, soo blyft de saecke in dien staet, als of 'er geen Gerichts-dagh geweest waer, en kan als dan den Verweerder op den naesten daer aen volgenden Gerichts-dagh gewacht worden, mits dat den Inganck van Rechen alsdan niet verjaert en is, ende dat den Verweerder daer van veertien dagen voor den volgenden Gerichts-dagh gewaerschouwt worde.

I N.

I N H O U D.

1. Contumacie moet geaccuseerd worden.
 2. De Termyn van prescriptie der Ingangen van Rechten is peremtoir.
 3. In Neder - Betuwe geschied waarscbouwing voor elken Gerichts - dag.
 4. Formaliteiten by 't scheiden des Gerichts.
1. Of zoo de Aanlegger. Na de Praetyk heeft, conform het *Jus Romanum* geen Contumacie plaats, *nisi accusetur*. L. 13. §. 2. *in verbis et siquidem Cod. de judic.* Christin. *ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 21. n. 6.* Fab. *in Cod. Sabaud. de in jus voc. def. 6.* Peck. *de Jure Sift. Cap. 38. n. 5.* Schraff. *ad Reform. Verlav. Cap. 9. Art. 3. et 4. n. 5.* Idem *Obs. Pract. 387. add. Land-Recht van Zutphen Tit. 8. Art. 3. et 4.* Schomak. p. 3 *Conf. 96. p. 4. Conf. 7.*
2. [Mits dat den Inganck van Rechten als dan niet is verjaart. Volgens *Tit. 33. Art. 6.* praescriberen alle Ingangen van Rechten, welke niet vervolgd zyn, met jaar en dag: Welke termyn zoo peremtoir is, dat een Debiteur niet kan overgeven aan zyn Crediteur, dat dien termyn zal stilstaan, met dat effect, dat de volgende Crediteuren, na verloop van jaar en dag, aan die voorige instantie zouden gepostponeerd blyven: Zynde zelfs by de Landschap, op den 16. April 1723., aan een Ingezeten van Over-Betuwe afgeslagen, om aan zyne Crediteuren te mogen overgeven, dat derzelver Ingangen van Rechten in vyf jaaren niet zouden verjaaren, ten einde de gepræfereerde Crediteuren, door dit stilstaan niet gepostponeerd zouden worden aan Crediteuren, welke met recht nog niet gesproken hadden. *Pl. B. 3. deel Col. 399.* Dog volgens het *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. Cap. 4. Art.*

6. kan een Aanlegger zyne *Aanspraak* (Bezettinge) tot zyne securiteit gedaan, in staat laten, zoo lang hy goed vind, ten waare de gedaagde of zyne Crediteuren, tot erkenenisse des Gerichts, hem noodzaakten de zaak te vervolgen. Zie over deze praescriptie verder op *dict. Tit. 33. Art. 6.*]

3. [*Veertien dagen* &c. Als een Verweerder in oppositie gekomen is, moet de zaak op den eerst volgende Ordinaris Gerichts-dag aan de Bank komen, en dan is het in het Ryk van Nymegen, Ampten van Tusschen Maas en Whaal en Over-Betuwe niet gebruikelijk, dat eenige waarschouwinge aan den Verweerder gedaan word; dog in den Ampte Neder-Betuwe geschied altyd eene Citatie, al was het maar vier-en-twintig uren te vooren: Want het kan gebeuren, dat de Termyn tot oppositie, daags voor den Gerichts-dag, eerst komt te verlopen, en de Verweerder dan in oppositie treedt, als wanneer de zaak nog zou moeten aangebragt worden, wilde een Aanlegger niet risqueren, dat een Verweerder zig kwydtingt. En gelyk by het aanvangen des Gerichts eenige formaliteiten, met het Bankspannen, plaats hebben, zoo worden ook, in het eene Gericht meerdere en in het andere mindere, formaliteiten gebruikt, als het Gericht op Ordinaris Gerichts-dagen scheidt. *Pl. B. App. Col. 22. et 40.*; het welk *opkloppen der Bank* genoemdt word. In den Ryke van Nymegen word daar omtrent niets byzonders geobserveerd, als dat de Landschryver, als 'er geene zaaken meer voor te brengen zyn, na het oplezen van de laatste sententie, met een hamertje op de tafel slaat, en alzoo de Bank opklopt. Dog in de Ampten van Tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe worden de laatste oordeelen opgelezen, zynde van dezen Inhoud:

In den Ampte van Tuffchen Maas en Wbaal.

Laatste Vonnis.

” Alle die geene aan de Bank geworven, geciteerd,
 ” aangefproken en geëifcht zyn, als recht is, ende de
 ” Verweerders hun niet erfchenen hebben, als recht is,
 ” zal den Aanlegger gewonnen hebben. Voorts alle
 ” die geene, die aan de Bank geworven zyn, als recht
 ” is, en d’Aanleggers hun niet erfchenen hebben, als
 ” recht is, zal den Voorganger vry en kwydt zyn.
 ” Voorts alle die geene, dewelke aan de Bank geci-
 ” teerd en geworven zyn, als recht is, en de Verweer-
 ” ders hun niet erfchenen hebben, als recht is, en de-
 ” ze maal uit hoog dringende noot niet hebben kunnen
 ” komen, zal den Heer die verdage ten naaften Ge-
 ” richtsdage, en aldaar ’t einde, als recht is. ”

In den Ampte Neder-Betuwe.

Leſte Vondenis.

” Wyft N. N. voor recht met gevolg der Ridder-
 ” ſchap, dat alle de geenen, die op huden aan der
 ” Banck geworven en aangefproken zyn, als recht is,
 ” ende die Verweerderen zig niet erfchenen hebben,
 ” als recht is, zal die voorganger gewonnen hebben;
 ” voorts alle die geenen, die aan der Bank geworven
 ” en niet aangefproken zyn, als recht is, en die Ver-
 ” weerderen zig erfchenen hebben, als recht is, zal die
 ” voorganger vry en kwydt zyn; voorts alle die geenen,
 ” die aan der Bancke geworven en niet aangefproken
 ” zyn, als recht is, en die Verweerderen zig ook niet
 ” erfchenen hebben, als recht is, en deze maal nood-
 ” halven aan der Banck niet en hebben konnen komen,
 ” die zal de Heer verdagvaarden ten naaften en daar
 ” ’t eindens, als recht is. ”

In den Ampte Over-Betuwe word de Bank opgeklopt, met geslotene deuren, en daar na de deur wederom opengezet, en gevraagd, of 'er iemand is, die nog te spreken heeft; en niemand zig opdoende, scheidt het Gericht: zie wegens de kwyddingag na opgeklopte Bank *Art. 60. n. 3.*]

over

T I T. XI.

Van Nootfinningen.

Ad Rubricam.

I N H O U D.

Afleiding en betekenis van 't woord Nootfinning.

[Omtrent de afleiding en betekenis van 't woord *Nootfinning* was M. Goris, in leven Kantzler van Gelderland, volgens Aantekening van L. Goris *in Comm. ad Reformat. Velav. Cap. 9. Art. 5. Gl. 1.* van gedagten, dat hetzelfde moest geschreven worden *Nootsunning* met eene *u*, alzoo in de oude Duitſche Werten, als in de Salifche Wet. *Tit. 1. §. 1. et 2.* de Ripuarifche *Tit. 32.* van de Uitgaaf van Georgifch (welke in de Uitgaaf van Heroldus is *Tit. 34.*) als mede in de vierde *Capitulare van 't jaar 803. van Carolus Magnus §. 5.*, by Georgifch in *Corp. Jur. Germ. Col. 671.* (het welk ook in de Verzameling der Capitularien van Anſegifus en Benedictus Levita voorkomt in *lib. 3. Cap. 45. Capitul.*) het woord *Sunnis* genomen word voor eene wettige reden van uitblyven van 't Gericht, waar voor ook in de Middel-Eeuw het woord *Sunnia* gebruikt wierd; beide dus 't zelve betekenende, als 't geen by de Latynen door *Causa SONTICA* wierd verſtaan, van welk laafte woord die beide, *Sunnis* en *Sunnia*, by verbaftering ſchynen afgeſproten zyn. *Nootsunning* zoude derhalven, na de kragt van 't woord, uitdrukken zoodanige wettige

wettige reden, welke de uitgebleven Parthy by geene mogelykheid heeft kunnen vermyden. Sande *ad Conf. Feud. Tr. 3. Cap. 4. n. 23.* gebruikt het woord *Noodtswyming*, het welk ook by 't *Land-Recht van Over-ÿffel 1. deel Tit. 12. Art. 9.* voorkomt.]

A R T. I.

Voor rechte Nootsinningen worden gehouden Lyfs-noot, Waters-noodt, ende Heeren Gebodt, ende al wat onder een van dien met reden kan begrepen worden, oock andere gelycke groote beletzelen, waer door ymant opgehouden ende verhindert werdt, tot erkenenisse des Gerichts.

I N H O U D.

1. *Wat al onder deze soorten van Noodtsinningen begrepen is.*
 2. *Dispositie van andere Land-Rechten, omtrent de wettigheid van andere beletzelen.*
1. [*Voor rechte Noodtsinningen.* Met dezen Articul zyn conform *Land-Recht van Tielre- en Bommelre W. Cap. 16. Art. 1. Stad-Recht van Bommel Cap. 14. Art. 1. Land-Recht van Veluwe Cap. 9. Art. 5. Stad-Recht van Zutphen Tit. 8. Art. 1.* De beletzelen alhier opgenoemdt zyn aan te merken, als zoo veele soorten, *genera*, waar onder veele byzondere

dere gevallen, als zoo veele *species* kunnen begrepen worden. Aldus brengt Goris *ad Consuet. Velav. Cap. 9. Art. 5. Gloss. II. §. 7.*, onder *Lyfsnood*, behalven zwaare krankheid, verre gevorderde zwangerheid by Vrouwen, en wanneer dezelve korts te voren bevallen zyn, ook onveiligheid der plaats, het zy wegens eene grasferende besmetting, ofte wegens gevaar van overrompeling van vyand; en onder *Watersnood*, *ibid. §. 12.*, wanneer de Rivieren, het zy wegens storm of hoogen vloed, ofte ramp aan bruggen of vaartuigen toegekomen, niet hebben kunnen overgetrokken worden; als mede wanneer de wegen door de meenigte gevallen Sneeuw onbruikbaar geworden zyn. Voorts onder *Heeren Gebodt*, *ibid. §. 15.* gevangenis, en afwezenheid in zaaken van Land of Stad. Gelyk aldus op Veluwe in 1690. aan *Alart Hackfort*, die in 'sLands Krygsdienst afwezend was, is toegestaan zig uit dien hoofde te vernoodfinnigen. Volgens Schraffert *ad Reformat. Velav. Cap. 9. Art. 4. n. 8. in fin.*]

2. [*Andere gelyke beletzelen.* Of schoon dit wel by 't Land-R. van Veluwe niet word gevonden, zyn egter Goris *loc. alleg. n. 6. et 15.* en Schraff. *ibid. Art. 5. n. 2.* van oordeel, dat ook gelyke groote beletzelen, als aldaar, even als hier, in den Text worden opgegeven, by 't Gericht zouden behoren aangenomen te worden, om reden dat de straffe der Landrechtelyke Contumacie hard is, en daarom de redenen van versooning gunstig moeten uitgelegt worden, het welk gevolgelyk alhier, daar de Wergever uitdrukkelyk gelyke groote beletzelen toelaat, des te meer behoort in 't oog gehouden te worden. Het *Land-Recht van Roermonde V. deel Tit. 7. §. 2. Art. 14. et 15.* is nog milder in 't toestaan van wettige beletzelen, dezelve uitstrekende tot gevaarlyke ziekte van Huisvrouw, Vader, Moe-

Moeder, Kinderen en andere naaste Vrienden, Bruyloft, Hylicxdagh, Begenckeniffe daar der gedaeghder Erfgenaemen is. Item gedaagd te zyn voor eenen hooger Richter. En 't *Land-Recht van Overyffel I. deel Tit. 12. Art. 9.* brengt onder *Noodtsuymen* ook, zoo iemand verhinderdt word door een Lyk van zynen Huife, ende in 't algemeen, wanneer iemand zonder fraude ofte verfmading van 't Gericht, door eenige andere probabile Noodt-zaaken, niet en is gecompareerd.]

A R T. II.

Indien het mogelyck is, soo meet de Nootfinninge werden gedaen op den Gerichts-dagh, dewelcke soude moeten waergenomen worden, ende deselve kan werden gedaen door een Bode mondeling of met een Brief, sonder dat den Bode of Brenger des Briefs daer toe Volmacht van nooden heeft.

I N H O U D.

Hoe en wanneer de Nootfinning op den Gerichts-dag gedaen word.

1. [Indien het mogelyk is. By de *Costumen van Utrecht Rubr. 5. Art. 6.* word gerequireerd, dat een gedaagde de redenen van zyn absentie doet allegeren,

ren, verklarende die plaats, daar den absenten na toe vertrokken is, ende den dag en uure van zyn vertrek- Ook schyndt 't *Land-Recht van 't Over-Quartier* te willen, dat de eigentlyke reden van beletzel aanstonds op den eersten *Gerichtsdag* werde uitgedrukt, statuerende *loco alleg. Art. 16.* "Alle welke beletzelen „ magh der gedaaghde oick ten dage dienende den „ Gerichte te kennen geven, om daar mede te be- „ letten, dat tot zyn last geen profyt van default wer- „ de gegeven." Dog na dit *Land-Recht*, ofte immers na de *Practyk* alhier vigerende, is 't genoeg, dat alleen aangegeven word, dat 'er een merkelyk beletzel den uitgebleven overgekomen is; wyl dezelve dog zoodane beletzel daar na, den Rechten genoeg, bewyzen moet.]

2. [*Door een Bode &c.* Noodtsinninge op den *Gerichtsdag* gedaan wordende, geschied zulks aan zyde van den *Verweerder*, zoo dra dezelve aan de *Bank* geëischt is; en aan zyde van den *Aanlegger*, wanneer de *Verweerder* zig, wegens des *Aanleggers non Comparitie*, kwydtgedongen heeft; wordende als dan van de *non Comparitie* of kwydtdinging wel aantekening in het *Signaar* gemaakt, dog met byvoeging, dat 'er *Noodtsinning* is geallegeerd; zoo geen van beide *Parthyen* het *Gericht* waarnemen, ofte ook de *praesente Parthye* de *Contumacie* van den absenten niet accuſeerd, blyft de zaak van zelve inſtaat tot den volgenden *Gerichtsdag*. Zie *Tit. 10. Art. ult.*]

A R T. III.

Als de *Noodtsinninge* aldus sittens *Gerichts* wordt gedaen, soo blyft die saack in ſtaat tot den volgenden *Gerichts-dagh*.

[*Zoo*

[*Zoo blyft die zaak in ſtaat.* Zoo dat 'er dan geene Contumacie ergaan, maar dezelve integendeel daar door word belet, en dienvolgens den Uitgebleven, wanneer hy den geallegeerden Noodt daar na genoegzaam bewyft, ook tot 't waarnemen zyner zaak toegelaten word, zonder vooraf tot eenige refufie van koften gehouden te zyn.]

A R T. IV.

Op welcken naaftvolgenden Gerichts-daghen geallegeerden noot moet werden bewefen.

I N H O U D.

1. *Welk bewys van gedaane Noodtsfinning gevorderd word.*
2. *Practyk omtrent 't produceren van 't bewys op den naaftvolgenden Gerichts-dag.*

1. [*Noot moet bewezen worden.* Omtrent de wyze, op welke den geallegeerden Noodt moet bewezen worden, is het gevoelen der Rechtsgeleerden verſchillende. Eenige meenen, dat in dit geval, als anders gewoonlyk, volledig bewys, het zy door getuigen, het zy met instrumenten zoude behoren te worden bygebragt; terwyl andere het geheelen bewys meenen te kunnen ſtaan aan den Eed van den Uitgebleven. Menoch *de Arbitrar. Jud. Quæst. lib. 2. Cent. 2. quæst. 118. n. 1. et 2.* Dog dit verſchil word by dit Land-Recht beſlist in den volgenden Articul, 't welk de manier van bewyzen ſteldt aan de erkenenis des Gerichts:
want

want het hangt af van den aardt der zaak en de omftandigheden van tyd en plaats, of, tot 't bewys van den geallegeerden Noot, getuigen of fchriftelyke blyken kunnen bygebragt worden: terwyl van den anderen kant, in 't defereren of admitteren van den Eed ernstig moet gelet worden, op de hoedanigheid en den goeden naam en faam van den perfoon, die denzelven zoude moeten praeteren. Het *Land-Recht van Roermond loc. alleg. §. 12.* vorderdt dit bewys, 't zy met getuigen, wettig fchriftelyk befcheid, ofte met zynen Eedt, ingevalle 't zelve beletzel met levendige Tuigen, ofte, met fchriftelyken fchyn, niet bewezen kan worden: En de *Landbriev van Over-Betuwe d. a. 1445.* wil, dat de Vernoodtfinde op den naaften Gerichtsdag lyfelyk zweere; " dat hy van kenlicher nootfaaken fon-
 „ der argelift tot ten Gericht niet gekomen en mocht
 „ ten Rechten hem te verantwoorden." *Pl. B. I. deel*
 2. *App. Coll. 37. in fin.* De gewoonfte Praetyk omtrent 't bewyzen van de geallegeerde Noot is, dat de Aanlegger, by aldien de Noodtfinninge van zyne zyde is geallegeerd, by het overgeven van de Wacht of Conclusie, die Noodtfinninge bewyft; waar tegens de Verweerder, zoo hy dezelve wil tegen fpreken, tot niet ontvankelykheid contendeerd; en zoo de Verweerder de Noodtfinninge heeft doen voorwenden, dat de Aanlegger, bevorens de overneming der Aanspraak in te willigen, imploreerd, dat de Verweerder zyne op den voorigen Gerichtsdag geallegeerde Noodtfinninge zal doceren: welk point dan *ante omnia* door het Gericht word afgedaan; want door den Aanlegger of Verweerder, deswegen, niets geallegeerd wordende, gaat de zaak zyn gang, als of 'er geen disput over het gepleegd verzuim, tuffchen Parthyen gefubfisteerd had.]

A R T. V.

Indien dan de geallegeerde noot niet genoegsaem bewezen wordt tot erkennisse des Gerichts, soo vervalt den uytgeblevene in de pœne tot syne Contumacie staande, niet anders als of hy geene Nootsinninge gedaen hadde.

[*In de pœne tot zyne Contumacie staande. Zyn- de die pœne hier voor Tit. 10. Art. 60. & 61. gestatueerd; en gevolgelyk word het gehouden, als of 'er geen Nootsinninge geallegeerd is geweest, maar forteerd de Aantekening van non Comparuit of kwydt- dinging dan volkomen effect; zie Aantekening op Art. 2. n. 2.*]

A R T. VI.

Ingevalle het niet wel mogelyk is geweest de Nootsinninge te laten doen sittens Gerichts, soo sal de uytgeblevene ende gecontumaceerde syne Nootsinninge noch schriftelyk mogen doen aen den Richter binnen veertien dagen na den Gerichts- dagh.

I N H O U D.

1. De onmogelykheid van de Nootsinning op den Gerichts- dag te doen, hoeft niet bewezen te worden.
2. Hoe te procederen, wanneer niet mogelyk is de Nootsinning binnen veertien dagen te doen.

1. [Niet

1. [*Niet wel mogelyk is geweest.* Dus word het zoo stricte niet gerequireerd, dat de Noodtfinninge op den Gerichtsdag zelve, welke had behoren waargenomen te worden, geschiede, als dezelve maar binnen veertien dagen daar na gedaan word, en behoefdt zig de uitgebleven Parthy, nog met eede, nog met andere bewyzen, deswegen te justificeren, wyl deze termyn in zyn faueur gesteldt, niet behoordt te worden gecapteerd.

2. [*Binnen veertien dagen.* De manier van procederen in dit geval zie hier voor *Tit. 10. Art. 21. et seqq.* En volgens het *Land-Recht van Tielre- en Bommelre-W. loc. cit. Art. 6.*, mag de Gecontumaceerde zyne Noodtfinninge aan den Richter nog overgeven tot den volgende Gerichtsdag, welke Gerichtsdagen aldaar viermaalen 'sjaars gehouden worden volgens *Tit. 2. Art. 1. et seqq.* adde *Stad-Recht van Bommel Cap. 14. Art. 6.* en *Cap. 1. Art. 6. et 7.* By het Land Recht van Veluwe is niet bepaaldt, hoe en wanneer Nootfinning geallegerd moet worden, wanneer het niet mogelyk is geweest zulks op den Gerichtsdag te doen. Volgens *Schraff. ad Reform. Velav. Cap. 9. Art. 4 n. 9.* is daar in Praëtyk, dat de uitgebleven als dan zyne Parthy voor het naastvolgende Gericht doedt dagvaarden, om aldaar zyne redenen van Noodtfinning te hooren, ofte ook, dat hy zig tegens de Peinding, die uit kragt der Contumaciele Sententie word geinterponeerd, ten zelve einde, in oppositie stelt. Eene zoodane manier van procederen zoude ook alhier applicabel zyn, wanneer 't beletzel van zoodanen aardt was, dat 't den uitgebleven zelfs niet mogelyk was, binnen veertien dagen deswegen Noodtfinning te laten doen. Want, dat een aanhoudend beletzel ook by aanhoudenheid van de pøne der Contumacie moet verschoonen, dicteerd niet al-

leen recht en billykheid, maar word ook uitdrukkelyk gestatueerd, by den *Landbriev van Over-Betuwe* boven geallegerdt, *Pl. B. I. App. Col. 38. in pr. in verbis:* " Ende of die geene foo vernoitsint, dan ten
 „ nesten Gerigt ter Bancken niet en queem, soe en
 „ sal hem die noitsin niet te baeten komen, noch van
 „ geenre weerden wesen, *ten weer saick datter hem*
 „ *bewyslycke kenlicke nootsaicken beneme tot dier*
 „ *tyd; Ende dat te bewiesen als rest is ten nesten*
 „ *Gerigtdaege, als by dat sonder lysnoit by bren-*
 „ *gen kan.*" Daar egter dit Land-Recht het alle-
 geren van Noodtfinning uitdrukkelyk bepaaldt aan
 eenen Termyn van veertien dagen, zoo zoude derhal-
 ven een Richter, na verloop van denzelven Termyn,
 verplicht zyn Executie te verleenen tegen den Ge-
 contumaceerden; dewelke, zoo wanneer hy een aan-
 houdendt wettig beletzel konde aantonen, zulks op
 geene andere wyze zoude kunnen in 't werk stellen,
 dan door den Executant deswegen by Bezaat tegen den
 naaftvolgenden Gerichtsdag te roepen, ofte door zig
 tegen 't Beschut, 't welk alhier tot executie van Sen-
 tentien en Contumacien word aangeboden, ten zelven
 einde in oppositie te stellen. Over welke manier van
 procederen tusschen Beschut en Oppositie by den vol-
 genden Titul nader zal gehandelt worden.]

A R T. VII.

Ende sal daer mede ook de saacke in staat
 blyven tot den naafte volgende Gerichtsdag,
 om alsdan over de gedane Noodtfinninge
 ofte die goedt, aannemelyck ende wel bewesen
 is, na dat de Parthye daar

daar over mondelingh gehoort fal zyn,
erkent te worden.

I N H O U D.

1. *Het doen van Noodtsinning belet de verjaring der Instantie.*
2. *In mondelinge zaaken word tegen de schriftelyke Noodtsinning niet gediend van Debath.*

I. [*In staat blyven.* Zoo dat 'er dan geene præscriptie van de Instantie plaats heeft, al was het, dat den Ingang van Rechten daar door kwam te verjaaren, zie *Tit. 10. Art. ult.* En is het hier niet alleen generalyk in de Praëtyk, als een vaste wet, aangenomen, dat geene termynen loopen, als een der Parthyen van hooger hand of door wettige middelen verhinderdt word de Gerichtsdagen waar te nemen, maar ook dat een Richter dilay, uitstel en verlenging van tyd, *ex officio* verleend of geeft, en dus de zaaken in staat houdt; zonder dat zulks eenig nadeel aan die zaaken toebrengh, zie van den Berg *Nederl. Adv. 4. deel Conf. 260. & 261.*]

2. [*Na dat de Parthye daar over mondeling geboord zal zyn.* By den voorgaanden *10. Tit. Art. 13. & 24.* is, ten aanzien van schriftelyke zaaken gezegt, dat de Noodtsinninge binnen veertien dagen geschieden, en, daar tegens, binnen gelyke veertien dagen van Debath gediend moet worden, staande het dan aan het Gericht om Parthyen verder mondeling te hooren ofte niet, *ibid. Art. 25.* Dog in zaaken, welke nog niet aan 't schryven gebragt of gewezen zyn, schynd de intentie van den Wetgever te wezen, dat de uitgebleve-

ne Parthye binnen veertien dagen van Nootfinninge gediend en aan zyn Wederparthye daar van de Weet gedaan hebbende, de zaak van zelve in staat blyft tot den volgenden Gerichtsdag, en dat dan dat point mondeling behandeld en afgedaan word, zonder dat'er van Debath word gediend.]

A R T. VIII.

Als de Parthye, dewelcke erschynt of erschenen is, de Nootfinninge, die sittens Gerichts of binnen veertien dagen daer na gedaen wordt, aanneemt, soo hebben de termynen van de Schriftelyke Procedure haeren voortganck niet anders of beydersyts erschenen was, ende dienvolgens kan alsdan den Aenlegger tusschen Besaet ende Ontsaet binnen den tydt van ses weecken na de Nootfinninge dienen van syn Aenspraeck, ende daer door den uytgebleven Verweerder verbinden, om daer op binnen den termyn Land-Rechtens te dienen van syn Antwoordt, sonder dat hy daer mede behoeft te wachten tot den volgenden Gerichts-dagh.

[*Aanneemt.* Dat is, zoo hy van zyn verkregen recht, om Verstek te sustineren, afziet, om daar door den voortgang der zaak niet op te houden, of de erkentenis des Gerichts, deswegen, af te wagten, het geen hem geoorloofd is, wyl ieder van zoodanig, ten zynen behoefte gesteld, voordeel kan afgaan.]

[*Kan*

[*Kan dienen van Aanspraak.* Hier uit komt wederom te blyken, dat het Land-Recht in de keur van den Aanlegger steldt, om de zaak mondeling of schriftelyk te behandelen; want zoo hy binnen zes weeken diendt van Aanspraak, loopt de Procedure schriftelyk, en diendt hy niet, blyft de zaak tot den Gerichtsday instaar, zonder dat hy iets verzuimdt.]

A R T. IX.

Als ymant syne saecke laat waarnemen door een Volmachtiger, soo moet voor een rechte ende suffisante Nootsinninge aengenomen worden het beletsel den Volmachtiger overkomen, mits dat hem 't selve is overkomen soo schielyk, of so korts voor den Gerichts-dag, dat den principaale daer van geen kennisse heeft gehadt, noch tydt, om een ander Volmachtiger te stellen, ende van syne saecke te onderrichten.

A R T. X.

Wanneer de saecke beschreven wordt, soo sal oock tegens het verloop van den peremptoire termyn worden aengenomen de Nootsinninge, die gefundeert wordt op de Lyfs, Waters-noot, Heeren Gebodt

of diergelycke beletfel den Advocaat,
die de faecke beschryft, overkomen.

[Om dat de Principaal de behandeling zyner zaak overgegeven hebbende aan zynen Advocaat, door hem zelfs geen verzuim kan gepleegd, maar, het daar voor moet gehouden worden, dat in den persoon van den Gevolmachtigde de persoon van den Principaal word gecomprehendeerd. *Christin. ad L. L. Meublin. Tit. 1. Art. 22. in addit. Berlich. pr. Concl. part. 1. Concl. 17. n. 54. Carpz. def. for. part. 1. Consult. 9. def. 9. en Carpz. Resp. jur. Elect. lib. 3. Tit. 3. resp. 26.*]

T I T. XII

Hoe men Sententien, Contumacien, ende vrywillige Overgiften ofte Pantfeyligheden ter Executie leyt op de Gereede ende Ongerede Goederen, ende hoe men daer tegens sal komen in Oppositie.

Ad Rubricam.

I N H O U D.

1. *Sententie moet aan den Eisch gelykformig zyn.*
2. *Effect der Clausule ofte Exc., die den eisch word bygevoegt.*
3. *Wanneer de Executie tegen een derde persoon kan gedaan worden.*
4. *Executie van Sententie, inhoudende Condemnatie tot 't praesteren van feyten.*

1. [*Sententien.* De manier van procederen afghandeld zynde, volgt nu by ordre, op wat wyze de *Sententie*, welke is het einde en oogmerk, waarom de Procedure is gevoerd geweest, zyne executie gewind, en op wat wyze een *Triumphant*, aan het geene hem toeërkend is, met de minste kosten, geholpen word. De *Sententie* moet derhalven inhouden eene *Condemnatie* of *Absolutie* van den eisch des *Aanleggers*, en zoodanig zyn ingericht, dat *Parthyen* van elkanderen

geholpen, en niet d'eene Procedure uit de andere geboren, maar met zekerheid de Executie kan gedirigeerd worden. En of schoon een Richter gehouden is zig na de Conclusien, by Parthyen Litiganten genomen, te gedragen, zulks dat gezegt word, *quod sententia debeat esse conformis libello sive petitioni*; (dat een vonnis moet overeenkomstig de Conclusie of den eisch zyn;) zoo is hetzelfde nogtans niet strictelyk te verstaan, dat een Richter zoude gehouden wezen aan Parthyen haaren eisch of conclusie, zoo als die legt, gantschelyk te adjudiceren of te ontzeggen, zonder eenige limitatie of veranderinge; maar dat de Sententie moet gemaakt worden na de natuur van de Conclusie, en het geen *in judicio* geëischt is. Want uit kragt van de Clausule salutair, welke gemeenlyk agter de Conclusie gesteld word, *ofte tot zoodanen anderen einde, als uit de deductie van de zaak bevonden zal worden te behoren*; en welke in de Practyk gewoonlyk gecomprehendeerd of uitgedrukt word, met het woord *ofte etc.*, bekomt een Richter de vryheid om de genomen Conclusie, na de gelegenheid of de gerechtigheid van de zaak, te interpreteren. Wassenaar *Pract. jud. Cap. 21. n. 7.*: aangezien het oogmerk van diergelyke Clausulen mede brengt, dat Parthyen daar door al hun recht omtrent de quaestieuse zaak, in welken maniere het hun ook toekome, aan 't oordeel en de beslissing van den Richter onderwerpen: die dan ook gevolgelyk in het decideren niet zoo zeer op den letterlyken inhoud van den Eisch, als wel op het geen uit de stukken en bewyzen, die daar toe by de behandeling der zaak zyn voorgebragt, komt te blyken, behoord te letten. *Christin. ad L. L. Mechl. Tit. 1. Art. 27. n. 3.*]

[*Pandfeyligbeden.* In den eersten druk van den jaare 1686. staat *Pandfeytelykbeden*, het welk in deze
Uitgaav

Uitgaav te regt veranderd is, als betrekkelijk zynde tot het geene *Art. 10.* en volgende van dezen *Tiul*, over de executie van goederen, welke *Pandtfeyliglyck* verbonden zyn, gezegt word.]

3. [*Ter Executie legt.* Alle Sententien moeten ter executie gesteld worden tegens den Succumbant en niet tegens een derde, welke niet *in lite* bekend geweest is; gelyk by *Sententie van Schepenen van Nymegen d. d. 25. Aug. 1769.* verstaan is eene goede Executie tegens den Principaal, tot bekoming der Proceskosten gedaan te zyn, of schoon by sententie was gesteld, *met Condemnatie van den Bedienden in de kosten der Procedure*, en dus gefustineerd wierd, dat de Executie niet tegens den Succumbant in persoon kon gedirigeerd worden: Dog zulks vind zyne uitzondering in de Executie op ongereede Goederen, waar aan den Triumphant recht van Eigendom, Pandtveyligheid, ofte ook van Servituit, ofte Erfdiens is toeërkend; welke Executie ook tegens een derde Posfesseur, aan wien het goed, hangende het Proces, is overgedragen, kan worden gedaan zonder nieuw Proces: gelyk mede de Borgen voor het gewysde, uit kragt van sententie tegen den principaal gegeven, mogen geëxecuteerd worden. *Wassén. Pract. jud. Cap. 22. n. 4.*
4. Omtrent de Executie van Sententien, waar by iemand tot het praesteren van zeker *feyt*, als is het doen van rekening, of het maken of voltrekken van zeker werk, gecondemneerd is, zyn de Practyk en Usantien voor onderscheiden Rechtsbanken, zoo wel als de gevoelens der Rechtsgeleerden verschillende, dog komen dezelve egter daar in overeen, dat het den Eisscher, wanneer de Succumbant na behoорlyke aanmaning in gebreken blyft het fait te voldoen, vry staat om de schade in geld te laten taxeren, en daar voor executie te doen. Welke taxatie voor af moet bezorgt zyn,
eer

eer en alvorens met de executie tot de dadelyke diffractie der goederen voortgevaren worde. Zie *Land-R. van Elburg Cap. 4. Art. 2. et . S. van Leeuwen over de Costumen van Rbynland pag. 346 Art. 31. n. 1.* en Willem de Groot *Inleid. tot de Praetyk van Holland 2. deel Art. 1. Cap. 8. §. 25. en volg.*]

A R T. I.

Als tegens het Befacet binnen behoorlyke tydt geen Ontfaet gedaen is, heeft men gewonnen het recht van Peyndinge, edoch als by Sententie in *Rem judicatam* ergaen, of by d' Appellations Richteren geconfirmeert, verstaen is, dat een goedt Befacet ende een quaedt Ontfaet daer tegens is geschiedt, procedeert men verder by Koopbiedinge of Beschut gelyck hier vooren Tit. 4. geseyt is.

I N H O U D.

1. Sententien elders gewezen zyn alhier niet executabel.
2. Uitzondering van Sententien ten Erfhuis-rechten, en in 't Neder-Ryks-Wald, ten Waldrechten, gewezen.
3. Wanneer Sententie in rem judicatam ergaet.
4. Alle Appellen mogen zbars direct ten Hove gebragt worden.
5. — 8. Van de Gerichten in 't Ryk van Nymegen valdt Appel aan Schepenen derzelver Stad.
9. — 11. De Magistraat van Nymegen maintineerd hun Recht van Appel, tegen den Heer van Persingen.

12. *Van de Heerlykbeden Ooyen en Dieden plagt mede aan Schepenen van Nymegen geappelleerd te worden.*
13. *Zoo als ook van 't Gericht van Herwen.*
14. *Manier van procederen in cas van Appel aan Schepenen van Nymegen.*
15. *Van 't Gericht van Gent word geappelleerd aan Schepenen van Zutphen.*
16. *Batenburg plagt een Appellations Gericht te hebben aan de Brugge van Batenburg.*
17. *Horssen en Leur aan 't Hoofd-Gericht van Maas en Wbaal.*
18. *Maas en Wbaal plagt een Hoofd-Gericht te Borgharen te hebben.*
19. *Over-Betuwe plagt te klaaren aan de Praaß.*
20. *Neder-Betuwe te Kesteren.*
21. *Wanneer een Verweerder, die geabsolveerd is, by Beschut, voor de kosten of schaden procederen kan.*

1. [*Sententie.* Op Sententien elders gewezen word alhier geen executie verleend op requisitoriale Brieven. *Pl. B. 3. deel Col. 131. Schraff. Cod. Gelr. Zutph. verb. Executie; en stukken tot denzelven pag. 163.*
2. *Dog van dezen generalen Regul is uit te zonderen eene Sententie ten Erfhuis-rechten in deze vier Ampten gewezen. Zie hier voor Tit. 5. Art. 2. n. 8. Art. 7. n. 9. en beneden Tit. 24. Art. 12.-14.: Als mede dat by de Ordonn. van het Neder-Ryks-Wald d. a. 1654. Art. 30. is gestatueerd, dat eene Sententie, ten Waldrechten, over het weghalen van hout, gewezen, by de Officieren executabel is in alle Steden ende Quartieren van Gelre ende Zutphen. Terwyl evenswel het niet ter executie leggen van elders gewezene Sententien, alleen in dezer voegen is te verstaan, dat voor dezelve niet by Beschut kan worden geprocedeerd; aangezien wel adjudicatie van zoodane Sententie kan gevorderd worden by eenen Ingang van Rechten, welke ligter oppositie leyd, want dus doende word een Parthy in staat gesteld, zonder voorgaande Consignatie in oppositie te komen,*
en

en een Richter gequalificeerd om te erkennen, of aan die Sententie behoord voldaan te worden, dan niet. Hebbende eene Sententie *in Contradictorio* ergaan, dat faueur dat ze eene schuld probeerd en eene liquiditeit maakt. Schraff. *Obs.* 382. Zelfs is het gebeurd, dat aan de Landschap, tot het ter executie leggen van eene sententie elders gewezen, verzoek gedaan, en het Request in handen van Parthye gesteld zynde, teffens by de Landschap wierd verstaan, dat de Goederen van den Succumbant, binnen deze Provincie gelegen, hangende de deliberatien, niet zouden mogen worden veralieneerd of bezwaard. *Pl. B. 3. deel Col. 447.*]

3. [*In Rem judicatam ergaan.* Eene Sententie word gezegt *kragt van gewysde* bekomen te hebben, als binnen tien dagen, na de ergaane Sententie, daar van niet is geappelleerd: want na verloop van den Termyn van Appel kan de Executie niet opgehouden, nog daar tegens *relief* geimpetreed worden, zulks dat aan dezelve moet worden voldaan.]
4. [*Appellations Richteren.* By het *Land-Recht van van Veluwe* vind men, na dat het geene de manier van procederen raakt afgehandeld is, geinfereerd eenen Titul, handelende van de Appellen, met de wyze, hoe, en waar, dezelve geschieden en gebragt moeten worden; dog daar van by dit Land-Recht niets gementioneerd zynde, achten wy het niet ondienstig, daar omtrent aan te merken, dat of schoon wel by 't *Reglement op de Regering dezès Furstendoms van den jaare 1750* is gestatueerd; "Dat van alle Vonnissen, „ zoo wel by de Land-Gerichten, als by de Steeden „ gewezen, - - - - zal mogen werden geprovo- „ ceerd aan den Hove Provinciaal: " Egter by 't zelve Reglement aan de Appellen, die van de subalterne Gerichten aan eenig Ampt of Stad in de Provincie plag-

plagten te vallen, haaren voortgang word bewaard; zoo egter dat de bezwaarde Parthye van den voorf. Appellations-Richter zal mogen provoceren aan 't Hof Provinciaal. Terwyl by de *Ordonnantie over d' Appellen van 1689. Art. 19. in fin.* de respectie Hofffaarden waren gebleven, zoo en in dier voegen als de-
 5. zelve van ouds waren geweest. Hier vooren *Tit. 1. Art. 1. n. 3.* hebben wy aangetekend, dat Schepenen van Nymegen het *Rechtsgebied* voeren door het geheele Ryk, en wel, *in Civile zaaken*, by Appel. Zulks alhier wat nader zullende bewyzen, merken wy aanvankelyk aan, dat niet alléén in het Keurboek der Stad Nymegen beginnende, *dit nabeschreven zyn Overdragten, Koeren, Broecken ende Correxien der Stad van Nymegen aangaande*, onder het stuk, *Dit zyn ettelyke van de Principaalste Articulen en Poincten van alden Regten dezzer Stad van Nymegen*, het navolgende gevonden word; " Item wanneer ennig
 „ Ordel in ennygen Gericht des Richs van Nymegen
 „ geweest, ende daar van aan die tweelf Schepen van
 „ Nymegen op ten Valckhof, als oer Hoefft Gericht
 „ geappelliert wurdt, of dat die van den Gericht vurf.
 „ toe Hoefft geweest wurde, mach men als dan van
 „ den Ordel (dat daar op durch die twelf Schepen
 „ id Hoefft Gericht geweest worde) nyet vorder ap-
 „ pelleren. " Maar blykt zulks ook uit den *Land-
 brief des Ryks. Pl. B. 1. deel App. Col. 5.* Als mede uit het Appellations-Prothocol der Stad Nymegen, aldaar ter Secretarie berustende. Onder de Gerichten des Ryks van Nymegen, welke speciaal opgenoemd worden, teld men *Beuningen*, (waar onder behooren *Weurt, Ewuyck, Winssen Ryks*) *Wichen* (waar onder *Niftrik* en *Ooy Ryks*). Zie Aantekening op *Tit. 1. Art. 1. n. 8.* Voorts de Heerlykheden *Ooy, Persingen, Ubbergen, Groesbeek*. Zie L. Goris in *Not. ad P. Merulae descript. Geln. in Hist. Geln. Pontani lib.*

lib. 1. n. 50. pag. 59. Descript. Gelr. in Belg. Confœd. Republica, apud Elsevier pag. 16. Sli ghen. Geldersf. Hist. lib. 1. n. 56. pag. 33. n. 68. pag. 39. Als mede het voorf. Appellations - Protbocol der Stad Nymegen. Waar by ook gevoegt moet worden het Neder-Ryksche Wald. P. van den Berg Nederl. Adv. 4. deel Conf. 189.;

6. Conform welke Rechten der Stad Nymegen de Burchgraaf ook den navolgenden Eed præsteren moet: " Dat ik
 „ recht Burchgreve wesen sal, die Stad van Nymegen
 „ in oere Rechten ende Gewoonten halden zal; Ende
 „ den Nyhe Lantbrieven der Lantschap in den Rycke
 „ verleent, onderhouden zal, ende een ygelicken recht
 „ ende Vondenisse doin sal, tusschen tweer Mannen
 „ tale, nae wyfinge der Schepen, oick alle Vonnissen,
 „ by den *Overgericht* gewesen, sunder wygerongh,
 „ exequiren, alsoo verre als ik myn vyf finnen hier
 7. „ in bewaren kan. " En om dat de Burchgraaf
 en Richter aan de Stad Nymegen eenen Eed gedaan hebben, dat zy diezelve Stad, en derzelve Burgeren en Ingezetenen in hunne hebbende Rechten en Privilegien zullen helpen hulden en handhaven, word aan Dezelfen, even als aan Borgermeesteren derzelve Stad, by aanvang hunner bediening, eenen Coevel met Zilver beslagen, vereerd, waar mede Dezelfen, op den eersten Paaschdag 's jaarlyks plechtig ten Nachtmaal
 8. gaan. By aldien nu de Burchgraaf in de een of ander zyner Rechten, waar van Hy, binnen Nymegen jouisfeerde, meende verkort te worden, plagt Dezelve zulks voor te komen door den loop der Appellen te sluiten. Gelyk zulks uit de navolgende Acte, in het voorgemelde Keurboek der Stad Nymegen ervintelyk, blyken kan; *in verbis:* " Alsoe durch Gaert Bardt
 „ Stadholder in den Ryck van Nymegen, in name
 „ Strengen ende Eerentvesten Joriens van Lynden
 „ Borchgreve in den Ryck vurf., is aangegeven, dat
 „ die Borchgreeff des anderen daegs nae Nyhen Jaers-
 dach

„ dach neeffleden in 'teiden nyher Schepen, mit ende
 „ neffens den Richter van Nymegen, daar by aant
 „ ende over plegen te wesen, ende hy daar toe op
 „ den neeff gehalten Koer niet requiriert is geweest,
 „ allegierende, dat zyne reputatie daer durch folde ge-
 „ mindert worden; Begerende hem by 't Gebruik en-
 „ de Gerechtigheyt syner voorgewesener Borchgreve
 „ gehanthaeft ende gelaten to worden, sunst were hy
 „ niet gemeint, die vurgevallen appellatie vort ganck
 „ te laten gewynnen, ten zy dat zulx te Arnhem li-
 „ quidiert zy, daar op Burgermeesteren, Schepen en-
 „ de Raeth ter antwoirt gegeven hebben, dat oer
 „ Eerf. niet gemeint en zyn, de Borchgreve in syner
 „ hebbende recht, indracht to doin, ende dat dieselve
 „ erlieden moegen, dat die Borchgreve en Richter
 „ in der tyt, van wegen en in statt Con: Majt. ons
 „ alreghenedigsten Herrn ende Lantfursten, upten toe-
 „ komender Nyhen Koerdag, in 't Eeden der nyher
 „ Schepen, gelyk tegenwoirdig zyn, ende komen,
 „ of dat beide Officierien sich des punts halven met
 „ malkander vergelyken; daar op die Appellationdach,
 „ volgens aan gereickent ende bewillicht is. Actum
 „ op Gudesdach *ipso die Cinerum anno 1461.* Het
 „ welk op den 4. *post letare* aan de Heere Burchgraaf,
 „ voorgelezen, daar by verbleven, en voorts aan Denzelvert
 „ op Donderdag *post Palmarum* deszelvigen jaars Copie
 9. van dien geacordeerd is. De Heer der Heerlykheid
 „ *Perfingen* plagt eerst te sustineren, dat van Sententien in
 „ dezelve Heerlykheid gewezen het appel niet aan Schepe-
 „ nen van Nymegen, maar aan de Brugge te Ooy, devolveer-
 „ de, dog daar tegens heeft de Magistraat zig gemainteneerd,
 „ zynde in de Goeddes-dag Boeken d. d. 1583. de volgende
 „ Aantekening. Den 27. February die Heer van Per-
 „ fingen ontboden wesende is gecompareerd, und is
 „ synl. vurgedragen belangende die Appellation van
 „ Perfingen op 't Valkhof vur den Burggreef und

„ twelf Schepen defer Stad, vermoeg hebbender Pri-
 „ vilege, behoert toe geschieden, 't welk syn L., alsoe
 „ te halden belast is, off indien *contrarium* sustiniert
 „ werden sol, dat der Heer van Persingen 't selve zal
 „ bewiesen, sunst syn myn Heeren resolviert, *compul-*
 10. „ *soriales* te gebruiken: ” En niet tegenstaande de
 Heer van Persingen daar over adres aan 't Hof van
 Gelderland gemaakt en statering verzogt had, heeft de
 Magistraat egter eene Sententie zyn executie doen ge-
 winnen, blykende uit hetzelfde *Goedes dach Bock dict.*
ann. ” 7. *May* Op huuden die Heer van Persingen
 „ neffens Doctor Potouw compariert, hefft dezelve
 „ Potouw vurgedragen, woe dat die Heer van Persin-
 „ gen drie Weetbrieven had ontfangen, zig bedroeven-
 „ de in dezelve, als uytgegaan, gelyk of schoon die
 „ Stad van Nymegen des in posfesie were, weshalven
 „ die Heer van Persingen genoegdigt aan Hoge Overig-
 „ heid, Stadholder Cantzler ende Raeden te verfor-
 „ deren scievens aan de Stad Nymegen umb ophal-
 „ donge te doin, ende die zake in fruntlicken verhoer
 „ te stellen, dies niet tegenstaande dezelve Heer van
 „ Persingen befonde vortgefare te worden, vertrou-
 „ wende niet te min dat myn Heeren niemanden bo-
 „ ven recht ende reden geneigt zullen wezen te ver-
 „ korten, hefft nochmaals begert ophaldinge om die
 „ faecken te beslichten, ende dewiel Myn Heeren sich
 „ des fals vur den Hove in te laten bedachten, dat
 „ dan zulx by de Lantschap ter aenstaender vergadering
 „ geschieden mocht; hebbende die vurf. Potouw mede
 „ vermeldet ende aangetogen den schaede, zoo die
 „ Heer van Persingen in 't afbreken zyner L. behuyf-
 „ ge geleden, daar tegens allegierende die fruntchap,
 „ foe syne Vualderen yder tyd met deze Stad gehadt,
 „ begerende entlick een to everlaigh antwoord, zonder
 „ in dispute te leggen wie van beyden zyden toe derftry-
 „ digen Appellation were gerechtig, dan verklaren dat
 „ immers

- „ immers die Tractaaten, ende Privilegien by die Stad
 „ Nymegen geallegiert, behoorden interpretiert te
 „ worden by de Lantschap, als wesende die gene die
 „ mitten Heere van den Lande dezelve gestatuert;
 „ waar op ter antwort gegeven, dat myn Heeren op
 „ aenhalden der geïnteresseerde parthyen niemanden en
 „ sollen kunnen rechts ontfeggen oft verweigeren, en-
 „ de derhalven geen ophaldinge solden doen kunnen,
 „ sonderen die saecken naer rechtsbehoer vurtganck
 11. „ gewinnen te laten. ” En is ook den 30. De-
 cember 1700. door den Borgerlieutenant Coenraad
 Knipping *cum suis* in qualiteit als Erfgenamen van
 Casparus Knipping geappelleerd aan Schepenen van
 Nymegen van zoodane twee Decreten, als op den 21.
 December 1700., Hun L. in zaeke *contra* den Grave
 van Byland by 't Gericht der Heerlykheid Persingen
 waren te weder geweest; zynde de Acte van Verburg-
 ging op den 8. February 1701. en Contra-verburging
 op den 17. Maart daar aan volgende gepasseerd, zonder
 dat van eenige Consignatie voor de boete van een kwaad
 12. Appel blykt. De Heerlykheden *Oyen* en *Dieden*, onder
 den Ampte van Tusschen Maasen Whaal behorende, plag-
 ten mede aan Schepenen van Nymegen te appelleren, als
 uit voorgem Keurboek en Overdragt de anno 1549.
 13. *altera Circumcisionis domini* blykbaar is. Gelyk
 ook in Juny 1558. by den Hove verstaan is, dat van
 eene Sententie by den Gerichte van *Herwen* in Over-
 Betuwe gewezen provisonneel aan Borggraaf en twaalf
 Schepenen van Nymegen en niet op de Klaringe aar-
 de Praast zou geappelleerd worden; dog dat dezelve
 zouden wyzen na de Over-Betuwsche Rechten en
 Gewoonten, of by gebrek van dien na de gemeene en
 14. niet na de Ryksche Rechten: Staande, ten
 aanzien van de manier van procederen, in cas d Appel
 nog te noteren, dat by alle de Gerichten, welke aar-
 Schepenen van Nymegen provoceren, gebruikelijk is,

dat de Appellant binnen zes weeken, na het geïnterponeerde Appel, diendt van *Gravamina*, en de Geappelleerde, binnen gelyken tyd daar na, van Debat. Dat de stukken daar na aan Schepenen worden overgebracht, zonder dat een specialen tyd bepaald is, binnen welken zulks geschieden moet. Dat Schepenen op de ingekomen stukken recht doen na de gewoonte van de plaats daar het Proces, ter eerster instantie, is geventileerd. Dat, als desertie van Appel word gesustineerd, over dat point, eerst by het Gericht, alwaar het vonnis gevallen is, word erkend, en dat, de desertie geadmiteerd zynde, door de bezwaarde parthye, daar van, aan Schepenen kan worden geappelleerd: *geadviseerd* door P. de Greve en Wil. Roukens den 26. September 1673. Wordende de Appellations-sententien van de Gerichten *Wichen* en *Beuningen* en daar onder gehorende Dorpen op 's Furstendoms Burcht, in bywezen des Burchgraafs, na dat zyn Hoog-Welgeb. de Bank gespannen heeft, gepronuntieerd. Dog die van de Heerlykheden en Neder-Ryfschen Wald, op het Stadhuis in de Raadkamer, buiten tegenswoordigheid van den Burchgraaf, door Schepenen alléén: gelyk uit het gez. Appellations-Prothocol mede blykelyk is. Van Sententien by het Gericht der Stad en Heerlykheid *Gent* gewezen, appelleerd men aan Schepenen der Stad *Zutphen*; Zynde aldaar den 26. Augustus 1732., in zaake van de Heer Johan de Cock van Delwynen *nomine uxoris, contra* de Heer Adriaan Menten, nog erkend en de exceptie *desertie appellationis* geadmiteerd, welke sententie den 28. January 1733, in *senatu* is gepronuntieerd. En wanneer op den 23. Augustus 1730. in zaake van Hendrik Hannibal *contra* W. van Triest Acte van Appel na den Hove Provinciaal was geïnterponeerd, is het Appel gedefereerd, dog niet direct na den Hove, maar aan den Schepenstoel der Stad *Zutphen*; werwaards de zaak

16. zaak is overgebracht geworden. De Heerlykheid *Batenburg* heeft, volgens de Land-Rechten, by den Heere van *Batenburg* gemaakt d. d. 4. November 1534. en 1. May 1547. en *Protectorium* van Keizer Ferdinand den II. de d. 9. October 1628. een Appel-Gericht aan de *Brugge van Batenburg*: Zynde ook by Sententie van den Hove d. d. 21. April 1628., in zaake van den *Momboir* dezer Landschap *contra* den Heer van *Batenburg* verstaan; " dat, aangaande *Batenburg*
- „ tgebruik van t'appelleren van den Gerichte aldaar
- „ aan de *Brugge van Batenburg* voor Lheenmannen
17. „ zal mogen worden gecontinueerd; Ende belangen-
- „ de die Gerichten van *Horssen* en *Leur*, erkend en
- „ verklaard 't voorf. Hof, dat de Heer Gedaagde zyn
- „ gepretendiert recht van Appel van denzelven Ge-
- „ richte, den rechten niet genoeg te hebben bewe-
- „ zen, gelyk zyn E. by die Resolutien van de Heeren
- „ Staaten dezès Furitendombs ende Graaffschaps, in
- „ dato zoo van den 17. Maart 1618. als 7. July 1618.
- „ geordonneert was te doen, en dat over zulks die
- „ Appellen van dezelve Gerichten van *Horssen* en
- „ *Leur* zedert Martio 1618. geinterponeerd, en die
- „ vorder zouden mogen vallen, by provisie zullen wor-
- „ den geintroduciert ende vervolgt aan het ordinaris
- „ Hooft-Gericht van *Maas* en *Whaal* te *Borghaa-*
18. „ ren. " Welke geallegeerde 'sHoves Resolutie schynd
- te veronderstellen dat 't Appellations gericht voor *Maas*
- en *Whaal* destyds te *Burghaaren* onder den naam van
19. Hooft-Gericht plagt gehouden te worden. Gelyk
- aldus oudstyds in *Over-Betuwe* van Sententien by de
- Banken aldaar gewezen aan de *Praaſt* kon geklaardt
- worden, alwaar de Hertog of zynen Raad eenmaal
- 'sjaars moest zitten, als wanneer de geenen, welke zig,
- by Gerichts-vonnissen bezwaard vonden, aldaar komen
- konden; en zulks moest geschieden eer de Amptman
- iemands lyf of goed aan de Banken kon afwinnen.

Land-Br. van Over-Betuwe in 't Pl. B. App. Coll. 38. & 43.; waar omtrent den 30. *Maart 1626*, by de Landschap, op Requeste van den Amptman is verstaan; " dat die van het Nymeeegschen Quartier zou-
 „ den beramen een reformatie ende orde van zeker
 „ uitschot alléén van negen of tien Edelluyden, tot
 „ vermindering van onkosten, te verkiezen uit den
 „ Ampte zelfs ofte neestgezetenen, ende geenzints
 „ uitheemsche, die der Landen *Wetten* en *Costumen*
 „ kundig zyn, om zulks gedaan zynde, over de dag-
 „ gelden verder gedisponeert te worden, wat billyk
 20. „ is." Even zoo moesten ook oudstydts in *Neder-Betuwe* Amptman en Richteren drie maalen 'sjaars ter Klaring zitten op eenen Sondag aan de Kerken te *Kesteren* of *Zoelen*, of aan andere Kerken, die den Richter goedvond. Zie *Land-br. van Neder-Betuwe Pl. B. App. Col.* 47. Dog in plaatze van welke Hooft-bank en Klarings-gerichten zedert 't Appel aan den Hove Provinciaal is ingevoerd. Over de Appel-Ordonnantie, welke tot ons bestek niet behoord, kan nagezien worden, *Schraff in Comm. ad Jus Velav. Cap.* 23. Zie ook over de materie van Appellen, *Sande Decif. Frif. lib.* 13.]

21. [*Een goed Bezaat ende een kwaad Ontzaat.* By veele Gerichten is het in gebruik, dat in de Sententie worden geinfereerd, eerst de wederzydsche genomene Conclufien, en dat by het *dictum* der sententie word gerepeteerd dat geene, waar in den Verweerder word gecondemneerd; dog onder dit Land-Recht is het gebruikelyk, dat de Conclufien van Parthyen geinfereerd zynde, alleen gezegt word, dat 'er een *goed* of *kwaad Bezaat* of *Ontzaat*; *Peinding* of *Pandkering*; *In- of Uit-leiding* is geschied; ten waare de Eifch van den Aanlegger, by 't Gericht, na bevind van zaaken, werd gelimiteerd ofte gealtereerd en geinterpreteerd;
 en

en zulks met of zonder adjudicatie van kosten: En kan een Verweerder, welke geabfolveerd is, zyne schade dan by declaratie vervatten en overgeven; terwyl het hem ook geoorloofd is, zoo hem geene cautie is gesteld geweest, by Beschut te procederen op de Goederen van den Aanlegger, om daar aan te verhalen, het geen hem na ingediende declaratie, by taxatoire sententie, zal worden toeërkend: want dat alhier alléén gesproken word, dat als een kwaad Ontzaat geschied is, by Beschut mag voortgeprocedeerd worden, komt daar van daan, dat, volgens *Land-Recht Tit. 10. Art. 1.* voorondersteld word, dat wederzydsch de Cautien, voor aanvang des Proces, behoorlyk zyn gesteld, en een Verweerder of voor de kosten of voor de schaden nadere taxatoire sententie bekomen moet, welke mede recht van Beschut heeft.]

[*Tit. 4.* In den druk van 1686. staat *Tit. 3.*, dog is te recht veranderd. Zie *Tit. 4. Art. 12.* Alle Termynen van executie, waar van in dezen Titul gehandeld word, zyn in faveur van verlegen Parthyen geintroduceerd om voor te komen, dat derzelve Goederen niet al te schielyk, tot hunne groote schade en affront, zouden gedistrahceerd worden, wanneer zy al te zeer in den tyd waren bepaald; waaromme zoodane termynen niet konnen worden geanticipeerd. Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 8. n. 9.*]

A R T. II.

Als binnen den behoorlycken Termyn geen Pandtkeringe, ende daer van by den Schoutus Relatie of Gichtinge geschiedt

is, sal den Impetrant van den Richter verfoecken, dat den gecondemneerde of gecontumaceerde het beschut werde aangeboden, 't welck is een waerschouwinge van de aenstaande werckelycke Executie, soo hy binnen drie dagen syne gereede, ende binnen ses weecken syne ongereede Goederen daer van niet beschut met gelt of beter recht.

A R T. III.

Op gelycke maniere biedt men het beschut aen, wanneer men by Peyndingh, als een Ingangh van Rechten, geprocedeert heeft, ende dat daer tegens binnen be hoorlycken tydt geene Pandtkeringe geschiedt, ofte dat by Sententie als vooren verstaen is eene quade Pandtkeringe gedaen te zyn.

I N H O U D.

1. *Verskillende Pradyk omtrent het relateren wegens verzuimde Pandtkering.*
2. *Voorbeeld van een Beschut.*
3. *Wat door beter recht te verstaen zy.*
4. *Voorbeeld van Oppositie tegen Beschut, uit kracht van voorige Peinding geinterponeerd.*
5. *Redenen van Oppositie tegen Beschut uit kracht van Sententie aangeboden.*
6. *Voorbeeld van zoodane Oppositie.*
7. *Opposant tegen Beschut behoefd niet te configneren.*
8. *Voor dato van 't Land- Recht was de Termyn van Oppositie zes weecken en drie dagen.*
9. *Wanneer Sententien verwylen.*

1. [*By den Scholtus relatie.* Als binnen den termyn, hier voor *Tit. 3. Art. 9.* opgegeven, geene Pandtkering geschied, word daar van, zoo veel de Ampten van Tusschen Maas en Whaal, Over- en Neder-Bejtuwe aangaat, attest by den Scholtus, met wien de Peinding geschied is, gelicht; dog in den Ryke van Nymegen by den Landschryver; in het Neder- Ryksche Wald, by den Waldschryver, en in de Heerlykheden en Gerichten by de resp Secretarien; zie hier voor *Tit. 4. Art. 1.*]

2. [*Van den Richter verzoeken dat het Beschut worde aangeboden.* De Impetrant het attest van geene gedaane Pandtkering gelicht en eene Acte van Beschut ingesteld hebbende, houd by den Richter aan, om het Beschut te rekenen, het welk, zoo den Richter blykt, dat de Insinuatie van de Pandting behoortyk geschied, en, daar tegens, geene Pandtkering ondernomen is, door denzelven niet mag verweigerdt worden, en het welk op gelyke wyze geschied, als van de Actens van Peindinge gezegt is: zynde gemeenlyk van zoortgelyken inhoud.

” Met N. N. oirconc Gerichtsluiden onderbenoemd,
 ” bied A. uit kragt van Bezaat van den - - - - en
 ” opgevolgde Peinding van den - - - - , waar te-
 ” gens, binnen den behoortyken termyn Land-Rech-
 ” tens, geen Ontzaat of Pandtkering gedaan of onder-
 ” nomen is, (*ofte, in het cas van den eersten en derden*
 ” *Articul, uit kragte van Sententie des Gerichts van*
 ” - - - - van den - - - -) ten allen Rechten het
 ” Beschut aan op alle zoodane gereede en ongereede
 ” Goederen, Actien en Crediten geene van dien gere-
 ” serveerd of uitgezonderd als B. onder het Kerspel
 ” N. N., en voorts in den Alingen Ampte - - - -
 ” eenigzints is hebbende, ten einde daar aan te verha-
 ” len het effect en conteneue van voors. Bezaat, *quo*

„ *relatio*, (ofte den inhoud van voorf. fententie, *quo*
 „ *relatio*) *cum expensis* ofte &c. Actum oircond
 „ Gerichtsluiden &c. ”]

3. [*Met geld of beter recht.* Het *Land-Recht van Zutphen Tit. 8. Art. 1.* en *Stad-Recht van Zutphen Tit. 19. Art. 5. et 6.* noemen *beter recht*, het geen by dit *Land-Recht*, in den voorgaanden *Titul* onder de benaming van *Noodtsinning* voorkomt: dog de letterlyke betekenis der woorden *beter recht* brengt mede, dat voor redenen van oppositie tegen het *Befchut*, het welk tot vervolg der *Peinding*, waar tegen geen *Pandtering* was gedaan, word aangeboden, moeten aangenomen worden alle zoodane middelen van *defensie*, waar mede de *Verweerder* kan aantonen in *zyne fustenne*, boven den *Aanlegger*, gefundeerd te zyn: Terwyl de zin der woorden *beschutten met beter recht* teffens mede brengt, en ook aldus *in praxi* word begrepen, dat de *Oppofant*, by 't doen der *Oppositie*, die middelen, waar op hy *zyne defensie* meend te bouwen, duidelyk moet uitdrukken. Hier van ftrekke tot een voorbeeld de volgende *Acte van Oppositie* tegen *Befchut* uit kragt van voorgaande *Peinding* geïnterponeerd.

4. ” Met N. N. oircond Gerichtsluiden N. & N.
 „ doet B., ten allen Rechten oppositie tegen
 „ zoodane *Befchut* als A. den - - - - heeft
 „ aangeboden op alle zoodane *gerede* en *ongerede*
 „ goederen als B. onder het *Kerfpel* - - - - is
 „ hebbende en bezittende, ten einde daar aan *pretenselyk*
 „ te verhalen, (*Inhoud van den Eifch.*)
 „ Om redenen dat de *Oppofant*, door deszelvs *absentie*,
 „ geen kennisse van de *geëntameerde* en *geprosequeerde*
 „ *Procedure* gehad, maar alnu eerst bekoemen heeft.
 „ Dat de *eifch* en *vordering*, by *Bezaat* gedaan en tot
 „ *Befchut* vervolgd, is *illiquid*, en, op
 „ verre

„ verre na, zoo veel niet bedragende, als daar by ge-
 „ eischt is. Dat Oppofant ook, tegens dien eifch een
 „ wedervordering heeft, welke liquid en fpruitende is
 „ uit hoofde van geleverde Koopmanschappen, ter
 „ fomme van - - - - Dat Oppofant bereid is om
 „ dadelyk, na dat de vordering van Impetrant zal zyn
 „ liquid gemaakt, aan hem te betalen, het geen be-
 „ vonden zal worden aan denzelven te competeren:
 „ Zynde Oppofant bereid zyne wedervordering, voor
 „ zoo veel nodig, aan den Gerichte, ten fine van li-
 „ quidmaking over te geven, by aldien daar op eenige
 „ bedenking vallen mogte; en voorts om andere rede-
 „ nen, ten dage dienende nader en breder te deduce-
 „ ren. *cum expensis*. Ofte

5. Dog daar in het flot van den derden Articul gezegt
 word, dat op gelyke manier het Befchut aangeboden
 word, uit hoofde van ergaane Sententie, en in zulken
 gevalle de middelen van defenfie reeds, by 't behan-
 delen der zaak, zyn bygebragt, ofte hadden behoren
 bygebragt te worden, en over dezelve is erkend, zoo
 kunnen gevolglyk tegen zoodanig Befchut alléén zulke
 redenen gelden, die voldoende zyn om de executie te
 ftuiten. Als Noodtfinning; wanneer de *formalia* by
 't interponeren van het Befchut niet waren geobfer-
 veerd; wanneer de Verweerder fustineerd aan de Sen-
 tentie voldaan te hebben; ofte dat dezelve niet tegens
 hem zoude kunnen geëxecuteerd worden, &c. Ge-
 lyk zulks is af te nemen nit de *Rechten van 't Over-
 Quartier 5. deel 17. Tit. §. 3. n. 4.* en *Stad-Recht
 van Elburg Cap. 7. Art. 7.*]

*Voorbeeld van Oppofitie tegen Befchut,
 uit kragt van Sententie aangeboden.*

6. [" Met N. N. oircond &c. doet B. ten allen rech-
 „ ten, Oppofitie tegens zoodane Befchut, als A. op
 „ den

- „ den - - - - uit kracht van 'sHoves Sententie d.
 „ d. - - - - op de gerede en ongerede goederen
 „ van Oppofant heeft aangeboden, en by welke Sen-
 „ tentie de Oppofant is verklaard gehouden te zyn,
 „ ten behoeve van executant te stellen, behoorlyke
 „ en fufficiente Cautie *pro futuro judicato*; om rede-
 „ nen dat door Oppofant reeds, door het stellen van
 „ meer dan fufficiente Cautie *pro futuro judicato*,
 „ met verband van ongerede Goederen, werkelyk is
 „ voldaan; en verdere redenen, welke d'Oppofant,
 „ inval Impetrant mogte onderftaan Hem over deze
 „ Oppofitie voor den Hove Provinciaal, aan wien al-
 „ léen de erkenenis, tuffchen executie en oppositie,
 „ competeerd, te citeren, ten dage dienende, nader
 „ en breder te deduceren; *cum expensis*. Ofte &c.
7. Zynde voorts hier by te remarqueren, dat een Op-
 pofant tegen Beschut niet verplicht gehouden word tot
 Confignatie, wanneer hy zig binnen de *fatalia* van
 het Beschut in Oppofitie fteld; maar wel, wanneer hy
 naderhand zig tegen de werkelyke executie verzet;
 waar over nader op Art. 11. zal gehandeld worden.]
8. [*Zes weeken.* Voor dato van het Land Recht
 was de termyn om *Oppofitie* tegens het *Beschut*, of
Pandtkering tegen *Panding executiev* te doen, *zes*
weeken en drie dagen; als uit de weten der *Aclens*
 van dien tyd blykt.]
9. [*By sententie.* Mids dat zulks gefchiede binnen
 jaar en dag na de pronuntiatio derzelve, aangezien an-
 ders Sententien, waar mede men jaar en dag ftil ge-
 ftaan heeft, daar door verwylen; ingevolge *Tit. 23.*
Art. 7., waar van egter Sententien by 't Hof Provin-
 ciaal dezès Furfendoms zyn uitgezonderd, voor welke
 men, binnen een dardendeel van honderd jaaren, Be-
 fchut mag doen. *Tit. 4. Art. 13.* Ook hebben de
 oudfte

oudste en kundigste Rechtsgeleerden en Practizyns alhier gefustineerd, dat 't zelve in het Neder-Ryksche Wald, omtrent Sententien aldaar geweest, ingevolge overoude Costume, mede heeft plaats gehad; zie voorts Aantekening op *Tit. 4. Art. 13. n. 1.*]

A R T. IV.

Naer omloop van drie dagen na de voorfz. Insinuatie, autoriseert en last den Richter op aanhouden van den Impetrant den Schoutus of Onderfchoutus, om de gereede Goederen van den verwonnen Debiteur in Executie te nemen, mits leverende geldt of pandt.

I N H O U D.

1. *In de Graaffchap Zutphen kan, met voorbygang van 't gereede, 't ongereede in verwin genomen worden.*
 2. *Ook binnen Nymegen.*
 3. *Dog niet na Land Rechten.*
 4. *Voorbeeld van een Alde van Executie.*
 5. *Gereede en Ongereede kan te gelyk in verwin genomen worden.*
 6. *In welke ordre de Executie behoort te geschieden.*
 7. *Wanneer de Executant verplicht is aan geprivilligeerde Crediteuren uitkering te doen.*
1. *[Naar omloop van drie dagen. Volgens Reglement der Graaffchap Zutphen d. d. 25. November 1772. Cap. 6. Art. 16. staat het aan een Crediteur vry,*

- vry, om, indien zyn agterwezen van belang is, voorby gaande het gereede, de ongereede Goederen van den Debitteur te executeren en in te winnen, ten waare de geëxecuteerde genoegzaame *mobilieria* mogte aanwyzen, en verzoeken dat dezelve eerst zouden worden geëxecuteerd; het welk geschieden moet, zoo den Executant geen speciaal onderpand gesteld is. Binnen Nymegen word, in cas van gestelde onderpand, dikwils, na dat de termyn van Beschut verstreken is, het ongereed, zonder zig met de executie van het gereede te bekrodigen, in verwin genomen: het welke aldaar ook onderscheidene ryzen aan Crediteuren, uit kragt van sententien executerende, is toegestaan. Zie *Raads-Resol. d. d. 5. Maart en 21. May 1679. 23. February 1681. en 19. January 1687.* Volgens dit Land-Recht moet egter de executie op het gereede voorgaan, op dat, na distractie van hetzelfde, blyke of, en hoe veel, 'er te kort komt, en een Debitteur dus gelegenheid hebbe om zyn ongereed van het verwin te bevryden. De drie dagen na de Insinuatie derhalven verlopen en geene oppositie, ten aanzien van het gereede, geschied zynde, licht de Impetrant Attest by den Landfchryver of Secretaris, dat geen Oppositie gedaan is, op vertoning van welk attest, de Officier verpligt is aan den Executant te verlenen eene acte van zoortgelyken inhoud.
4. " Vermids na voorgaande Bezaat en Peinding, waar
 „ tegens geen Pandtkering is geschied, A. op den - -
 „ Beschut heeft aangeboden aan alle gereede en ongereede
 „ Goederen van B. onder - - - - woonagtig,
 „ om daar aan te verhalen (Contenue van Bezaat,
 „ Peinding, Sententie) en dat my Amptman (Richter)
 „ is gebleken, dat tegens dat Beschut, binnen
 „ de *fatalia* Land-Rechtens, aangaande de gereede
 „ Goederen, geen Oppositie is gedaan; En
 „ het onnodig en onnut zoude wesen, verwin
 „ op

- „ op gereed te obtineren, zonder dat de dadelyke
 „ executie volgde; zoo is het, dat ik, op aanhouden
 „ van voorf. Impetrant A., authorifere en lafte den
 „ Scholtis N. N., om de gerede Goederen van voorf.
 „ verwonnen Debiteur in executie te nemen: dezelve
 „ na omloop van drie dagen, op aanhouden van den
 „ voorf. Impetrant (na dat alvorens daar van de vei-
 „ ling in de Kerke 24. uuren te vooren gepubliceerd
 „ zy) in 't openbaar te verkopen, en de Gelden daar
 „ van provenierende aan den Executant, tegens be-
 „ hoorlyke Quitantie uit te tellen. Actum &c.”
5. Ondertuffchen is door het gebruik, in de Praetyk aan-
 genomen, dat de Executant dikwils met de executie van
 het gereed wagt, tot dat de Termyn voor het ongereed
 mede verlopen zy, nemende dan gereed en ongereed
 te zamen in verwin, *ten einde, by insuffisance van het
 gereed, op het ongereed te verhalen, het geen bevon-
 den zal worden te kort te komen.* Hier door word
 het ongereed als *in salvo* gebragt, en voorgekomen,
 dat niet zomtyds de Debiteur, over de executie van het
 gereed disput moverende, inmiddels het ongereed aan
 een tweede Crediteur in vrywillig verwin overgeve; of
 ook een tweede Crediteur, hangende het disput over de
 executie van het gereed, den eerften inmiddels met het
 het verwin op het ongereed voorkome; gelyk dit alzoo
 fchriftelyk is geadvifeerd by Mr. Joh. Mich. Roukens *den*
6. Febr. 1766., en ook de Praetyk op Veluwe daar
 mede zamenftemt, volgens Schraff. *ad Reform. Velav.*
Cap. 13. Art. 3. n. 3.]
6. [*Mids leverende geld of pand.* Deze woorden zyn
 betrekkelyk tot den Schout, aan wien daar mede word
 voorgefchreven de executie in diervoegen te werk te
 ftellen, dat hy eerft omzie of 'er by den Debiteur geld
 genoeg word gevonden om den Crediteur te voldoen,
 en dat hy, by gebrek van geld, zoo veel gerede Goe-
 deren

deren tot pand haale, als genoeg is om 'er de executie aan te volbrengen. Zie *Rechten van 't Over-Quartier 5. deel Tit. 17. §. 2. n. 2.* Het welk is overeenkomstig de gemeene Rechten, die willen, dat de executie op de kortste en minst kostbaarste wyze worde gedaan. *L. 15. §. 10. ff. de re jud.*; waarom ook, wanneer de Debitur geld onder een derde gedeponeerd hadde, hetzelfde moet worden gelicht. *L. 15. §. penult. et ult. cod.* Zie ook gez. *Reglement der Graaffchap Zutphen Cap. 6. Art. 5.* en vergelyk *Nederl. Adv. 2. deel Conf. 81. & 82.* *Schraff. ad Consuet. Velav. Cap. 13. Art. 3. n. 2.* *Peresius ad Cod. de Execut. rei judicat. n. 9.* Dog, by aldien 'er geene Gelden gevonden worden, moet de Scholtis zoo veele panden haalen als nodig zyn, en dezelve na een derde plaats doen brengen, op dat den Debitur geen gelegenheid gelaten word, door het verbrengen der Goederen de executie *illusoir* te maken; zynde in de Graaffchap Zutphen de nabuuren verplicht den Schout, in het vervoeren der Goederen te assisteren, zie gez. *Reglement dict. Cap. Art. 6. & 7.* De Goederen, alzoo in zekerheid gesteld, worden, in cas van geene inlofing, na omloop van drie dagen verkogt, en de penningen daar van komende, door den Schout aan den Executant op zyn quitantie uitgeteldt, om te strekken in voldoening of mindering van zyne vordering, zonder dat een Schout voor eigene vorderingen iets mag inhouden, als alleen wegens Salaris en verschot, hem, ter zaake van de executie, competende. *Anth. Matth. de Auction. Cap. 15. n. 7. & 8.* Op Veluwe heeft het plaats, dat, als 'er geene Koopers gevonden worden en de Panden geen geld kunnen gelden, de Executant dezelve, tegens behoorlyke taxatie van Schout en Gerichtsluiden mag na zig nemen. *Schraff. Vel. Pract. pag. 148.* En in de Graaffchap Zutphen is aan die van de Gerichte of haare

haare Suppoosten expreffelyk verboden geene geëxecuteerde goederen aan zig te mogen koopen, op poene van nulliteit en arbitrale Correxie. Zie gez. *Reglement* 7. *dict Cap. Art. 4.* De Executant de gelden van de verkogte Panden, invoegen gezegt, ontfangen hebbende, is niet verpligt aan de Crediteuren, die anderzints ftilzwygend recht van præferentie of legaal Hypotheecq zouden gehad hebben, zelfs voor geene doodfchulden, eenige uitkering te doen, by aldien dezelve de executie hebben doen voortgaan, zonder zig aan te geven of behoorlyk te doen protefteren; dat „ zy in de executie der Goederen niet verder of anders confentieren en dezelve haaren voortgang zullen doen gewinnen, als onder voorbehoud van hun recht van præferentie op de koopspenningen, als zy thans op de goederen zelve zyn hebbende; met verdere requiftie dat de penningen ter concurrenter fom, of *casu quo* de waarde in Goederen voor dezelve, onder den Schout zullen verblyven, ten einde de proteftanten hunne fchulden daar uit, zullen kunnen ontfangen, en, in cas van verwygering, dat die gelden of goederen, voor het agterwezen en kosten, onder den Schout zullen blyven geconfigneerd, tot dat deswegen zal zyn erkend. ” Want na dat de goederen weggehaald, gediftraheerd, de geldert daar voor ontfangen, en in de macht van den Executant gekomen zyn, heeft niet alleen plaats het *Paræmie*; *Meubelen hebben geen gevolg*; maar is het ook Rechts, *quod ex pluribus Creditoribus is præferatur, cui pignus mobile traditum est*; gelyk met meerderen te zien by Schraff. *Adv. 2. deel Conf. 88.*; die aldaar ook aantoonde, dat het *judicium præferentiæ*, tuffchen Crediteuren, met relatie tot het gereede, alléén maar kan plaats vinden, in cas van een verlaten of defolaten Boedel. Zie ook *Tit. 27. Art. 6. & 7.* en *Art. 28.* Terwyl een Landheer, Pachter van 's Lands Imposten en

anderen, aan welken een stilzwygend recht van præferentie competeerd, na gedaan protest als voorf., hun recht, in cas van Contradictie, by eene byzondere instantie op de gelden of goederen zouden moeten vervolgen. *Tit. 27. Art. 9. infra.*]

A R T. V.

Wel verstaande nochtans, dat men eetende Panden gewoon is tot den tydt van de Verkoping te laten ter plaatse, daar deselve zyn, ten zy dat 'er redenen waren van suspicie, dat den Ge-executeerden de voorfz. Panden soude verbrenghen, in welcken cas deselve met goedvinden van den Richter door den Scheutus of Onder-Schoutus in verseeckeringe genomen worden.

I N H O U D.

1. *Zomtyds word het Vee in de weyde gelaten; zomtyds niet.*
 2. *Schouten moeten hun verzuim in de executie verandwoorden.*
1. [*Te laten ter plaatse.* Het zy in de weyde of op de stal, om dat aldaar met vry minder kosten dan in een herberg kunnen verpleegd worden, ten waare het vee mogt lopen op een ander territoir, als daar den verwonnen Debiteur woond, en de executie gedirigeerd word; wyl het als dan opgehaald en gebragt word

word ter woonfede van den uitgewonnen Debituur alwaar het vee eigentlyk moet gerekend worden te wezen, ten waare het onder het ander territoir mede was vastgemaakt. Uit de speciale bepaling, ten opzigt van eetende panden *van dezelve te laten ter plaats* &c. is blykbaar, 't geen reeds *ad Art. preced.* was aangemerkt, dat de andere gereede effecten niet behoren gelaten te worden, ter plaats daar dezelve zyn, maar dat die in verzeekerde bewaring moeten worden gesteld,

2. en zoo van die Goederen, door verzuim of nalatigheid van den Schout, op wien de autorisatie verleend is, eenige kwamen te vermiffen, zoude hy daar voor moeten verantwoord en vergoeding doen. Groenew. *ad L. 3. Cod. de sportul. et sumpt.* Wanneer en in welke gevallen zodane vergoeding al of niet plaats heeft, heeft, daar over kan in het breede gezien worden by Peck. *van Bezetten 44. deel* en S. van Leeuwen *aldaar in Not.*]

A R T. VI.

Als den Ge-executeerde binnen drie dagen daer na den Verwinhebber niet te vreden stelt, soo worden op aenhouden van den Verwinhebber de ge-executeerde gereede Goederen in het openbaer verkocht, mits dat alvorens daer van de veylinge in de Kercke of andersints vier-en-twintigh uyren van te vooren gepubliceert zy.

I N H O U D.

1. Hoe de Executant, ten opzigt der aangewende kosten, te vreden gesteld word.

G g 2

2. Obl-

2. *Obligatien, of schoon in ongereed gevestigd, behoren onder gereede Goederen.*
3. *Ordre, by de verkoping, te houden.*
4. *Exces in de Executie geschiedende, tegens wien actie competeerd.*

1. [*Te vreedden seld.* De Executie aldus begonnen zynde kan dus niet anders worden gestuurd, als door betaaling zoo wel der aangewende kosten als der principale schuld, ofte, wanneer de geëxecuteerde nog wettige redenen van Oppositie meende te hebben, door configuratie der geëischte schuld, en allegatie dier redenen; waar over nader op *Art. 11.* zal gehandeld worden. Dog vermids de kosten als dan nog illiquid zyn, zoude het ook genoeg zyn, dat een Debiteur de hoofdsom betaalde en zekeren stuiver gelds, tot voldoening der kosten, offereerde en by non acceptatie consigneerde, onder de clausule *de addendo*, tot dat de kosten zouden zyn getaxeerd, mids de goederen de executie subjeet latende, en, zoo 'er zig redenen toe opdeden, borgen voor de waarde van dien stellende; op dat de Executant door het opheffen of surcheren der executie van geen erger conditie konde worden.]

2. [*Cerede goederen.* Obligatien en Rentebrieven in ongereede Goederen gevestigd worden, onder dit Land-Recht, voor roerend goed gehouden, waar voor wel tot securiteit onroerend goed als een onderpand gesteld is, het geen daar voor kan worden geëxecuteerd, terwijl egter de actie, uit hoofde derzelve compererende, alleenlyk strekt om met geld te worden afgedaan, gelyk ze *Tit. 20. Art. 10.* ook personele Obligatien genoemd worden; zynde ten dezen opzichte onderscheiden van Erspachten en Thynsen, waar voor niet alléén het goed verbonden is, maar welke een directen eigendom aan het goed influiten, en daarom ook als ongereed

reed moeten worden getransporteerd. *Adde. Tit. 31. Art. 42.* Zoodane Obligatiën kunnen dus ook mede by de executie der gerede Goederen verkogt worden, het welk, na voorige bekendmaking by billetten, gewoonlyk in een herberg geschied; of zoude ook de Executant, die effecten uitgewonnen hebbende, de sommen daar in vervat, na inhoud der Rentverschryvingen, van de Debiteuren kunnen invorderen.]

3. [*In het openbaar verkogt.* Omtrent de verkoping der gerede Goederen word gemeenlyk geobserveerd, dat den geëxecuteerden afgevraagd word, welke Goederen hy het eerst wil hebben verkogt, en dat men na die aanwyzing zig gedraagt: Dog zoo de geëxecuteerde zoodane aanwyzing verweigerd te doen, verkoopt de Schout, het geen hy goedvind. *Waffen. Pract. jud. Cap. 22. §. 18.* Observeerende egter dat tot het laatste gespaard worden, de instrumenten en zaaken tot den Akkerbouw, en, in het generaal, alles wat tot iemands broodwinning strekt. *Waffen. ibid. n. 39. A. Matth. de Auctionib. lib. 1. Cap. 6. n. 20.* Anderzints worden dezelve versoond; en worden altyd buiten verkoop gehouden de dagelyksche klederen van de Debiten.
4. By aldien een Schout de maat van de Executie te buiten gaat, zoo is hy zelve tot vergoeding van de kosten, schaden en interessè gehouden, zonder zig met last van den Executant te kunnen dekken, om dat hy zelve weten moet, wat in de uitvoering van de Executie te doen heeft, en hoe ver zyn magt strekt. Dog zoude de geëxecuteerde ook actie kunnen institueren, tegens den geenen, die de Executie heeft laten doen, als 'er van den gegeven last blykt, het geen andere zelve toestaan, of schoon hy dat exces niet had geordonneerd, voorbehoudens zyn regres tegens den Executeur. *Waffen. Pract. jud. Cap. 22. n. 17. Schraff. Vel. Practif. pag. 145.]*

ART. VII.

De Fatalia van het beschut aengaende d'ongerede Goederen omgekomen zynde, biedt den Verwinhebber de Koop van 't verwonnen Goedt aen den Richter, die dan deselve Koop ten behoeve van den Heer kan aen sich houden, of deselve aen den Verwinhebber overlaten datelyck of binnen ses weecken.

I N H O U D.

1. *Na omloop van de Fatalia word zelfs geen reliev geadmitteerd.*
 2. *Welk effect het Verwin oudstyds had, en welke formaliteiten daar by te pas gebragt wierden.*
 3. *Akte van Koopbieding.*
 4. *Waarom de koop van het Goed den Richter word aangeboden.*
 5. *Akte van Overlaat van Koop.*
-
1. [*De Fatalia van het Beschut.* Deze laatste Termynen om zyne Goederen te behouden worden *Fatalia* genoemd, wyl na omloop van dezelve geene oppositie toegelaten, nog *reliev* geadmitteerd word: Blyvende den uitgewonnen Debiteur alléén over, om, binnen de jaaren van redemptie het goed te lossen, of anders, zoo hy vermeend, dat het te onrecht in Verwin genomen is, de Verwinhebber, by eene separate instantie, daar uit te sleiten.]
 3. [*Biedt den Verwinhebber den koop van het verwonnen*
wommen

wonnen goed aan den Richter. Volgens de oude Landrechtelyke Gewoontens, wierd de geen, die een goed had opgewonnen, na verloop der jaaren van redentie, waar van op den volgenden Titul gesproken word, Eigenaar van hetzelfde, zonder tot eenige verrekening gehouden te zyn. *Pl. B. I. deel Prelim. Col. 12. Art. 22. en App. Col. 112. in med.*; en om eene quafi of figurative koop en transport van zoodane verwonne parceel te bekomen, wierden daar omtrent deze of soortgelyke solemniteiten gebruikt, dat de Verwinhebber compareerde voor den Richter en Gerichtslieden, en kennis gaf van zyne vordering en gemaakt verwin: Dat de Richter daar op vroeg, of 'er iemand was die, zoo veel geld op het Goed leenen wilde, als de Eisch kwam te bedragen, met byvoeging dat den Heer het anders verkopen en aan den hoogsten penning brengen zoude. Vervolgens vroeg de Richter of 'er niemand was, die het goed kopen wilde, waar op een persoon, welke de Verwinhebber met zig gebragt had, en die *infra pag. 196. ook Koopman* genoemd word, antwoordde, *dat hy het kopen wilde.* Aan dezen persoon vroeg den Richter verders, wat hy daar voor geven wilde, en dezelve antwoorde, *zoo veel als waar voor het Goed gepeindt is, en de schaden, die met regt daar op gegaan zyn*; vervolgens vroeg de Richter of 'er niemand was, die 'er meer voor geven wilde, en als 'er niemand was, die meer boodt, vroeg de Richter eindelyk aan de Schepenen, wat hy verder doen zoude, welke daar op wezen, *dat de Koper den koop aan den Heer bieden zoude.* Deze koop, waar van nu deze Articul spreekt, wierd dan door den Koper aan den Richter geboden, die dezelve wygerde aan te nemen, maar aan den Koopman liet, welke Koopman denzelven koop wederom aan den Verwinhebber overgaf, die dan in de possessie gesteld wierd, en den Heer van den Lande tot een whaar had.

Zie Schraff. *Cod. Gebr. Zutph. 2. deel pag. 381.*
 van Alen *Beschryving der Stad Grave etc. 2. deel*
pag. 949. Deze formaliteiten worden nog wel ge-
 deeltelyk gebruikt en daar van onderscheidene Actens
 gemaakt, of alles in eene Acte gecompheendeerd,
 het welk meest van den Verwinhebber afhangd; zyn-
 de de Acte van Koopbieding van soortgelyken In-
 houd.]

Acte van Koopbieding.

3. " [Compareerde voor N. N. Amptman, oirconcd Ge-
 richtsluiden nabenoemd, A. geassisteerd met deszelys
 " Koopman C., en heeft met de navolgende Actens ver-
 " toondt, dat hy op den - - - - by Bezaat had gepro-
 " ceedeerd op alle zoodane gereede en ongerede Goede-
 " ren, Actien en Crediten geene van dien gerefer-
 " veerd of uitgezonderd, als B. onder - - - - eenig-
 " zints is hebbende, ten einde daar aan te verhalen
 " eene summa van &c. &c. Welke Bezating by
 " Peinding van den - - - - en Beschut van den - - - -
 " vervolgd, en van ieder derzelve Actens, behoor-
 " lyke Insinuatie is gedaan geworden, zonder dat te-
 " gens hetzelfde Beschut *intra terminum* Oppositie is
 " ondernomen; waarom den Comparant ingevolge
 " *Land-Recht Tit. 12. Art. 8.* aan my heeft aan-
 " geboden den koop van 1° Huis, Hof, Schuur
 " en bygehorende Bouw- en Weylanden, te zamen
 " groot &c., voor zoodane eisch als by voorf. Actens
 " breder vermeld; welke koop ik ook niet hebben
 " wilde, maar gaf dezelve over aan voorf. Koop-
 " man C., voor al zulken eisch als voorf.; wien vol-
 " gens de Koopman begeerde een Vonnis, wie hem
 " in koop een Whair wezen zoude met recht, en
 " wierd daar op gewezen den Heer van den Lande
 " of een Richter in der tyd van 's Heeren wegen.
 " Daar-

„ Daarmee belove ik Amptman, in naame als
 „ boven den voorf. C. in koop een Whaar te zyn,
 „ met recht hem, daar in te vryen en te whaaren,
 „ zonder argelift. Actum ten overftaan van N. &
 „ N. als Gerichtsluiden den -]

4. [*Ten behooven van den Heer kan aan zig behou-
 den.* Wyl dikwils voor klein geld groot goed wierd
 opgewonnen, tot merkelyk nadeel van Debiteuren,
 welke buiten 'sLands of afwezig waren, *Pl. B. Ap-
 pend. Col. 112. in med.*, zoo konde de Richter aan
 den Schuldeifcher zyne vordering en fchade met recht
 uit de penningen, welke hy van den Heer van den
 Lande onder zig had, betalen, en het verwonne goed
 na zig nemen, ten einde de uitgewonne Debiteur, als
 hy wederom te Land kwam, of anders in ftaat raakte
 zig aan den Heer konde addresseren, en inlofing van
 het Goed verzoeken: wyl de Heer zig daar mede
 niet zoekt te verryken.]

5. [*Over te laten.* De overlaat van koop gefchied
 eigentlyk door den Koopman, aan den Verwinhebber,
 by zoortgelyke Acte.]

Overlaat van Koop.

„ [Compareerde voor N. N. Amptman, oirconcd Ge-
 „ richtsluiden nagenoemd, C. en heeft voor hem en zy-
 „ ne Erven verkogt, overgegeven en opgedragen aan A.
 „ zoodane recht van koop, met des Richters Verwin-
 „ brief, van alle zoodane gereede en ongerede Goede-
 „ ren, als B. onder - - - is hebbende, en posfide-
 „ rende en den Comparant, volgens gewezen Von-
 „ nis, daar op en aan verkregen heeft, als recht is,
 „ en dat hy en zyne Erve daar van onrechtigt,
 „ ont-

„ onterfd en ontgoedet zullen zyn, en geen recht of
 „ toezeggen meer daar aan houden, maar dat voorf.
 „ A., daar aan, wederom gerechtigd zal wezen en bly-
 „ ven, zonder argelift. Actum &c. ’]

A R T. VIII

Aenftonts na dat den Richter den aengeboden Koop verweygert heeft aen te nemen, wordt den Verwinhebber als hy 't verfoeckt gestelt in 't besit van de opgewonnene Goederen, ende den Eygenaer ende Bruycker van deselve Goederen verbodt gedaen van sich sonder consent of wille des Verwinhebbers de voorfz. Goederen niet te becrodigen, nemaer den Verwinhebber met syn verwin te laten begaen, ter tyd toe hy hem daer uyt flyte met gelt of beter Recht, ende fulcks op de hooghste keure.

I N H O U D.

1. & 2. *Pradyk in de Ampten, ten opzigte van het aen-
vaarden der verwonnen Goederen.*
3. ——— *in de Heerlykbeden.*
4. *Verbodsbrief.*
5. *Univerfale Acte van volkomen Verwin.*
6. *Hoe een Verwinhebber kan uitgesleten worden.*
7. *Betekenis van hoogste Keur.*

1. [*Aanstands.* Zonder dat 'er Insinuatie van dien aangeboden koop geschied, of eenige andere Acte, behoeft gepleegd te worden, waar door een uitgewonnen Debitour gelegenheid zoude kunnen worden verschaft, om nog in Oppositie te komen: geschiedende de verwygering der aanneming van den koop thans gemeenlyk by dezelve Acte, waar by de koop word aangeboden, gelyk by die voor geinfereerde Acte te zien.]
2. [*Gesteld in het bezit der opgewonne Goederen.* Over het in possessie nemen van meerdere Goederen, als waar op speciaal geprocedeerd is, zie het geadviseerde en Sententie by Schomak. I. deel Conf. 8. n. 13.: En geschied het stellen in het bezit der verwonne Goederen, in de Ampten in dezer voegen, dat de Verwinhebber van den Officier obtineerd eene Authorisatie op den Schout om door denzelven, ten overstaan van twee geërfde Getuigen, gesteld te worden in de possessie der verwonne Goederen, welke Authorisatie aldaar een Acte van Inhëring genoemd word, en op navolgende of soortgelyke wyze gesteld word; " Compareerde voor N. N. Amptman, oirconcd Gerichlsluiden nage-
 „ noemd, A. en heeft, ingevolge Actens van Verwin,
 „ aan ons getoond en gebleken, verzogt, dat hy mog-
 „ te bekomen een volkomen Verwin, en dus worden
 „ gesteld in de possessie van alle zoodane ongerede
 „ Goederen, als B. onder - - - is hebbende; wien
 „ volgens ik Amptman, by deze authorisere, en laste
 „ den Scholtus N. N. om den Comparant, ten overstaan
 „ van twee Geërfdens, als Getuigen, in te leiden en te
 „ stellen in het dadelyk bezit en de actuele possessie
 „ van de voors. verwonne Goederen, en zulks met
 „ pooten, knooten, graven, haalschorten en andere
 „ solemniteiten, na Land-Rechten gerequireerd. Act-
 „ tum &c." Van zoodane immisfie relateerd de
 3. „ Schout

Schout dan onder de voorf. Acte, en doet die door de geërfde Geruigen mede tekenen. Dog in de Heerlykheden word de Verwinhebber gemeenlyk, door den Richter zelve, ten overftaan van Schepenen in de posfesfie gefield, zoo dra de Actens van Koop en Overlaat van Koop gepasseerd of in ordre zyn, zonder dat eene Acte van Authorifatie, als de voer gaande word gepasseerd; en zulks by eene Acte van volgenden inhoud: "Ik N. N. Richter &c. &c. doe
 „ kond, dat ik, ten overftaan van nabenoemde Sche-
 „ penen, uit kragt van voorftaande bezegulde Ver-
 „ winsbrieven daar van zynde vertoon en gelezen,
 „ A. gefield hebbe in het bezit en actuele posfesfie,
 „ van de verwonne goederen, namentlyk 1° in Huis,
 „ Hof, Schuur &c. &c. 2° in een parceil Bouwland
 „ &c. &c. alle in deze Heerlykheid gelegen; zoo met
 „ pooten, knoten, graven, haalschorten, fluiten en
 „ openen der deuren, als andere folemniteiten na
 „ Land-Rechten gerequireerd. Actum."]

4. [Verbod gedaan. Dan word een Verbods-brief gelicht van volgenden inhoud: "Ik N. N. Rich-
 „ ter &c. &c. doe kond, dat ik A. ten allen Rechten
 „ hebbe gezet, in alle zoodane gereede en ongerede
 „ Goederen, als B. in den alingen Ampte (of Heer-
 „ lykheid) is hebbende, en dat vermogens inhoud der
 „ bezegulde Richters Verwinbrieven, die hy daar van
 „ toonde en lezen liet. Derhalven verbiede ik voorn.
 „ B. en voorts alle en een iegelyk, die zig eenig recht
 „ tot voorf. Goederen vermeten, den bruikweer der-
 „ zelve by verbeurte der hoogfte Keur, dat is verlos
 „ van lyf en goed, of zy deden zulks met beter recht,
 „ wonnen en fletten den gen. A. daar eerst weder
 „ uit, na Land Rechten. Actum." Dog thans
 worden dikwils alle die onderscheiden Actens in eene
 Acte gecomprenheerd, waar van hier een voorbeeld;
 in

in het welk, het geen te observeren staat, wanneer het Goed reeds by een ander was opgewonnen, *in Parentbesi* is vervat.]

Universele Acte van volkomen Verwin.

- 5, " [Compareerde voor my N. N. Amptman &c. &c.
 „ oirconc Gerichtslieden N. & N., A., geadfisteerd met
 „ zynen Koopman B., en heeft aan my, in naame van
 „ de Landfurstelyke Hoogheid, den koop aangeboden
 „ van alle zoodane ongerede Goederen, als C. in dezen
 „ alingen Ampte is hebbende, en speciaal van &c. &c.
 „ waar op en aan Comparant, uit kragt van Bezaat
 „ van den - - - - -, opgevolgde Peinding van den
 „ - - - - -, midsgaders Beschut van den - - - - -,
 „ waar van de Insinuatie op den - - - - - behoorlyk
 „ was geschied, en waar van de *fatalia* omgekomen
 „ zyn, zonder dat daar tegens, ingevolge Verklaring
 „ van den Heer Landschryver, Oppositie gedaan was,
 „ na Rechten Verwin bekomen heeft.
 „ En alzoo ik Amptman denzelven koop van 's Hee-
 „ ren wegen niet begeer te accepteren, zoo hebbe
 „ denzelven aan voorn. Koopman C. en deze wederom
 „ aan gezyden Verwinhebber overgelaten, die daar op
 „ verzogt heeft, (*in cas van Anterieur verwin*, on-
 „ verminderd de posfessie, welke D. uit hoofde van
 „ Verwin reeds is hebbende) gesteld te worden in 't
 „ bezit der voorzyde opgewonnen Goederen: het welk
 „ hem hebbe toegestaan.
 „ Dienvolgens laft ik mids dezen den Schoutus N.
 „ N. om den Comparant (*in cas als voor*; ten einde
 „ deszelvs Verwin volkomen te maken, en verder niet)
 „ ten overstaan van twee Geërfdens, te stellen in de
 „ posfessie der voorf. Goederen met poten, knoten,
 „ graven, haalschorten en andere solemniteiten, na
 „ Land-Rechten gerequireerd wordende.

„ Waar

„ Waar na ik Amptman by dezen den voorf. Eige-
 „ naar C., en voorts alle en een iegelyk (*in cas als*
 „ *voor*; uitgenomen gem. Verwinhebber D. voor zoo
 „ verre dezelve alle ofte eenige der voorf. Goederen
 „ reeds in Verwin mogte bezitten) verbiede, van zig
 „ met voorf. Goederen niet te bekrodigen, neen! maar
 „ den Verwinhebber daar mede te laren begaan, en
 „ zulks op de hoogfte Keur, dat is op verbeurte van
 „ Lyf en Goed, ten waare zulks gedaan wierde, met
 „ wil en confent van den Verwinhebber of met beter
 „ recht, ofte dat gegeven wierde het geld met de kos-
 „ ten, waar voor het Verwin gemaakt is. Actum
 „ &c. &c. ”]

6. [*Met geld of beter recht.* Dat is, dat zy hem be-
 talen dat geen, waar voor het Goed is in Verwin ge-
 nomen met de koften, of dat by quitantie aangetoond
 word de betaling bevorens of daar na gefchied te zyn;
 of dat op het Goed, zonder confent des Leenheers
 was geprocedeerd, of ook dat een ander daar op, uit
 kragt van Tocht, Fidei-Commis als anders een nader
 recht was hebbende: En dus word door *beter recht*
 alhier verftaan, het voorbrengen van alle zoodane rede-
 nen, welke den voortgang der Executie zouden kunnen
 fluiten. Al het welk by eene byzondere instantie tegen
 den Verwinhebber moet geïnftitueerd, en hy alzo
 daar uit gefleten worden. Want die zonder Ingang
 Rechtens iets kwam te ondernemen, waar door de
 Verwinhebber in zyne poffefie geftoord wierd, zoude
 Spolie committeren, fchoon de Verwinhebber nog
 geen jaar en dag in de poffefie geweest was. Goris
 3. *Adverf. Cap. 9. n. 38. Nederl. Adv. 4. deel Conf.*
 118. Zie *Aantekening op Art. 2.*]

7. [*Hoogfte Keur.* Dat is verlos van *Lyf en Goed*, ge-
 lyk het alzo in 's Richters Verbodsbrieven geëxplic-
 ceerd

ceerd word. By het *Land-Recht van Veluwe Tit. 15. Art. 13. et 18.* word het uitdoen der laatste ruiming, die op Erfgoederen aangeboden is, bedrygd met verbeurte *van den Hals*. Welke poene Schraff. *ad Reform. Velav. dict. loco* aantoonde, alléén betrekelyk te zyn, tot den persoon van den *Verweerder*, en, volgens Pronk *in zyne Aantek. op 't Land-Recht ibid.*, alléén in zulk een cas, wanneer over de zaak, in cas van Oppositie, Sententie ergaan, en over het uitdoen der eerste en tweede ruiming, weder telkens by den Gerichte verstaan was, eene goede ruiming geboden te zyn. Terwyl zelfs, volgens laatstgem., dan nog hier in mitigatie vald, zoo dat de voorf. straffe wel eens by den Hove Provinciaal in een bannissement is veranderd geworden.]

A R T. IX.

Als tegens Inleydinge binnen behoorlycken tydt geen Uytleydinge gedaen is, of by Sententie, *in rem judicatam* ergaen, ofte by de Appellations Richteren geconfirmeert zynde, verstaen is eene quade Uytleydinge gedaen te zyn, wordt den Impetrant insgelyks aenstonts gesteldt in 't besit van de Goederen, daer inne hy sich Gerichte-lyck hadde doen inleyden.

I N H O U D.

Manier van Executie tusschen In- en Uitleiding.

[*Aanstonds gesteld.* Hier voor *Tit. 5.* is gehandeld

deld van een tweederly Inleiding, namentlyk om den eigendom of possessie van onroerende Goederen te bekomen, of ten Erfhuis-rechten; welke Inleidingen, by aldien daar tegens geene Utleiding geschied, ten gevolge hebben, dat aanstonds de Impetranten gesteld worden in de possessie der Goederen, waar in zy zig hadden doen inleiden, zonder dat 'er eene Acte van Beschut voorafgaat; om dat in deze gevallen de Goederen zelve worden opgeëischt om die te blyven bezitten of te behouden, daar in tegendeel de eischen, welke by Bezaat en Peinding gevorderd worden, alléén strekken tot voldoening van zekere sommen of praestatie van feyten, welke, by sententie toeërkend zynde, zoo worden daar voor de besprokene Goederen of Borgen wel executabel; dog kunnen niet met 'er daad geëxecuteerd worden, zonder voorgaande waarschouwing by Beschut. En even zoo zoude ook, wanneer tusschen Inleiding en Utleiding, kosten, schaden en interessen waren toeërkend, een Beschut voor de Executie derzelve moeten voorafgaan: omtrent de Executie van zaken by *Gerichtelyke Klagten* aangevangen zie bevorens *Tit. 6. Art. 7.*]

A R T. X.

Wanneer ymant voor den Richter, oircondt twee Gerichts-luyden, syne gerede of ongerede Goederen de parate Executie onderworpen, ofte pandtfeyliglyk verbonden heeft, soo kan binnen Jaer ende dagh daer na uyt krachte van dien sonder Peyndinge, na dat alvorens Beschut geboden ende den Termyn van 't Beschut omge-

omgekomen is, met de werckelyke Executie op desselfs gerede ende ongerede Goederen voortgevaren worden, in manieren als hier vooren gestatueert is.

I N H O U D.

1. *Wie hier door Gerichtsluiden verstaan worden.*
2. *Voorbeelden van Willige Condemnatie.*

1. [*Twee Gerichtsluiden.* Dit zyn niet slegts particuliere persoonen, die anders by Ingangen van Rechten en Actens gehorende tot de voluntaire Jurisdicte in de Ampten, na goedvinden der Officieren gebruikt worden, waar van zie *ad Tit. 3. Art. 2. n. 5.*, maar werckelyke Leeden des Gerichts, zoo als zulks af te nemen is uit den volgenden *Tit. 20. Art. 8.*; alwaart opzigte van pandsfeylig verband 't zelve word gestatueerd, als in dezen Articul, of schoon wel in de Praetyk is ingesloopen, dat voor Hypotheecken, die Gerichtelyk gedaan zyn, ook nog na verloop van veele jaaren by Beschut word geprocedeerd, waar van, daar ter plaatse, nader zal gehandeld worden.]

2. [*De parate Executie onderworpen.* Deze overgiste word door een Debiteur gedaan, ten behoeven van zynen Crediteur, ten einde te beletten, dat dezelve na ordre Landrechtens voortprocedere, en daar door aan de eene zyde te praeveneren, dat geene nodeloze kosten worden gemaakt, en aan den anderen kant een Crediteur zeker te stellen, dat niet een ander Crediteur, gedurende hy met 't vervolgen der zaak ophoud, hem praeveniere; maar hy in zyn macht hebbe om, des noods, de executie ten allen tyde te kunnen dirigeren; dit word derhalven als een *Willige Condemnatie* gerekend, welke onder dit Land-Recht op verscheide manier word gepractiseerd; zoo als uit de volgende Voorbeelden kan blyken.]

Acte van Willige Condemnatie.

” [Voor den Hoog - Welgeb. Heer N. N., oircond
 ” onderbenoemde Gerichtsluiden, is erfchenen A.,
 ” en heeft, tot voorkoming van verdere kosten, vry-
 ” willig beloofd en aangenomen den alingen inhoud
 ” van de Bezating, ter anderer zyde staande, in dato
 ” - - - - aan B. te zullen voldoen, als of hy by fen-
 ” tentie van den Gerichte dezès Ampts, in den eifch
 ” by gem. Bezating gemeld, gecondemneerd was,
 ” ten dien einde afstand doende van de Ontzating, te-
 ” gens dezelve Bezating den - - - - geimpetreerd,
 ” midsgaders van alle Acten en Solemniteiten, zoo na
 ” Land - Rechten, tot een Willige Condemnatie mogt
 ” worden vereifcht.]

Andere Acte.

” [Compareerden voor N. N. Amptman - - - oircond
 ” Gerichtsluiden, nagenoemd A. en B. E.L., en beloof-
 ” den op rekening van agterftedige Pacht van zekere
 ” Bouwinge, genaamd Porrenhofstad, *cum annex.*, aan
 ” handen van den Heer of Vrouw van Raadsveld of or-
 ” dre, in twee termynen, gedurende dit lopende jaar, te
 ” betalen 600. glns., op of voor den - - - daar voor,
 ” by dezen, pafferende Willige Condemnatie; en in cas
 ” Comparanten den eerften of tweeden termyn niet
 ” kwamen te voldoen, of dat dezelve haar te veld
 ” staande gewas elders, als op Porren - hofstad, mog-
 ” ten opvaren of doen opvaren, of dat zy Comparan-
 ” ten iets kwamen te ondernemen, 't geen de Heer en
 ” Vrouwe van Raadsveld van erger Conditie, omtrent
 ” de securiteit voor haar Pachtpenningen, mogt ma-
 ” ken, in ieder der voorf. voorvallen verklaren de
 ” Comparanten vrywillig alle haare gereede en ongere-
 ” de Goederen, Actien en Crediten, te onderwerpen
 ” de parate executie niet alléén voor gem. 600. gl.,
 ” maar ook voor den geheelen agterftedigen Pacht,
 ” en gelden aan gem. Heer en Vrouw tot - - - -
 ” inclus te verfchulden, zonder dat zy eenige Oppo-
 ” tie

„ tie of stremming van executie zullen mogen doen,
 „ als met vertoning van des Heers of Vrouws van
 „ Raadsveld eigenhandige quitantie, na deze Acte ge-
 „ passeerd en gedateerd; mogende zy Comparanten
 „ lyden, dat in voorf. voorvallen den Heere Amptman
 „ des Ampts, aan den Heer en Vrouwe van Raads-
 „ veld, de sterke hand, des verzogt zynde, biede,
 „ en verlene; En verklaarden eindelyk, in cas van
 „ zoodane onvermoedelyke executie, nooit te zullen
 „ sustineren, dat het Koorn, ongemeaid te veld staan-
 „ de, voor ongereed te houden is. Actum &c. ”]

Deze Practyk is in Gelderland geen dispuut onder-
 hevig, dog in andere Gewesten zyn 'er wel Rechtsge-
 leerden, die de accoorden van parate Executie verwer-
 pen, sustinerende dat zulks een *pactum, tanquam ma-
 teriam suppeditans tumultibus*, moet gehouden wor-
 den, by de Wetten en Placaten van de Hooge Overig-
 heid verboden te zyn. Zie Bachov. *ad Treutler. vol. 1.*
disp. 11. thes. 5. in fin. Idem *in Tract. de pignorib.*
L. 3. Cap. 21. Maar de Heer President van Bynckers-
 hoek, na alles voor en tegen onderzogt te hebben, zou-
 de ze lieft onder de geoorloofde stellen, *in Quest. Jur.*
priv. L. 2. Cap. 13. add. Merula IV. B. dist. 4. sect.
5. Tit. 13. n. 10. Zurk op het woord *Executie* §. 2.
 3. 12. 13. & 14.

A R T. XI.

Sonder dat het daer na toegelaten sal zyn
 Pandtstuytinge te doen, alwaer het Ge-
 richtelyck, ten waere den Ge-executeer-
 de op staende voet wiste aen te wysen
 naderhandt, dat is naer omkominge van
 de *Fatalia* van het aengeboden beschut
 absolute betalinge te hebben gedaen, of

dat hy andere wettige bekende redenen hadde, waer over hy echter niet fal werden aengenomen in *oppositie*, als na gedaane *consignatie* van de somme, waer voor de Executie fal zyn gevordert; ende fal dan de faecke alsoo mede na verhoor van Parthey sommarie werden afgedaen.

I N H O U D.

1. *Deze Articul word ook gevolgd, ten opzigte van Executie, uit kragt van Sententie of Contumacie, gedaan.*
 2. *Manier van procederen, dezen aangaande, in 't Ryk van Nymegen.*
 3. _____ *Tusschen Maas en Wbaal, en in Neder-Betuwe.*
 4. _____ *in Over-Betuwe.*
 5. _____ *Binnen Nymegen.*
 6. *Wanneer Consignatie vereischt word.*
1. [*Pandtsfluyting te doen.* Het gestatueerde in dezen Articul raakt wel eigentlyk het cas van Overgifte en vrywillige Condemnatie, waar van den naaftvoorgaanden Articul handeltd, dog word egter in de Praetyk ook gevolgt, ten opzigte van Oppositien, die tegens Executien, uit kragt van sententie of Contumacie gedaen, ondernomen worden; te weten, dat dezelve na omloop der *Fatalia* van het Beschut niet worden ge-admitteerd, ten waare de Opposant duidelyk doet blyken, na het aangeboden Beschut, betaling gedaen te hebben, in welken cas de Opposant tegen Executie kan volstaan met de quitantie, of ander bewys van gedaane betaling, te consigneren. Dog van zoodane betaling niet kunnende doen blyken, staat hem nog wel vry redenen te allegeren, en op fundament derzelve Oppositie te doen, *mids consignerende* het geëfchte,
op

op dat een Crediteur, daar aan, in cas verstaan mogt worden eene kwaade Oppositie gedaan te zyn, zonder verder Proces, het zyne moge verhalen, en den Debitteur geen gelegenheid verschaft worde, om door gedurige *Oppositien* de Executie telkens te beletten, vermids het anders vergeefs zoude zyn Sententie of Contumacie te obtineren. Vergelyk Schraffert en Goris *ad L. L. Velav. Cap. 13. Art. ult.* Ondertuschen is de Praeflyk, ten opzichte der manier van procederen tusschen Executie en Oppositie, niet eenstem-

2. mig. In den Ryke van Nymegen is het gebruikelyk, dat na gedaane Oppositie de zaak in staat blyft, tot den eerstvolgenden Ordinaris-Gerichtsdag, als wanneer de Oppofant den Executant wacht tot het aanhoren der redenen van Oppositie, en dat by sententie des Gerichts zal worden verstaan, genoegzaame redenen van Oppositie gegeven te zyn, vervolgens zyne redenen van Oppositie overgevend. Hier tegens door den Executant by antwoord gecontendeerd zynde, dat by Sententie zal worden verstaan, geene genoegzaame redenen van Oppositie te zyn gegeven, en dat de Executie zyn voortgang zal gewinnen, word dat point
3. voorts by *Replicq* en *Duplicq* voldongen. In den Ampte van Tusschen Maas en Whaal en Neder-Betuwe is het een zekere gewoonte: 1° Dat een Oppofant moet dienen van schriftelyke redenen van Oppositie, binnen zes weeken, in handen van den Landschryver, waar tegens de geopposeerde, binnen gelyken tyd, in handen als vooren, moet dienen van zyn *Debat*, en voorts de resp. Parthyen van *contra Debat* en *Solutie*, gelyk men gehouden is van alle Schriffuuren te doen, volgens *Tit. 10. Art. 14.* 2° Dat wanneer een Oppofant in gebreken blyft te dienen van zyne redenen van Oppositie, de Executant van die instantie kost- en schadeloos word geabfolveerd, gelyk *e contrario*, wanneer de Executant binnen zes

weken niet diende van Debath, als dan plaats heeft, 'tgeen by *Art. 20. van gez. Titul, in simili* is gestatueerd. 3° Dat een van beide Parthyen in gebreken blyvende aan het even gez. te voldoen, d'andere Parthye tegens den gebrekige verstek moet eisfchen, en zig van die instantie vrydingen om kost- en schade-loos geabfolveerd te worden, volgens *Art. 60. & 61. van meergem. Titul.* Zie ook 's *Landschaps Resolutie d. d. 31. Octob. 1772.* In den Ampte Over Betuwe is het niet altyd op gelyken voet getraecteerd, maar hebben deze onderscheidene manieren van procederen aldaar plaats gehad. 1° Dat de Executanten de Oppofanten hebben gewacht, om te geven redenen van Oppofitie, daar by contenderende, dat by gebrek van dien de Oppofitie zal worden verklaard voor nul, en dat de Executie zyn voortgang zal gewinnen, leverende daar by over de Documenten, tot d'aangevangen Executie fpefterende. 2° Dat ten dage dienende door den Executant by het overgeven zynere wacht is gefustineerd, dat de Oppofant in geene Oppofitie heeft mogen aangenomen worden. 3° Dat Parthyen onder zig hebben geconvenieerd, dat Oppofant zyne redenen van Oppofitie fchriftelyk zoude exhiberen, en dat de Executant daar op van fchriftelyk antwoord gediend hebbende, de zaak by mondelinge Replicq en Duplicq gehoord en *de plano* afgedaan is. 4° Dat, na dat van redenen van Oppofitie gediend, en daar op geantwoord was, de zaaken by Decreet van het Gericht tot fchryven gewezen zyn, op termynen van 14. tot 14. dagen. En 5° dat de Oppofanten gewacht zynde, om te geven redenen van Oppofitie, door dezelve die redenen fchriftelyk zyn geëxhibeerd, en by den Executant overgenomen, om daar tegens te dienen van antwoord, zoo als in andere zaaken plaats had: En dat zoo de Executant den Oppofant op den eerftkomftige Ordinaris - Gerichtsdag niet heeft gewacht,

wacht, denzelven zig heeft kwydtgedongen. Zoo dat of schoon de manier van de zaak te behandelen in alle de Ampten niet op gelyken voet word gepractifeerd, egter het wezentlyke overal egaal plaats grypt, dat de

5. Oppofant word Aanlegger. En dit heeft binnen Nymegen mede plaats, alwaar de Oppofant geciteerd en gewagt word, tot het geven van genoegzaame redenen van Oppofitie. Zie ook Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 10. n. 24. usq. ad fin. add Nederl. Adv. part. 1. Conf. 15.* S. van Leeuwen *Cenf. For. part. 2. lib. 1. Cap. 33. n. 14.* Gail. *lib. 1. Obs. 13. n. 1. - 4.*]

6. [*Waar over.* Deze woorden schynen alléén te zien, op de naaftvoorgaande, *of dat hy andere wettige reaenen hadde*, maar niet daar *iemand op staanden voet wift aan te wyzen, absolute betaling gedaan te hebben*; wanneer hy met consignatie zyner quitantie ofte ander bewys van betaling kan volstaan: terwyl ook de woorden van het Land-Recht *naderhand - - betaling gedaan* te hebben, in de Practyk aldus worden opgevat, dat 't volstaan kan, wanneer na het aangeboden Beschut, absolute betaling gedaan is; alzoo 'er geen reden van onderscheid kan bedagt worden, waarom eene betaling *in Termino* gedaan, minder faueur zoude hebben, als eene, die na omloop der *Fa-talia* geschied. Dog andere redenen allegerende, het zy van verjaaring der Instantie, nulliteit of exces der Executie, ofte van Compensatie, word zyne Oppositie niet geadmitteerd, als na gedaane *Consignatie*. Wanneer ook een derde, sustinerende dat de in Executie genomen Goederen, ofte eenige derzelver niet den Geëxecuteerden, maar hem toebehoren, na dezelve by Insinuatie te vergeefs gereclameerd te hebben, uit dien hoofde tegen den voortgang der Executie Oppositie deede, zoude dezelve van de *Consignatie* vry zyn, welke een last is alléén voor den Geëxecuteerde,

die door Sententie, Contumacie ofte vrywillige Overgifte, de Executie was onderhevig geworden. Vergelyk Middellant *ad Vromans de For. Compet. lib. 4. Cap. 3. §. 5. n. 10.*]

T I T. XII.

Ende daer andersints Oppositie of Pandtstuytinge mocht worden ondernomen, sal den Richter de stercke handt aen den Executant bieden, ende den Opposant vervallen zyn in eene amende van vyf-en-twintigh Golt-gulden, of anders tot arbitrage van het Gericht.

I N H O U D.

Pene van wederrechtelyke Oppositie.

[*Aandersints.* Dat is zonder bewys van gedaane betaling, ofte zonder *Consignatie*; als mede by aldien de Oppositie ongerichtelyk en informeel geschiedde, welke Oppositien alhier gebreukt worden met eene Amende van vyf-en-twintig Goltgulden; aangezien dezelve strekken tot Vilipendie van de Sententien, waar voor de Executie word gedaan, en tot nadeel en oponthoudt van den Executant. Deze poene kan ook tot erkenenisse des Gerichts verzwaaard worden, na maate by 't doen eener zoodane wederrechtelyke Oppositie omstandigheden voorgekomen zyn, die meer of minder tot daadelykheden ofte feytelyke resistentie hadden gelegenheid kunnen gegeven. Zie Schomak.

Adv.

Adv. 3. deel Conf. 95. n. 23.-30. By's Quartiers Reglement d. d. 29. November 1692. is ook eene boete van 20. gl. gesteld, voor die geene, die tegens Pachters Executien kwade Oppositie doen. Dog heeft zig een Geëxcuteerde met 'er daad tegens den Schoutis in 't doen der Executie feytelyker wyze verzet. vervald de zoodanige in een boete van honderden-vyftig guldens. Volgens *Tit. 35. Art. 8.*, waar van aldaar nader zal gehandeld worden.]

A R T. XIII.

Het sal oock een yder vry staen syn gereedt ende ongereedt Goedt voor den Officier ende twee Gerichts-luyden in volkomen verwin over te geven, sonder daer omtrent eenige andere solemniteyten t'observeren, ofte kosten te doen.

I N H O U D.

1. *Effect dezer Overgifte.*
2. *Of een Man dezelve doen kan, zonder zyn Vrouw.*

I. [Over te geven. Zoodane Overgifte word van gelijke waarde gehouden, als of 'er Sententie ergaan, en uit dien hoofde Executie gedirigeerd was; waarom dezelve gezegt word het Land-Recht te breken, en de Executie als op den rug te dragen. Schomak. *Adv. V. deel Conf. 10. n. 12.* Hier toe worden wel ingevolge het gedisponeerde in dezen Articul geene andere solem-

solemniteiten, als het passeren eener *Acte van Verwin* voor den Officier en twee Gerichtsluiden, gerequireerd; dog zoude egter deze Acte, ten opzigte van de ongerede Goederen, om effect te hebben tegens andere Crediteuren, die naderhand op dezelve mogten procederen, ten Prothocolle van Bezwaar moeten worden geregistreerd, ingevolge *Tit. 27. Art. 23*. In het geval dat ongerede Goederen reeds door Crediteuren met Ingangen van Rechten zyn besproken, word ook een Eheman, by veele Rechtsgeleerden, bevoegdt geoordeeld, om dezelve Goederen tot voorkoming van verdere kosten, aan die Crediteuren, zonder Consent en Mede-Comparitie zyner Huisvrouw, in vrywillig Verwin over te geven; waar van redenen en gewysdens te vinden zyn by Schomaker *Adv. 3. deel Conf. 17.* en *5. deel Conf. 9.* Zie egter *3. deel Conf. 16.*]

Handwritten flourish